

รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
Home Economics Teacher Competency Model
for the Occupations Department
Under the Office of Basic Education Commission

สุภาวิช เขาวนเกษม
SUPAWATT CHAO-KASAME

คู่มือฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
Home Economics Teacher Competency Model
for the Occupations Department
Under the Office of Basic Education Commission

สุภาวัช เชาวน์เกษม
SUPAWATT CHAO-KASAME

คู่มือฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

2567

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

คณะกรรมการสอบคุณสมบัติได้ให้ความเห็นชอบคุณสมบัติฉบับนี้แล้ว

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.จุฑามาศ พิรพัชระ)

คณะเทคโนโลยีวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร อนุมัติให้
 คุชชินีพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
 สาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

.....คณบดีคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณภาพ โสทรโยม)

วันที่ 10 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2568

ชื่อคุณิพนธ์	รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ชื่อ นามสกุล	สุภาวช์ เชาวน์เกษม
ชื่อปริญญา	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (คหกรรมศาสตร์)
สาขาวิชา และคณะ	คหกรรมศาสตร์ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	รองศาสตราจารย์ ดร.จุฑามาศ พิรพัชระ
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	รองศาสตราจารย์ ดร.จิระ จิตสุภา
ปีการศึกษา	2567

บทคัดย่อ

การจัดการศึกษาคหกรรมศาสตร์ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการสร้างความรู้จากประสบการณ์ด้านวิชาการและวิชาชีพ ครูคหกรรมจึงควรมีคุณลักษณะที่สามารถปฏิบัติการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพตามแนวทางพัฒนาครูของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน งานวิจัยนี้ เป็นงานวิจัยและพัฒนา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสมรรถนะของครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) สร้างรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 3) ทดลองใช้รูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ครูคหกรรมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร 177 คน ผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์เชิงลึก 15 คน ผู้ทรงคุณวุฒิในการประชุมสนทนากลุ่ม 15 คน และกลุ่มตัวอย่างในการทดลองใช้รูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบประเมินสมรรถนะที่พึงประสงค์และสมรรถนะปัจจุบันของครูคหกรรม แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง แบบบันทึกการประชุมสนทนากลุ่ม แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม แบบทดสอบหลังการอบรม แบบประเมินทักษะ แบบประเมินการพัฒนาตนเองก่อน - หลังการอบรม และแบบประเมินความพึงพอใจต่อการอบรม รวบรวมข้อมูลโดยการสอบถามสัมภาษณ์เชิงลึก ประชุมสนทนากลุ่ม และกิจกรรมทดลองใช้รูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะ

ครูคหกรรม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified}) การวิเคราะห์เนื้อหา และการวิเคราะห์ One Sample t - test

ผลการวิจัยพบว่า 1) สมรรถนะของครูคหกรรมมี 2 ด้าน คือ สมรรถนะหลัก 11 สมรรถนะ โดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสร้างเครือข่ายด้านคหกรรมศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (PNI_{Modified} = 0.402) สมรรถนะประจำสายงานมี 12 สมรรถนะ และการใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยี เพื่อการจัดการเรียนรู้ด้านคหกรรมศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (PNI_{Modified} = 0.348) แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูคหกรรมมีความสำคัญและส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน แบ่งได้ 3 ด้าน ได้แก่ ความรู้ ทักษะ คุณลักษณะ รูปแบบการพัฒนา ควรใช้วิธีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการศึกษาดูงาน โดยดำเนินการในช่วงปิดภาคเรียน และประเมินผลด้วยวิธีการนิเทศ กำกับ ติดตาม การประเมินตนเองร่วมกับการประเมินโดยผู้เกี่ยวข้อง 2) รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม มี 7 ด้าน ประกอบเป็นคำว่า T E A C H E R ให้ความหมายได้ ดังนี้ T (Theory) หรือแนวคิด ทฤษฎีที่ใช้ E (End Goal) หรือวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูคหกรรม A (Assets) หรือปัจจัยสนับสนุน C (Construct) หรือกระบวนการพัฒนา H (How To) หรือวิธีการที่ใช้ในการพัฒนา E (Effect) หรือผลที่ได้จากการพัฒนาสมรรถนะครูคหกรรม และ R (Refine) หรือการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง คู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรมแบ่งเป็น 4 บท ได้แก่ บทที่ 1 บทนำ บทที่ 2 รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูคหกรรม บทที่ 3 หลักสูตรฝึกอบรมสมรรถนะครูคหกรรม บทที่ 4 บทสรุป หลักสูตรฝึกอบรมจัดทำขึ้นโดยเลือกหัวข้อลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุดจากผลการสัมภาษณ์ของสมรรถนะหลักเรื่อง การสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมในการพัฒนาองค์กรและวิชาชีพด้านคหกรรมศาสตร์ และสมรรถนะประจำสายงานเรื่อง ความรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ 3) ผลการทดลองใช้รูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม พบว่า การทดสอบความรู้หลังการอบรมสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีคะแนนเฉลี่ย 17.23 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 86.13 ผู้เข้ารับการอบรมร้อยละ 100 มีทักษะสูงกว่ามาตรฐานในทุกประเด็นการประเมิน ครูคหกรรมประเมินการพัฒนาตนเองก่อนการอบรมในระดับปานกลาง ในขณะที่พัฒนาตนเองหลังการอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด และความพึงพอใจของครูคหกรรมต่อการอบรมพบว่า มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด งานวิจัยนี้มีข้อเสนอแนะให้ครูคหกรรมนำสื่อนวัตกรรม เทคโนโลยี มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ สร้างหลักสูตรเพื่อพัฒนาครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ นำหลักสูตรจากผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ และอบรมทักษะเฉพาะด้านคหกรรมศาสตร์

คำสำคัญ: สมรรถนะ, ครูคหกรรม, รูปแบบ, กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ,

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

Dissertation Title	Home Economics Teachers Competency Model of the Occupations Department Under the Office of the Basic Education Commission
Author	Supawatt Chao-kasame
Degree	Doctor of Philosophy (Home Economics)
Major Program	Home Economics, Faculty of Home Economics Technology
Advisor	Associate Professor Dr.Chutamas Peeraphatchara
Co-Advisor	Associate Professor Dr.Jira Jitsupa
Academic Year	2024

ABSTRACT

Home Economics education equips learners with academic and professional knowledge through experiential learning. To ensure effective teaching, Home Economics teachers must develop key competencies aligned with the teacher development guidelines of the Office of the Basic Education Commission. This study is both a research and development, with the objectives of: 1) studying the competencies of Home Economics teachers the Occupations Department under the Office of the Basic Education Commission; 2) creating a model and a manual for using the competency model of Home Economics teachers the Occupations Department under the Office of the Basic Education Commission; 3) testing the model and the manual for using the competency model of Home Economics teachers the Occupations Department under the Office of the Basic Education Commission. The study involved 177 Home Economics teachers from schools under the Bangkok Metropolitan Secondary Educational Service Area Office. Additionally, 15 experts participated in in-depth interviews and focus group discussions, while 30 teachers were selected for model and manual testing. Research instruments consisted of competency assessments, interview forms, discussion records, skill evaluations, pre- and post-training self-assessments, and training satisfaction evaluations. Data were collected through inquiry, in- depth interviews, focus group discussion, and the trial implementation of the competency model and its manual. Statistical analyses included mean, standard deviation, need analysis (PNI_{Modified}), content analysis, and one-sample t-test.

Research results found that: 1) Competencies of Home Economics teachers had 2 aspects, namely 11 core competencies, where exchange of opinions and building network on Home Economics had the highest average value ($PNI_{Modified} = 0.402$); there were 12 competencies for the line of work, and the use and development of innovative technological media for learning administration in the field of Home Economics had the highest average value ($PNI_{Modified} = 0.348$). Developing competencies of Home Economics teacher were important and affect the efficiency of work operation, categorized into 3 aspects: knowledge, skills, and attributes. Developing these competencies was crucial for improving teaching efficiency. Recommended methods included knowledge sharing and study tours during school breaks. Performance evaluation should involve communication, supervision, monitoring, and self-assessment, along with stakeholder reviews. 2) The Home Economics teacher competency model consists of seven aspects, represented by the acronym T E A C H E R, which includes: T (Theory) or concept and theory used; E (End Goal) or objective for developing competencies of Home Economics teachers; A (Assets) or supporting factors; C (Construct) or development process; H (How To) or methods used for developing; E (Effect) or results obtained from developing Home Economics teacher competencies; and R (Refine) or continuous development. The manual for using the model of Home Economics teacher competencies was divided into 4 chapters: Introduction, Competency Development Model for Home Economics teachers, Training Curriculum for Home Economics Teacher Competencies, and Conclusion. 3) The results of the trial usage of the model and manual on using the Home Economics teacher's competency model found that the post training assessment was higher than the criteria by 70 percent, at the statistically significant level of .01 with an average score of 17.23 points, which is 86.13 percent. Home Economics teachers pre-training self-evaluation was at a moderate level, while post-training self-evaluation was at the highest level, teacher satisfaction with the training was also at the highest level. This research recommends that Home Economics teachers integrate innovative media and technology into learning management, develop a curriculum for teacher development in the Occupations Department, apply research-based curriculum findings, and undergo specialized training in Home Economics skills.

Keywords: Competency, Home Economics Teacher, Model, Occupations Department, The Office of the Basic Education Commission

กิตติกรรมประกาศ

ดุชนิพนธ์รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ซึ่งได้รับความช่วยเหลืออย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.จุฑามาศ พิรพัชระ อาจารย์ที่ปรึกษาดุชนิพนธ์หลักที่ให้คำแนะนำปรึกษา ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดี รวมถึง รองศาสตราจารย์ ดร.จิระ จิตสุภา อาจารย์ที่ปรึกษาดุชนิพนธ์ร่วม ที่ได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ ของการวิจัยจนสำเร็จลุล่วง

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยวิชิต เขียรชนะ ประธานกรรมการ พร้อมด้วย รองศาสตราจารย์ ดร.จอมขวัญ สุวรรณรักษ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณนท แดงสังวาลย์ กรรมการ ที่ได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ ของการวิจัยเป็นอย่างดีมาโดยตลอด และขอขอบพระคุณที่กรุณาสละเวลามาเป็นประธานและกรรมการในการสอบดุชนิพนธ์ครั้งนี้ พร้อมให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์และแก้ไขเพื่อให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล ศราธพันธุ์ คณาจารย์ บุคลากร คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่ให้คำแนะนำและความช่วยเหลือในการดำเนินงานวิจัย ตลอดจนพี่ ๆ นักศึกษาระดับปริญญาเอกทุกท่านที่ช่วยเหลือ ตลอดจนเป็นกำลังใจในการดำเนินงานวิจัยจนดุชนิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสิ้นอย่างสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณ บิดา มารดา ที่ให้การสนับสนุน ความห่วงใย ช่วยเหลือ ตลอดจนเป็นกำลังใจที่ดีตลอดมาจนกระทั่งสำเร็จการศึกษา อีกทั้งขอใจเพื่อน พี่ น้อง ครูโรงเรียนทวีธาภิเศก รวมถึงขอใจลูกศิษย์ที่น่ารักทุกคนที่ช่วยเหลืองานในทุกด้าน สุดท้ายนี้ ข้าพเจ้าขอมอบประโยชน์อันเกิดจากดุชนิพนธ์ฉบับนี้ให้แก่คณาจารย์ เพื่อนครูผู้ร่วมวิชาชีพ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน

สุภาวิช เขาวนเกษม

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(1)
Abstract	(3)
กิตติกรรมประกาศ	(5)
สารบัญ	(6)
สารบัญตาราง	(8)
สารบัญภาพ	(10)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์	6
1.3 ขอบเขตของการศึกษา	7
1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ	8
1.5 กรอบแนวความคิด	9
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	11
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12
2.1 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับสมรรถนะ	14
2.2 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการจำเป็น	21
2.3 การจัดการศึกษาในสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	27
2.4 แนวคิด ทฤษฎีด้านคนทรงศาสตร์	33
2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ	43
2.6 แนวคิดเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาสมรรถนะครู	56
2.7 แนวคิดเกี่ยวกับระบบ	63
2.8 แนวคิดเกี่ยวกับ ADDIE model	68
2.9 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	71
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	85
3.1 รูปแบบการวิจัย	85
3.2 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	85
3.3 ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูล	90
3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	96

สารบัญ (ต่อ)

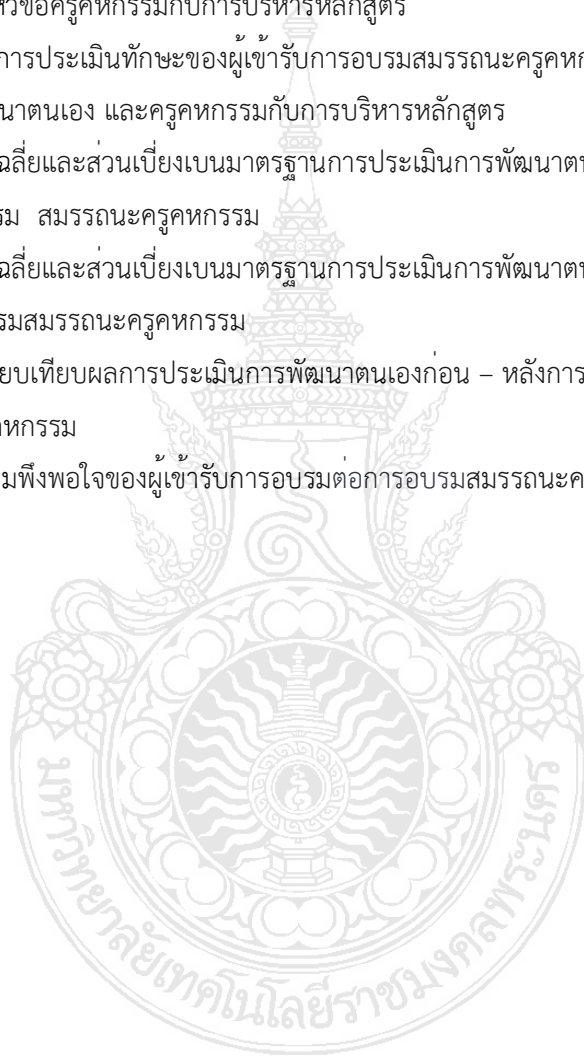
	หน้า
3.5 การรวบรวมข้อมูล	101
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล	103
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการอภิปรายผล	106
4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	107
4.2 การอภิปรายผล	185
บทที่ 5 สรุปผลและข้อเสนอแนะ	192
5.1 สรุปผล	193
5.2 ข้อเสนอแนะ	196
เอกสารอ้างอิง	199
ภาคผนวก	213
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ วิทยากร และหนังสือขอความอนุเคราะห์	214
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	224
ภาคผนวก ค ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก	266
ภาคผนวก ง ภาพกิจกรรมการดำเนินการวิจัย	287
ประวัติการศึกษาและการทำงาน	291

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	78
2.2 สรุปข้อมูลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	79
3.1 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	88
3.2 ข้อมูลประชากรที่ใช้ในการวิจัย	91
3.3 คุณลักษณะผู้ให้ข้อมูลหลัก	95
3.4 สรุปวิธีดำเนินการวิจัย	105
4.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	108
4.2 ความสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งทางวิชาการ กับอายุ ประสบการณ์การทำงาน และประสบการณ์การสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ (คหกรรม) ของผู้ตอบแบบสอบถาม	110
4.3 ภาพรวมสมรรถนะที่พึงประสงค์ สมรรถนะปัจจุบัน ของสมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงานของครูคหกรรม	111
4.4 สภาพสมรรถนะหลักที่พึงประสงค์ สมรรถนะหลักปัจจุบัน และลำดับความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูคหกรรม	113
4.5 สภาพสมรรถนะประจำสายงานที่พึงประสงค์ สมรรถนะประจำสายงานปัจจุบัน และลำดับความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูคหกรรม	125
4.6 ลำดับความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูคหกรรมเมื่อพิจารณาจากค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นสูง	145
4.7 สรุปสมรรถนะหลักที่พึงประสงค์และสมรรถนะหลักปัจจุบัน และลำดับความต้องการจำเป็นของครูคหกรรมเป็นแนวทางสร้างรูปแบบสมรรถนะ	148
4.8 สรุปสมรรถนะประจำสายงานที่พึงประสงค์และสมรรถนะประจำสายงานปัจจุบัน และลำดับความต้องการจำเป็นของครูคหกรรมเป็นแนวทางสร้างรูปแบบสมรรถนะ	150
4.9 ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบประเมิน	151
4.10 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์	154
4.11 การจัดลำดับสมรรถนะครูคหกรรมตามความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์	156
4.12 สรุปข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงคู่มือสมรรถนะครูคหกรรม	175
4.13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความเหมาะสมของรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม	177

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.14 ผลการเปรียบเทียบการสอบวัดความรู้หลังการอบรมสมรรถนะครูคหกรรม ในหัวข้อครูคหกรรมกับการบริหารหลักสูตร	180
4.15 ผลการประเมินทักษะของผู้เข้ารับการอบรมสมรรถนะครูคหกรรมหัวข้อการ พัฒนาตนเอง และครูคหกรรมกับการบริหารหลักสูตร	180
4.16 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการประเมินการพัฒนาตนเองก่อนการ อบรม สมรรถนะครูคหกรรม	181
4.17 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการประเมินการพัฒนาตนเองหลังการ อบรมสมรรถนะครูคหกรรม	182
4.18 เปรียบเทียบผลการประเมินการพัฒนาตนเองก่อน – หลังการอบรมสมรรถนะ ครูคหกรรม	183
4.19 ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมต่อการอบรมสมรรถนะครูคหกรรม	184

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1.1 กรอบแนวความคิด	10
2.1 รูปแบบเชิงระบบและสถานการณ์ (System/Contingency Model)	45
2.2 ขั้นตอนการสร้างรูปแบบสร้างความสัมพันธ์	52
2.3 การศึกษาปรากฏการณ์โดยวิธีการสร้างโมเดล	52
2.4 แสดงองค์ประกอบของระบบพื้นฐาน	64
2.5 องค์ประกอบของวิธีระบบของจันทราณี สวงวนาม	65
2.6 องค์ประกอบของระบบของทีศนา แคมณี	66
4.1 ความต้องการจำเป็นด้านสมรรถนะหลักของครูคหกรรม	152
4.2 ความต้องการจำเป็นด้านสมรรถนะประจำสายงานของครูคหกรรม	153
4.3 สรุปประเด็นความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ต่อการสร้างรูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม	161
4.4 สมรรถนะครูคหกรรม และแนวทางการพัฒนาครูคหกรรม	161
4.5 รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม	163
4.6 กระบวนการพัฒนาสมรรถนะครูคหกรรม ตามแนวคิด ADDIE Model	164
4.7 สรุปประเด็นความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากการประชุมสนทนากลุ่ม	174
ง.1 ภาพกิจกรรมประชุมสนทนากลุ่ม - กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านสมรรถนะ และอาจารย์ในสังกัดมหาวิทยาลัยที่จัดการเรียนการสอนคหกรรมศาสตร์	288
ง.2 ภาพกิจกรรมประชุมสนทนากลุ่ม - กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านสมรรถนะ และอาจารย์ในสังกัดมหาวิทยาลัยที่จัดการเรียนการสอนคหกรรมศาสตร์	289
ง.3 ภาพกิจกรรมทดลองใช้รูปแบบละคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม	290

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดหลักการและนโยบายตามประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, 2561) ในฐานะหน่วยงานเจ้าภาพขับเคลื่อนประเด็นการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต การพัฒนาการเรียนรู้ และประเด็นตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสาม พ.ศ. 2566 - 2570 ในหมวดหมู่ที่ 12 ประเทศไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานয়กรัฐมนตรี, 2565) ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 - 2579 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาในทุกมิติ มีนโยบายและจุดเน้นครอบคลุมการจัดการ การยกระดับคุณภาพการศึกษา การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา การพัฒนาทักษะอาชีพ และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน รวมทั้งจุดเน้นในการส่งเสริมสนับสนุนวิชาชีพครู บุคลากรทางการศึกษาและบุคลากรที่เป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าวนี้ ด้วยการพัฒนาต่าง ๆ ได้แก่ การประเมินวิทยฐานะ การพัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลตามกรอบระดับสมรรถนะดิจิทัล (Digital competency) ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับอาชีวศึกษา ให้ความสำคัญด้านวิชาการและการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมการวัดสมรรถนะครูด้านการวัดและประเมินผลให้มีขีดความสามารถและมีสมรรถนะที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลกอนาคต และการทดสอบสมรรถนะด้านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร (กระทรวงศึกษาธิการ, 2565) มาตรฐานการศึกษาจึงไม่ได้หมายถึงคุณภาพด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้น แต่หมายความรวมถึงผลผลิตทางการศึกษาที่เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียนรอบด้าน กระบวนการจัดการเรียนการสอนของครู และกระบวนการบริหารจัดการศึกษา (สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563) โดยครอบคลุมทุกสาขาการศึกษา รวมทั้งการจัดการศึกษาด้านคหกรรมศาสตร์

คหกรรมศาสตร์ เป็นศาสตร์ที่กล่าวถึงเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิต การจัดการบ้าน การดำรงชีวิต และการจัดการทรัพยากรครอบครัว ชุมชน และสังคมให้เหมาะสมกับความต้องการในการดำรงชีวิต โดยราชบัณฑิตยสถาน (2542) กล่าวถึงความหมายของคหกรรมศาสตร์ว่า หมายถึงวิชาที่เกี่ยวข้องกับความรู้ทางวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปะ โดยมุ่งพัฒนา

ครอบครัวด้วยการจัดการทรัพยากรบุคคล วัสดุ และสิ่งแวดล้อม เพื่อพัฒนาอาชีพ และเสริมสร้างคุณภาพชีวิต ความมั่นคงของสถาบันครอบครัวและสังคม สอดคล้องกับ กุศลนิษฐ์ ราชนบุญวัฒน์ (2553) ให้ความหมายว่า คหกรรมศาสตร์ เป็นศาสตร์สหวิทยาการที่เป็นสาขาวิชาและเป็นวิชาชีพที่บูรณาการหลายศาสตร์เกี่ยวข้องกับความรู้ทางวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปะ ซึ่งการผสมผสานศาสตร์ต่าง ๆ ดังกล่าวเพื่อมุ่งหวังให้ผู้ศึกษาด้านคหกรรมศาสตร์ได้เรียนรู้ความเป็นตัวเอง การปรับตัว ให้เหมาะสมตามการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ใกล้และไกลตัว มีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตเพื่อตอบสนองความต้องการของการดำรงชีวิต หรือปัจจัย 4 ในการดำรงชีวิต เช่น ทักษะการประกอบอาหาร การตัดเย็บ สิ่งทอ และเครื่องนุ่งห่ม การเลือกใช้เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย การดูแลรักษาบ้านและที่อยู่อาศัย (กาญจนา เกียรติมิตรรัตน์, 2558) นอกจากนี้ คหกรรมศาสตร์ ยังมุ่งพัฒนาคอร์สด้วยการจัดการทรัพยากรบุคคล วัสดุ และสิ่งแวดล้อมให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทำให้บุคคลในครอบครัวได้พัฒนาอาชีพ เพื่อความมั่นคงของสถาบันครอบครัว สังคม ชุมชน และประเทศชาติ ถือเป็นศาสตร์ที่มีบทบาทสำคัญในการผลักดันให้บุคคลมีความพร้อมในการปฏิบัติงานตามทักษะกระบวนการทำงาน ได้แก่ การวางแผนการทำงาน การทำงานอย่างเป็นระบบและขั้นตอน การทำงานร่วมกับผู้อื่น การจัดการ การแก้ปัญหา โดยมุ่งหวังให้ผู้ศึกษาสามารถนำความรู้ไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในการจัดการเรียนการสอนคหกรรมศาสตร์ที่ดีและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนตามปรัชญาทางคหกรรมศาสตร์นั้น ควรเป็นกระบวนการสร้างองค์ความรู้ด้านคหกรรมศาสตร์สู่กระบวนการฝึกปฏิบัติงานทางด้านวิชาชีพจริง และใช้ความรู้จากศาสตร์ต่าง ๆ ซึ่งขึ้นอยู่กับพื้นฐาน และความสัมพันธ์ของศาสตร์ที่เกี่ยวข้องมาบูรณาการเข้าด้วยกัน (มณี โกสุมาต, 2540) เพื่อสร้างความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ด้านคหกรรมศาสตร์ อาจกล่าวได้ว่า คหกรรมศาสตร์เป็นศาสตร์ที่เน้นให้ผู้เรียนมองเห็นองค์รวมในการดำเนินชีวิต ดังนั้น จึงจำเป็นต้องจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมด้านวิชาการและวิชาชีพ สร้างเจตคติที่ดีในการดำรงชีวิต นอกจากนี้ กระบวนการเรียนรู้ทางคหกรรมศาสตร์ช่วยพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นองค์รวมตามทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม (Bloom's taxonomy) ที่ได้จำแนกจุดมุ่งหมายทางการเรียนรู้ออกเป็น 3 ด้าน คือ พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย ส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าใจในความรู้ทางทฤษฎี จนเกิดการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสร้างสรรค์งานบนพื้นฐานของหลักการทางคหกรรมศาสตร์ในกลุ่มวิชาต่าง ๆ มีความสามารถด้านทักษะหรือการปฏิบัติงานด้านคหกรรมศาสตร์ที่เหมาะสมและเชื่อมโยงกับองค์ความรู้ทางทฤษฎี ส่งเสริมและพัฒนาเจตคติ ความคิด และอุดมคติต่อการใช้ชีวิตประจำวัน การพัฒนาตนเองด้านบุคลิกภาพจากการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ จนเกิดเป็นค่านิยมที่ดีในการดำรงชีวิต (สุภาพ ฉัตรภรณ์, 2548) โดยการจัดการศึกษาของประเทศไทยในขณะนี้ ครอบคลุมตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ซึ่งปรับเปลี่ยนไปตาม

สถานการณ์ของสิ่งแวดล้อมทางการศึกษา Ojo et al. (2023) ให้ข้อแนะนำว่า การศึกษาด้านคหกรรมศาสตร์ ควรเตรียมทักษะที่เชื่อมโยงกับการจ้างงานโดยเฉพาะด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม รัฐบาล ควรเผยแพร่หลักสูตรนวัตกรรมและแนวโน้มใหม่เพื่อสนับสนุนความรู้ในสังคม และสถาบันการศึกษา ควรได้รับการสนับสนุนทรัพยากรการดำเนินงานเพื่อเพิ่มความสามารถของนักศึกษาในด้านทักษะ ความคิดสร้างสรรค์และการมีนวัตกรรม สอดคล้องกับ Erjavšek (2021) ได้ศึกษาเกี่ยวกับคหกรรม ศาสตร์ที่ดำเนินการในด้านวิชาการ หลักสูตร และสังคม ตลอดจนชีวิตประจำวัน และเนื่องจาก การศึกษาด้านคหกรรมศาสตร์มีหลายสาขาวิชา จึงได้รวมและเชื่อมโยงเนื้อหาของสาขาวิชาต่าง ๆ เช่น วิถีชีวิตที่มีสุขภาพดี โภชนาการ อาหาร สิ่งทอ บ้าน ครอบครั้ว การบริโภค การออกแบบและ เทคโนโลยี ซึ่งเป็นความต้องการของบุคคล ครอบครั้ว และสังคม การศึกษาจึงทำให้ได้รับความรู้และ ทักษะที่ช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของแต่ละบุคคล ครอบครั้ว สังคม และด้วยการพัฒนาของสังคมที่ เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ความต้องการของบุคคลและครอบครั้วได้เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้น จึงจำเป็นต้อง เปลี่ยนแปลงการศึกษาด้านคหกรรมศาสตร์ซึ่งสะท้อนให้เห็นในการปรับปรุงหลักสูตรรายวิชา เป้าหมายและเนื้อหาในหลักสูตร ที่ตอบสนองความต้องการของสังคมปัจจุบันและคำนึงถึงการพึ่งพา ทางวัฒนธรรมและข้อกำหนดทางสังคม โดยในช่วงทศวรรษที่ 2000 และ 2010 การศึกษาคหกรรมศาสตร์ ที่ตีพิมพ์เผยแพร่ แบ่งเป็น การวิเคราะห์เนื้อหาการศึกษาคหกรรมศาสตร์ การพัฒนาและการ ประยุกต์ใช้โปรแกรมการศึกษาทางคหกรรมศาสตร์ การวิเคราะห์หลักสูตร การสำรวจการรับรู้ และ การสำรวจทิศทางของคหกรรมศาสตร์ในศตวรรษที่ 20

คำว่า “ครุคหกรรม” ปรากฏเป็นคำหลักและมีการสำรวจการรับรู้และทิศทางในอนาคตเป็น จำนวนมาก ในทางกลับกัน อิทธิพลของการพัฒนามีเพิ่มขึ้นในช่วงปี 2010 และมีการศึกษาจำนวน มากที่ศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหาทางคหกรรมศาสตร์ รวมถึงมีการพัฒนา ประยุกต์ใช้โปรแกรม คหกรรมศาสตร์ การศึกษาครั้งนี้ มีความสำคัญในการวิเคราะห์แนวโน้มการวิจัยของ คหกรรมศาสตร์ โดยขยายเป้าหมายการวิเคราะห์และระยะเวลาการวิเคราะห์ของการศึกษาที่มีอยู่ Gam et al. (2020) แสดงให้เห็นว่า การจัดการศึกษาด้านคหกรรมศาสตร์ ควรเชื่อมโยงและสอดคล้องกับ การเปลี่ยนแปลงของสังคมและการจ้างงานในอนาคต ในการจัดการศึกษาทุกระดับ เมืองค์ประกอบสำคัญ 5 ด้าน ได้แก่ ครู ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา หลักสูตร และกิจกรรมของสถานศึกษา รวมทั้งสภาพแวดล้อมและการบริการ โดยองค์ประกอบสำคัญในการ พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามต้องการ คือ ครู ซึ่งมีหน้าที่ให้ความรู้ และจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม ให้แก่ผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

ครู คือ ผู้ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้และจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียน จึงเป็นผู้มีลักษณะสำคัญทั้ง ด้านความรู้และสติปัญญา ทำหน้าที่ให้ความรู้ตั้งแต่ระดับขั้นพื้นฐานจนถึงระดับอุดมศึกษา สำหรับครู ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแก่ผู้เรียนในระบบการศึกษาชั้น

ประถมศึกษา 6 ปี (6 ระดับชั้น) การศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 3 ปี (3 ระดับชั้น) และการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 3 ปี (3 ระดับชั้น) หรือระบบ 6 – 3 – 3 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ในการจัดการศึกษาของระบบดังกล่าว จัดแบ่งเขตพื้นที่การศึกษาการปกครองโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อจัดระบบและกระจายอำนาจการจัดการศึกษา ในประเทศไทยให้ครอบคลุมมากขึ้น ต่อมา ได้แบ่งเขตพื้นที่การศึกษาเป็น 2 ระดับ คือ เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สำหรับระดับมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครสามารถแบ่งตามเขตพื้นที่ได้ 2 เขต ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 และ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 มีโรงเรียนจำนวน 119 โรงเรียน โดยใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัยที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายสามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้และประสบการณ์ มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข ซึ่งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ได้แก่ 1) ภาษาไทย 2) คณิตศาสตร์ 3) วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 4) สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม 5) สุขศึกษาและพลศึกษา 6) ศิลปะ 7) ภาษาต่างประเทศ และ 8) การงานอาชีพ

หากพิจารณาการจัดการเรียนการสอนกิจกรรมระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาซึ่งอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ พบว่า มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ทางคหกรรมศาสตร์อย่างเป็นองค์รวมควบคู่กับทักษะการดำรงชีวิตพื้นฐาน ได้แก่ ทักษะการจัดการครอบครัว และที่อยู่อาศัย การแก้ปัญหา ที่เกิดขึ้นจากการดำรงชีวิตในครอบครัว การประกอบอาหาร และการดูแลรักษาเสื้อผ้า ซึ่งทักษะดังกล่าว มีส่วนช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ควบคู่ไปกับทักษะการปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพ สามารถนำความรู้และทักษะพื้นฐานที่ได้รับไปปรับประยุกต์ใช้และแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการดำรงชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะการจัดการ เช่น ทักษะกระบวนการการทำงาน การแสวงหาความรู้ การจัดการงาน และการแก้ไขปัญหา และทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น เพื่อให้ผู้เรียนใช้เป็นแนวทางศึกษาในระดับสูงขึ้น แนวทางการประกอบอาชีพในอนาคต และแนวทางการทำงานร่วมกับผู้อื่นในชีวิตประจำวัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ในการจัดการเรียนการสอนกิจกรรมศาสตร์มีความแตกต่างกันในแต่ละสถานศึกษา ขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการหลักสูตร เป็นผลให้มีความหลากหลายและเป็นไปตามบริบทของสถานศึกษา สังคม และชุมชนที่ตั้งของสถานศึกษา ในหลักการทางคหกรรมศาสตร์ แบ่งลักษณะศาสตร์หรือกลุ่มวิชา ประกอบด้วย 1) กลุ่มวิชาอาหารและโภชนาการ 2) กลุ่มวิชาสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม (เสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย) 3) กลุ่มวิชาพัฒนาการมนุษย์และครอบครัว 4) กลุ่มวิชาศิลปประดิษฐ์และงานสร้างสรรค์ และ 5) กลุ่มวิชาการจัดการบ้านและที่อยู่อาศัย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2557; ประเชิญ ครูไพศาล, 2537) ซึ่งบางสถานศึกษาจัดการเรียนการสอนโดย

แบ่งเป็นรายวิชาเฉพาะตามศาสตร์หรือกลุ่มวิชาหรืองานนั้น ๆ บางสถานศึกษารวมศาสตร์หรือกลุ่มวิชาทั้ง 5 กลุ่มอยู่ในรายวิชางานบ้านหรือรายวิชาการงานอาชีพ และด้วยบริบททางสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอน และการบริหารหลักสูตรที่แตกต่างกัน ทำให้รูปแบบการจัดการเรียนการสอน คหกรรมศาสตร์ขาดความชัดเจน บางครั้งอาจส่งผลให้การเรียนการสอนทางคหกรรมศาสตร์ไม่เป็นไปตามจุดประสงค์ที่แท้จริง นักเรียนไม่ได้รับความรู้ที่ถูกต้องตามหลักการ (เสาวพร เมืองแก้ว, 2538) สอดคล้องกับ Kuusisaari et al. (2021) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาด้านคหกรรมศาสตร์ ซึ่งมีความจำเป็นอย่างมากที่ต้องพัฒนาเนื้อหาการสอนเพื่อให้วิชาการสอนมีความทันสมัย และส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีของบุคคล ครอบครัว และชุมชน และทักษะของนักเรียนที่ครูคหกรรมควรรับรู้ ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งในอนาคต รวมถึงวิธีการสอนของครูคหกรรม ควรมีการพัฒนาเพื่อตอบสนองความต้องการเหล่านี้ ถ้ายังไม่ได้รับการพัฒนาอาจทำให้บุคคลภายนอกขาดความเชื่อมั่นในการเรียนการสอนทางคหกรรมศาสตร์และเข้าใจว่า ครูคหกรรม หรือครูงานบ้าน เป็นบุคลากรครูที่จบการศึกษาจากสาขาหรือวิชาเอกใดก็ได้ จึงอาจเป็นอีกปัญหาหนึ่งที่เกิดขึ้นในการจัดการเรียนการสอน และภาพลักษณ์ของคหกรรมศาสตร์

การจัดการศึกษาในปัจจุบันแสดงให้เห็นถึงความท้าทายของครู เพราะการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นไม่ได้เพียงมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้ทางวิชาการแต่ยังมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะจากการเรียนรู้ในประเด็นหรือรายวิชาตามศาสตร์ต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้เกิดองค์รวมในการเรียนรู้ และนำสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ไปปรับใช้ในการทำงานและการดำรงชีวิตประจำวัน ดังนั้น การทำให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะตามที่กำหนดไว้ ผู้สอนจะต้องมีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเต็มตามศักยภาพ ซึ่งเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นว่า การพัฒนาผู้เรียนจะเกิดขึ้นได้ จำเป็นต้องเริ่มที่การพัฒนาผู้สอนก่อน เพราะการพัฒนาครู เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาระบบการจัดการศึกษา ที่ผ่านมามีผู้ศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะของครูในสถานศึกษาด้านประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการ และการใช้จ่าย งบประมาณทางการศึกษา ซึ่งเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างและระบบการจัดการที่ต้องได้รับการปรับปรุง โดย ธนภุต อึ้งน้อย (2563) ศึกษารูปแบบการพัฒนาครูใหม่ในศตวรรษที่ 21 พบว่า การพัฒนาสมรรถนะครูในประเทศไทย ใช้รูปแบบการพัฒนาตามสมรรถนะของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย สมรรถนะหลัก และสมรรถนะประจำสายงาน โดยสมรรถนะหลัก ประกอบด้วย 5 สมรรถนะ และสมรรถนะประจำสายงาน ประกอบด้วย 6 สมรรถนะ ธนิ กานต์ สุวัฒน์ (2560) ได้ศึกษาระดับสมรรถนะหลักของบุคลากรครู ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อสมรรถนะหลักของบุคลากรกับสมรรถนะหลักของบุคลากรครู ปัจจัยมีผลต่อสมรรถนะหลักของบุคลากรครู และสร้างสมการพยากรณ์สมรรถนะหลักของบุคลากรครูที่ปฏิบัติงานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 และ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี จากสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

(2564) ได้ร่วมกันพัฒนาหลักสูตรการอบรมพัฒนาครูอาชีพศึกษาด้านอาหารและโภชนาการตามแนวโน้มความต้องการของสังคม แต่อย่างไรก็ตาม ยังไม่พบการศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะครูคหกรรมในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ ซึ่งมีความเฉพาะเจาะจงด้วยบริบทที่แตกต่างจากศาสตร์อื่น จึงถือเป็นความจำเป็นในการศึกษาเกี่ยวกับศาสตร์แขนงนี้ ส่วนในต่างประเทศ Kuusisaari et al. (2021) พบว่า ข้อมูลเกี่ยวกับทักษะความสามารถในอนาคตและรูปแบบการจัดการเรียนรู้ของครูคหกรรมประเทศฟินแลนด์ มีการรวบรวมในระหว่างการทำกรอบบริการที่จัดขึ้นหลังจากการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร และการปรับปรุงล่าสุด มีการใช้การสนทนาออนไลน์เชิงโต้ตอบซึ่งประกอบด้วย การสะท้อนการเรียนรู้ของครูคหกรรมที่สอนสมรรถนะทางคหกรรมศาสตร์ในศตวรรษที่ 21 การผสมผสานทักษะนี้ส่งเสริมการคิดไตร่ตรองของนักเรียน ทักษะการพัฒนาช่วยสร้างความมั่นใจในตนเองของนักเรียน และอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ซึ่งส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดี อีกทั้งทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีความสำคัญต่อทักษะทางด้านคหกรรมศาสตร์

การจัดการศึกษาคหกรรมศาสตร์ซึ่งอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพจึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการสร้างความรู้จากประสบการณ์ในการศึกษา ความรู้ทางด้านวิชาการ และฝึกปฏิบัติทางวิชาชีพ ดังนั้น ครูคหกรรมจึงควรมีคุณลักษณะที่สามารถปฏิบัติงาน หรือปฏิบัติการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ผนวกกับสมรรถนะตามแนวทางการพัฒนาครูของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยในฐานะนักการศึกษาทางคหกรรมศาสตร์ จึงสนใจศึกษารูปแบบสมรรถนะครูคหกรรมกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีเป้าหมายเพื่อช่วยให้ครูมีความพร้อมด้านวิชาการและการจัดการเรียนรู้ มีขีดความสามารถและสมรรถนะที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลกอนาคต ตอบสนองนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการและสถานศึกษาที่ต้องการครูที่มีสมรรถนะสูงเฉพาะด้านคหกรรมศาสตร์

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อศึกษาสมรรถนะของครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.2.2 เพื่อสร้างรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.2.3 เพื่อทดลองใช้รูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

1.3.1 ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่การศึกษา คือ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 และเขต 2 จังหวัดกรุงเทพมหานคร

1.3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ขอบเขตด้านเนื้อหา ตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่ได้กำหนดไว้ ดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหาของงานวิจัยนี้ ใช้ 1) แนวคิดทฤษฎีของ McClelland (1975) ได้แก่ ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และ คุณลักษณะส่วนบุคคล (Personal characteristic of attributes) ของครูคหกรรมที่ส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรม (Behavior) ของบุคคลนั้น 2) มาตรฐานสมรรถนะครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553) ประกอบด้วย สมรรถนะหลัก (Core competency) สมรรถนะประจำสายงาน (Functional competency) 3) แนวคิดเชิงระบบ ของ (Von Bertalanffy, 1968) และ 4) แนวคิดขั้นตอนของ ADDIE Model (Branson, 1975) เป็นหลักในการศึกษา

1.3.3 ขอบเขตด้านประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูล

1.3.3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาสมรรถนะและการทดลองใช้รูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม ประกอบด้วย

1) ประชากรในการศึกษาสมรรถนะครูคหกรรม ได้แก่ ครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำนวน 90 โรงเรียน รวม 177 คน

2) กลุ่มตัวอย่างในการทดลองใช้รูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม ได้แก่ ครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำนวน 30 คน ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบไม่ใช้ความน่าจะเป็น โดยวิธีการเลือกแบบอาสาสมัคร (Voluntary selection) เป็นการคัดเลือกตัวอย่างจากผู้สมัครที่อาสาเข้าร่วมกิจกรรมการอบรมสมรรถนะครูคหกรรมซึ่งถือเป็นหน่วยตัวอย่างที่สมัครมาด้วยความเต็มใจ

1.3.3.2 ผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์เชิงลึกและการประชุมสนทนากลุ่ม

1) ผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์เชิงลึก ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ 15 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่มๆ ละ 5 คน ได้แก่ 1.1) ครูคหกรรม 1.2) หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และ 1.3) ผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงจากบุคลากรในสังกัดโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 และเขต 2 ที่มีประวัติได้รับรางวัลหรือการยกย่องเชิดชูเกียรติด้านการจัดการศึกษา

2) ผู้ทรงคุณวุฒิในการประชุมสนทนากลุ่ม ประเมินรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบ
สมรรถนะครูคหกรรม ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ 15 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ๆ ละ 5 คน ได้แก่ 2.1) ครูคหกรรม
2.2) ผู้เชี่ยวชาญด้านสมรรถนะ และ 2.3) อาจารย์ในสังกัดมหาวิทยาลัยที่จัดการเรียนการสอนด้านคหกรรม
ศาสตร์ โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง

1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.4.1 สมรรถนะ (Competency) หมายถึง ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และ คุณลักษณะ
ส่วนบุคคล (Personal characteristic of attributes) ของครูคหกรรมที่ใช้เป็นแนวคิดในการจัดทำรูปแบบ
และการประเมินผลการทดลองใช้รูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรมที่ส่งผลการแสดง
พฤติกรรม (Behavior) ซึ่งจำเป็นและมีผลทำให้การปฏิบัติงานในความรับผิดชอบได้ดียิ่งขึ้นและเหนือผู้อื่น
หรือเหนือกว่าเกณฑ์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้

1.4.2 ครูคหกรรม หมายถึง บุคคลากรที่สำเร็จการศึกษาสาขากรรมศาสตร์และปฏิบัติการ
สอน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
กรุงเทพมหานคร เขต 1 และเขต 2 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.4.3 สมรรถนะครูคหกรรม หมายถึง สมรรถนะที่วิเคราะห์จากความต้องการจำเป็นของครู
คหกรรมกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ แบ่งเป็น 2 ด้าน คือ สมรรถนะหลัก 11 สมรรถนะ และ
สมรรถนะประจำสายงาน 12 สมรรถนะ เป็นข้อมูลในการสร้างรูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม

1.4.4 กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ หมายถึง กลุ่มสาระการเรียนรู้ในหลักสูตรของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 และเขต 2 สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีครูคหกรรม 177 คนเป็นส่วนหนึ่งที่รับผิดชอบในการจัดการเรียนรู้

1.4.5 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง หน่วยงานหลักที่จัดการศึกษาขั้น
พื้นฐานของประเทศ จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นการตอบสนองตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร
ไทย พุทธศักราช 2540 และ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 สำนักงานคณะกรรมการการ
ประถมศึกษาแห่งชาติ กรมสามัญศึกษา และกรมวิชาการ รวมกันเป็น สำนักงานคณะกรรมการการ
ศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ทั้งนี้ เป็นไปตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ
กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2556

1.4.6 จุดประสงค์เชิงสมรรถนะ (Knowledge + Skill + Attitude Identification: KSA)
หมายถึง สิ่งที่ครูคหกรรมควรมี 3 ด้าน ได้แก่ มีความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และคุณลักษณะ
ภายใน (Attributes)

1.4.6.1 ความรู้ (K - Knowledge) หมายถึง ความรู้เฉพาะของครูคหกรรมในเรื่อง การพัฒนาตนเอง และการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ในกิจกรรมการอบรมเพื่อทดลองใช้รูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม

1.4.6.2 ทักษะ (S - Skill) หมายถึง ผลจากความสามารถในการทำงานกลุ่ม ในกิจกรรมการอบรมเพื่อทดลองใช้รูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรมซึ่งมาจากพื้นฐานความรู้ที่ได้รับ

1.4.6.3 คุณลักษณะส่วนบุคคล (A - Attributes) หมายถึง ความคิด ความรู้สึก เจตคติ ศักยภาพ ของครูคหกรรมที่ประเมินตนเองจากการอบรมเพื่อทดลองใช้รูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม

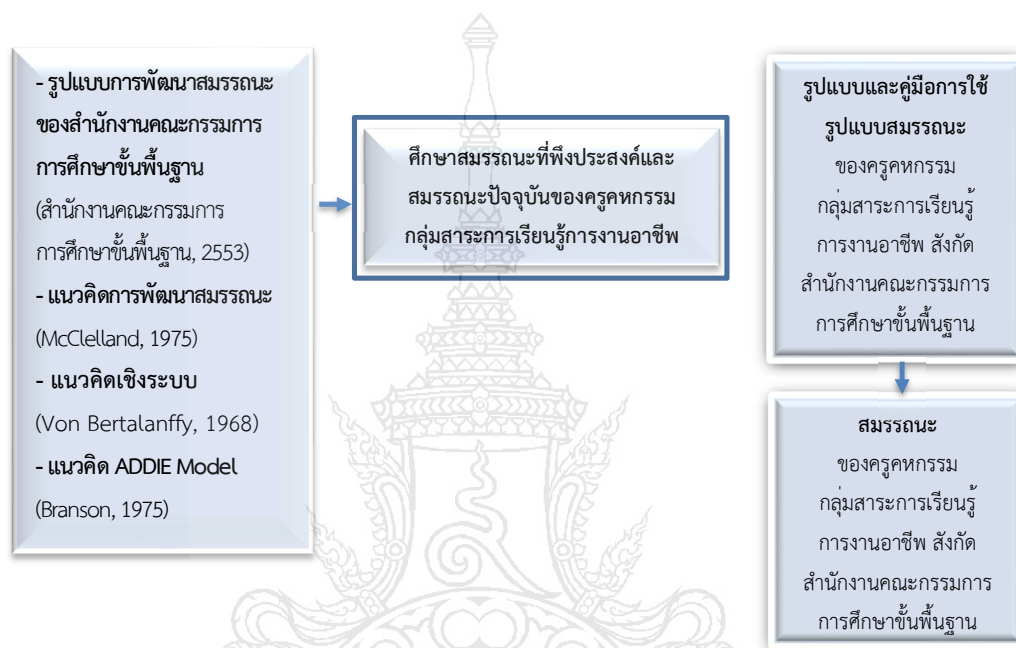
1.4.7 รูปแบบ หมายถึง แผนภาพที่สร้างขึ้นจากข้อมูลการวิเคราะห์ช่องว่างระหว่างสมรรถนะที่พึงประสงค์และสมรรถนะปัจจุบันของครูคหกรรม โดยแสดงรายละเอียดความสัมพันธ์ของข้อมูล ใช้แนวคิด ADDIE Model ของ Branson (1975) แนวคิดของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) แนวคิดการพัฒนาสมรรถนะของ McClelland (1975) และแนวคิดเชิงระบบ ของ Von Bertalanffy (1968) ประกอบเป็นแผนภาพ Hec.T E A C H E R

1.4.8 คู่มือการใช้รูปแบบ หมายถึง ข้อมูลแสดงรายละเอียดการใช้รูปแบบสมรรถนะของครูคหกรรมที่สร้างขึ้นเพื่อที่เป็นแนวทางการอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะครูคหกรรม ประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่ บทนำ รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูคหกรรม หลักสูตรฝึกอบรมสมรรถนะครูคหกรรม และบทสรุป

1.5 กรอบแนวความคิด

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาการพัฒนาสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยพิจารณาจากความสำคัญของ หลักการ และนโยบายการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ศาสตร์คหกรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต และความสำคัญของสมรรถนะ ครูคหกรรม ในขณะที่สถานการณ์ปัจจุบันพบว่า ครูคหกรรมในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังขาดความรู้ ทักษะ คุณลักษณะ ในการสอนรายวิชาคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ ส่งผลให้รูปแบบการสอนคหกรรมขาดความชัดเจน และการสอนคหกรรมไม่เป็นไปตามจุดประสงค์ที่แท้จริง จากประเด็นความสำคัญ สถานการณ์ปัจจุบันและปัญหาการวิจัย จึงได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัย โดยประยุกต์ใช้แนวคิด รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553) แนวคิดการพัฒนาสมรรถนะ (McClelland, 1975) แนวคิดเชิงระบบ (Von Bertalanffy, 1968) และแนวคิด ADDIE model (Branson, 1975) ด้วยวิธีการ

สอบถามให้ได้มาซึ่งข้อมูลช่องว่างระหว่างสมรรถนะที่พึงประสงค์และสมรรถนะปัจจุบัน สร้างเป็นรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม ผ่านประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่ม และการทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างครูคหกรรม สำหรับนำไปใช้ประโยชน์ในการยกระดับสมรรถนะครูคหกรรม ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามกรอบแนวคิดในภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวความคิด

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ประโยชน์ด้านวิชาการ

ผลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ ทำให้ได้ข้อค้นพบสมรรถนะครูคหกรรม แนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครูคหกรรม ซึ่งที่ผ่านมา ยังพบการศึกษาในด้านนี้ค่อนข้างน้อย และข้อค้นพบนี้นำไปสู่การสร้างรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดแนวทางการพัฒนาครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ สอดคล้องกับเกณฑ์การพัฒนาสมรรถนะของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.6.2 ประโยชน์ด้านวิชาชีพคหกรรมศาสตร์

ผลการศึกษาในครั้งนี้ เป็นประโยชน์สำหรับผู้เกี่ยวข้อง ดังนี้

1.6.2.1 ครูคหกรรม สามารถนำรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรมเป็นแนวทางในการออกแบบแผนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ ควบคู่ทักษะการปฏิบัติงานทางคหกรรมศาสตร์อย่างมีคุณภาพ

1.6.2.2 ผู้บริหารสถานศึกษา สามารถนำรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรมไปใช้ในการกำหนดแนวทางการพัฒนาความรู้ ความสามารถในการบริหารจัดการการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ส่งผลต่อศักยภาพของผู้เรียน

1.6.2.3 สถานศึกษา สามารถนำรูปแบบสมรรถนะครูคหกรรมที่ได้จากการวิจัยไปพัฒนาเป็นหลักสูตรฝึกอบรม หรือกระบวนการให้บริการข้อมูลและคำปรึกษาตามความสามารถของครูที่ต้องการให้เกิดสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนและการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง

1.6.2.4 หน่วยงานการศึกษาที่เกี่ยวข้อง สามารถใช้ผลจากการวิจัยรูปแบบสมรรถนะครูคหกรรมใช้ประโยชน์ในการยกระดับสมรรถนะครูคหกรรมให้มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอน ส่งผลให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ตามเป้าหมายที่กำหนด

1.6.2.5 ผู้ต้องการวิจัยต่อยอด นักวิจัย ครู อาจารย์ และนักศึกษาที่มีความสนใจเกี่ยวกับสมรรถนะครูหรือบุคลากรทางการศึกษา สามารถวิจัยต่อยอดโดยนำผลการวิจัยนี้ไปศึกษา วิเคราะห์ และพัฒนางานวิจัยตามแนวคิดรูปแบบสมรรถนะครูเพื่อพัฒนาผู้เรียนที่มีคุณภาพในอนาคต

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) สร้างรูปแบบ และคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 3) ทดลองใช้รูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นงานวิจัยและพัฒนา (Research and development) โดยผู้วิจัยได้ศึกษา แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย ดังนี้

2.1 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับสมรรถนะ

2.1.1 ความเป็นมาของสมรรถนะ

2.1.2 ความหมายของสมรรถนะ

2.1.3 ประเภทของสมรรถนะและสมรรถนะครู

2.2 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการจำเป็น

2.2.1 ความหมายของความต้องการจำเป็น

2.2.2 ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น

2.2.3 ความสำคัญของการประเมินความต้องการจำเป็น

2.2.4 ขั้นตอนการประเมินความต้องการจำเป็น

2.2.5 การจัดลำดับความสำคัญของการประเมินความต้องการจำเป็น

2.3 การจัดการศึกษาในสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.3.1 นโยบายและความต้องการระดับชาติที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.3.2 การจัดการศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ

2.4 แนวคิด ทฤษฎีด้านคหกรรมศาสตร์

2.4.1 ปรัชญาคหกรรมศาสตร์

2.4.2 ความหมายของคหกรรมศาสตร์

2.4.3 ความสำคัญของการศึกษาด้านคหกรรมศาสตร์

- 2.4.4 ขอบข่ายของคหกรรมศาสตร์
- 2.4.5 การจัดการศึกษาด้านคหกรรมศาสตร์ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ
 - 2.5.1 ความหมายของรูปแบบ
 - 2.5.2 ลักษณะของรูปแบบ
 - 2.5.3 องค์ประกอบของรูปแบบ
 - 2.5.4 ประเภทของรูปแบบ
 - 2.5.5 คุณลักษณะของรูปแบบที่ดี
 - 2.5.6 การตรวจสอบรูปแบบ
 - 2.5.7 การสร้างรูปแบบและการพัฒนารูปแบบ
- 2.6 แนวคิดเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาสมรรถนะครู
 - 2.6.1 ความหมายของการพัฒนาครู
 - 2.6.2 ความสำคัญของการพัฒนาครู
 - 2.6.3 แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครู
- 2.7 แนวคิดเกี่ยวกับระบบ
 - 2.7.1 ทฤษฎีระบบ
 - 2.7.2 องค์ประกอบของระบบ
 - 2.7.3 หลักการและแนวคิดของทฤษฎีเชิงระบบ
- 2.8 แนวคิดเกี่ยวกับ ADDIE model
 - 2.8.1 ความหมายของ ADDIE model
 - 2.8.2 หลักการของ ADDIE model
- 2.9 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 2.9.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะผู้สอน
 - 2.9.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างรูปแบบและคู่มือสมรรถนะผู้สอน
 - 2.9.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาด้านคหกรรมศาสตร์

2.1 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับสมรรถนะ

2.1.1 ความเป็นมาของสมรรถนะ

สมรรถนะ (Competency) กำเนิดขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1972 โดย McClelland นักจิตวิทยาของมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ได้พัฒนาแบบทดสอบขึ้นเพื่อศึกษาองค์ประกอบของบุคคลที่ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ หรือผลการปฏิบัติงานดี (Exemplary performer) ด้วยวิธีการประเมินใหม่เรียกว่า Behavioral event interview (BE) แบบประเมินดังกล่าว ค้นหาพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติงานและนำผลการประเมินเปรียบเทียบกับระหว่างผู้ที่มีผลการปฏิบัติงานดีกับผู้ที่มีผลการปฏิบัติงานตามเกณฑ์ เพื่อหาความแตกต่างของผู้ปฏิบัติ โดยพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดผลการปฏิบัติงานที่ดีจะเรียกว่าสมรรถนะ (สุกัญญา รัชมิธรรมโชติ, 2548) ต่อมาในปี ค.ศ. 1975 McClelland ได้ศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับ สมรรถนะ ในบทความที่มีชื่อว่า Testing for competence rather than intelligence โดยระบุว่า IQ ไม่ใช่ตัวชี้วัดความสำเร็จในการปฏิบัติงานของผู้มีผลงานที่ดี แต่สมรรถนะต่างหากที่สามารถคาดการณ์ความสำเร็จในงานได้ดีกว่า สะท้อนให้เห็นว่า ผู้ที่ทำงานเก่ง ไม่ได้หมายถึง ผู้ที่เรียนเก่งเสมอไป แต่ผู้ที่ประสบผลสำเร็จในการทำงาน คือผู้ที่มีความสามารถประยุกต์ใช้หลักการ หรือวิชาการที่มีอยู่ในตัวเองเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ในงานที่ตนทำ จึงกล่าวได้ว่า บุคคลนั้นมีสมรรถนะ (Stone, 1999) ส่งผลให้แนวคิดเรื่องสมรรถนะของ McClelland ได้รับความสนใจเป็นอย่างมากจากนักวิชาการทั่วไป เนื่องจากการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า สมรรถนะ หรือ ความสามารถของบุคคลส่งผลต่อผลการปฏิบัติงานที่ดีมากกว่า IQ ทำให้สมรรถนะได้รับความสนใจศึกษาและใช้กันต่อ ๆ มาจนถึงทุกวันนี้ และในปี 1982 Richard (Hodgetts, 1982) ได้ศึกษาและพัฒนาแนวคิดเรื่องสมรรถนะในหนังสือเรื่อง The Competent manager, a model for effective performance โดยเริ่มนำ Competencies มาใช้เป็นคนแรก และกล่าวว่า สมรรถนะเป็นลักษณะพื้นฐานของบุคคลประกอบด้วย แรงจูงใจ อุปนิสัย ทักษะ บทบาททางสังคมและความรู้ที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อให้ได้ผลงานสูงกว่าเกณฑ์ที่หน่วยงานหรือองค์กรกำหนดไว้ และการใช้สมรรถนะในการบริหารทรัพยากรมนุษย์โดยมุ่งเน้นคุณลักษณะที่มาจากตัวบุคคลซึ่งจะแสดงออกมาในรูปของพฤติกรรมการทำงาน ด้วยพื้นฐานความรู้ ทักษะ บทบาท ลักษณะส่วนบุคคลและแรงจูงใจที่ผลักดันให้การปฏิบัติงานขององค์กรบรรลุผลสำเร็จ และได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นต่อการเป็นหัวหน้างานและผู้นำที่มีประสิทธิภาพขึ้นในปี 2007 ในวารสาร Competencies in the 21 century ระบุว่า การพัฒนาสมรรถนะสามารถช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถมีผลงานที่โดดเด่นได้ ต่อมา Prahalad and Hamel (1994) เขียนหนังสือชื่อ Competing for the future และได้นำเสนอคำศัพท์ใหม่เรียกว่า สมรรถนะหลัก (Core competencies) หรือความสามารถหลักขององค์กร โดยระบุว่าเป็นความสามารถที่จะทำให้องค์กรมีความได้เปรียบในการแข่งขัน และเป็นสิ่งที่คู่แข่งไม่อาจเลียนแบบได้ ในปี 1996 Anthony et al. (1996) ได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับสมรรถนะว่า เป็น

ความสามารถที่เกิดจากการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่องค์กรกำหนดไว้ ตลอดจนสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับงานที่รับผิดชอบอย่างเป็นรูปธรรม โดยใช้ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และอุปนิสัย (Trait) ส่วนบุคคล และ David and Wiliam (2004) กล่าวว่า สมรรถนะเป็นลักษณะของบุคคลที่ทำให้ประสบความสำเร็จในการทำงาน

2.1.2 ความหมายของสมรรถนะ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546) ให้ความหมายของคำว่า สมรรถนะ (สมัตถะณะ) ว่าเป็นคำนาม หมายถึง ความสามารถ โดยสมรรถนะ (Competency) อาจมีการเรียกที่แตกต่างกันไป เช่น ความสามารถ ชีตความสามารถ สมรรถนะ หรือศักยภาพ สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2553) กล่าวว่า สมรรถนะ คือ คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่เป็นผลมาจากความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณลักษณะอื่น ๆ ที่ทำให้บุคคลสามารถสร้างผลงานได้โดดเด่นกว่าเพื่อนร่วมงานอื่น ๆ ในองค์กร ส่วน สมนึก ลิ้มอารีย์ (2552) ให้ความหมายในเชิงของบุคลิกภาพ โดยกล่าวว่า สมรรถนะหมายถึง บุคลิกลักษณะที่ซ่อนอยู่ในปัจเจกบุคคล ซึ่งสามารถผลักดันให้ปัจเจกบุคคลนั้นสร้างผลการปฏิบัติงานที่ดี หรือปฏิบัติงานตามเกณฑ์ที่กำหนดในงานที่ตนรับผิดชอบ นอกจากนี้ ยังหมายถึง กลุ่มของความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และคุณลักษณะ (Attributes) ที่เกี่ยวข้องกัน ซึ่งมีผลกระทบต่องานหลักของตำแหน่งงานหนึ่ง ๆ โดยกลุ่มความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะดังกล่าว สัมพันธ์กับผลงานของตำแหน่งงานนั้น ๆ สามารถวัดผลเทียบกับมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับ และเป็นสิ่งที่สามารถเสริมสร้างได้ผ่านการฝึกอบรมและการพัฒนา (สุกัญญา รัชมีธรรมโชติ, 2548) และ ณรงค์วิทย์ แสนทอง (2556) ให้ทัศนะว่า สมรรถนะ คือ ลักษณะทักษะเด่นของกลุ่มงานที่ประกอบด้วยความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และคุณลักษณะ (Attributes) ซึ่งมีความสัมพันธ์กันระหว่างตำแหน่งงานหลักกับการปฏิบัติงานโดยตรง

ความหมายของสมรรถนะในทัศนะของนักวิชาการชาวต่างชาติพบว่า McClelland (1975) ได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับสมรรถนะว่า เป็นลักษณะที่ซ่อนอยู่ภายในตัวบุคคลซึ่งช่วยผลักดันให้บุคคลนั้น ๆ ปฏิบัติงานที่รับผิดชอบได้สูงกว่าบุคคลอื่นหรือสูงกว่าเกณฑ์ที่หน่วยงานหรือองค์กรกำหนดไว้ O'Hagan (1996) กล่าวว่า สมรรถนะ เป็นแนวคิดที่คนสามารถถ่ายทอด ถ่ายเท หรือเคลื่อนย้ายทักษะและความรู้ไปสู่สถานการณ์ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน ซึ่งแนวคิดดังกล่าวมีอยู่ทั่วไปภายในองค์กร การวางแผนงาน การเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ ตลอดจนมีกิจกรรมที่ไม่ใช่งานประจำทั่วไป นอกจากนี้ ยังรวมถึงคุณภาพของประสิทธิภาพของบุคคลในสถานที่ทำงาน โดยทั่วไปจะกล่าวถึง ความรู้ ทักษะ และค่านิยม ซึ่งเป็นเป้าหมาย หรือจุดมุ่งหมายที่สำคัญของการฝึกอบรมและพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความรู้ และทักษะจะเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด และสามารถฝึกอบรมและพัฒนาง่ายกว่าการสร้างหรือปลูกฝังค่านิยม อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่า ค่านิยม หรือทัศนคติจะปลูกฝังหรือสร้างขึ้นได้ยากกว่าการฝึกอบรมความรู้และทักษะ แต่เป็นพื้นฐานของการเพิ่มพูนและ

พัฒนาสมรรถนะ สอดคล้องกับ Nadailac (2003) ที่ให้คำจำกัดความว่า สมรรถนะ เป็นสิ่งที่ต้องลงมือปฏิบัติและทำให้เกิดขึ้น กล่าวคือ ความสามารถใช้เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นตัวขับเคลื่อนทำให้เกิดความรู้ (Knowledge) การเรียนรู้ทักษะ (Know-how) และเจตคติ/ลักษณะหรือนิสัยหรือบุคลิกภาพต่าง ๆ (Attitude) ช่วยให้สามารถเผชิญ แก้ไขสถานการณ์หรือปัญหาที่เกิดขึ้นได้จริง ส่วน Boam and Sparrow (1992) กล่าวว่า สมรรถนะ หมายถึง กลุ่มของคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่บุคคลจำเป็นต้องมีในการปฏิบัติงานในตำแหน่งหนึ่ง ๆ เพื่อให้การปฏิบัติงานในหน้าที่ความรับผิดชอบประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับ Dubois (1998) ที่กล่าวว่า สมรรถนะหมายถึง คุณลักษณะที่ทุกคนมีและใช้ได้อย่างเหมาะสมเพื่อผลักดันให้ผลการปฏิบัติงานบรรลุตามเป้าหมาย ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้ได้แก่ ความรู้ ทักษะ บุคลิกภาพ แรงจูงใจทางสังคม ลักษณะนิสัยส่วนบุคคล ตลอดจนรูปแบบความคิด วิธีการคิด และความรู้สึก ในขณะที่ Vazirani (2010) สรุปไว้ว่า สมรรถนะ หมายถึง คุณภาพของความสามารถที่เหมาะสมกับงานหนึ่ง ๆ และ Boyatzis (1982) สรุปไว้ว่า สมรรถนะ หมายถึง คุณลักษณะพื้นฐาน (Underlying characteristic) ของบุคคล ได้แก่ แรงจูงใจ (Motive) อุปนิสัย (Trait) ทักษะ (Skill) จินตภาพส่วนตัว (Self - image) บทบาททางสังคม (Social role) องค์ความรู้ (Body of knowledge) ซึ่งบุคคลจำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อให้ได้ผลงานสูงกว่าหรือเหนือกว่าเกณฑ์เป้าหมายที่กำหนดไว้

สรุป สมรรถนะ (Competency) หมายถึง ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) ตลอดจนคุณลักษณะส่วนบุคคล (Personal characteristic of attributes) ที่ส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรม (Behavior) ซึ่งจำเป็น และมีผลทำให้บุคคลนั้นปฏิบัติงานที่อยู่ในความรับผิดชอบได้ดียิ่งขึ้นและเหนือผู้อื่น หรือเหนือกว่าเกณฑ์รวมถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยจะมีผลปฏิบัติการดีกว่าเกณฑ์มาตรฐาน เป็นคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมของบุคคลที่เป็นผลมาจากความรู้ ทักษะ ความสามารถ ทัศนคติ ตลอดจนคุณลักษณะส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงาน ทำให้งานมีประสิทธิภาพ สร้างผลงานได้โดดเด่นกว่าบุคคลอื่นและเกิดผลงานสูงสุดตามที่มุ่งหวัง โดยงานวิจัยนี้ใช้แนวคิด ทฤษฎีของสมรรถนะ ได้แก่ ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะส่วนบุคคลเป็นหลักในการศึกษาสมรรถนะครูคหกรรม

2.1.3 ประเภทของสมรรถนะและสมรรถนะครู

มีนักวิชาการ ให้ทัศนะเกี่ยวกับการแบ่งประเภทของสมรรถนะและสมรรถนะครูไว้หลากหลาย ดังนี้

2.1.3.1 ประเภทของสมรรถนะ

Mohanta (n.d.) จำแนกสมรรถนะ เป็น 5 ประเภทคือ 1) สมรรถนะหลัก (Core competencies) 2) สมรรถนะเฉพาะด้าน (Technical/professional/functional competencies) 3) สมรรถนะด้านพฤติกรรม (Behavioral competencies) 4) สมรรถนะตามเกณฑ์ (Threshold competencies) และ 5) สมรรถนะด้านความสามารถพิเศษ (Differentiating competencies) ในขณะที่ McClelland (1975) จำแนกสมรรถนะประกอบด้วย 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มสมรรถนะหลัก (Core competency) เป็นทักษะหลักที่ทุกตำแหน่งในองค์กรต้องมี เช่น มีความรู้เกี่ยวกับการสอน หรือการวัดผลและประเมินผล เป็นต้น 2) กลุ่มความสามารถด้านหน้าที่ (Functional competency) เป็นความสามารถส่วนบุคคลแยกออกมาจากสมรรถนะหลัก เช่น หน้าที่รับผิดชอบการสอน การใช้เทคนิคการสอน เป็นต้น 3) กลุ่มความสามารถด้านการจัดการ (Managerial competency) เป็นทักษะของบุคคลระดับหัวหน้างาน หัวหน้าทีม หรือผู้บริหารระดับอาวุโส เช่น ทักษะการวางแผน และการจัดการทักษะการบริหารการเปลี่ยนแปลง และ McLagan (1989) ได้แบ่งประเภทสมรรถนะออกเป็น 3 ประเภท สอดคล้องกับ Mohanta ดังนี้ 1) สมรรถนะหลัก หมายถึง บุคลิกลักษณะหรือการแสดงออกของพฤติกรรมของบุคลากรทุกคนที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ทักษะ ทัศนคติ ความเชื่อ และอุปนิสัยโดยรวม ถ้าบุคลากรมีสมรรถนะประเภทนี้ ก็จะช่วยสนับสนุนให้องค์กรบรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ได้ สมรรถนะประเภทนี้จะถูกกำหนดจากวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายหลัก หรือกลยุทธ์ขององค์กร 2) สมรรถนะด้านการบริหาร หมายถึง ความรู้ ความสามารถด้านการบริหารจัดการที่มีได้ทั้งในระดับผู้บริหารและระดับพนักงานโดยแตกต่างกันตามบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบ ซึ่งบุคลากรทุกคนจำเป็นต้องมีเพื่อให้งานสำเร็จ และต้องสอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ วิสัยทัศน์ พันธกิจขององค์กร เช่น การวางแผน การบริหารการเปลี่ยนแปลง ความรู้เกี่ยวกับธุรกิจ การคำนึงถึงต้นทุน การทำงานเป็นทีม การติดต่อสื่อสาร การแก้ปัญหาและตัดสินใจ ภาวะผู้นำ ความคิดสร้างสรรค์ การเสริมสร้างนวัตกรรมใหม่ เป็นต้น 3) สมรรถนะตามตำแหน่งงาน ได้แก่ ความรู้ความสามารถในงาน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงทักษะและคุณลักษณะเฉพาะของงานต่าง ๆ ดังนั้น หน้าที่งานที่ต่างกัน ความสามารถในงานย่อมจะแตกต่างกันตามอาชีพ ซึ่งอาจเรียกสมรรถนะชนิดนี้ว่า Functional competency หรือ Job competency หรือ Technical competency อาจกล่าวได้ว่า เป็นสมรรถนะเฉพาะบุคคลซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ทักษะ พฤติกรรม และคุณลักษณะของบุคคลที่เกิดขึ้นจริงตามหน้าที่หรืองานที่รับผิดชอบ ที่ได้รับมอบหมาย แม้ว่า หน้าที่งานเหมือนกัน ไม่จำเป็นว่าคนที่ปฏิบัติงานนั้นจะต้องมีความสามารถเหมือนกัน

สรุป ประเภทของสมรรถนะ จำแนกเป็น สมรรถนะหลัก สมรรถนะตามความสามารถ และสมรรถนะด้านการบริหารหรือการจัดการ โดยมีนักวิชาการบางราย

จำแนกประเภทของสมรรถนะที่มีความเฉพาะเจาะจงมากยิ่งขึ้น แต่มีความสอดคล้องกับสมรรถนะทั้ง 3 ด้านที่กล่าวมาข้างต้น

2.1.3.2 ประเภทของสมรรถนะครู

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง พบข้อมูลเกี่ยวกับประเภทของสมรรถนะครู ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) กำหนดประเภทของสมรรถนะไว้ 2 ประเภท คือ 1) สมรรถนะหลัก (Core competency) ประกอบด้วย 5 สมรรถนะ ได้แก่ 1.1) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน (Working achievement Motivation) หมายถึง ความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้มีคุณภาพ ถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการวางแผนกำหนดเป้าหมายได้ตามประเมินผลการปฏิบัติงาน และปรับปรุงพัฒนาประสิทธิภาพและผลงานอย่างต่อเนื่อง 1.2) การบริการที่ดี (Service mind) หมายถึง ความตั้งใจและความเต็มใจในการให้บริการ และการปรับปรุงระบบบริการให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ 1.3) การพัฒนาตนเอง (Self - development) หมายถึง การศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ติดตามและแลกเปลี่ยนเรียนรู้องค์ความรู้ใหม่ๆ ทางวิชาการและวิชาชีพ มีการสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรม เพื่อพัฒนาตนเอง และพัฒนางาน 1.4) การทำงานเป็นทีม (Team work) หมายถึง การให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ สนับสนุนเสริมแรงให้กำลังใจแก่เพื่อนร่วมงาน การปรับตัวเข้ากับผู้อื่นหรือทีมงาน แสดงบทบาทการเป็นผู้นำหรือผู้ตามได้อย่างเหมาะสมในการทำงานร่วมกับผู้อื่นเพื่อสร้างและดำรงสัมพันธ์ภาพของสมาชิก ตลอดจนเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย 1.5) จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู (Teacher's ethics and integrity) หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนถูกต้องตามหลักคุณธรรม จริยธรรมจรรยาบรรณวิชาชีพครู เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน และสังคม เพื่อสร้างความศรัทธาในวิชาชีพครู 2) สมรรถนะประจำสายงาน (Functional competency) ประกอบด้วย 6 สมรรถนะ ได้แก่ 2.1) การบริหารหลักสูตรและการจัดการ (Curriculum and learning management) หมายถึง ความสามารถในการสร้างและพัฒนาหลักสูตรการออกแบบการเรียนรู้อย่างสอดคล้องและเป็นระบบจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยี และการวัด ประเมินผล การเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด 2.2) การพัฒนาผู้เรียน (Student development) หมายถึง ความสามารถในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม การพัฒนาทักษะชีวิต สุขภาพกาย และสุขภาพจิต ความเป็นประชาธิปไตย ความภูมิใจในความเป็นไทย การจัดระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ 2.3) การบริหารจัดการชั้นเรียน (Classroom management หมายถึง การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ การจัดทำข้อมูลสารสนเทศและเอกสารประจำชั้นเรียน/ประจำวิชา การกำกับดูแลชั้นเรียนรายชั้น/รายวิชา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีความสุข และความปลอดภัยของผู้เรียน

2.4) การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน (Analysis & synthesis & classroom Research) หมายถึง ความสามารถในการทำความเข้าใจ แยกประเด็นเป็นส่วนย่อย รวบรวม ประมวล หาข้อสรุปอย่างมีระบบและนำไปใช้ในการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งสามารถวิเคราะห์หาคำตอบหรืองานในภาพรวมและดำเนินการแก้ปัญหา เพื่อพัฒนางานอย่างเป็นระบบ 2.5) ภาวะผู้นำครู (Teacher Leadership) หมายถึง คุณลักษณะและพฤติกรรมของครูที่แสดงถึงความเกี่ยวข้องของสัมพันธ์ส่วนบุคคล และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนโดยปราศจากการใช้อำนาจหรืออิทธิพลของผู้บริหารสถานศึกษา ก่อให้เกิดพลังแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการ และ 2.6) การเรียนรู้องค์กรเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Relationship & collaborative - building for learning Management) หมายถึง การประสานความร่วมมือ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีและเครือข่ายกับผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรอื่นทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อสนับสนุนส่งเสริมการจัดการเรียนรู้

Goh and Wong (2014) อธิบายกรอบแนวคิดสมรรถนะที่จำเป็นของครูใหม่ (Beginning teachers' conceptions of competency) แบ่งเป็น 1) สมรรถนะด้านการควบคุม (Control) ประกอบด้วย การจัดการชั้นเรียน สิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ และการจัดการพฤติกรรมนักเรียนที่ไม่พึงประสงค์ 2) สมรรถนะด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ (Promoting learning) ประกอบด้วย วิธีการสอนที่ถูกต้อง (Correct pedagogical methods) จัดการเรียนการสอนตามความแตกต่างของผู้เรียน (Cater to differing abilities of students) การใช้บทเรียนที่น่าสนใจ (lesson interesting) 3) สมรรถนะด้านความเป็นมืออาชีพ (Professionalism) ประกอบด้วย การสื่อสารเชิงบวก (Positive communication) ไม่อายในการเรียนรู้ (Not being shy to learn and share experiences) เข้าใจในความแตกต่างทางสังคม (Focus upon different aspects of their social) เข้าใจอารมณ์ของตนเอง (Emotional understandings) สร้างความมั่นใจในตัวเอง (Project confidence) คงไว้ซึ่งความเป็นมืออาชีพ (Maintain a professional image) มีความกระตือรือร้นในวิชาชีพครู (Interest and enthusiasm for the teaching profession) มีทัศนคติที่ดี (Positive attitude) มีจริยธรรมการทำงานที่ดี (Positive work ethics) ความคิดเชิงนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ (Being Innovative and creative)

Helen (2008) ได้กำหนดกลุ่มสมรรถนะสำคัญสำหรับครูไว้ 6 สมรรถนะ ประกอบด้วย 1) สมรรถนะด้านการเตรียมตัวที่ดี (Beginning teacher competence is being 'well prepared') คือ การวางแผน (Planning) และการจัดการห้องเรียน (Classroom organization) 2) สมรรถนะด้านความรู้ (Beginning teacher competence is having sound knowledge base) คือ การใช้ความรู้เป็นฐานในการจัดการเรียนรู้ 3) สมรรถนะด้านการควบคุม (Beginning teacher competence is 'being in control') คือ ทักษะความสามารถใช้กลยุทธ์การจัดการพฤติกรรมที่เหมาะสมเพื่อควบคุม

สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ 4) สมรรถนะด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ (Beginning teacher competence is 'creating networks and partnerships') คือ ความสามารถในการสื่อสารกับกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ 5) สมรรถนะด้านความเป็นมืออาชีพ (Beginning teacher competence is 'becoming a professional') คือ ความสามารถในการรักษาความเป็นมืออาชีพของตนเองได้ และ 6) สมรรถนะด้านการตระหนักรู้ในตนเอง (Beginning teacher competence is 'becoming self-aware') คือ ความสามารถตระหนักถึงตัวเองว่าเป็นทั้งคนธรรมดาและเป็นครู

สรุปประเภทของสมรรถนะครู ในประเทศไทย ได้กำหนดสมรรถนะออกเป็น 2 ประเภท คือ สมรรถนะหลัก และสมรรถนะประจำสายงาน ซึ่งมีความสอดคล้องกับนักวิชาการในต่างประเทศ ที่มุ่งเน้นสมรรถนะไปในเรื่องของการจัดการเรียนรู้ วิธีการจัดการเรียนรู้ การเตรียมวางแผนในการจัดการเรียนรู้ และการเป็นมืออาชีพ แต่แตกต่างกันตรงที่สมรรถนะของไทยมีการมุ่งพัฒนาที่ครอบคลุมทุกด้านตลอดจนในเรื่องของการสร้างความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน

จากการศึกษาในหัวข้อ 2.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสมรรถนะ สามารถสรุปได้ว่า สมรรถนะ (Competency) หมายถึง ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) ตลอดจนคุณลักษณะส่วนบุคคล (Personal Characteristic of Attributes) ที่ส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรม (Behavior) ซึ่งจำเป็นและมีผลทำให้บุคคลนั้นปฏิบัติงานที่อยู่ในความรับผิดชอบได้ดียิ่งขึ้นและเหนือผู้อื่นหรือเหนือกว่าเกณฑ์ รวมถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้การบริหารงานตามตำแหน่งหน้าที่ โดยจะมีผลปฏิบัติการดีกว่าเกณฑ์มาตรฐาน คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมของบุคคลที่เป็นผลมาจากความรู้ ทักษะ ความสามารถ ทัศนคติ ตลอดจนคุณลักษณะส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงาน ทำให้งานมีประสิทธิภาพ สร้างผลงานได้โดดเด่นกว่าบุคคลอื่นและเกิดผลงานสูงสุดตามที่มุ่งหวัง ได้มีการจำแนกสมรรถนะประกอบด้วย 3 กลุ่ม คือ กลุ่มสมรรถนะหลัก กลุ่มความสามารถด้านหน้าที่ กลุ่มความสามารถด้านการจัดการ ภายหลังได้มีการจำแนกสมรรถนะออกมาเพิ่มเติม ได้แก่ สมรรถนะด้านพฤติกรรม สมรรถนะตามเกณฑ์ และ สมรรถนะด้านความสามารถพิเศษ

ในงานวิจัยนี้ได้ใช้แนวคิด ทฤษฎีของสมรรถนะ โดยแบ่งสมรรถนะเป็นด้านความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) คุณลักษณะส่วนบุคคล (Personal characteristics) และใช้แนวคิดการจำแนกประเภทสมรรถนะเป็น สมรรถนะหลัก และสมรรถนะประจำสายงาน ตามกำหนดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการจำเป็น

2.2.1 ความหมายของความต้องการจำเป็น

ความต้องการจำเป็น (Need) มีความหมายตามพจนานุกรม ของ Webster ว่าบางสิ่งบางอย่างที่เป็นความจำเป็นในสิ่งที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามความปรารถนาหรือความต้องการได้ (Webster et al. 1994) โดย Witkin and Altschuld (1995) กล่าวว่า ความต้องการจำเป็น คือ ความแตกต่าง หรือ ช่องว่างระหว่างสิ่งที่เป็นอยู่ หรือสภาพที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และสภาพที่ควรจะเป็น หรือสภาพที่พึงปรารถนา และคณะกรรมการโครงการสารานุกรมศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (2558) กล่าวถึงความหมายของความต้องการจำเป็นทางการศึกษาว่า หมายถึง ความต้องการในการจัดการศึกษาที่ทำให้การดำเนินงานด้านการศึกษานั้น ๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ การจัดหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การค้นหาปัญหาการเรียนของผู้เรียน ปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นต้น หลักการประเมินที่สำคัญ คือ การวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง และวิธีการสร้างเสริมให้ดีขึ้น

สรุป ความต้องการจำเป็น หรือ Need คือ ความแตกต่างหรือช่องว่างระหว่างสิ่งที่เป็นอยู่ หรือสภาพที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และสภาพที่ควรจะเป็นหรือความจำเป็นในสิ่งที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามความปรารถนาหรือความต้องการได้

2.2.2 ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น

สุวิมล ว่องวานิช (2562) กล่าวว่า การประเมินความต้องการจำเป็น เป็นกระบวนการประเมินเพื่อกำหนดความแตกต่างของสภาพที่เกิดขึ้นกับสภาพที่ควรจะเป็น โดยระบุสิ่งที่ต้องการให้เกิดว่ามีลักษณะเป็นเช่นใด และประเมินสิ่งที่เกิดขึ้นจริงว่ามีลักษณะเช่นใด จากนั้น นำผลที่ได้มาวิเคราะห์และประเมินสิ่งที่เกิดขึ้นจริงว่าสมควรเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง การประเมินความต้องการจำเป็น ทำให้ได้ข้อมูลที่น่าไปสู่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดการศึกษาหรือการเปลี่ยนแปลงผลที่เกิดขึ้นปลายทาง การเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการประเมินความต้องการจำเป็นจึงเป็นการเปลี่ยนแปลงในเชิงสร้างสรรค์ และเป็นการเปลี่ยนแปลงทางบวก นอกจากนี้ ยังมีนักวิชาการ และนักวิจัยจำนวนหลายคนที่ได้ให้ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น โดยปฎิญา โกศลศิริพจน์ (2547) กล่าวว่า การประเมินความต้องการจำเป็น เป็นกระบวนการวางแผนอย่างเป็นระบบสำหรับเป็นแนวทางในการตัดสินใจแก้ปัญหาหรือกำหนดจุดประสงค์ในการทำงานเพื่อพัฒนาที่ถูกทางโดยดำเนินการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรหรือบุคคลที่มุ่งประเมิน เพื่อวิเคราะห์ปัญหาหรือความต้องการจำเป็น ซึ่งเป็นความแตกต่างระหว่างผลที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน กับผลที่ควรจะเป็นและทำการเรียงลำดับความสำคัญ เพื่อหาความต้องการจำเป็นที่มีความสำคัญที่สุดสำหรับเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาต่อไป สอดคล้องกับ กจิตตา ชินพิทักษ์วัฒนา (2557) ให้ความเห็นว่า การประเมินความต้องการจำเป็น คือ กระบวนการที่จัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาระบบหรือองค์กรให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ โดยกำหนดแนวทางแก้ไขสิ่งที่ต้องการจำเป็นให้ถึงเป้าหมาย แล้วหาช่องว่าง

ระหว่างสภาพที่เกิดขึ้นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็น จากนั้น นำข้อมูลที่ได้มาจัดเรียงลำดับความสำคัญ ความเร่งด่วน และความเหมาะสมเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาต่อไป โดยธีระภาพ เพชรมาลัยกุล (2560) กล่าวถึงกระบวนการประเมินความต้องการจำเป็นว่า เป็นกิจกรรมเพื่อระบุความแตกต่างของ สภาพที่คาดหวังหรือสภาพที่ควรจะเป็นกับสภาพที่เป็นจริงหรือสภาพในปัจจุบัน ซึ่งมีขั้นตอนเป็น ระบบเพื่อนำผลที่ได้มาวิเคราะห์สำหรับระบุขนาดความแตกต่างและลำดับของความจำเป็น ทำให้เกิด สารสนเทศในการกำหนดว่าสมควรเปลี่ยนแปลงสิ่งใดและมีลำดับก่อนหลังอย่างไรอันนำไปสู่การ ปรับปรุงในกระบวนการการศึกษาหรือเปลี่ยนแปลงผลที่เกิดขึ้นปลายทาง โดยมุ่งผลในเชิงบวกและ สร้างสรรค์เช่นเดียวกัน

นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการชาวต่างชาติได้ให้ความหมายการประเมินความต้องการจำเป็นว่า เป็นกระบวนการที่เป็นระบบในการจัดลำดับความสำคัญ และการตัดสินใจที่สัมพันธ์กับการวางแผนการพัฒนาและการปฏิบัติโครงการ เป็นการกำหนดช่องว่างระหว่างสิ่งที่เป็นอยู่กับสิ่งที่ควรจะเป็น ของผลลัพธ์ และจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นนั้น โดยเน้นการตัดสินใจบนพื้นฐาน ของข้อมูลจากบุคคลที่ได้รับผลกระทบจากโครงการ (McCaslin and Tibeziinda, 2014) สอดคล้อง กับ McCawley (2009) ที่กล่าวว่า การประเมินความต้องการจำเป็น คือ กระบวนการที่ทำให้สามารถ ตรวจสอบระดับความรู้ ความเข้าใจ และทักษะต่าง ๆ ของกลุ่มเป้าหมายได้ โดยข้อมูลที่ได้จากการ ประเมินนี้ จะช่วยให้เห็นถึงช่องว่างระหว่างสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่คาดหวัง และ Kaufman and English (1981) ให้ความหมายว่า เป็นกระบวนการที่เป็นทางการ ซึ่งกำหนดช่องว่างระหว่าง ผลผลิตหรือผลลัพธ์ในปัจจุบันและผลลัพธ์หรือผลผลิตที่เป็นที่ต้องการ และจัดวางช่องว่างเหล่านี้ ตามลำดับความสำคัญ และเลือกสิ่งที่เห็นว่าสำคัญที่สุดเพื่อแก้ปัญหา และ Reviere et al. (1996) ให้ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็นว่า คือกระบวนการที่เป็นระบบในการเก็บรวบรวม ข้อมูล และวิเคราะห์เมื่อมีการใส่ข้อมูลเข้าไปในการตัดสินใจแบ่งสรรทรัพยากร โดยมีความตั้งใจที่จะ ค้นหาและกำหนดสินค้าและบริการที่ชุมชนขาดแคลนเมื่อเทียบกับมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป และมีความเห็นสอดคล้องกันในเรื่องความรับผิดชอบของสังคมที่มีการจัดหาให้

สรุป การประเมินความต้องการจำเป็น คือกระบวนการที่ใช้ในการจัดลำดับความสำคัญ ในความแตกต่างของช่องว่างระหว่างสิ่งที่เป็นอยู่ หรือสภาพที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและสภาพที่ต้องการ โดยข้อมูลที่ได้จากบุคคลสามารถนำมาซึ่งการจัดลำดับความสำคัญเพื่อใช้ในการตัดสินใจ วางแผน การกำหนดแนวทางการพัฒนาได้อย่างเหมาะสม

2.2.3 ความสำคัญของการประเมินความต้องการจำเป็น

การวางแผนการทำงานจะต้องเริ่มที่การประเมินบริบท เพื่อให้เข้าใจสภาพที่เป็นอยู่ของ หน่วยงาน และรู้ความต้องการของหน่วยงานว่าจำเป็นต้องได้รับการสนองตอบในด้านใด การ ดำเนินงานดังกล่าว จำเป็นต้องมีเครื่องมือที่ช่วยในการทำงาน ด้วยเหตุนี้ จึงมีการพัฒนาวิธีการวิจัย

ประเมินความต้องการจำเป็น (Needs assessment research) เพื่อช่วยวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้น และแนวทางการแก้ไข (สุวิมล ร่องวาณิช, 2558) และแบ่งความสำคัญในการประเมินความต้องการจำเป็นที่เป็นกระบวนการสำคัญและมีประโยชน์ ดังนี้ 1) การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพทำให้สามารถกำหนดแผนงานที่สอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงานป้องกันการสูญเสียทรัพยากรโดยเปล่าประโยชน์ 2) ผลจากการประเมินความต้องการจำเป็น สามารถสะท้อนภาพบริบทที่เกิดขึ้นของหน่วยงาน นำไปสู่การวางแผน กำหนดแนวทางพัฒนาองค์กร วัตถุประสงค์การดำเนินงานให้ชัดเจน สอดคล้องกับสภาพที่เกิดขึ้นจริงและสนองความต้องการขององค์กร และ 3) การประเมินความต้องการจำเป็นช่วยกำหนดเป้าหมายขององค์กรจากความต้องการที่แท้จริงของกลุ่มเป้าหมาย ช่วยกระตุ้นให้เกิดผลกระทบต่อโครงการ (สุวิมล ร่องวาณิช, 2550) ทำให้สามารถวัดการเปลี่ยนแปลงของการปฏิบัติงานในช่วงเวลานั้น ๆ และธีระภาพ เพชรมาลัยกุล (2560) ให้ความเห็นว่า การประเมินความต้องการจำเป็น เป็นเทคนิคที่ใช้ในการศึกษาและวิจัยทางการศึกษาที่ได้รับความนิยมและนิยมนำมาใช้อย่างต่อเนื่อง เพราะเป็นแนวทางทางเทคนิคที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อน โดยเพิ่มเติมการศึกษาสภาพจากการวิเคราะห์ระดับ ค่าเฉลี่ยตัวแปรจากสภาพจริงของตัวแปร ไปสู่การเพิ่มการศึกษาสภาพที่คาดหวัง แล้วให้ค่าความต้องการจำเป็นดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น จะทำให้เกิดคุณค่าของผลวิจัยได้มากขึ้น สารสนเทศจากกระบวนการเทคนิคดังกล่าวเป็นประโยชน์อย่างมากต่อนักบริหารระดับต่าง ๆ และผู้ปฏิบัติงานให้ทราบทั้งระดับการดำเนินการในปัจจุบัน ระดับที่คาดหวังที่จะได้รับ และค่าลำดับความสำคัญของตัวแปรที่สนใจของกลุ่มตัวอย่างวิจัย สามารถนำไปใช้ประกอบการบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาได้ดีขึ้น

สรุป ความสำคัญของการประเมินความต้องการจำเป็น คือ ทำให้สามารถเข้าใจถึงสภาพที่เป็นจริงที่อยู่ภายในสถานศึกษา เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ และหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของบุคลากรผู้ปฏิบัติงานทุกระดับ

2.2.4 ขั้นตอนการประเมินความต้องการจำเป็น

การประเมินความต้องการจำเป็น เป็นแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินที่มีการพัฒนามาอย่างต่อเนื่องโดยเป็นวิธีการที่ช่วยให้นักวิจัยทราบถึงสภาพที่เหมาะสมที่สุด สภาพที่เป็นจริง ความรู้สึก สาเหตุของปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยคณะกรรมการโครงการสารานุกรมศึกษาศาสตร์ (2558) อธิบายว่า การประเมินความต้องการจำเป็นมี 3 ระดับ คือ การประเมินความต้องการจำเป็นระดับปัจเจกบุคคล การประเมินความต้องการจำเป็นระดับกลุ่มคน และการประเมินความต้องการจำเป็นระดับองค์การ ในการประเมินความต้องการจำเป็นแต่ละระดับจะมีปริมาณของข้อมูลที่แตกต่างกัน แต่มีวิธีการคล้ายคลึงกัน ประกอบด้วย 1) ขั้นที่ 1 การวางแผน การประเมินความต้องการจำเป็นที่มีประสิทธิภาพเริ่มจากการกำหนดเป้าหมายและวางกรอบงานที่ต้องการค้นหาคำตอบ เช่น การประเมินความต้องการจำเป็นในการฝึกอบรม ผู้ประเมินต้องกำหนดกลุ่มผู้เข้าอบรม หรือผู้เรียนว่าคือใครลักษณะเป็นอย่างไร แล้วจึงไปประเมินความต้องการกับกลุ่มนั้น แต่ถ้าเป็นการประเมินความต้องการจำเป็นด้านการเรียนการสอน ต้องศึกษาขอบเขตของหลักสูตรและสิ่งที่หลักสูตรต้องการตามลำดับ หลังจากนั้นจึงกำหนดขอบเขตเป้าหมาย แล้วเลือกชนิดของความต้องการจำเป็นเพื่อกำหนดเครื่องมือสำหรับรวบรวมข้อมูลต่อไป 2) ขั้นที่ 2 การรวบรวมข้อมูล ขนาดตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูลควรเป็นตัวแทนของผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดได้ ไม่จำเป็นต้องไปสอบถาม สัมภาษณ์ หรือศึกษาทุกคน เว้นแต่เป็นการประเมินความต้องการจำเป็นเฉพาะบุคคล ข้อมูลที่เก็บรวบรวมตั้งแต่ร้อยละ 75 ขึ้นไปจึงจะเป็นข้อมูลที่เชื่อถือได้ 3) ขั้นที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อได้ข้อมูลครบถ้วนแล้ว ผู้ประเมินต้องวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อบ่งชี้ความต้องการจำเป็น พร้อมจัดลำดับความต้องการจำเป็นซึ่งอาจใช้ฐานเศรษฐกิจผลกระทบที่เกิดขึ้นหรือความถี่ของเหตุการณ์หรือเวลาเป็นเครื่องกำหนดในการจัดอันดับ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับเจตนาของการประเมินในทางการศึกษาให้ใช้กรอบของหลักสูตรเป็นเกณฑ์ในการจัดอันดับความต้องการจำเป็น 4) ขั้นที่ 4 การรายงานผล ขั้นตอนสุดท้ายของการประเมินความต้องการจำเป็น คือ การเขียนรายงานเพื่อแสดงว่า ได้มีการประเมินความต้องการจำเป็นอย่างไรโดยให้รายละเอียดเกี่ยวกับจุดประสงค์ของการประเมินความต้องการจำเป็น วิธีดำเนินการข้อสรุปอันดับความต้องการจำเป็นที่ได้และข้อเสนอแนะที่สอดคล้องกับข้อมูลที่น่าเสนอ

Rossett (1995) กล่าวถึงกระบวนการการประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์จึงประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การระบุความต้องการจำเป็น (Needs identification) ได้แก่ 1.1) วัตถุประสงค์เพื่อระบุความต้องการจำเป็น 1.2) เอกสารที่เกี่ยวข้อง/กรอบการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น 1.3) ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง วิธีรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูล จัดลำดับ 1.4) เสนอความต้องการจำเป็นตามลำดับความสำคัญ 1.5) เสนอผล/นำไปใช้และ/วิเคราะห์สาเหตุ/แนวทางแก้ไข 2) การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Needs analysis) เพื่อวิเคราะห์สาเหตุ ได้แก่

2.1) วัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สาเหตุของความต้องการจำเป็น 2.2) เอกสารที่เกี่ยวข้อง/กรอบการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น 2.3) ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง วิธีรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูล 2.4) เสนอสาเหตุความต้องการจำเป็นตามลำดับความสำคัญ 2.5) เสนอผล/นำไปใช้และ/วิเคราะห์ทางเลือกในการแก้ปัญหา 3) การกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหาความต้องการจำเป็น (Needs solution) หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า การกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหา ประเมินทางเลือกสู่การปฏิบัติ ซึ่งถือว่าเป็นขั้นตอนสุดท้ายที่จะนำไปกำหนดความต้องการจำเป็นที่ต้องได้รับการแก้ไขได้แก่ 3.1) วัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ทางเลือกของความต้องการจำเป็น 3.2) เอกสารที่เกี่ยวข้อง/กรอบการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น 3.3) ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง วิธีรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูล 3.4) เสนอทางเลือกความต้องการจำเป็นตามลำดับความสำคัญ 3.5) นำไปสู่การกำหนดแผนงาน และนำไปสู่การปฏิบัติ

McCawley (2009) ได้นำเสนอขั้นตอนการประเมินความต้องการจำเป็นไว้ทั้งหมด 7 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์ ต้องการศึกษอะไรจากการประเมินความต้องการจำเป็น 2) การเลือกกลุ่มเป้าหมาย ต้องการประเมินความต้องการจำเป็นจากใครหรือต้องการให้ข้อมูลแก่ใคร 3) การเก็บข้อมูล ควรเลือกวิธีการเก็บข้อมูลอย่างไรเพื่อให้ได้ในสิ่งที่นักวิจัยต้องการรู้ 4) การเลือกกลุ่มตัวอย่าง หมายถึง ควรเลือกอย่างไรจึงจะได้กลุ่มตัวอย่างที่สามารถอ้างอิงไปยังกลุ่มเป้าหมายหรือกลุ่มประชากรทั้งหมดได้ 5) การเลือกเครื่องมือในการวิจัย หมายถึง การเลือกเครื่องมือและเทคนิคที่เหมาะสมกับการเก็บข้อมูล 6) การวิเคราะห์ข้อมูล หมายถึง เลือกวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลให้เหมาะสมกับรูปแบบการวิจัย และ 7) การติดตามผล หมายถึง การจัดการกับข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ สรุปอภิปราย เพื่อนำไปสู่การวางแผนทางเพื่อพัฒนาในอนาคต

สรุป ขั้นตอนการประเมินความต้องการจำเป็น เป็นวิธีการที่ช่วยให้ทราบถึงสภาพปัญหาที่เหมาะสมที่สุดสภาพที่เป็นจริง ความรู้สึก สาเหตุของปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหา โดยในต่างประเทศ มีการแบ่งกระบวนการประเมินความต้องการจำเป็นที่สมบูรณ์ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน การระบุความต้องการจำเป็น การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น การกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหามความต้องการจำเป็น ซึ่งมีความสอดคล้องกับในประเทศไทย แต่มีความแตกต่างตรงที่ไทยมีการเพิ่มการรายงานผลเข้ามาในขั้นตอนของการประเมินความต้องการจำเป็น

2.2.5 การจัดลำดับความสำคัญของการประเมินความต้องการจำเป็น

สุวิมล ว่องวาณิช และคณะ (2542) กล่าวว่า การจัดลำดับความสำคัญของข้อมูลจากการประเมินความต้องการจำเป็น ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง โดยอาศัยแบบการเรียงลำดับความสำคัญของข้อมูล (Modified Priority Needs Index: PNI_{Modified}) เป็นวิธีการหาความแตกต่างของสภาพที่คาดหวังกับสภาพปัจจุบัน แล้วหารด้วยสภาพที่เป็นอยู่ ทั้งนี้ เพื่อควบคุมขนาดของความจำเป็นให้อยู่ในช่วงพิสัยที่ไม่มากเกินไป สอดคล้องกับ Witkin and Altrichuld (1995) ได้

กล่าวถึงการจัดลำดับความต้องการจำเป็นจะต้องพิจารณาทั้งความเที่ยง และความตรง และต้องมีการตรวจสอบคุณภาพขององค์ประกอบที่มีส่วนสำคัญต่อการจัดลำดับที่ได้จากการประเมินความต้องการจำเป็น ประกอบด้วย 1) การกำหนดขนาดความแตกต่างของสภาพปัจจุบันกับสภาพที่พึงประสงค์ 2) องค์ประกอบที่เป็นสาเหตุสนับสนุน หรืออุปสรรคต่อความต้องการจำเป็น 3) การกำหนดระดับความยากง่ายในการจัดลำดับความต้องการจำเป็น 4) การประเมินความเสี่ยง 5) ผลกระทบที่อาจเกิดกับส่วนอื่น ๆ ของระบบ 6) การกำหนดค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้ในการแก้ปัญหา โดย สุวิมล ว่องวานิช (2550) กล่าวว่า การจัดลำดับความสำคัญ (Priority setting) ของความต้องการจำเป็น เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญมากในกระบวนการกำหนดความต้องการจำเป็น ทำให้การประเมินความต้องการจำเป็นมีความสมบูรณ์ การจัดลำดับเป็นการศึกษาวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นแต่ละประเด็น จากนั้น นำความต้องการจำเป็นมาจัดเรียงลำดับตั้งแต่ความสำคัญมากไปหาน้อย โดยวิธี Priority Needs Index (PNI) เป็นวิธีการเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นซึ่งดัดแปลงมาจากวิธีการเรียงตำแหน่งความต้องการจำเป็นจากความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความคาดหวัง (I) และค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจ (D) โดยการถ่วงน้ำหนักของผลต่างของค่าเฉลี่ยระหว่าง ความคาดหวัง (I) และความพึงพอใจ (D) ด้วยน้ำหนักความสำคัญของความคาดหวัง (I) เพื่อลดความคลาดเคลื่อนที่จะเกิดขึ้นจากการคำนวณ $PNI = (I - D) \times 1$ และวิธี Priority Needs Index (PNI) แบบปรับปรุง เป็นสูตรที่ปรับปรุงจากสูตร PNI ดั้งเดิมโดยนงลักษณ์ วิรัชชัย และ สุวิมล ว่องวานิช เป็นวิธีการที่หาค่าผลต่างของ (I - D) แล้วหารด้วยค่า D เพื่อควบคุมขนาดของความต้องการจำเป็นให้อยู่ในพิสัยที่ไม่มีช่องกว้างมากเกินไป และให้ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เมื่อใช้ระดับของความพึงพอใจเป็นฐานในการคำนวณค่าอัตราการพัฒนาเข้าสู่ความคาดหวังของกลุ่ม สำหรับวิธีการนี้ ใช้การจัดลำดับความสำคัญของค่าดัชนีจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็นแบบ Priority Needs Index (PNI) แบบปรับปรุง (PNI modified) และในกรณีที่ค่า PNI modified เท่ากันจะพิจารณาจากค่า PNI ประกอบด้วย

$$PNI_{modified} = (I - D) / D$$

I (Important) หมายถึง สภาพจริงที่เป็นอยู่

D (Degree of success) หมายถึง สภาพที่ควรจะเป็น

จากการศึกษาในหัวข้อ 2.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นสรุปได้ว่า ความต้องการจำเป็นความต้องการของแต่ละบุคคลนั้น เป็นความคาดหวังของแต่ละบุคคลที่เป็นแรงผลักดันให้บุคคลมีความต้องการในสินค้าหรือบริการนั้นตามที่ตนเองปรารถนาไว้ หากได้รับการตอบสนองที่ดี ตรงตามความต้องการที่ตนเองคาดหวังไว้ย่อมส่งผลต่อความตั้งใจใช้บริการ เมื่อศึกษาถึงประเภทความต้องการของนักวิชาการต่าง ๆ ยังพบว่า มีความเหมือนและแตกต่างกัน ซึ่งในที่นี้ ประกอบด้วย ความต้องการทางด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และด้านสังคม เป็นแรงจูงใจในการกระทำของมนุษย์ เป็นสิ่งที่มนุษย์มีความคาดหวังเพื่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงไป ในทางที่ดีขึ้น เพื่อเป็นการตอบสนองความอยากได้ของตน หากได้รับการตอบสนองที่ดี ย่อมส่งผลต่อ ความตั้งใจใช้บริการ และ

พบว่า ความต้องการทางด้านร่างกาย หากได้รับการตอบสนองในเบื้องต้นแล้ว ทุกคนย่อมมีความต้องการในลำดับถัดไปอีก คือ ต้องการมีสุขภาพร่างกาย และจิตใจที่ดี มีความสุข และมีอายุยืนยาว หลักหนีความเจ็บป่วยของร่างกาย ต้องการมีสุขภาพร่างกายที่มีความแข็งแรง และสมบูรณ์ไม่เสื่อมถอยก่อนเวลาอันควร เมื่อมนุษย์มั่นใจว่าได้รับความปลอดภัยดีแล้ว ย่อมส่งผลต่อทางด้านจิตใจ ทำให้มีความรู้สึกว่าได้มีความสุขสบายใจแล้ว ก็ย่อมมีความต้องการที่จะแสวงหาความสุขทางด้านจิตใจเพิ่มเติม ในการจัดลำดับความสำคัญของข้อมูลจากการประเมินความต้องการจำเป็นตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง อาศัยแบบการเรียงลำดับความสำคัญของข้อมูล (Modified Priority Needs Index: PNI_{Modified}) เป็นวิธีการหาความแตกต่างของสภาพที่คาดหวังกับสภาพปัจจุบัน แล้วหารด้วยสภาพที่เป็นอยู่ ซึ่งเป็นหลักการที่ใช้ในงานวิจัยนี้

2.3 การจัดการศึกษาในสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.3.1 นโยบายและความต้องการระดับชาติที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การพัฒนารอบสมรรถนะหลักของผู้เรียนสำหรับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ความสำคัญกับบริบทการศึกษาของไทย คือ นโยบายและความต้องการระดับชาติ ประกอบด้วย 1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 2) ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580 3) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570) 4) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 และ 5) มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561

2.3.1.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้ให้ความสำคัญกับการศึกษา โดยในมาตรา 54 ได้บัญญัติว่า รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2560) เห็นได้ว่า สาระของรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ให้ความสำคัญกับการปฏิรูปประเทศที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา นับเป็นเสาหลักสำคัญในการบริหารประเทศ เนื่องจากการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาถือว่ามีความพร้อมมากที่สุดในการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ โดยบัญญัติในรัฐธรรมนูญที่ได้กำหนดเจตนารมณ์ด้านการศึกษาไว้อย่างชัดเจน ในมาตรา 54 และมาตรา 258 จ. เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางหลักในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาของชาติ และในแผนยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 จำเป็นต้องมีแผนการศึกษาแห่งชาติระยะ 20 ปี เป็นหลักในการบริหารประเทศด้วย เพื่อสร้างความต่อเนื่องของนโยบายและยุทธศาสตร์การศึกษาชาติในระยะยาว และไม่เปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ทางการเมือง และเพื่อให้ทันกับเด็กประเทศที่มีคุณภาพการศึกษาที่มีแนวโน้มไปในทางที่อยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำในทุกระดับ ดังนั้นหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนทุกภาคส่วนที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาจะต้องเร่งรัด ผลักดัน ปรับสภาพ และพัฒนาเพื่อขับเคลื่อนการศึกษาของประเทศให้ก้าวไปสู่แถวหน้าของประเทศและใน

กลุ่มประเทศอาเซียนจึงจะเป็นการช่วยยกระดับคุณภาพของประชาชนได้เช่นเดียวกับประเทศที่พัฒนาแล้ว

2.3.1.2 ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580 อนาคตประเทศไทยปี พ.ศ. 2579 บนพื้นฐานการวิเคราะห์สถานการณ์และแนวโน้ม ทั้งภายในและภายนอกประเทศ ที่บ่งชี้ถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และความเสี่ยง รวมถึงภัยคุกคาม ความท้าทายต่าง ๆ การขับเคลื่อนการพัฒนาให้ประเทศเจริญก้าวหน้าในอนาคต ทั้งจากมุมมองด้านสภาพสังคมไทย คุณลักษณะของคนไทย ความก้าวหน้าของการพัฒนา ลักษณะปัจจัยพื้นฐานเชิงยุทธศาสตร์ของการพัฒนาระบบบริหารราชการแผ่นดิน รูปแบบทางธุรกิจและฐานะทางเศรษฐกิจ และสาขาการผลิตและบริการที่โดดเด่น (พระราชบัญญัติ การจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560) โดยมีเป้าหมายสำคัญ 8 ประการ ซึ่งในการที่จะก้าวเดินไปให้บรรลุเป้าหมาย ประชาชนไทยทุกภาคส่วนจะต้องร่วมมือกันในการขับเคลื่อนการพัฒนา อย่างเข้มแข็งและต่อเนื่อง โดยมีประเด็นการพัฒนาสำคัญที่เป็นการพลิกโฉมประเทศประเด็นแรก คือ การพัฒนาคน/ทรัพยากรมนุษย์ ในทุกช่วงวัยและเป็นการพัฒนาในทุกมิติ ทั้งด้านความรู้ ทักษะ ทศนคติ สุขภาพกาย และจิตใจและจิตวิญญาณอย่างจริงจังเพื่อให้คนไทยเป็นคนคุณภาพอย่างแท้จริง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, 2561)

ในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ. ศ. 2561 - 2580) ได้กล่าวถึงการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ไว้ในยุทธศาสตร์ที่ 3 โดยมีเป้าหมายการพัฒนา คือ คนไทยเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ 21 และสังคมไทยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อและสนับสนุนต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต นอกจากนี้ ยังได้มีการกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ไว้ 6 ประการ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562) ได้แก่

1. การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม มุ่งเน้นให้สถาบันทางสังคมร่วมปลูกฝังค่านิยม วัฒนธรรมที่พึงประสงค์ โดยบูรณาการร่วมระหว่าง ครอบครัว ชุมชน ศาสนา การศึกษา และสื่อ ในการหล่อหลอมคนไทยให้มีคุณธรรม จริยธรรม ในลักษณะที่เป็น “วิถี” การดำเนินชีวิต

2. การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต มุ่งเน้นการพัฒนาคนเชิงคุณภาพในทุกช่วงวัย ตั้งแต่ช่วงการตั้งครรภ์ ปฐมวัย วัยเด็ก วัยรุ่น วัยเรียน วัยผู้ใหญ่ วัยแรงงาน และวัยผู้สูงอายุ เพื่อสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพ มีทักษะความรู้ เป็นคนดี มีวินัย เรียนรู้ได้ด้วยตนเองในทุกช่วงวัย มีความรอบรู้ทางการเงิน มีความสามารถในการวางแผนชีวิต และการวางแผนทางการเงินที่เหมาะสมในแต่ละช่วงวัย และความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่ารวมถึงการพัฒนาและปรับทัศนคติให้คนทุกช่วงวัยที่เคยกระทำผิดได้กลับมาใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างสงบสุขและเป็นการกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ

3. ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งเน้นผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ และมีใจใฝ่เรียนรู้ตลอดเวลา มีการออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่ การเปลี่ยนบทบาทครู การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการ และการพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต การสร้างความตื่นตัวให้คนไทยตระหนักถึงบทบาท ความรับผิดชอบ และการวางตำแหน่งของประเทศไทยในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์และประชาคมโลก การวางพื้นฐานระบบรองรับการเรียนรู้โดยใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์ม และการสร้างระบบการศึกษาเพื่อเป็นเลิศทางวิชาการระดับนานาชาติ

4. การตระหนักถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย อาทิ ภาษา ตรรกะ และคณิตศาสตร์ด้านทักษะและมิติ ดนตรี กีฬาและการเคลื่อนไหวของร่างกาย การจัดการตนเอง มีมนุษยสัมพันธ์รวมถึงผู้มีความสามารถอันโดดเด่นด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้าน โดยการพัฒนาและรักษากลุ่มผู้มีความสามารถพิเศษของพหุปัญญาแต่ละประเภท การสร้างสภาพแวดล้อม และระบบสนับสนุนประชากรไทยมีอาชีพบนฐานพหุปัญญา การสร้างเสริมศักยภาพผู้มีความสามารถพิเศษให้สามารถต่อยอดการประกอบอาชีพได้อย่างมั่นคง

5. การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี ครอบคลุมทั้งด้าน กาย ใจ สติปัญญา และสังคม มุ่งเน้นการเสริมสร้างการจัดการสุขภาวะในทุกรูปแบบ ที่นำไปสู่การมีศักยภาพในการจัดการสุขภาวะที่ดีได้ด้วยตนเอง พร้อมทั้งสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดีและมีทักษะด้านสุขภาวะที่เหมาะสม

6. การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มุ่งเน้นการสร้างคามอยู่ดีมีสุขของครอบครัวไทย การส่งเสริมบทบาทในการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน ครอบครัว และชุมชนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การปลูกฝังและพัฒนาทักษะนอกห้องเรียน และการพัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แสดงให้เห็นถึงสภาพของคุณภาพคนไทยในปัจจุบันที่ยังมีปัญหาด้านทักษะรวมทั้งสถานการณ์และแนวโน้มของพัฒนาการด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในอนาคตซึ่งก้าวกระโดดไปอย่างรวดเร็ว จึงต้องมีการพัฒนาคนเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในโลกอนาคตทั้งด้านความรู้ ทักษะ และสมรรถนะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

2.3.1.3 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570) (สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559) ยึดหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาที่ยั่งยืน และ คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา โดยมีวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับกรอบยุทธศาสตร์ชาติ คือ ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีวัตถุประสงค์เพื่อวางรากฐานให้คนไทยเป็นคนที่สมบูรณ์ มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย ค่านิยมที่ดี มีจิตสาธารณะ และมีความสุข โดยมีสุขภาวะ

และสุขภาพที่ดี ครอบครัวอบอุ่น ตลอดจนเป็นคนเก่งที่มีทักษะความรู้ความสามารถและพัฒนาตนเองได้ต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยกำหนดจุดหมายการพัฒนาไว้ 13 หมุดหมาย เพื่อเป็นปัจจัยการขับเคลื่อน มีเป้าหมาย และทิศทางที่ช่วยสนับสนุนการพลิกโฉมประเทศ ครอบคลุม 4 มิติการพัฒนา สำหรับการพัฒนาด้านการศึกษา ปรากฏในมิติที่ 4 ปัจจัยผลักดันการพลิกโฉมประเทศ ในหมุดหมายที่ 12 ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต โดยสนับสนุนให้คนทุกช่วงวัยมีโอกาสพัฒนาทักษะอย่างเต็มศักยภาพ มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และมีสมรรถนะที่สอดคล้องกับบริบทของโลกยุคใหม่ อาทิ ทักษะดิจิทัล รวมถึงการผลิตกำลังคนให้ตรงความต้องการของภาคการผลิตเป้าหมาย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

2.3.1.4 แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560) ได้กำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) ของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ไว้ดังนี้ “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิต อย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของ โลกศตวรรษที่ 21” โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา 4 ประการ คือ 1) เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ 2) เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองดี มีคุณลักษณะ ทักษะและสมรรถนะที่สอดคล้องกับทบบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติและยุทธศาสตร์ชาติ 3) เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคม แห่งการเรียนรู้ และ คุณธรรม จริยธรรม รู้รักสามัคคี และร่วมมือผนึกกำลังมุ่งสู่การพัฒนาประเทศ อย่างยั่งยืน ตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ 4) เพื่อนำประเทศไทยก้าวข้ามกับดัก ประเทศที่มีรายได้ปานกลาง และความเหลื่อมล้ำภายในประเทศลดลง เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์และจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษา ดังกล่าวข้างต้น แผนการศึกษา แห่งชาติได้วางเป้าหมายไว้ 2 ด้าน คือ เป้าหมายด้านผู้เรียน (Learner Aspirations) โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มี คุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3Rs8Cs) โดยมีเป้าหมายของการจัดการศึกษา (Aspirations) 5 ประการ 1) ประชากรทุกคนเข้าถึง การศึกษาที่มีคุณภาพและมีมาตรฐานอย่างทั่วถึง (Access) 2) ผู้เรียนทุกคน ทุกกลุ่มเป้าหมายได้รับ บริการการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน อย่างเท่าเทียม (Equity) 3) ระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ สามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุขีดความสามารถ เต็มตามศักยภาพ (Quality) 4) ระบบการบริหาร จัด การศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เพื่อการลงทุนทางการศึกษาที่ คุ่มค่าและบรรลุเป้าหมาย (Efficiency) 5) ระบบการศึกษาที่สนองตอบและก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เป็นพลวัตและ บริบท ที่เปลี่ยนแปลง (Relevancy)

2.3.1.5 มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ให้นิยามมาตรฐานการศึกษาว่า เป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง และเพื่อใช้เป็นหลัก

ในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพทางการศึกษา โดยให้แนวทางการจัดการศึกษาไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ เน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสม ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพรวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา ดังนั้นมาตรฐานการศึกษาสำคัญที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาจึงเกี่ยวข้องกับปัจจัย กระบวนการ และผลผลิตจากการจัดการศึกษา เพื่อการกำกับ ติดตาม ดูแล ตรวจสอบ และประกันคุณภาพของสถานศึกษา มาตรฐานการศึกษาจึงไม่ได้หมายถึงคุณภาพด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้น แต่หมายความรวมถึงผลผลิตทางการศึกษาที่เกิดกับตัวผู้เรียนรอบด้าน กระบวนการจัดการเรียนการสอนของครู และกระบวนการบริหารจัดการศึกษา (สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563) โดย สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2566) กำหนดให้การจัดการศึกษาของชาติจะต้องทำให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ซึ่งเป็นคุณลักษณะของผู้เรียน อันเป็นผลที่เกิดจากการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับการศึกษาปฐมวัย การศึกษาขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษา จนถึงการศึกษาอุดมศึกษา ทั้งนี้ สถานศึกษามีอิสระในการกำหนดแนวคิด ปรัชญา และวิสัยทัศน์ ของการจัดการศึกษาให้เป็นอัตลักษณ์และสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา และตามความถนัดของผู้เรียน หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องสนับสนุน กำกับ ติดตาม ประเมินและพัฒนาคุณภาพของการจัดการศึกษาโดยมุ่งเน้นความรับผิดชอบต่อตรวจสอบได้ มีระบบการบริหารจัดการทั้งด้านผู้บริหาร ครู คณาจารย์ และบุคลากร หลักสูตรการเรียนการสอน สื่อ เทคโนโลยีดิจิทัล ทรัพยากร สิ่งสนับสนุนการศึกษาและการประเมิน ตลอดจนระบบและกลไกการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ที่ทำให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ที่เหมาะสมตามแต่ละระดับและประเภทการศึกษา และผลลัพธ์สะสมที่ครอบคลุมระดับและประเภทการศึกษาที่ต่อเนื่องกัน นอกจากนี้ สถาบันผลิตและพัฒนาครูในฐานะกลไกสำคัญในการพัฒนาครูให้มีคุณภาพ จะต้องมีบทบาทในการเตรียมความพร้อมครูก่อนประจำการ และส่งเสริมการพัฒนาครูประจำการให้มีสมรรถนะทางวิชาชีพที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ยุคใหม่เพื่อผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา

2.3.2 การจัดการศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ

กระทรวงศึกษาธิการ (2551) ได้ประกาศใช้มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสาระภูมิศาสตร์ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ตามคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ที่ สพฐ. 1239/2560 ลงวันที่ 7 สิงหาคม 2560

และคำสั่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ 30/ 2561 ลงวันที่ 5 มกราคม 2561 ให้เปลี่ยนแปลงมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) โดยมีคำสั่งให้โรงเรียนใช้หลักสูตรในปีการศึกษา 2561 ใช้ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ให้ใช้ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 5 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 2 และปีการศึกษา 2563 ให้ใช้ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กำหนดจุดหมาย และมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายและกรอบทิศทางในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้พัฒนาการเต็มตาม ศักยภาพ มีคุณภาพและมีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายและเป้าหมายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้ปรับปรุงหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560) ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาอังกฤษ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์และเป็นกรอบในการวางแผนการจัดการเรียนการสอน มีเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีกระบวนการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ โดยมีการกำหนด คุณภาพผู้เรียน โครงสร้างเวลาเรียน สาระ/มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด แนวการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ตลอดจนสื่อ/แหล่งเรียนรู้ให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดชั้นปี เปิดโอกาสให้โรงเรียนสามารถกำหนดทิศทางในการจัดการเรียนการสอน ในแต่ละระดับตามความพร้อมและจุดเน้น โดยมีกรอบแกนกลางเป็นแนวทางที่ชัดเจนเพื่อตอบสนอง นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ให้มีความพร้อมในการก้าวสู่สังคมคุณภาพ มีความรู้อย่างแท้จริง และมีทักษะในศตวรรษที่ 21

กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพเป็นกลุ่มสาระที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงสามารถนำความรู้ เกี่ยวกับการดำรงชีวิต และการอาชีพ มาใช้ประโยชน์ในการทำงานอย่างมีความคิดสร้างสรรค์ และ แข่งขันในสังคมไทยและสากล เห็นแนวทางในการประกอบอาชีพรักการทำงาน และมีเจตคติที่ดีต่อ การทำงาน สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างพอเพียงและมีความสุข มุ่งพัฒนาผู้เรียนแบบองค์ รวม เพื่อให้มีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการทำงานเห็นแนวทางในการประกอบอาชีพ และ การศึกษาต่อ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

1. การดำรงชีวิตและครอบครัว เป็นสาระเกี่ยวกับการทำงานในชีวิตประจำวัน ช่วยเหลือ ตนเอง ครอบครัว และสังคมได้ในสภาพเศรษฐกิจที่พอเพียง ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม เน้นการปฏิบัติจริงจน เกิดความมั่นใจและภูมิใจในผลสำเร็จของงาน เพื่อให้ค้นพบความสามารถ ความถนัด และความสนใจของ ตนเอง

2. การอาชีพ เป็นสาระที่เกี่ยวข้องกับทักษะที่จำเป็นต่ออาชีพ เห็นความสำคัญของ คุณธรรม จริยธรรม และเจตคติที่ดีต่ออาชีพ ใช้เทคโนโลยีได้เหมาะสม เห็นคุณค่าของอาชีพสุจริต และ เห็นแนวทางในการประกอบอาชีพ

จากการศึกษาหัวข้อ 2.3 การจัดการศึกษาในสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า นโยบายและความต้องการระดับชาติที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็น การพัฒนารอบสมรรถนะหลักของผู้เรียนสำหรับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีความสำคัญกับ บริบทการศึกษาของไทย คือ นโยบายและความต้องการระดับชาติ ได้แก่ การขับเคลื่อนการศึกษาของ ประเทศให้ก้าวไปสู่แถวหน้า ปรับเปลี่ยนค่านิยมคนไทยให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย จิตสาธารณะ และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ส่งเสริมเด็กวัยเรียนและวัยรุ่นให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ ยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต การพัฒนากำลังคนเพื่อยกระดับคุณภาพกำลัง แรงงานให้สูงขึ้นการส่งเสริมการพัฒนาครูประจำการให้มีสมรรถนะทางวิชาชีพที่สอดคล้องกับการ จัดการเรียนรู้ยุคใหม่เพื่อผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้การ งานอาชีพเป็นกลุ่มสาระที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการ ดำรงชีวิตและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง สามารถนำความรู้เกี่ยวกับการดำรงชีวิตและการอาชีพมาใช้ ประโยชน์ในการทำงานอย่างมีความคิดสร้างสรรค์ เห็นแนวทางในการประกอบอาชีพ รักการทำงาน และมีเจตคติที่ดีต่อการทำงาน สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างพอเพียงและมีความสุข

สำหรับงานวิจัยนี้ เป็นการนำองค์ความรู้การจัดการศึกษาในสังกัดคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานประยุกต์ใช้ในการจัดทำเครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบประเมินตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ศึกษาสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงาน อาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 สร้างรูปแบบและ คู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.4 แนวคิด ทฤษฎีด้านคหกรรมศาสตร์

2.4.1 ปรัชญาคหกรรมศาสตร์

Byrd (1990) ได้ให้คำนิยามว่า ปรัชญาของวิชาชีพคหกรรมศาสตร์สะท้อนความคิด ความเชื่อของนักคหกรรมศาสตร์ที่บอกให้รู้ว่คหกรรมศาสตร์สอนความจริงอะไร และมีคุณค่า อย่างไร นักคหกรรมศาสตร์ให้ความสำคัญแก่การสร้างดุลยภาพระหว่างครอบครัวและสิ่งแวดล้อม ซึ่งหมายรวมทั้งสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและสังคม เพื่อให้สมาชิกในครอบครัวมีคุณภาพชีวิตที่ดี และเป็นวิชาชีพหนึ่งที่มีปรัชญาเป็นของตนเองเพื่อให้บุคคลในสาขาวิชาชีพยึดเป็นหลักในการ ประกอบวิชาชีพให้ประสบความสำเร็จ ดังนั้น การศึกษาทางคหกรรมศาสตร์จึงควรศึกษาความหมาย

และพันธกิจของคหกรรมศาสตร์ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในวิชาชีพทางคหกรรมศาสตร์อย่างแท้จริง (นนท์ พิธาดาวิทย, 2545)

โสธมา เครือเมฆ และคณะ (2562 อ้างถึงใน Parker, 1983) กล่าวว่า นักวิชาการตลอดจนสมาคมวิชาชีพทางคหกรรมศาสตร์ ได้กำหนดปรัชญา พันธกิจ และจุดมุ่งหมายของคหกรรมศาสตร์ว่า คหกรรมศาสตร์ เป็นสาขาที่ให้ความรู้และบริการเกี่ยวกับความมั่นคงของชีวิตครอบครัว เป็นการศึกษาเกี่ยวกับบุคคลในเรื่องการดำเนินชีวิต การปรับปรุงสินค้าและบริการที่ครอบครัวนำมาใช้ ซึ่งจะสามารถช่วยให้บุคคลและครอบครัวปรับปรุงวิธีการดำเนินชีวิตให้ดีขึ้นตามการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคม เกิดความพึงพอใจในสิ่งที่ต้องการ ตลอดจนช่วยสนับสนุนและปรับสภาพแวดล้อมในชุมชน ประเทศ และโลก และแนวคิดทางคหกรรมศาสตร์ยังเกี่ยวข้องกับการใช้ทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพเพื่อตนเอง ครอบครัว รวมถึงงานทางด้านอาชีพด้วย เป็นวิชาการแขนงหนึ่งที่จะช่วยสร้างสมดุลภาพระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางวัตถุและจิตใจ โดยยึดหลักการพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งเริ่มต้นจากการพัฒนาครอบครัวให้เป็นหน่วยที่สร้างสรรค์สังคม สร้างคน สร้างงาน และสร้างคุณธรรม เป็นพื้นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองให้เจริญก้าวหน้า (ประเชิญ ครูไพศาล, 2537) สอดคล้องกับ กุลชนิษฐ์ ราชนบุญยัทน์ (2553) กล่าวว่า คหกรรมศาสตร์เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพของคนให้บรรลุความสำเร็จในการดำรงชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีของบุคคล ครอบครัว และชุมชน รวมถึงสร้างนิสัยของการเรียนรู้ตลอดชีวิตในการทำงาน

Parker and Price (1994) สมาคมคหกรรมเศรษฐกิจศาสตร์แห่งสหรัฐอเมริกา (The American Home Economics Association) กล่าวว่า คหกรรมศาสตร์เป็นสาขาที่ให้ความรู้และการบริการขั้นต้นเกี่ยวกับความมั่นคงของชีวิตครอบครัว และกำหนดปรัชญาคหกรรมศาสตร์ไว้ 3 ข้อว่า 1) คหกรรมศาสตร์ คือ การศึกษาที่สอนเกี่ยวกับการดำรงชีวิต ความเป็นอยู่ของครอบครัว และการพัฒนาสินค้าและบริการที่เกี่ยวข้องกับครอบครัว 2) ดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับความต้องการของบุคคลและครอบครัวที่เปลี่ยนไปตามสภาพทางสังคม และให้สามารถบรรลุตามความต้องการดังกล่าว และ 3) ส่งเสริม สนับสนุน ปรับปรุงสภาพแวดล้อมในชุมชน ประเทศชาติ และโลกให้สอดคล้องกับการดำรงชีวิต

สมาคมคหเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชินูปถัมภ์ ได้กำหนดปรัชญาคหกรรมศาสตร์ว่า ครอบครัวเป็นหน่วยสังคมที่เล็กที่สุด เพราะประกอบกันขึ้นเป็นชาติ และเชื่อมั่นว่าความรู้คหกรรมศาสตร์แขนงต่าง ๆ จำเป็นสำหรับครอบครัวในการพัฒนาให้มีคุณภาพก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม ที่จะนำไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองอย่างมีคุณภาพของประเทศ เพราะคหกรรมศาสตร์เป็นสหวิชาการ ซึ่งเป็นสาขาวิชาและเป็นวิชาชีพที่เกิดจากการบูรณาการหลาย

ศาสตร์เข้าด้วยกัน โดยรวมสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีและยั่งยืนของบุคคล ครอบครัว และชุมชน (กุลชนิษฐ์ ราชนบุญวัฒน์, 2553)

นอกจากนี้ ยังมีข้อคิดเห็นเกี่ยวกับปรัชญาคหกรรมศาสตร์โดย มณี โกสุมาต (2540) มีความคิดเห็นและความเชื่อเกี่ยวกับวิชาคหกรรมศาสตร์ ดังนี้

1. การศึกษาวิชาคหกรรมศาสตร์ ช่วยส่งเสริมการศึกษาโดยทั่วไปให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ วิชานี้จะช่วยแก้ปัญหาครอบครัวและชุมชนได้อย่างดี
2. การศึกษาวิชาคหกรรมศาสตร์ ควรเป็นรูปแบบการศึกษาที่ต่อเนื่อง โดยเริ่มตั้งแต่วัยเด็ก เพราะถือว่าผู้เรียนจะสามารถปรับตัวให้เข้ากับโลกที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา
3. การศึกษาวิชาคหกรรมศาสตร์ ต้องเรียนจากปัญหาจำเป็นที่หลักสูตรจะต้องเปิดกว้างและมีการปรับปรุงอยู่เสมอ และต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความต้องการและความสนใจของผู้เรียน
4. การศึกษาวิชาคหกรรมศาสตร์ มีอิทธิพลต่อสังคม ช่วยพัฒนาสังคมและประเทศเป็นวิชาที่มีคุณค่า มีเกียรติ และเป็นที่ยอมรับของ

สรุป ปรัชญาคหกรรมศาสตร์เป็นศาสตร์ที่เป็นสหวิทยาการ ซึ่งเป็นสาขาวิชาและเป็นวิชาชีพที่เกิดจากการบูรณาการหลายศาสตร์เข้าด้วยกัน มีแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องราวของครอบครัว ซึ่งเป็นหน่วยหรือสถาบันที่เล็กที่สุดในสังคม รวมทั้งสิ่งต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อครอบครัวและการดำรงชีวิตของคนในครอบครัว ให้เกิดดุลยภาพระหว่างครอบครัวและสิ่งแวดล้อม จนส่งผลให้มีคุณภาพ ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม อันจะนำไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองอย่างมีคุณภาพของชุมชน สังคม และประเทศ

2.4.2 ความหมายของคหกรรมศาสตร์

คหกรรมศาสตร์ เป็นศาสตร์แห่งการพัฒนาคุณภาพชีวิต เกี่ยวข้องกับการจัดการบ้าน การดำรงชีวิตภายในบ้าน การจัดการทรัพยากรบุคคล ครอบครัว สังคม และการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ให้เหมาะสมต่อความต้องการของการดำรงชีวิต ซึ่งกุลชนิษฐ์ ราชนบุญวัฒน์ (2553) ได้ให้ความหมายของคหกรรมศาสตร์ว่า เป็นศาสตร์สหวิทยาการที่เป็นสาขาวิชาและวิชาชีพที่บูรณาการหลายศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับความรู้ทางวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปะ การผสมผสานศาสตร์ต่าง ๆ เหล่านี้เพื่อมุ่งหวังให้ผู้ศึกษาทางคหกรรมศาสตร์ได้เรียนรู้ความเป็นตัวเอง การปรับตัวให้เหมาะสมตามความเป็นไปหรือการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ใกล้และไกลตัว เกิดทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิต เพื่อตอบสนองความต้องการของการดำรงชีวิต หรือปัจจัยการดำรงชีวิต (ปัจจัย 4) เช่น ทักษะการประกอบอาหาร ทักษะการตัดเย็บสิ่งทอ และเครื่องนุ่งห่ม ทักษะการเลือกใช้เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย ทักษะในการดูแลรักษาบ้านและที่อยู่อาศัย (กาญจนา เกียรติมนิรัตน์, 2558) นอกจากนี้ คหกรรมศาสตร์ยังมุ่งพัฒนาครอบครัวด้วยการ

จัดการทรัพยากรบุคคล วัสดุ และสิ่งแวดล้อมให้เกิดประโยชน์สูงสุด จนทำให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีของบุคคลในครอบครัว พัฒนาอาชีพ และความมั่นคงของสถาบันครอบครัวต่อเนื่องไปถึงสังคม ชุมชน และประเทศชาติ เป็นศาสตร์ที่มีบทบาทสำคัญที่ช่วยผลักดันให้บุคคลเกิดความพร้อมในการปฏิบัติงานตามทักษะกระบวนการทำงาน ได้แก่ การวางแผนในการทำงาน การทำงานอย่างเป็นระบบ และขั้นตอนการทำงานร่วมกับผู้อื่น การจัดการและการแก้ไขปัญหา และมุ่งหวังให้ผู้ศึกษาสามารถนำความรู้ไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและถูกต้องตามหลักการทางคหกรรมศาสตร์

ประหยัต สายวิเชียร (2531) กล่าวว่า คำว่า คหกรรมศาสตร์ ใช้เป็นครั้งแรกในการศึกษาไทย เมื่อปี พ.ศ. 2502 โดยดำเนินการคิดค้นของพระยาอนุนามราชชน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญทางภาษาไทย ได้เลือกใช้คำที่ใกล้เคียงกับคำว่า Home Economics และบัญญัติเป็นศัพท์ทางการศึกษาในปี พ.ศ. 2517 และให้ใช้แทนคำอื่น ๆ ที่มีความหมายอย่างเดียวกัน หรือใกล้เคียงกัน โดย Brown and Paolucci (1978) กล่าวถึงการให้คำจำกัดความของคำว่าคหกรรมศาสตร์ว่า เป็นสิ่งจำเป็นที่ควรดำเนินการเป็นอันดับแรกเพื่อให้เกิดความชัดเจนและขจัดความคลุมเครือ สับสน และขัดแย้ง ซึ่งมีนักวิชาการให้ความหมายของคำว่า คหกรรมศาสตร์ ไว้ในหลายมุมมองแล้วแต่จะมีความพื้นฐานของสาขาใดมากน้อยต่างกัน ดังนี้

คหกรรมศาสตร์ เป็นวิชาที่ว่าด้วยหลักการของการครองเรือน มากกว่าการดูแลรักษาร้านเรือน เป็นวิชาที่รวมหลายวิชาเข้าด้วยกัน ซึ่งว่าด้วยความต้องการทางกาย ทางใจ ทางสังคม และเศรษฐกิจ นอกจากนี้ คหกรรมศาสตร์ยังเกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะอันเกี่ยวข้องกับปัญหาของครอบครัว ทำให้ความสำคัญของคหกรรมศาสตร์ปรากฏชัดในเรื่องของบ้านและครอบครัว (พิณทิพย์ บริบูรณ์สุข, 2527) ประยงค์ จินดาวงศ์ (2525) และ สุนทร พานิชกุล, (2520) อ้างถึงใน ประหยัต สายวิเชียร (2531) กล่าวว่า คหกรรมศาสตร์ เป็นศาสตร์ที่ให้คุณค่าชีวิตที่ดีแก่ผู้เรียน ผู้เรียนจะรู้วิธีการและหลักการอย่างถูกต้องจนก่อให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีในตัวของผู้นั้น ๆ และเป็นศาสตร์ที่ผู้เรียนต้องใช้สมองคิดก่อนลงมือปฏิบัติ โดยเป็นศาสตร์ที่เกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับการจัดการบ้านเรือน การจัดการการเงินและเศรษฐศาสตร์ครอบครัว อาหารและโภชนาการ เสื้อผ้าและเส้นใยผ้า การดูแลรักษาร้านเรือน ซึ่งบรรจุอยู่ในหลักสูตรที่ต้องควบคู่ไปกับแนวทางในการประกอบอาชีพ (Shafritz et al, 1988) ส่วน มณี โกสุมาศ (2540) กล่าวว่า คหกรรมศาสตร์ เป็นศาสตร์ที่มีความหมายกว้างขวาง ขึ้นอยู่กับพื้นฐานและความสัมพันธ์ของศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง (กาญจนา เกียรติมนิรัตน์, 2558) โดยเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ ต้องอาศัยความรู้ และความคิด รวมทั้งยังเป็นศาสตร์ที่รวมทั้งวิทยาศาสตร์และศิลปะในการดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์เข้าด้วยกัน เพื่อส่งเสริมการดำรงชีวิตประจำวันทางด้านปัจจัยสี่

เมื่อปี พ.ศ. 2542 เสาวพร เมืองแก้ว นายกสมาคมคหเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ในสมัยนั้น กล่าวว่า ความหมายของคหกรรมศาสตร์ที่บรรจุไว้ในพจนานุกรม

ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ยังขาดความชัดเจน ไม่ครอบคลุมสภาพจริงของคหกรรมศาสตร์ ในปัจจุบัน จึงได้ระดมความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาคหกรรมศาสตร์ ร่างนิยามความหมายของ คหกรรมศาสตร์ ใหม่ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญทางคหกรรมศาสตร์ และสรุปความหมายต่อราชบัณฑิตยสถาน (กุลชนิษฐ์ ราชนบุญยวัฒน์, 2553) ว่า คหกรรมศาสตร์ตามความหมายของพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 หมายถึง วิชาที่เกี่ยวข้องกับความรู้ทางวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปะ โดยมุ่งพัฒนาครอบครัวด้วยการจัดการทรัพยากรบุคคล วัสดุ และสิ่งแวดล้อม เพื่อพัฒนาอาชีพและเสริมสร้างคุณภาพชีวิต ความมั่นคงของสถาบันครอบครัวและสังคม (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546) นอกจากนี้ คหกรรมศาสตร์ ยังมีความหมายที่บ่งบอกถึงศาสตร์วิชาชีพที่นำองค์ความรู้ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีมาบูรณาการกับวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น พื้นฐานทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตในด้านงานอาหารและโภชนาการ ด้านงานการออกแบบแฟชั่น สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างงานอาชีพ สร้างความมั่นคงของสถาบันครอบครัวและสังคมอย่างยั่งยืน (คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, 2563)

สรุป ความหมายของคหกรรมศาสตร์ หมายถึง ศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับหลักการของการครองเรือนมากกว่าการดูแลรักษาบ้านเรือน เป็นศาสตร์ทางสหวิทยาการที่บูรณาการความรู้ทางวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะที่เกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ของมนุษย์ ที่มีองค์ความรู้และส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้ต้องคิดก่อนลงมือปฏิบัติ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์ให้สมบูรณ์ รวมไปถึงการจัดการทรัพยากรบุคคล วัสดุ และสิ่งแวดล้อม เพื่อพัฒนาอาชีพ เสริมสร้างคุณภาพชีวิต ความมั่นคงของสถาบันครอบครัวและสังคม

2.4.3 ความสำคัญของการศึกษาด้านคหกรรมศาสตร์

นักคหกรรมศาสตร์หลายคนได้ร่วมกันพัฒนาความหมายของคหกรรมศาสตร์ จากการประชุมสัมมนา Lake Placid Conference ครั้งที่ 4 ซึ่งเป็นการประชุมสัมมนาประจำปีทุก 10 ปีของนักคหกรรมศาสตร์ มีข้อสรุปว่า คหกรรมศาสตร์ คือ การศึกษาเรื่องกฎหมายสถานะแวดล้อม หลักการและแนวความคิดเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพของคนและธรรมชาติของคน ความเป็นอยู่ในสังคมโดยเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างคนและสังคม (East, 1980) จึงเป็นวิทยาการที่มุ่งสร้างครอบครัวให้เป็นหน่วยผลิตและหน่วยบริโภคที่มีประสิทธิภาพ โดยสมาคมคหเศรษฐศาสตร์แห่งสหรัฐอเมริกา ได้กำหนดปรัชญาและวัตถุประสงค์ของคหกรรมศาสตร์ ไว้ว่า คหกรรมศาสตร์ เป็นศาสตร์ที่ให้ความรู้และบริการขั้นพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคง แข็งแกร่งของชีวิตครอบครัว นอกจากนี้ ได้กำหนดปรัชญาไว้ว่า คหกรรมศาสตร์ คือ การศึกษาของบุคคลเกี่ยวกับการดำรงชีวิตของครอบครัว การพัฒนาสินค้าและบริการ ที่เกี่ยวข้องับครอบครัว การดำเนินการวิจัยเพื่อให้รู้ถึงความต้องการของบุคคลและครอบครัวที่เปลี่ยนแปลงไปตามสภาพของ

สังคม ซึ่งหมายถึงความพึงพอใจในสิ่งที่ต้องการและส่งเสริม ปรับปรุงสภาพแวดล้อมในชุมชน ประเทศชาติและโลก ให้เหมาะสมกับการดำรงชีวิตของครอบครัว (Parker and Price, 1994) แม้ปัจจุบันในหลายสาขาวิชาจะสนับสนุนการพัฒนาแนวคิด ทักษะ และค่านิยมที่สำคัญ เพื่อให้ประชากรมีความรับผิดชอบต่อสังคม แต่คหกรรมศาสตร์ ยังคงเป็นการศึกษาความสัมพันธ์ของบ้าน และครอบครัวที่อยู่ในชีวิตประจำวันของทุกครอบครัว และยังเป็นศาสตร์ที่สามารถใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันเช่นเดียวกับวิชาอื่น ๆ

สรุป ความสำคัญของการศึกษาด้านคหกรรมศาสตร์ คหกรรมศาสตร์เป็นวิทยาการที่มุ่งสร้างครอบครัวให้เป็นหน่วยผลิตและหน่วยบริโภคที่มีประสิทธิภาพ เป็นการศึกษาของบุคคลเกี่ยวกับการดำรงชีวิตของครอบครัว การพัฒนาสินค้า และบริการ ที่เกี่ยวข้องกับครอบครัว ซึ่งในปัจจุบันในหลายสาขาวิชาจะสนับสนุนการพัฒนาแนวคิด ทักษะ และค่านิยมที่สำคัญ เพื่อให้ประชากรมีความรับผิดชอบต่อสังคม แต่คหกรรมศาสตร์ เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ของบ้าน และครอบครัว ที่อยู่ในชีวิตประจำวันของทุกครอบครัว และยังเป็นศาสตร์ที่สามารถใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันเช่นเดียวกับวิชาอื่น ๆ

2.4.4 ขอบข่ายของคหกรรมศาสตร์

นนทลี พรธาดาวิทย์ (2545) กล่าวว่า คหกรรมศาสตร์เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศวิทยาครอบครัวความสัมพันธ์ของครอบครัวที่มีต่อธรรมชาติ และสภาพแวดล้อมที่มนุษย์ก่อขึ้น การสร้างหน้าที่ภายในครอบครัว รวมทั้งบทบาทระหว่างครอบครัวกับสถาบันทางสังคมอื่น ๆ และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ครอบครัวเข้าไปเกี่ยวข้องด้วย ได้แก่ ความสัมพันธ์ของครอบครัว และพัฒนาการเด็ก เศรษฐศาสตร์ การบริโภคบุคคล ความเป็นอยู่ของครอบครัว โภชนาการเรื่อง การเลือก การถนอมรักษา การเตรียม และการใช้อาหาร การออกแบบการเลือก โครงสร้าง และการดูแลเสื้อผ้า รวมถึงความสำคัญของเสื้อผ้าทางด้านจิตวิทยาสังคม เส้นใยสำหรับเสื้อผ้า เครื่องใช้ในบ้าน ที่อยู่อาศัยของครอบครัว และอุปกรณ์ เครื่องตกแต่งบ้าน ศิลปะที่ใช้ในชีวิตประจำวัน การจัดการทรัพยากรอย่างมีคุณค่าของบุคคล ครอบครัว และสังคม คหกรรมศาสตร์จึงไม่ใช่เพียงสาขาวิชาชีพที่กล่าวถึงเรื่องความเป็นอยู่ของครอบครัวเท่านั้น แต่รวมทุกเรื่องที่กำลังมาข้างต้น โดยผสมผสานความรู้จากหลายสาขาวิชาเข้าด้วยกัน ทำให้คหกรรมศาสตร์เป็นภาพรวมของเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนครอบครัวและความเป็นอยู่ของบุคคล

กาญจนา เกียรติมนิรัตน์ (2558) กล่าวถึงศาสตร์ทางคหกรรมศาสตร์ว่า สามารถแบ่งความรู้เชิงทฤษฎีและปฏิบัติออกเป็น 2 รูปแบบ คือ วิชาพื้นฐานและวิชาเฉพาะ โดยในรายวิชาเฉพาะด้าน มี 5 ด้าน คือ 1) อาหารและโภชนาการ 2) เสื้อผ้าและการแต่งกาย 3) พัฒนาการเด็ก และครอบครัว 4) บ้านและการตกแต่ง และ 5) เศรษฐศาสตร์ครอบครัว ซึ่งวิชาเฉพาะทั้ง 5 ด้าน สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพื้นฐานของมนุษย์ตามทฤษฎีของมาสโลว์ สอดคล้องกับสมาคมคห

เศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชินูปถัมภ์ ได้กำหนดขอบข่ายทางคหกรรมศาสตร์ตามที่สมาคมต้องการส่งเสริมการศึกษาด้านนี้ไว้ 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ผ้าและเส้นใย 2) การแต่งกายและศิลปสัมพันธ์ 3) พัฒนาการครอบครัวและเด็ก 4) การครองเรือนและเศรษฐกิจครอบครัว และ 5) บ้าน เครื่องเรือน และเครื่องใช้

กระทรวงศึกษาธิการ (2551) ได้กำหนดมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรีตามโครงสร้างหลักสูตรของสาขาคหกรรมศาสตร์ พ.ศ. 2557 ในกลุ่มหมวดวิชาเฉพาะทางคหกรรมศาสตร์ ได้แก่ วิชาพื้นฐานวิชาชีพ วิชาเฉพาะ วิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ซึ่งในหมวดวิชานี้เป็นรายวิชาที่จัดการเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้และปฏิบัติได้อย่างชำนาญ เป็นวิชาที่เน้นให้เข้าใจหลักการพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับคหกรรมศาสตร์ และความรู้เฉพาะทางวิชาชีพคหกรรมศาสตร์ โดยแบ่งออกเป็น 5 กลุ่มวิชา ได้แก่ 1) กลุ่มวิชาอาหารและโภชนาการ 2) กลุ่มวิชาสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม 3) กลุ่มวิชาพัฒนาการมนุษย์และครอบครัว 4) กลุ่มวิชาศิลปะประดิษฐ์และงานสร้างสรรค์ และ 5) กลุ่มวิชาการจัดการบ้านและที่อยู่อาศัย ทั้งนี้แต่ละกลุ่มวิชาสามารถมีรายวิชาที่แตกแขนงออกไปเพื่อส่งเสริมความรู้และความชำนาญของผู้เรียน

สรุป ขอบข่ายของคหกรรมศาสตร์ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศวิทยาครอบครัวที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของครอบครัวที่มีต่อธรรมชาติ และสภาพแวดล้อมที่มนุษย์ก่อขึ้น การสร้างหน้าที่ภายในครอบครัว รวมทั้งบทบาทระหว่างครอบครัวกับสถาบันทางสังคมอื่น ๆ และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ครอบครัวเข้าไปเกี่ยวข้องด้วย สามารถแบ่งความรู้เชิงทฤษฎีและปฏิบัติออกเป็น 2 รูปแบบ คือ วิชาพื้นฐาน และวิชาเฉพาะ โดยในรายวิชาเฉพาะด้านทางคหกรรมศาสตร์นั้น มีทั้งหมด 5 ด้าน คือ 1) อาหารและโภชนาการ 2) เสื้อผ้าและการแต่งกาย 3) พัฒนาการเด็กและครอบครัว 4) บ้านและการตกแต่ง และ 5) เศรษฐศาสตร์ครอบครัว การจัดการเรียนการสอนทางคหกรรมศาสตร์ต้องการพัฒนาคนให้สามารถใช้ทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อตนเอง ครอบครัว และสังคม ตลอดจนเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้ และปฏิบัติได้อย่างชำนาญ เป็นวิชาที่เน้นให้เข้าใจหลักการพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับคหกรรมศาสตร์ และความรู้เฉพาะทางวิชาชีพคหกรรมศาสตร์

2.4.5 การจัดการศึกษาด้านคหกรรมศาสตร์ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ (2551) กำหนดเป้าหมายของการจัดการเรียนการสอนคหกรรมศาสตร์ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้ทางคหกรรมศาสตร์อย่างเป็นองค์รวมควบคู่ไปกับทักษะการดำรงชีวิตพื้นฐาน คือ ทักษะการจัดการครอบครัวและที่อยู่อาศัย และทักษะการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการดำรงชีวิตในครอบครัว ทักษะการประกอบอาหาร และทักษะการดูแลรักษาเสื้อผ้า ซึ่งทักษะดังกล่าวมีส่วนช่วยในการพัฒนาให้ผู้เรียน

เกิดการเรียนรู้ควบคู่ไปกับทักษะการปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพ ตลอดจนสามารถนำความรู้และทักษะพื้นฐานที่ได้รับไปปรับประยุกต์ใช้และแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการดำรงชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะกระบวนการในการทำงาน เช่น ทักษะกระบวนการทำงาน ทักษะการแสวงหาความรู้ ทักษะการจัดการงานและการแก้ไขปัญหา และทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเห็นแนวทางการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น แนวทางการประกอบอาชีพในอนาคต และแนวทางการทำงานกับผู้อื่นในชีวิตประจำวัน

การจัดการเรียนการสอนคหกรรมศาสตร์ในสถานศึกษามีความแตกต่างกันในแต่ละสถานศึกษา ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการหลักสูตร เป็นผลให้การจัดการเรียนการสอนคหกรรมศาสตร์ในสถานศึกษามีความหลากหลายและเป็นไปตามบริบทของสถานศึกษา สังคม และชุมชนที่ตั้งของสถานศึกษานั้น ๆ ซึ่งตามหลักการทางคหกรรมศาสตร์ สามารถแบ่งลักษณะของศาสตร์หรือกลุ่มวิชาทางคหกรรมศาสตร์ออกเป็น 5 กลุ่มวิชา ได้แก่ 1) กลุ่มวิชาอาหารและโภชนาการ 2) กลุ่มวิชาสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม (เสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย) 3) กลุ่มวิชาพัฒนาการมนุษย์และครอบครัว 4) กลุ่มวิชาศิลปะประดิษฐ์และงานสร้างสรรค์ และ 5) กลุ่มวิชาการจัดการบ้านและที่อยู่อาศัย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2557; ประเชิญ ครูไพศาล, 2537) ในบางสถานศึกษาจัดการเรียนการสอนโดยแบ่งออกเป็นรายวิชาเฉพาะตามศาสตร์หรือกลุ่มวิชาหรืองานชนิดนั้น ๆ บางสถานศึกษารวมศาสตร์หรือกลุ่มวิชาทั้ง 5 กลุ่มวิชาอยู่ในรายวิชางานบ้าน หรือรายวิชาการงานอาชีพ

การจัดการเรียนการสอนคหกรรมศาสตร์ส่วนใหญ่ มีรูปแบบการเรียนการสอน 2 ลักษณะ คือ 1) การเรียนการสอนที่มีทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ และ 2) การเรียนการสอนที่เน้นเฉพาะภาคปฏิบัติ โสรณา เครือเมฆ และคณะ (2562) ซึ่งครูส่วนใหญ่เน้นจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะปฏิบัติหลังจากการสาธิตของครู หรือลงมือปฏิบัติจริงผ่านการสร้างผลงานทางคหกรรมศาสตร์เพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้แก่ผู้เรียนจนผู้เรียนเกิดความชำนาญในทักษะนั้น ๆ ถือเป็นการส่งเสริมทักษะทางคหกรรมศาสตร์มากกว่าการสอนให้เกิดองค์ความรู้ทางคหกรรมศาสตร์อย่างแท้จริงก่อนที่จะลงมือปฏิบัติ เช่น การสอนบัวลอยในรายวิชาขนมไทย ครูมักจะสาธิตวิธีการประกอบอาหารในขั้นตอนต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการตวงส่วนผสม การผสมแป้งกับธัญพืชหรือผลไม้ การปั้นแป้งเป็นรูปทรงต่าง ๆ และการต้มแป้ง โดยส่วนใหญ่ ครูจะดำเนินการสอนทีละขั้นตอนหรือทีละกระบวนการจนครบ จากนั้น จึงให้ผู้เรียนปฏิบัติการตามขั้นตอนหรือกระบวนการนั้น ๆ ซึ่งจากการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการดังกล่าว ส่งผลให้ผู้เรียนมีโอกาสดำเนินการปฏิบัติตามทีละขั้นตอน และได้ผลงานตามที่ครูกำหนดก็จริง แต่ไม่สามารถเชื่อมโยงความรู้หรือดัดแปลงผลงานทางคหกรรมศาสตร์จากวัตถุดิบหรือวัสดุที่นอกเหนือจากที่เคยฝึกปฏิบัติในกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนของครูได้ เพราะผู้เรียนไม่ทราบที่มาของหลักการหรือแนวคิดทางคหกรรมศาสตร์ในการปฏิบัติงานนั้น ๆ ทำให้ไม่เห็นความสำคัญของการนำความรู้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน แต่หากครู

จัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้ด้านคหกรรมศาสตร์ส่วนขององค์ความรู้ หรือ ภาควิชาทางคหกรรมศาสตร์ก่อนนั้น จะเป็นผลให้ผู้เรียนสามารถอธิบายเหตุและผลตามหลักการ ของศาสตร์นำมาใช้ในงานคหกรรมศาสตร์ได้ (เสาวพร เมืองแก้ว, 2538; กาญจนา เกียรติมนิรัตน์, 2558) รวมทั้งสามารถตอบคำถาม บอกที่มาที่ไปของการดำเนินการได้อย่างเป็นขั้นตอน มีความคิด สร้างสรรค์ และสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติของศาสตร์นั้น ๆ ได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับบรรจง จันทระ (2527) ที่กล่าวว่า การปฏิบัติกับทฤษฎีย่อมไปด้วยกันเสมอ การ ปฏิบัตินั้นจะคอยตรวจสอบว่าทฤษฎีนั้น ๆ ผิดหรือถูก และเมื่อการปฏิบัติเกิดติดขัดหรือเกิดความ สงสัย หรืออาจต้องการข้อแนะนำก็ต้องพึ่งทฤษฎีเพื่อให้เกิดความมั่นใจ และเป็นไปในแนวทาง เดียวกันกับบทที่ พรธาดาวิทย์ (2545) ที่ให้ความเห็นว่า การเรียนการสอนคหกรรมศาสตร์มี หลักการและทฤษฎีที่ต้องการให้เกิดการเรียนรู้แบบองค์รวม ครูจะต้องนำหลักการและทฤษฎี จากหลากหลายสาขาวิชา มาใช้ปฏิบัติงานเพื่อผลสำเร็จที่มีคุณค่าตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ และ สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศ

การจัดการเรียนการสอนคหกรรมศาสตร์ที่ดี และส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนตาม ปรัชญาทางคหกรรมศาสตร์นั้น ควรเป็นกระบวนการสร้างองค์ความรู้ ทางด้านวิชาการ ทางคหกรรมศาสตร์สู่กระบวนการฝึกปฏิบัติงานทางด้านวิชาชีพจริง และใช้ความรู้จากศาสตร์ต่าง ๆ ซึ่งขึ้นอยู่กับพื้นฐานและความสัมพันธ์ของศาสตร์ที่เกี่ยวข้องมาบูรณาการเข้าด้วยกัน (มณี โกสุมาต, 2540) เพื่อสร้างความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ทางคหกรรมศาสตร์จนเกิดความชำนาญ เพราะ องค์ความรู้ที่เหมาะสมของคหกรรมศาสตร์ควรเป็นความรู้จากหลากหลายสาขานำมาผนวกเป็น เอกลักษณะเฉพาะ โดยการจัดการและการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมในการปฏิบัติ (นพธิ พรธาดา วิทย์, 2545) ดังนั้น กระบวนการเรียนรู้ทางคหกรรมศาสตร์จึงไม่ใช่เพียงแค่มุ่งเน้นทักษะการ ปฏิบัติการหรือทักษะทางวิชาชีพเพียงอย่างเดียว แต่จำเป็นต้องอาศัยความรู้ทางวิชาการของศาสตร์ ที่เกี่ยวข้องด้วยในการเรียนรู้ และสร้างทักษะทางวิชาชีพในกระบวนการสร้างผลงาน หรือกล่าวได้ว่า ในการเรียนรู้ด้านคหกรรมศาสตร์ ต้องอาศัยความรู้ทางวิชาการเพื่อดัดแปลง ปรับประยุกต์ใช้ ตอบ คำถามที่เกิดขึ้น และหาแนวทางการแก้ปัญหาหรือสร้างสรรค์ผลงานให้เกิดความเหมาะสม น่าสนใจ และมีคุณค่าทางวิชาชีพ เช่น งานด้านอาหารหรือการประกอบอาหาร ต้องอาศัยองค์ความรู้ด้าน วิชาการทางวิทยาศาสตร์เข้ามาเกี่ยวข้อง ทั้งเรื่องความร้อน การคำนวณปริมาณสารอาหาร สารอาหารและพลังงานจากอาหาร ความรู้ทางด้านศิลปะในการออกแบบสร้างสรรค์อาหารให้ สวยงาม จัดตกแต่งจานอาหารให้น่ารับประทาน หรือความรู้ทางด้านสังคมศาสตร์เรื่องมารยาทบน โต๊ะอาหาร หรืองานด้านสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ต้องอาศัยความรู้ทางวิทยาศาสตร์ เรื่องของสัดส่วน ร่างกายมนุษย์ การสร้างแบบตัดเสื้อผ้า การใช้อุปกรณ์ในการตัดเย็บ การดูแลรักษาเสื้อผ้า และ

ความรู้ทางด้านจิตวิทยาในการเลือกเสื้อผ้าเพื่อเสริมสร้างบุคลิกภาพและความมั่นใจ (ประหยัด สายวิเชียร, 2531)

จากการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบดังกล่าวข้างต้น ช่วยพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นองค์รวมทั้ง 3 ด้านตามทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม (Bloom's Taxonomy) ที่ได้จำแนกจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ออกเป็น 3 ด้าน คือ พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย ส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าใจในองค์ความรู้หรือความรู้ทางทฤษฎีจนเกิดการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสร้างสรรค์งานบนพื้นฐานหลักการทางคหกรรมศาสตร์ในกลุ่มวิชาต่าง ๆ มีความสามารถทางด้านทักษะหรือการปฏิบัติงานที่เหมาะสมและเชื่อมโยงไปกับองค์ความรู้ทางทฤษฎี อีกทั้งยังส่งเสริมและพัฒนาเจตคติ ความคิด และอุดมคติต่อการใช้ชีวิตประจำวัน การพัฒนาตนเองทางด้านบุคลิกภาพจากการประยุกต์ใช้ความรู้จนเกิดเป็นค่านิยมที่ดีในการดำรงชีวิต (สุภาพ ฉัตรภรณ์, 2548) นอกจากนี้ ยังพัฒนาทักษะกระบวนการในการทำงานด้านคหกรรมศาสตร์ รวมไปถึงยังช่วยส่งเสริมให้ผลผลิต งาน หรือชิ้นงานทางคหกรรมศาสตร์มีคุณภาพอย่างสร้างสรรค์อีกด้วย ดังนั้น เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจถึงหลักการ แนวคิด และองค์ความรู้ทางคหกรรมศาสตร์อย่างเป็นองค์รวม ปฏิบัติได้ถูกต้องตามกระบวนการทำงาน รวมไปถึงแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำงานได้นั้น การเรียนการสอนคหกรรมศาสตร์จึงไม่ใช่นั่นแต่เพียงการสอนทางด้านวิชาการ หรือพัฒนาทักษะทางวิชาชีพเพียงอย่างเดียวหรืออย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้น แต่จำเป็นต้องบูรณาการทั้งองค์ความรู้ทางวิชาการและการฝึกปฏิบัติการหรือทักษะทางวิชาชีพเข้าด้วยกันอย่างผสมผสาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการที่เน้นการสร้างองค์ความรู้แบบองค์รวม พัฒนาคุณภาพในทุกมิติ เชื่อมโยง และสัมพันธ์กับชีวิตประจำวันอย่างเหมาะสม (ชนัท ธาตุทอง, 2559)

จากการศึกษาหัวข้อ 2.4 แนวคิดทฤษฎีด้านคหกรรมศาสตร์ พบว่า คหกรรมศาสตร์เป็นศาสตร์ที่มีความเป็นสหวิชาการ ซึ่งเป็นสาขาวิชาและเป็นวิชาชีพที่เกิดจากการบูรณาการหลายศาสตร์เข้าด้วยกัน มีแนวคิดเกี่ยวกับครอบครัว ที่ส่งผลต่อครอบครัวและการดำรงชีวิตของคนในครอบครัว เพื่อส่งเสริมให้เกิดดุลยภาพระหว่างครอบครัวและสิ่งแวดล้อม ในการจัดการศึกษาด้านคหกรรมศาสตร์ แบ่งความรู้เชิงทฤษฎีและปฏิบัติออกเป็น 2 รูปแบบ คือ วิชาพื้นฐานและวิชาเฉพาะ ในการจัดการเรียนการสอนทางคหกรรมศาสตร์ครูผู้สอนจำเป็นต้องบูรณาการ องค์ความรู้ทางวิชาการและการฝึกปฏิบัติการ โดยเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ต้องการพัฒนาคนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และปฏิบัติได้อย่างชำนาญ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แบบองค์รวม เพื่อให้ผู้เรียนนำความรู้ไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเอง ครอบครัว สังคม และสามารถพัฒนาคุณภาพได้ในทุกมิติ

สำหรับงานวิจัยนี้เป็นการนำแนวคิดทฤษฎีด้านคหกรรมศาสตร์ประยุกต์ใช้ในการจัดทำเครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบประเมินตามวัตถุประสงค์

ข้อที่ 1 ศึกษาสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ

2.5.1 ความหมายของรูปแบบ

รูปแบบ เป็นสิ่งที่สร้างและพัฒนาขึ้นสำหรับเป็นแนวทางในการทำงานอย่างใดอย่างหนึ่ง มีนักวิชาการได้ให้ความหมายคำว่า รูปแบบไว้หลากหลาย โดย ทิศนา ขัมมณี (2555) กล่าวว่า รูปแบบ หมายถึง เครื่องมือทางความคิดที่บุคคลใช้ในการสืบสอบหาคำตอบ ความรู้ ความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นโดยสร้างมาจากความคิด ประสบการณ์จากความคิด ประสบการณ์ การใช้อุปมาอุปไมย หรือจากทฤษฎี หลักการต่าง ๆ และแสดงออกในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ญัฐศักดิ์ จันทร์ผล (2552) กล่าวว่า รูปแบบ หมายถึง โครงสร้างโปรแกรมแบบจำลองหรือตัวแบบที่จำลองสภาพความเป็นจริงที่สร้างขึ้นจากการลดทอนเวลาและเทศะ พิจารณามีสิ่งใดบ้างความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ของรูปแบบนั้น ๆ มี 2 ลักษณะ คือ รูปแบบจำลองของสิ่งที่เป็นรูปธรรม เช่น ระบบการปฏิบัติงาน และรูปแบบที่เป็นแบบจำลองของสิ่งที่เป็นนามธรรม เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ เป็นต้น รูปแบบอาจแสดงความสัมพันธ์ด้วยเส้นโยงแสดงในรูปแผนภาพหรือเขียนในรูปแบบสมการ คณิตศาสตร์ หรือสมการพยากรณ์หรือเขียนเป็นข้อความ จำนวน หรือ ภาพหรือแผนภูมิหรือรูปสามมิติ (มาลี สืบกระแสน, 2552)

สำหรับการให้ความหมายคำว่า รูปแบบของนักวิจัยต่างชาติ โดย Willer (1967) กล่าวว่า รูปแบบ เป็นการสร้างมโนทัศน์ (Conceptualization) เกี่ยวกับชุดของปรากฏการณ์โดยอาศัยหลักการ (Rationale) ของระบบรูปนัย (Formal system) และมีจุดมุ่งหมายเพื่อการทำให้เกิดความกระจ่างชัดของนิยาม ความสัมพันธ์ และประพจน์ที่เกี่ยวข้อง และ Procter and Paul (1978) ได้ให้ความหมายรูปแบบ ไว้ใน Longman Dictionary of Contemporary English โดยสรุปมี 3 ลักษณะใหญ่ คือ ลักษณะแรก Model ที่หมายถึงสิ่งซึ่งเป็นแบบย่อส่วนของความจริงความหมายนี้ตรงกับภาษาไทยว่า แบบจำลอง เช่น แบบจำลองของเรือดำน้ำ เป็นต้น ลักษณะที่สอง หมายถึงสิ่งของหรือคน ที่นำมาใช้เป็นแบบอย่างในการดำเนินการบางอย่าง เช่น ครูแบบอย่าง นักเดินแบบหรือแม่แบบในการวาดภาพศิลป์ เป็นต้น และลักษณะที่สาม Model ที่หมายถึงแบบหรือรุ่นของผลิตภัณฑ์ที่ต่าง ๆ เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์รุ่น 864X เป็นต้น รูปแบบประเภทหลัง คือรูปแบบเชิงคุณลักษณะ ซึ่งเป็นรูปแบบในความหมายโดยทั่วไปเมื่อกล่าวถึงคำนี้ในวงวิชาการ สอดคล้องกับ Tosi and Carroll (1982) ที่ให้ความหมายของรูปแบบว่า เป็นนามธรรมของจริงหรือภาพจำลองของสภาพการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งอาจจะมิตั้งแต่รูปแบบอย่างง่าย ๆ ไปจนถึงรูปแบบที่มีความสลับซับซ้อน และมีทั้งรูปแบบทั้งกายภาพ (Physical model) ที่เป็นแบบจำลองของวัตถุ และรูปแบบเชิงลักษณะ (Qualitative

model) ที่ใช้อธิบายปรากฏการณ์ด้วยภาษาหรือสัญลักษณ์ ส่วน Bardo and Hartman (1982) กล่าวถึงรูปแบบในทางสังคมศาสตร์ไว้ว่า เป็นชุดของข้อความเชิงนามธรรมเกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่เราสนใจ เพื่อใช้ในการนิยามคุณลักษณะและ/หรือ บรรยายคุณสมบัติ นั้น ๆ สามารถอธิบายว่า รูปแบบเป็นสิ่งที่พัฒนาขึ้นเพื่อบรรยายคุณลักษณะที่สำคัญของปรากฏการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ จึงมิใช่การบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์อย่างละเอียดทุกแง่มุม เพราะการทำเช่นนั้นจะทำให้รูปแบบมีความซับซ้อนและยุ่งยากเกินไปในการทำความเข้าใจ ทำให้คุณค่าของรูปแบบนั้นด้อยลงไป ส่วนการจัดระบบรูปแบบหนึ่งๆ จะต้องมีการละเอียดและควรมีองค์ประกอบใดบ้างไม่ได้มีข้อกำหนดเป็นการตายตัว ทั้งนี้ แล้วปรากฏการณ์แต่ละอย่างและวัตถุประสงค์ของผู้สร้างรูปแบบที่ต้องการจะอธิบายปรากฏการณ์นั้น ๆ Stoner and Wankel (1986) กล่าวว่า รูปแบบ เป็นการจำลองความจริงของปรากฏการณ์เพื่อให้เราได้เข้าใจความสัมพันธ์ที่สลับซับซ้อนของปรากฏการณ์นั้น ๆ ได้ง่ายขึ้น สอดคล้องกับ Raj (1996) ได้ให้ความหมายของคำว่ารูปแบบ (Model) ในหนังสือ Encyclopedia of psychology and education ไว้ 2 ความหมาย ว่า รูปแบบ คือ รูปย่อของความจริงของปรากฏการณ์ ซึ่งแสดงด้วย ข้อความ จำนวน หรือ ภาพ โดยการลดทอนเวลา ทำให้เข้าใจความจริงของปรากฏการณ์ได้ดียิ่งขึ้น และคือ ตัวแทนของการใช้แนวความคิดของโปรแกรมที่กำหนดเฉพาะ

Good (2005) ได้รวบรวมความหมายของรูปแบบไว้ 4 ความหมาย คือ 1) เป็นแบบอย่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างหรือทำซ้ำ 2) เป็นตัวอย่างเพื่อเลียนแบบ เช่น ตัวอย่างในการออกเสียงภาษาต่างประเทศเพื่อให้ผู้เรียนได้เลียนแบบ เป็นต้น 3) เป็นแผนภูมิหรือรูปสามมิติซึ่งเป็นตัวแทนของสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลักการหรือแนวคิด และ 4) เป็นชุดของปัจจัย ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ซึ่งรวมตัวกันเป็นตัวประกอบและเป็นสัญลักษณ์ทางระบบสังคม อาจจะเขียนออกมา เป็นสูตรทางคณิตศาสตร์หรือบรรยายเป็นภาษาก็ได้ ส่วน Thinkexist (2008) ให้ความหมายว่า เป็นแบบจำลองระบบการปฏิบัติงานหรือแบบแปลนของการก่อสร้างที่วาดไว้ล่วงหน้า หรือสิ่งของที่เป็นตัวแทนแสดงความคิดของสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต หรือสิ่งที่เตรียมเอาไว้ล่วงหน้า ซึ่งเปรียบเหมือนเป็นแบบจำลองที่เป็นสัดส่วนหรือเป็นประเภทเดียวกันกับของจริงหรือสัญลักษณ์ของการเป็นตัวแทนสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่คาดว่าจะเกิดในอนาคต หรือแบบแผนของสิ่งที่เตรียมไว้ และ Good (2005) ให้ความหมายของรูปแบบว่า รูปแบบเป็นระบบหรือโครงสร้างที่สร้างขึ้นจากทฤษฎีทั่วไปเพื่อพรรณนา และอธิบายปรากฏการณ์นั้น เช่นเดียวกับ Husen et al. (1994) สรุปว่า รูปแบบ คือ โครงสร้างที่ถูกนำเสนอเพื่อใช้วินิจฉัยความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบที่สร้างมาจากเหตุการณ์ การหยั่งรู้ด้วยวิธีการอุปมาอุปไมย หรือได้มาจากทฤษฎี รูปแบบจึงไม่ใช่ทฤษฎี

สรุป รูปแบบ หมายถึง แบบจำลองอย่างง่ายหรือย่อส่วน (Simplified Form) ของปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้เสนอรูปแบบดังกล่าวได้ศึกษาและพัฒนาขึ้นมา เพื่อแสดงหรืออธิบาย

ปรากฏการณ์ให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น หรือในบางกรณีอาจจะใช้ประโยชน์ในการทำนายปรากฏการณ์ที่จะเกิดขึ้น ตลอดจนอาจใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง

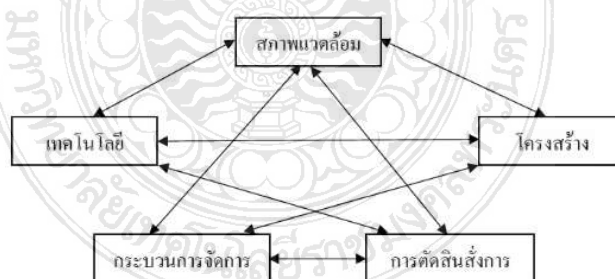
2.5.2 ลักษณะของรูปแบบ

Husen et al. (1994) และ ทิศนา ขัมมณี (2550) กล่าวถึงลักษณะของรูปแบบไว้สอดคล้องกัน ดังนี้

1. รูปแบบสามารถนำไปสู่การทำนายผลที่ตามมา สามารถทดสอบ / สังเกตได้
2. มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ อธิบายปรากฏการณ์เรื่องนั้น / ปรากฏกลไกเชิงสาเหตุที่กำลังศึกษาและอธิบายเรื่องที่กำลังศึกษา
3. ช่วยจินตนาการสร้างความคิดรวบยอด ความสัมพันธ์ของสิ่งที่กำลังศึกษา/ช่วยสืบเสาะความรู้
4. เน้นความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างมากกว่าความสัมพันธ์เชิงเชื่อมโยง

2.5.3 องค์ประกอบของรูปแบบ

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องพบว่า ไม่ปรากฏมีหลักเกณฑ์ตายตัวว่ารูปแบบควรมีองค์ประกอบอะไรบ้าง อย่างไรก็ตาม ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของปรากฏการณ์ที่ผู้สนใจศึกษา Brown and Moberg (1980) ได้สังเคราะห์รูปแบบจากแนวคิดเชิงระบบ (Systems Approach) กับหลักการบริหารตามสถานการณ์ (Contingency approach) ประกอบด้วย สภาพแวดล้อม (Environment) เทคโนโลยี (Technology) โครงสร้าง (Structure) กระบวนการจัดการ (Management process) และการตัดสินใจสั่งการ (Decision making) มีลักษณะตามแผนภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 รูปแบบเชิงระบบและสถานการณ์ (System/Contingency Model)

ที่มา: Brown and Moberg (1980)

สำหรับองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องพบว่า ส่วนใหญ่กล่าวถึงการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนหรือครูเฉพาะด้านสาขาวิชาอื่น ๆ ที่ยังไม่เกี่ยวข้องกับด้านคหกรรมศาสตร์ และแนวทางในการดำเนินงานในภาระหน้าที่ (Function) ที่สำคัญในการบริหารงานขององค์กรนั้น ๆ เช่น สมรรถนะการบริหารงานบุคลากร สมรรถนะการบริหารงาน

การเงิน สมรรถนะการบริหารงานวิชาการ เป็นต้น โดยสรุปแล้ว ในการกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบจะประกอบด้วยอะไรบ้าง จำนวนเท่าใด มีโครงสร้างและความสัมพันธ์กันอย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์ที่กำลังศึกษาหรือการออกแบบ ตามแนวคิดทฤษฎีและหลักการพื้นฐานในการกำหนดแต่ละรูปแบบนั้น ๆ เป็นหลัก

Dick and Carey (1985) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ว่า ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ 1) การกำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนรู้ 2) การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ และ 3) การประเมินการจัดการเรียนรู้ ซึ่งทั้ง 3 องค์ประกอบ สามารถแบ่งออกเป็นขั้นตอนได้ 9 ขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายการจัดการเรียนรู้ (Identify instructional goals) เป็นการกำหนดความมุ่งหมายของการจัดการเรียนรู้ ซึ่งต้องพัฒนาให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายทางการศึกษา จากนั้น วิเคราะห์ความจำเป็น (Needs analysis) และวิเคราะห์ผู้เรียน

2. วิเคราะห์การจัดการเรียนรู้ (Conduct instructional analysis) เป็นการวิเคราะห์ภารกิจหรือขั้นตอนการดำเนินการจัดการเรียนรู้ ผลการวิเคราะห์การจัดการเรียนรู้ที่ได้จะเป็นหมวดหมู่ของการจัดการกิจ (Task classification) ตามลักษณะของจุดมุ่งหมายการจัดการเรียนรู้

3. กำหนดพฤติกรรมเบื้องต้นและคุณลักษณะของผู้เรียน (Identify entry behaviors) ว่าเป็นผู้เรียนระดับใดและมีพื้นฐานความรู้เพียงใด

4. เขียนจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ (Write performance objectives) ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายเฉพาะ หรือจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมและสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายการสอนเพื่อประโยชน์ดังนี้ 1) ทำให้เห็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ 2) เป็นแนวทางในการวางแผนการจัดสภาพแวดล้อมในการเรียน 3) เป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบ และ 4) ช่วยให้ผู้เรียนรู้อย่างมีจุดหมาย

5. สร้างแบบทดสอบอิงเกณฑ์ (Develop criterion referenced test items) เพื่อประเมินการจัดการเรียนรู้

6. พัฒนายุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้ (Develop instructional strategy) ให้เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

7. พัฒนาและเลือกวัสดุการจัดการเรียนรู้ (Develop and select instructional materials) ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อโสตทัศน

8. ออกแบบและประเมินระหว่างเรียน (Design and conduct formative evaluation)

9. ออกแบบและดำเนินการประเมินหลังเรียน (Design and conduct summative evaluation)

Kemp et al. (1994) กล่าวว่า องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการ ทฤษฎีและสภาพปัญหา 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหาและกิจกรรมการ

เรียนการสอน และ 4) การวัดและประเมินผล ในขณะที่ Arends (1997) ให้ทัศนะว่า องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย 1) หลักการตามทฤษฎีที่ใช้เป็นแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ 2) ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง 3) วิธีการสอนที่ทำให้การเรียนรู้บรรลุตามวัตถุประสงค์ และ 4) สิ่งแวดล้อมในการจัดการเรียนรู้ที่จะนำไปสู่การเรียนรู้ที่ต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับ Anderson (1997) ที่กล่าวว่า องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย 1) หลักการแนวคิดหรือทฤษฎีพื้นฐาน 2) วัตถุประสงค์ และ 3) กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่สนับสนุนการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดย Joyce and weil (1985) ได้สรุปองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไว้ 4 องค์ประกอบเช่นกัน ได้แก่ 1) หลักการของรูปแบบ เป็นการกล่าวถึงความเชื่อแนวคิดของทฤษฎีที่รองรับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ซึ่งหลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้จะเป็นตัวกำหนดจุดประสงค์เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ขั้นตอนต่าง ๆ ในรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 2) จุดประสงค์ เป็นการระบุความคาดหวังที่ต้องการให้เกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3) เนื้อหา เป็นการระบุเนื้อหาสาระและกิจกรรมต่าง ๆ ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุจุดประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้นั้น ๆ และ 4) กิจกรรมการเรียนรู้ขั้นตอนต่าง ๆ ในรูปแบบการจัดการเรียนรู้เป็นการระบุวิธีการปฏิบัติกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนเมื่อมีการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้และ 5) การวัดและประเมินผลเป็นการประเมินผลประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ และศุภักษร พองจางวาง และ กอบสุข คงมนัส (2559) กล่าวว่า องค์ประกอบของร่างรูปแบบการเรียนการสอน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กระบวนการจัดการเรียนการสอน และ 5) การวัดและประเมินผล

สรุป รูปแบบมีหลายประเภท เช่น รูปแบบทางการศึกษาและสังคมศาสตร์ ได้แบ่งออกเป็นรูปแบบที่ใช้การอุปมาอุปไมยเทียบเคียงปรากฏการณ์ซึ่งเป็นรูปธรรมเพื่อสร้างความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรม รูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษา แผนภูมิ รูปภาพ รูปแบบที่ใช้สมการทางคณิตศาสตร์เป็นสื่อในการแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ และรูปแบบที่นำเอาตัวแปรต่าง ๆ มาสัมพันธ์กันเชิงเหตุและผลที่เกิดขึ้น เป็นต้น รูปแบบสามารถนำไปสู่การสร้างรูปแบบสมรรถนะครูคหกรรมในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 1) ชื่อรูปแบบ 2) แนวคิด ทฤษฎีที่ใช้ 3) วัตถุประสงค์ 4) บัณฑิตสนับสนุน 5) กระบวนการพัฒนา 6) วิธีใช้ในการพัฒนา 7) ผลที่ได้จากการพัฒนา และ 8) การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

2.5.4 ประเภทของรูปแบบ

รูปแบบมีหลายประเภท ซึ่งนักวิชาการได้จัดแบ่งประเภทต่างกันไป ดังนี้
Keeves (1988) ได้แบ่งประเภทของรูปแบบออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. Analogue model เป็นรูปแบบที่ใช้การอุปมาอุปมัยเทียบเคียงปรากฏการณ์ซึ่งเป็นรูปธรรมเพื่อสร้างความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรม เช่น รูปแบบในการทำนาย จำนวนนักเรียนที่จะเข้าสู่ระบบโรงเรียน ซึ่งอนุมานแนวคิดมาจากการเปิดน้ำเข้าและปล่อยน้ำออกจากถัง นักเรียนที่จะเข้าสู่ระบบเปรียบเทียบกับน้ำที่เปิดออกจากถัง ดังนั้น นักเรียนที่คงอยู่ในระบบจึงเท่ากับนักเรียนที่เข้าสู่ระบบด้วยนักเรียนที่ออกจากระบบ เป็นต้น

2. Semantic model เป็นรูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษา แผนภูมิ หรือรูปภาพ เพื่อให้เห็นโครงสร้างทางความคิดองค์ประกอบ และความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของปรากฏการณ์นั้น ๆ เช่น รูปแบบการสอนของ Joyce and Weil (1985)

3. Mathematical model เป็นรูปแบบที่ใช้สมการทางคณิตศาสตร์ เป็นสื่อในการแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ รูปแบบประเภทนี้นิยมใช้กันทั้งในสาขาจิตวิทยาและศึกษาศาสตร์ รวมทั้งการบริหารการศึกษาด้วย

4. Causal model เป็นรูปแบบที่พัฒนามาจากเทคนิคที่เรียกว่า Path Analysis และหลักการสร้าง Semantic model โดยการนำเอาตัวแปรต่าง ๆ มาสัมพันธ์กันเชิงเหตุและผลที่เกิดขึ้น เช่น The Standard deprivation model ซึ่งเป็นรูปแบบที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสภาพทางเศรษฐกิจสังคมของบิดา มารดา สภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่บ้าน และระดับสติปัญญาของเด็ก เป็นต้น

Schwirian อ้างถึงใน Bardo and Hardman (1982) ได้แบ่งประเภทของรูปแบบด้วยการอธิบายลักษณะจากลักษณะของเมืองออกเป็นรูปแบบที่อธิบายโดยพื้นที่นั้นเป็นจุดมุ่งหมายในการบรรยายลักษณะของเมือง เช่น Concentric zone model และ Social area analysis model เป็นต้น สำหรับรูปแบบที่ใช้อธิบายคุณลักษณะของประชากรเมืองนั้น

Steiner (1988) กล่าวว่า รูปแบบแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทคือ รูปแบบเชิงปฏิบัติ (Practical model or model - of) และรูปแบบเชิงทฤษฎี (Theoretical Model or Model - of)

1. รูปแบบเชิงปฏิบัติ (Practical model or model - of) เป็นแบบจำลองทางกายภาพ เช่น แบบจำลองรถยนต์ เครื่องบิน ภาพจำลอง

2. รูปแบบเชิงทฤษฎี (Theoretical model or model - of) เป็นแบบจำลองที่สร้างขึ้นจากกรอบความคิดที่มีทฤษฎีเป็นพื้นฐานของตัวทฤษฎีเองไม่ใช่รูปแบบหรือแบบจำลอง เป็นตัวช่วยให้เกิดรูปแบบที่มีโครงสร้างต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กัน รูปแบบตามตามความคิดเห็นของ Keeves (1988) จำแนกออกได้ 5 รูปแบบคือ

2.1 รูปแบบคล้ายกัน (Analogue models) เป็นรูปแบบที่มีความสัมพันธ์กับระบบกายภาพ มักใช้ในวิทยาศาสตร์กายภาพ เป็นรูปแบบที่นำไปใช้อุปมากับสิ่งอื่นได้ เช่น รูปแบบ

แบบจำลองระบบสุริยะที่เกิดขึ้นจริง ธนาการจำลองกับระบบธนาการที่เป็นจริง แบบจำลองการผลิตกับการผลิตจริง เป็นต้น

2.2 รูปแบบที่อธิบายความหมายหรือให้ความหมาย (Semantic models) เป็นรูปแบบที่ใช้ภาษาในการบรรยายลักษณะของรูปแบบ นี้จะใช้วิธีการอุปมาในการพิจารณาด้วยภาษามากกว่าที่จะใช้วิธีอุปมาในการพิจารณาด้วยโครงสร้างภาพ

2.3 รูปแบบที่มีลักษณะเป็นแผนภูมิ แบบแผน หรือ โครงสร้าง (Schematic models)

2.4 รูปแบบเชิงคณิตศาสตร์ (Mathematical models) เป็นรูปแบบที่กำหนดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบในรูปสมการหรือฟังก์ชันทางคณิตศาสตร์

2.5 รูปแบบเชิงเหตุผล (Causal models) เป็นรูปแบบที่มีโครงสร้างเป็นสมการเชิงเส้นที่ประกอบด้วยตัวแปรสัมพันธ์กันเป็นเหตุและผล มีการทดสอบสมมุติฐานผลของรูปแบบจากลักษณะการแบ่งประเภทของรูปแบบของนักวิชาการต่าง ๆ

สรุป รูปแบบมีหลายประเภท เป็นสิ่งที่สร้างและพัฒนาขึ้นตามลักษณะของแต่ละสาขาซึ่งมีรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป เช่น รูปแบบทางการศึกษาและสังคมศาสตร์ ได้แบ่งออกเป็นรูปแบบที่ใช้การอุปมาอุปไมย เทียบเคียงปรากฏการณ์ ซึ่งเป็นรูปธรรมเพื่อสร้างความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรม รูปแบบที่ใช้ภาษาสื่อในการขยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษา ด้วยภาษาแผนภูมิ รูปภาพ รูปแบบที่ใช้สมการทางคณิตศาสตร์ เป็นสื่อในการแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรและรูปแบบที่นำตัวแปรต่าง ๆ มาสัมพันธ์กันเชิงเหตุและผลที่เกิดขึ้น

2.5.5 คุณลักษณะของรูปแบบที่ดี

Keeves (1988) กล่าวว่า รูปแบบที่ใช้ประโยชน์ได้ ควรจะมีข้อกำหนด (Requirement) 4 ประการ คือ

1. ประกอบด้วยความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้าง (Structural relationship) มากกว่าความสัมพันธ์ที่เกี่ยวเนื่องกันแบบรวม ๆ (Associative relationship)
2. ใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์ผลที่จะเกิดขึ้น ซึ่งสามารถตรวจสอบได้โดยการสังเกต ซึ่งเป็นไปได้ที่จะทดสอบรูปแบบพื้นฐานของข้อมูลเชิงประจักษ์ได้
3. ระบุหรือชี้ให้เห็นถึงกลไกเชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษา ดังนั้น นอกจากรูปแบบจะเป็นเครื่องมือในการพยากรณ์ได้แล้ว ควรใช้อธิบายปรากฏการณ์ได้ด้วย
4. เป็นเครื่องมือในการสร้างมโนทัศน์ใหม่ และสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรในลักษณะใหม่ ซึ่งเป็นการขยายในเรื่องที่กำลังศึกษา

วาร์ เเพ็งสวัสดี้ (2553) กล่าวว่า รูปแบบที่ดีควรมีลักษณะดังนี้

1. ประกอบด้วยความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างระหว่างตัวแปรมากกว่า ความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงธรรมดา อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงก็มีประโยชน์ในช่วงของการพัฒนารูปแบบ
2. นำไปสู่การทำนายผลที่ตามมา ซึ่งสามารถตรวจสอบได้ด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์โดยเมื่อทดสอบรูปแบบแล้วถ้าปรากฏว่าไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ รูปแบบนั้นต้องถูกยกเลิก
3. อธิบายโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษาได้อย่างชัดเจน
4. เป็นเครื่องมือในการสร้างความคิดรวบยอด (Concept) ใหม่ และการสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรใหม่ ซึ่งจะเป็นการเพิ่มองค์ความรู้ (Body of knowledge) ในเรื่องที่กำลังศึกษา

5. รูปแบบในเรื่องใด จะเป็นเช่นไรนั้น ขึ้นอยู่กับกรอบของทฤษฎีในเรื่องนั้น ๆ

สรุปได้ว่า คุณลักษณะของรูปแบบที่ดี ควรประกอบด้วย ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างระหว่างตัวแปรมากกว่าความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงธรรมดานำไปสู่การทำนายผลที่ตามมา ซึ่งสามารถตรวจสอบได้ด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ อธิบายโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษาได้อย่างชัดเจน เป็นเครื่องมือในการสร้างความคิดรวบยอด (Concept) ใหม่ และการสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรใหม่ ซึ่งจะเป็นการเพิ่มองค์ความรู้ (Body of knowledge) ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับกรอบแนวคิดของทฤษฎีของเรื่องที่ศึกษานั้น ๆ

2.5.6 การตรวจสอบรูปแบบ

การตรวจสอบรูปแบบมีหลายวิธี ซึ่งอาจใช้การวิเคราะห์จากหลักฐานเชิงคุณลักษณะ (Qualitative) และเชิงปริมาณ (Quantitative) โดยการตรวจสอบรูปแบบหลักฐานเชิงคุณลักษณะ อาจใช้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจสอบ ส่วนการตรวจสอบโมเดลจากหลักฐานเชิงปริมาณใช้เทคนิคทางสถิติ ซึ่งการตรวจสอบรูปแบบควรตรวจสอบคุณลักษณะ 2 อย่าง (อุทุมพร จามรمان, 2543) คือ

1. การตรวจสอบความมากน้อยของความสัมพันธ์/ความเกี่ยวข้อง/เหตุผลระหว่างตัวแปร
2. การประมาณค่าพารามิเตอร์ของความสัมพันธ์ดังกล่าว ซึ่งการประมาณค่านี้ สามารถประมาณข้ามกาลเวลา กลุ่มตัวอย่าง หรือสถานที่ได้ (Across time, samples, sites)

Eisner (1976) ได้เสนอแนวคิดการตรวจสอบโดยการใช้ผู้ทรงคุณวุฒิในบางเรื่องที่ต้องการความละเอียดอ่อนมากกว่าการวิจัยในเชิงปริมาณ โดยเชื่อว่า การรับรู้ที่เท่ากันนั้นเป็นคุณสมบัติพื้นฐานของผู้รู้ และได้เสนอแนวคิดการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิไว้ ดังนี้

1. การประเมินโดยแนวทางนี้ มิได้เป็นผลสัมฤทธิ์ของเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ตามรูปแบบการประเมินแบบอิงเป้าหมาย (Goal-based model) การตอบสนองปัญหา และความต้องการของผู้เกี่ยวข้องตามรูปแบบการประเมินแบบสนองตอบ (Responsive model) หรือกระบวนการการวิเคราะห์วิจารณ์อย่างลึกซึ้งเฉพาะในประเด็นที่นำมาพิจารณา ซึ่งไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้อง

โยงกับวัตถุประสงค์ หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเสมอไป แต่อาจจะผสมผสานปัจจัยในการพิจารณาต่าง ๆ เข้าด้วยกันตามวิจาร์ณญาณของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับคุณภาพ ประสิทธิภาพ หรือความเหมาะสมของสิ่งที่ประเมิน

2. เป็นรูปแบบการประเมินที่เน้นความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง (Specialization) ในเรื่องที่จะประเมิน โดยพัฒนาจากรูปแบบการวิจารณ์งานศิลป์ (Art criticism) ที่มีความละเอียดลึกซึ้ง และต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญระดับสูงมาเป็นผู้วินิจฉัย เนื่องจากการวัดคุณค่าที่ไม่อาจประเมินด้วยเครื่องวัดใด ๆ ได้ และต้องใช้ความรู้ความสามารถของผู้ประเมินอย่างแท้จริง ต่อมา ได้นำแนวคิดนี้มาประยุกต์ใช้ในการศึกษาระดับสูงของวงการอุดมศึกษามากขึ้น ในสาขาเฉพาะที่ต้องอาศัยผู้รู้ในเรื่องนั้นจริง ๆ มาเป็นผู้ประเมินผล ทั้งนี้ เพราะองค์ความรู้เฉพาะสาขานั้นผู้ที่ศึกษาเรื่องนั้นจริง ๆ จึงจะทราบและเข้าใจอย่างลึกซึ้ง

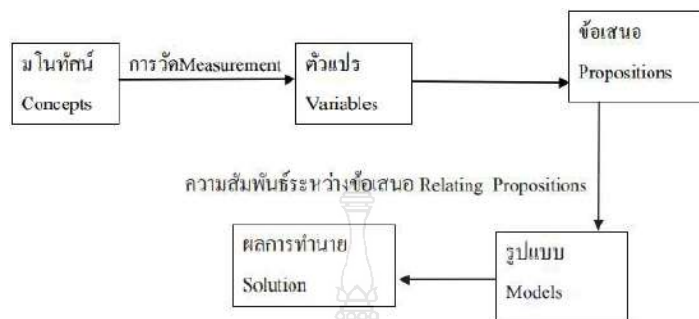
3. เป็นรูปแบบที่ใช้บุคคล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นเครื่องมือในการประเมิน โดยให้ความเชื่อถือว่ามีผู้ทรงคุณวุฒิมีความเที่ยงธรรมและมีดุลพินิจที่ดี ทั้งนี้ มาตรฐานและเกณฑ์พิจารณาต่าง ๆ จะเกิดขึ้นจากประสบการณ์และความชำนาญของผู้ทรงคุณวุฒิ

4. เป็นรูปแบบที่ใช้ความยืดหยุ่นในกระบวนการทำงานของผู้ทรงคุณวุฒิตามอัธยาศัย และความถนัดของแต่ละคน นับตั้งแต่การกำหนดประเด็นสำคัญที่พิจารณา การบ่งชี้ข้อมูลที่ต้องการเก็บรวบรวม การประมวลผล การวินิจฉัยข้อมูล ตลอดจนวิธีการนำเสนอ ทั้งนี้ การเลือกผู้ทรงคุณวุฒิจะเน้นที่สถานภาพทางวิชาชีพ ประสบการณ์ และการเป็นที่เชื่อถือ (High credit) ของวิชาชีพนั้นเป็นสำคัญ

สรุป การประเมินรูปแบบมีหลายวิธี สามารถใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพได้ตามความเหมาะสมของเรื่องที่ศึกษา ในการวิจัยนี้ ใช้วิธีการตรวจสอบหรือประเมินรูปแบบโดยคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถ และมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านการพัฒนาสมรรถนะ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสนทนากลุ่ม และการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม

2.5.7 การสร้างรูปแบบและการพัฒนารูปแบบ

2.5.7.1 การสร้างรูปแบบ คือ การกำหนดมโนทัศน์เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ เพื่อแสดงให้เห็นว่ารูปแบบเสนออะไร เสนออย่างไร เพื่อให้ได้อะไร สิ่งที่ได้อธิบายปรากฏการณ์อะไร และนำไปสู่ข้อค้นพบอะไรใหม่ ๆ (Steiner, 1988; Keeves, 1988) ขั้นตอนการสร้างรูปแบบชนิดการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ตามภาพที่ 2.2

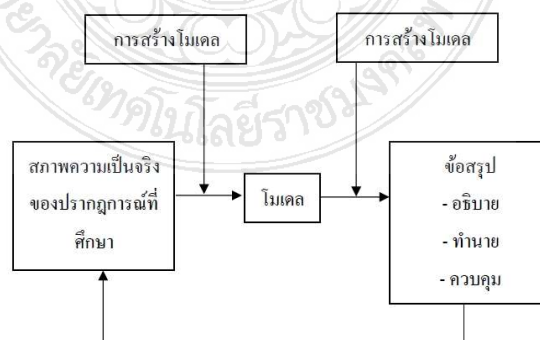

ภาพที่ 2.2 ขั้นตอนการสร้างรูปแบบสร้างความสัมพันธ์

ที่มา: บุญเชิด ขานิศาสตร์ (2556)

รูปแบบที่จะนำไปใช้ให้ได้ประโยชน์สูงสุดนั้น ต้องประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญ คือ มีความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง สามารถทำนายผลได้ สามารถขยายความผลทำนายได้กว้างขวางขึ้นและสามารถนำไปสู่แนวคิดใหม่ ๆ สำหรับการพัฒนาารูปแบบนั้น ผู้วิจัยจะต้องศึกษาแนวคิดทฤษฎีในการสร้างรูปแบบ นำข้อมูลที่จัดเก็บมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อกำหนดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของรูปแบบ กำหนดโครงสร้างและข้อเสนอของรูปแบบอย่างชัดเจนเพื่อนำไปสู่ผลสรุปเพื่ออธิบายปรากฏการณ์ที่มุ่งหวังของการวิจัย มีการทดสอบ และปรับปรุงรูปแบบก่อนนำไปใช้งานจริง และประเมินผลหลังจากการนำรูปแบบไปใช้งานจริง

มียากาเว ทาดาโอะ (2550) เสนอการสร้างโมเดลว่า เป็นการศึกษาปรากฏการณ์ทางธรรมชาติหรือสังคมเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยอาจไม่ศึกษาปรากฏการณ์เรื่องนั้นโดยตรง แต่ศึกษาโดยวิธีการสร้างโมเดล เพื่อหาข้อสรุปที่สามารถนำไปอธิบาย ทำนายหรือควบคุมปรากฏการณ์ที่ศึกษาตามแผนภาพที่ 2.3

ภาพที่ 2.3 การศึกษาปรากฏการณ์โดยวิธีการสร้างโมเดล

ที่มา: บุญเชิด ขานิศาสตร์ (2556)

โมเดลที่ใช้ศึกษาค้นคว้าปรากฏการณ์ทางสังคมต้องมีคุณสมบัติ 2 ประการ คือ มีลักษณะสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของปรากฏการณ์ในเรื่องที่ศึกษา และสามารถนำไปใช้หาข้อสรุปเพื่ออธิบาย ทำนาย หรือควบคุมปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้อง คุณสมบัติของโมเดลทั้ง 2 ประการนี้ มีลักษณะขัดแย้งกันเอง กล่าวคือ ถ้าสร้างโมเดลให้สอดคล้องกับสภาพความจริงของปรากฏการณ์มากเท่าใด โมเดลจะสลับซับซ้อนมากขึ้นทำให้การนำโมเดลไปใช้มีความยุ่งยาก ในทางตรงกันข้าม ถ้าเน้นความสะดวกในการนำโมเดลไปใช้อธิบายปรากฏการณ์ ต้องเขียนโมเดลให้ง่ายแต่โมเดลจะสอดคล้องกับสภาพความจริงของปรากฏการณ์ค่อนข้างน้อย ซึ่งทำให้การนำโมเดลไปใช้อธิบายทำนายหรือควบคุมปรากฏการณ์ได้จำกัด

ดังนั้น โมเดลที่สร้างขึ้นจึงต้องมีความชัดเจนและเหมาะสมกับวิธีการทดสอบ โดยปกติแล้วการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์มักจะทดสอบโมเดลด้วยวิธีการทางสถิติ การสร้างโมเดล การเก็บรวบรวมข้อมูล และการทดสอบโมเดล เป็นกิจกรรมที่ต้องบูรณาการเข้าด้วยกัน เนื่องจากโครงสร้างของโมเดลจะเป็นตัวกำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ จะนำไปใช้ทดสอบโมเดล ผลของการทดสอบโมเดลย่อมนำไปสู่การยอมรับหรือปฏิเสธ ส่วน Keeves (1988) ได้กล่าวถึงหลักการอย่างกว้าง ๆ เพื่อกำกับการสร้างรูปแบบไว้ 4 ประการ คือ

1. รูปแบบควรประกอบขึ้นด้วยความสัมพันธ์อย่างมีโครงการของตัวแปรมากกว่า ความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงแบบธรรมดา อย่างไรก็ตาม การเชื่อมโยงแบบเส้นตรงแบบธรรมดาทั่วไปจะมีประโยชน์โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการศึกษาวิจัยช่วงต้นของการพัฒนารูปแบบ
2. รูปแบบควรใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์ผลที่จะเกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบได้ สามารถตรวจสอบได้โดยการสังเกตและหาข้อสนับสนุนด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์
3. รูปแบบควรต้องระบุหรือชี้ให้เห็นถึงกลไกเชิงเหตุผลในเรื่องที่ศึกษา ซึ่งนอกจากจะเป็นเครื่องมือในการพยากรณ์ได้แล้วควรใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์ได้ด้วย
4. รูปแบบควรเป็นเครื่องมือในการสร้างมโนทัศน์ใหม่ และการสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรในลักษณะใหม่ซึ่งเป็นการขยายองค์ความรู้ในเรื่องที่กำลังศึกษา

2.5.7.2 การพัฒนารูปแบบ

รัตนะ บัวสนธิ์ (2552) กล่าวถึง กระบวนการหรือขั้นตอนของการพัฒนานวัตกรรมหรือรูปแบบว่า เป็นกระบวนการของการวิจัยและพัฒนาที่มีขั้นตอนต่อเนื่องตามลำดับ กล่าวคือ ผลที่ได้รับจากการดำเนินงานในขั้นตอนหนึ่ง ๆ จะนำไปใช้สำหรับดำเนินงานในขั้นตอนต่อไป ทั้งนี้ในแต่ละขั้นตอนมิได้แยกจากกันโดยเด็ดขาด แต่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ 5 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ สังเคราะห์ สำนวณสภาพปัจจุบัน ปัญหาหรือความต้องการ

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบ สร้าง และรูปแบบประเมินนวัตกรรมหรือรูปแบบ

ขั้นตอนที่ 3 การนำนวัตกรรมหรือรูปแบบไปทดลองใช้

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินและปรับปรุงนวัตกรรมหรือรูปแบบ

ขั้นตอนที่ 5 การเผยแพร่วัตกรรมหรือรูปแบบ

วาร์โ พึงสวัสดิ์ (2553) กล่าวว่า รูปแบบ เป็นสิ่งที่ได้รับการพัฒนาขึ้นเพื่อบรรยายลักษณะสำคัญของปรากฏการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งในเรื่องที่กำลังศึกษาให้เกิดความเข้าใจเบื้องต้นจากการศึกษาแนวคิดและกระบวนการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ และนำไปสู่การศึกษาในเชิงลึกต่อไป ดังนั้น รูปแบบที่พัฒนาจึงมีความชัดเจนและเหมาะสม การพัฒนารูปแบบแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างหรือพัฒนารูปแบบ ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยจะสร้างหรือพัฒนารูปแบบขึ้นมาก่อนเป็นรูปแบบตามสมมติฐาน (Hypothesis model) โดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผลการศึกษานำมาใช้กำหนดองค์ประกอบหรือตัวแปรต่าง ๆ ภายในรูปแบบ รวมทั้งลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบหรือตัวแปรเหล่านั้น หรือลำดับก่อนหลังของแต่ละองค์ประกอบในรูปแบบ ดังนั้น การพัฒนารูปแบบในขั้นตอนนี้จะต้องอาศัยหลักการของเหตุผลเป็นรากฐานสำคัญ การศึกษาขั้นตอนนี้จะมีขั้นตอนย่อย ดังนี้

1) การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำสารสนเทศที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นร่างกรอบความคิดการวิจัย

2) การศึกษาจากบริบทจริง ในขั้นตอนนี้อาจจะดำเนินการได้หลายวิธี ดังนี้

2.1) การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินการในปัจจุบันของหน่วยงาน โดยศึกษาความคิดเห็นจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง (Stakeholder) ซึ่งวิธีศึกษาอาจจะใช้วิธีสัมภาษณ์ การสอบถาม การสำรวจ การสนทนากลุ่ม เป็นต้น

2.2) การศึกษารายกรณี (Case study) หรือพหุกรณีของหน่วยงานที่ประสบความสำเร็จหรือมีแนวปฏิบัติที่ดีในเรื่องที่ศึกษา เพื่อนำมาเป็นสารสนเทศที่สำคัญในการพัฒนารูปแบบ

2.3) การศึกษาข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิ วิธีศึกษาอาจจะใช้วิธีการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) เป็นต้น

3) การจัดทำรูปแบบ ในขั้นตอนนี้จะใช้สารสนเทศที่ได้ในข้อ 1 มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อกำหนดเป็นกรอบความคิดการวิจัยที่นำมาจัดทำรูปแบบ

ขั้นตอนที่ 2 การทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบ ภายหลังจากที่ได้พัฒนารูปแบบในขั้นตอนแรกแล้ว จำเป็นจะต้องทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบดังกล่าว เพราะรูปแบบที่พัฒนาขึ้นแม้จะพัฒนาโดยมีรากฐานจากทฤษฎี แนวความคิด รูปแบบของบุคคลอื่น และผลวิจัยที่ผ่าน

มา แต่เป็นเพียงรูปแบบตามสมมติฐาน ซึ่งจำเป็นที่จะต้องตรวจสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบว่า มีความเหมาะสมหรือไม่ เป็นรูปแบบที่มีประสิทธิภาพตามที่มุ่งหวังไว้หรือไม่ การเก็บรวบรวมข้อมูลในสถานการณ์จริงหรือทดลองใช้รูปแบบในสถานการณ์จริงจะช่วยให้ทราบอิทธิพลหรือความสำคัญขององค์ประกอบย่อยหรือตัวแปรต่าง ๆ

สำหรับ Strickland (2006) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการพัฒนารูปแบบไว้ว่า ประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินการอย่างเป็นระบบ 5 ขั้นตอน ได้แก่ การวิเคราะห์ (Analysis) การออกแบบ (Design) การพัฒนา (Development) การนำไปทดลองใช้ (Implement) และการประเมินผล (Evaluation) ซึ่งเรียกว่า ADDIE Model ซึ่งได้เสนอขั้นตอนการพัฒนารูปแบบไว้ ดังนี้ 1) รวบรวมปัญหา (Problem formulation) 2) สร้างรูปแบบ (Model construction) 3) ทดสอบรูปแบบ (Testing the model) 4) การนำรูปแบบไปใช้ (Implementation) 5) การปรับปรุงรูปแบบ (Model updating)

ส่วน รุ่งนภา จิตรโรจนรักษ์ (2548) กล่าวว่า การพัฒนารูปแบบหรือแบบจำลอง (Model development) หมายถึง กระบวนการสร้างหรือพัฒนาแบบจำลองตลอดจนการทดสอบรูปแบบที่ดีให้มีคุณภาพ ที่จะนำไปสู่สภาวะการณ์ที่ดีในการศึกษาวิจัย

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบพบว่า การพัฒนารูปแบบอาจมีขั้นตอนในการดำเนินงานแตกต่างกันไป แต่โดยทั่วไปแล้ว อาจแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนใหญ่ ๆ คือ การสร้างรูปแบบ (Construct) และการหาความตรง (Validity) ของรูปแบบ ส่วนรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนขึ้นอยู่กับลักษณะและกรอบแนวคิดที่เป็นพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบนั้น

จากการศึกษาหัวข้อ 2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบสรุปได้ว่า การพัฒนารูปแบบประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ ได้แก่ การวิเคราะห์ สังเคราะห์สภาพปัญหาและสภาพแวดล้อม การสร้างรูปแบบ การตรวจสอบรูปแบบ การทดสอบรูปแบบ การนำรูปแบบไปใช้จริง และการปรับปรุงรูปแบบ

สำหรับงานวิจัยนี้เป็นการพัฒนารูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 4 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาสมรรถนะที่พึงประสงค์และสมรรถนะปัจจุบันของครูคหกรรม 2) พัฒนารูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม 3) ทดลองใช้รูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม และ 4) ศึกษาผลการใช้รูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม

2.6 แนวคิดเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาสมรรถนะครู

2.6.1 ความหมายของการพัฒนาครู

ครูมีบทบาทสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้จึงจำเป็นต้องพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ การออกแบบการเรียนรู้ ตลอดจนการจัดกิจกรรมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการพัฒนาครูไว้ โดย ยนต์ ชุ่มจิต (2553) ให้ความหมายของการพัฒนาครูไว้ว่า หมายถึง การดำเนินงานที่พยายามเสริมสร้างให้ครูมีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการสอนและการทำงาน ตลอดจนมีเจตคติที่ดีในการทำงานและต่อวิชาชีพครู รวมถึงการมีบุคลิกภาพและคุณธรรมของความเป็นครูที่ดีด้วย นาริรัตน์ ยิ่งยวด (2556) กล่าวว่า การพัฒนาครู เป็น กระบวนการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะและประสบการณ์การจัดการกระบวนการเรียน เพื่อให้ครูสามารถจัดกิจกรรมและสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นประโยชน์สำหรับสถานศึกษา สอดคล้องกับ ทวีศักดิ์ ธรรมมา (2559) สรุปไว้ว่า การพัฒนาครู หมายถึง การวางแผนในการพัฒนาและปฏิบัติงาน กระบวนการในการพัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้ความสามารถ มีทักษะ และทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ รับผิดชอบ ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้นตามความต้องการ ในขณะที่ นาริรัตน์ รักวิจิตรกุล (2560) ได้ให้ความหมายว่า การพัฒนาครู หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ของครูอย่างต่อเนื่องตามช่วงอาชีพครู เพื่อความมั่นใจว่าครูจะมีความรู้ ทักษะ และสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติการสอนท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วที่มีผลกระทบต่อการเรียนรู้และการสอน เป็นกระบวนการขั้นตอนที่ส่งเสริมให้ครูที่ปฏิบัติงานเกิดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมครูให้เป็นที่ต้องการขององค์กรทั้งด้านความรู้ความสามารถ ทักษะ ความชำนาญ มีทัศนคติ อุบิสัย วิธีการทำงานให้มากขึ้น ตลอดจนเปลี่ยนแปลงทัศนคติในทางที่ดีจนสามารถปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น อันจะส่งผลให้องค์การหรือหน่วยงานที่ปฏิบัติอยู่บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่สูงขึ้นในเรื่องของการปฏิบัติงาน ธงชัย คำปวง (2561) และกิ่งแก้ว ภูทองเงิน และคณะ (2562) ให้ความหมายว่า การพัฒนาครู เป็นการเสริมสร้างให้ครูมีความรู้ ความสามารถ เจตคติที่เอื้อต่อประสิทธิภาพในการทำงาน และประสบการณ์เพิ่มขึ้น โดยครูทุกคนต้องพัฒนาตนเองและผู้บังคับบัญชาต้องส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาโดยยึดภาระงานครูเป็นหลัก ควบคู่ไปกับการปฏิบัติหน้าที่ รวมถึงการมีบุคลิกภาพและคุณธรรมของความเป็นครูด้วย

สรุป การพัฒนาครู หมายถึง กระบวนการที่ช่วยให้ครูเพิ่มความรู้ ความสามารถ และทักษะต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานในสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาที่จะพัฒนาศักยภาพของครูให้เป็นครูมืออาชีพในด้านการจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติงาน

2.6.2 ความสำคัญของการพัฒนาครู

ครู เป็นบุคลากรที่มีความสำคัญที่สุดต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ทั้งนี้ เพราะ ครูต้องรับบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาบุคลากรในสังคมให้มีความเจริญงอกงามอย่างเต็มที่ จน บุคคลเหล่านั้นสามารถใช้ความรู้ความสามารถของตนเพื่อพัฒนาประเทศชาติต่อไป สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552) กล่าวถึงการพัฒนาครูว่ามีความสำคัญมาก ต่อการพัฒนาหลักสูตรและการใช้หลักสูตร ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาและใช้หลักสูตรแบบอิงมาตรฐานให้ประสบความสำเร็จ สถานศึกษา จะต้องพัฒนาบุคลากรอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง เน้นการสร้าง ความเข้าใจแก่ครูและบุคลากร ทางการศึกษาให้ปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ รวมทั้งการวัด ประเมินผล โดยมีมาตรฐานและตัวชี้วัดเป็นเป้าหมาย การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ การฝึกทักษะ การทำงานเป็นทีม รูปแบบการพัฒนาบุคลากรจะต้องใช้การนิเทศทั้งแบบกลุ่มและเป็นรายบุคคล โดยการสอนแนะ (Coaching) การศึกษาดูงาน การฝึกอบรม และจะต้องได้รับการประเมินผล เป็นระยะ เพื่อปรับปรุงการพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ สอดคล้องกับนาริรัตน์ ยิ่งยวด (2556) ที่กล่าวว่า การพัฒนาครูมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการเสริมสร้างศักยภาพ ในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทำให้ครูมีขวัญและกำลังใจ มีความพึงพอใจในการ ปฏิบัติงาน มีความรับผิดชอบมากขึ้น ช่วยให้การปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์ ทำให้เกิดการพัฒนา งานเดิมที่ปฏิบัติอยู่ เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์พัฒนางานใหม่ ทำให้องค์การมีความทันสมัย ทันต่อ การเปลี่ยนแปลงและเป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ สุรพงษ์ แสงสีมูข (2557) กล่าวว่า การ พัฒนาครูให้มีความก้าวหน้า ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงมีความจำเป็นและมีความสำคัญ เพราะครู คือ บุคลากรที่ทำหน้าที่ อบรมและพัฒนาผู้เรียน ถ้าครูมีความรู้ ทักษะ และมีความชำนาญในสาขา วิชาชีพ นอกจากจะช่วยให้ประสบความสำเร็จและมีความพึงพอใจทั้งตัวครูและโรงเรียนแล้ว ย่อม ส่งผลให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาครอบคลุมทุกด้านและเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพของ ประเทศชาติและสังคมต่อไป ทวีศักดิ์ ธรรมมา (2559) กล่าวว่า ครูมีความจำเป็นต้องได้รับการ พัฒนาวิชาชีพเนื่องจากเป็นผู้ที่มีหน้าที่จัดการศึกษาของชาติให้บรรลุจุดมุ่งหมายและต้องเป็น แม่พิมพ์ที่ดี ทั้งด้านความรู้และความประพฤติ สร้างเยาวชนให้เป็นพลเมืองที่ดีของชาติ ปลุกฝังและ พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมให้แก่เยาวชนและสังคม สอดคล้องกับ กิ่งแก้ว ภูทองเงิน และคณะ (2562) ที่กล่าวว่า การพัฒนาครูอย่างต่อเนื่องและจริงจัง มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะ ศักยภาพครูจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ซึ่งการพัฒนาครูจะช่วยให้ครูมีสมรรถภาพในการ สอน ทำให้ครูเรียนรู้งานในหน้าที่เร็วขึ้น ช่วยแบ่งเบาภาระของผู้บังคับบัญชา และกระตุ้นให้ครู ปฏิบัติงาน เพื่อความเจริญก้าวหน้าและเป็นผู้ที่ทันสมัยอยู่เสมอทั้งด้านความรู้และเทคโนโลยี ต่าง ๆ การพัฒนาบุคลากรจะต้องใช้การนิเทศทั้งแบบกลุ่ม และเป็นรายบุคคล โดยการสอนแนะ

การศึกษาดูงาน การฝึกอบรม และจะต้องได้รับการประเมินผลเป็นระยะ ๆ เพื่อปรับปรุงการพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ และธงชัย คำปวง (2561) กล่าวว่า การพัฒนาครูมีความจำเป็นและมีความสำคัญในฐานะของผู้สร้างการจัดการเรียนรู้ เพื่อเปลี่ยนแปลงและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและด้วยสภาวะการเปลี่ยนแปลงของโลก เทคโนโลยีสารสนเทศ และข่าวสาร ทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ครูจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่างสม่ำเสมอด้วยวิธีการที่หลากหลายและเหมาะสม เพื่อให้เป็นครูที่มีคุณภาพและมาตรฐาน เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง ตลอดจนมีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณตามมาตรฐานวิชาชีพ

สรุป การพัฒนาครูมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน และการปฏิบัติงานในสถานศึกษา เนื่องจากการเพิ่มเติมความรู้ใหม่ในเนื้อหาสาระที่จะต้องจัดการเรียนรู้ออกใหม่เพิ่มพูนทักษะ และทัศนคติที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ และวิชาชีพครู การแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ร่วมกัน และช่วยให้ครูมีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ที่สูงยิ่งขึ้น ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มากขึ้นด้วย

2.6.3 เป้าหมายของการพัฒนาครู

เป้าหมายสำคัญของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยยุทธศาสตร์สำคัญที่มุ่งเน้นการพัฒนาสมรรถนะครูให้มีความพร้อมในการพัฒนาทักษะนักเรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3Rs 8SCs) ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 คือยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ที่มีแนวทางการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการผลิตครูอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา โดยมีประเด็นสำคัญ ดังนี้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

1. พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการผลิตครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

1.1 จัดให้มีกลไกกำหนดนโยบายและแผนการผลิตและพัฒนาครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อประสาน กำกับ ติดตาม ประเมินผลการผลิตและพัฒนาครู ให้ข้อเสนอแนะการจัดสรรงบประมาณ และระดมทรัพยากร สนับสนุนการวิจัยและพัฒนา นวัตกรรมการผลิต พัฒนาครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อเสริมสร้างการพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ 20 ปี และยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0

1.2 ออกแบบระบบและรูปแบบการผลิตครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนการผลิตและพัฒนาครู ตามความต้องการใช้ครู ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพในแต่ละระยะ โดยพัฒนาระบบการสรรหาคนดี คนเก่ง มีความศรัทธาในวิชาชีพเข้ามาเป็นครู โดยการมีส่วนร่วมของเครือข่ายสถาบันการผลิตครูและครูผู้สอน

1.3 ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาสถาบันการศึกษาที่เป็นหน่วยผลิตครู พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา และสถานศึกษาที่เป็นหน่วยปฏิบัติการสอนให้มีคุณภาพและมาตรฐานสูงในสาขาวิชาที่สถาบันการศึกษาเชี่ยวชาญ

2. พัฒนาคณาจารย์ ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

2.1 ออกแบบระบบและรูปแบบการพัฒนาครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อเสริมสร้างการพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0 โดยครูทุกระดับและประเภทการศึกษาได้รับการพัฒนาตามมาตรฐานวิชาชีพเพื่อประกันคุณภาพมาตรฐานสมรรถนะวิชาชีพครู และระบบประกันคุณภาพการศึกษา

2.2 เร่งรัดพัฒนาครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งครูฝึกในสถานประกอบการโดยเริ่มต้นจากครูประจำการที่สอนไม่ตรงวุฒิ ครูที่สอนละชั้น และครูในสาขาวิชาที่ขาดแคลน

2.3 พัฒนาระบบการพัฒนาวิชาชีพครูในสถานศึกษาด้วยการส่งเสริมให้มีชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพหรือ Professional Learning Community (PLC) เพื่อให้ครูเกิดสังคมนการเรียนรู้ในการพัฒนาและช่วยเหลือผู้เรียนในสถานศึกษาและระหว่างสถานศึกษา รวมทั้งแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสร้างสังคมครูที่เข้มแข็งในการพัฒนาตนเองและนักเรียนให้เต็มศักยภาพ

2.4 พัฒนามาตรฐานสมรรถนะวิชาชีพครูอาชีวศึกษา มาตรฐานครูฝึกในสถานประกอบการ และมาตรฐานสถานประกอบการที่ทำหน้าที่ฝึกปฏิบัติ

2.5 เสริมสร้าง plugged-in สำหรับครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ให้ดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.6 พัฒนาระบบการประเมินตามระดับคุณภาพของมาตรฐานวิชาชีพเพื่อการต่ออายุใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ

2.7 พัฒนาครูสู่การเป็นครูแกนนำ (Master teacher) และครูมืออาชีพ (Professional teacher) ที่สะท้อนทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะของวิชาชีพครู

2.6.4 แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครู

นักการศึกษา และนักวิจัยได้กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาครูไว้อย่างหลากหลาย ได้แก่

พญฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์ (2556) กล่าวถึง แนวทางการพัฒนาครู ประกอบด้วย 2 แนวทาง ได้แก่ 1) ยุทธศาสตร์การปฏิรูปการผลิตครูใหม่ ประกอบด้วย 1.1) ปฏิรูประบบการผลิตครูใหม่ เร่งรัดการจัดระบบผลิตครูใหม่ที่มีลักษณะเชิงรุกสามารถผลิตครูตามความต้องการของครูในอนาคต (Future Teacher Demand) ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพตามแนวปฏิรูปการศึกษาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 1.2) ปฏิรูปกระบวนการผลิตครูใหม่ โดยเร่งรัดการออกแบบกระบวนการผลิตครูใหม่โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่เน้นฐานความรู้และ

การวิจัย 1.3) ปฏิรูปกระบวนการสรรหาครูใหม่เชิงรุก โดยเร่งรัดการเพิ่มขีดความสามารถของระบบ และกระบวนการผลิตครูใหม่ให้มีความสามารถในการแข่งขันเชิงรุกกับศาสตร์และวิชาอื่น เพื่อดึงดูด คนเก่ง คนดี และมีจิตวิญญาณความเป็นครูให้มาเป็นครู 2) ยุทธศาสตร์ปฏิรูปการพัฒนาครู ประกอบด้วย 2.1) ปฏิรูประบบการพัฒนาครู เร่งรัดการจัดระบบการพัฒนาครูตามความต้องการ ของวิชาชีพในอนาคต โดยเน้นกระบวนการสนับสนุนและพัฒนาครูในปีแรกที่ประจำการที่เรียกว่า Induction ตามด้วยเกณฑ์การพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นระบบให้สัมพันธ์กับเกณฑ์เกี่ยวกับใบอนุญาต ประกอบวิชาชีพและความก้าวหน้าในวิชาชีพ 2.2) ปฏิรูปกระบวนการพัฒนาครูประจำการ โดยมุ่ง ออกแบบหรือพัฒนาหลักสูตรใหม่ที่เน้นผลลัพธ์ (Outcome) 2.3 ปฏิรูปการส่งเสริม ยกย่อง เชิดชู เกียรติครู โดยเร่งรัดการออกแบบและพัฒนาระบบการส่งเสริม ยกย่อง เชิดชูเกียรติครู เพื่อกระตุ้น ให้เกิดแรงจูงใจในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

มารุต พัฒนาผล (2557) กล่าวว่า แนวทางการพัฒนาครู มีความหลากหลายตาม ความต้องการของครูและบริบทของสถานศึกษา เช่น การใช้สุนทรียสนทนาแบบไม่เป็นทางการ การ จัดเป็นรายวิชาและการปฏิบัติการ การศึกษาจากเอกสารการประชุมสัมมนาทางการศึกษา การเป็น เครือข่ายการพัฒนาวิชาชีพ เป็นต้น โดยปัจจุบันได้มีนวัตกรรมการพัฒนาครู ที่เรียกว่าชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ซึ่งได้มีการนำมาใช้พัฒนาครูในด้านต่าง ๆ อย่างแพร่หลาย โดยปองทิพย์ เทพอารีย์ และมารุต พัฒนาผล (2557) กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาวิชาชีพครูที่มีประสิทธิภาพนั้น ควรมุ่งเน้น การบูรณาการเข้าไปกับงานประจำ กล่าวคือ เป็นการพัฒนาครูบนพื้นฐานของการปฏิบัติการจัด การเรียนรู้ประจำวันที่ออกแบบให้ครูได้พัฒนาตนเองไปพร้อม ๆ กับการทำหน้าที่ปกติในลักษณะ ที่เป็นวงจรการพัฒนา (Development Cycle) โดยให้ครูพิจารณาผลการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นสำคัญ แล้วประยุกต์ใช้แนวคิดทฤษฎีตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับวัฒนธรรม การทำงานของตนเอง นอกจากนี้ การจัดให้มีผู้ฝึกสอน (Coach) หรือพี่เลี้ยง (Mentor) ยังช่วยทำให้ การพัฒนาดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าการให้ครูพัฒนาตนเองโดยลำพัง และควรจัด ให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการให้การสนับสนุนด้านสิ่งอำนวยความสะดวกที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ นอกจากนี้ ผลการวิจัยที่ผ่านมายังพบว่า การจัดการความรู้ และการเสริมพลังยังเป็นกลไกสนับสนุนการใช้วิธีการพัฒนาครูดังกล่าวข้างต้น ซึ่งกระบวนการพัฒนาครูควรให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้ของครูในการพัฒนาคุณภาพงาน เป็นสำคัญ และการพัฒนาครูยังต้องมีความต่อเนื่องไปพร้อมกับการปฏิบัติงานประจำของครู ไม่ว่าจะ เป็นการฝึกอบรม การปฏิบัติจริง การให้ผลย้อนกลับ การติดตาม ให้ครูได้นำความรู้และทักษะที่ ได้รับไปใช้จริงกับผู้เรียน และกระตุ้นให้ครูเรียนรู้อย่างต่อเนื่องในกระบวนการพัฒนานั้น พร้อมทั้งมี การแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างเป็นระบบ

พินสุดา สิริธรรังศรี (2557) ได้สรุปแนวทางการยกระดับคุณภาพครูที่สอดคล้องกับ spec ครูไทยในศตวรรษที่ 21 ที่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน ประกอบด้วย 1) การพัฒนาครูต้นแบบหรือการสร้างระบบครู Coach ให้ครู เพื่อเป็นแนวทางในการทำงานระหว่างครูผู้มีการประสบการณ์กับเพื่อนครูในการแก้ปัญหาการเรียนรู้ของเด็กเป็นรายกลุ่ม หรือรายบุคคล ตลอดจนการมีระบบพี่เลี้ยงและการให้คำปรึกษาหารือ (Coaching & mentoring) กับครูที่ยังขาดประสบการณ์ มีการสร้างเครือข่ายที่สามารถประสานความร่วมมือระหว่างครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และนักเรียนได้ รวมทั้งมีการสร้างวัฒนธรรมขององค์กรที่เข้มแข็งทางวิชาชีพ 2) การผสมผสานกระบวนการวัดผลเข้ากับกระบวนการสอนให้ยืดหยุ่นหลากหลายใช้ได้หลายสถานการณ์ มีการสร้างแหล่งการเรียนรู้หลากหลาย โดยมีการบูรณาการสิ่งต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะและกระบวนการคิดที่แตกลึก ตลอดจนมีทักษะในการนำเสนอผลงานได้เพื่อให้เกิดห้องเรียนแห่งการเรียนรู้ (Thinking classroom) 3) การจัดการความรู้ของครูจะต้องมีระบบแบบแผนที่ชัดเจน สามารถปฏิบัติได้จริงเปรียบเสมือนการจัดการเรียนการสอน ที่ครูจะต้องสามารถปรับบทบาทของตนเองได้หลากหลายเพื่อให้เข้ากับบริบทของเหตุการณ์นั้น โดยจะต้องมีความอดทนต่อผู้บังคับบัญชา ต่อเพื่อนครู และสุดท้ายผู้เรียน ที่จะต้องเข้าใจธรรมชาติของผู้เรียนว่าอยู่ในลักษณะแบบใด พยายามที่จะปรับตัวครูก่อนที่จะปรับเด็กเข้าหาครู ซึ่งเป็นเรื่องยากที่จะประสบความสำเร็จได้ ทำให้กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนขาดตอนได้ 4) ปรับโฉมหน้าขององค์กร โดยครูจะต้องทำให้เกิดองค์กรแห่งการเรียนรู้เน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย และหน่วยงานที่มีหน้าที่ผลิตครูจะต้องมีการทบทวนบทบาทของตนในด้านกระบวนการใดที่มีปัญหาต้องดำเนินการแก้ไขที่จุดของปัญหาไม่ใช่แก้ที่ปลายเหตุ โดยเน้นครูให้เป็น Teacher learner ให้มาก 5) การสร้างแรงบันดาลใจให้ครูเกิดพลังที่จะพัฒนาตนเอง หรือปรับปรุงกระบวนการทัศนคติของตนเองให้เกิดการเรียนรู้ที่ทันต่อเหตุการณ์ เน้นกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพให้มากขึ้น โดยธงชัย คำปวง (2561) กล่าวว่า แนวทางการพัฒนาครูในสถานศึกษามีหลายวิธีขึ้นอยู่กับหน่วยงานหรือผู้บริหารที่จะต้องเลือกใช้วิธีการต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ นโยบายของหน่วยงานและให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เข้ารับการพัฒนา สอดคล้องกับกิ่งแก้ว ภูทองเงิน (2561) ที่กล่าวว่า การพัฒนาครูให้มีสมรรถนะสูง สามารถปรับเปลี่ยนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ต้องมีทิศทางและเป้าหมายของการพัฒนาที่ชัดเจนสอดคล้องกับความต้องการของครู โดยมีกิจกรรมการพัฒนาครูที่สำคัญ คือ การพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การพัฒนาครูด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การฝึกอบรม/สัมมนา การเรียนรู้ทางไกล การปฏิบัติงานในสภาพจริง การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน การจัดการเรียนรู้เป็นชุดวิชา เป็นต้น รวมทั้งศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ทั้งนี้ ควรมีการนิเทศภายในอย่างสม่ำเสมอว่าครูได้นำความรู้ไปใช้ในการเสริมสร้างประสิทธิภาพการทำงานให้สูงกว่าเดิมหรือไม่

Kortecamp and Croninger (2005) กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาครู ประกอบด้วย

- 1) กำหนดแนวทางการฝึกอบรมและพัฒนา 3 ระดับ คือ ระดับชาติ ระดับโรงเรียน และระดับบุคคล
- 2) จัดงบประมาณสนับสนุนให้ครูสร้างสรรค์นวัตกรรมทางการศึกษา
- 3) เปิดโอกาสให้สถาบันต่าง ๆ จัดการฝึกอบรมครูตามนโยบายที่ชาติต้องการ โดยมีหน่วยงานที่แต่งตั้งขึ้นเป็นผู้ตรวจสอบการฝึกอบรมให้มีแนวทางสอดคล้องกัน
- 4) มีโครงการเร่งรัดพัฒนาครูผู้รุ่นใหม่ (A fast track for teachers) เพื่อจูงใจผู้มีความสามารถและผู้ประสบความสำเร็จในสาขาวิชาชีพอื่น ๆ ให้มาเป็นครู
- 5) มีระบบการให้รางวัลครูทั้งแบบรายบุคคลและแบบโรงเรียน โดย DeMonte (2013) กล่าวว่า แนวทางการพัฒนาครูที่มีประสิทธิภาพนั้น ควรมุ่งเน้นการบูรณาการเข้าไปกับงานประจำ (Job embedded) กล่าวคือ เป็นการพัฒนารูปแบบพื้นฐานของการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ประจำวัน ที่ออกแบบให้ครูได้พัฒนาตนเองไปพร้อม ๆ กับการทำหน้าที่ปกติ ในลักษณะที่เป็นวงจรการพัฒนา (Development cycle) โดยให้ครูมองไปที่ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ แล้วประยุกต์ใช้แนวคิดทฤษฎี ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมการทำงานของตนเอง นอกจากนี้ การจัดให้มีผู้ฝึกสอน (Coach) หรือพี่เลี้ยง (Mentor) ยังช่วยทำให้การพัฒนาดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าการให้ครูพัฒนาตนเองโดยลำพัง และควรจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการให้การสนับสนุนในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้

จากการศึกษาหัวข้อ 2.6 แนวคิดเกี่ยวกับ วิธีการพัฒนาสมรรถนะครูสรุปได้ว่า แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครู เป็นการดำเนินงานให้เกิดการพัฒนาบนพื้นฐานของการปฏิบัติงานประจำของครูอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นกระบวนการของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีการโค้ช และการดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ (Coaching and mentoring) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันอย่างเป็นระบบ การสะท้อนผลการปฏิบัติงานระหว่างครู ตลอดจนผู้บริหารให้การสนับสนุนส่งเสริมโดยวิธีที่เหมาะสมในแต่ละบุคคล เพื่อให้ครูได้แสดงความรู้ความสามารถที่แท้จริงของตนเองอย่างเต็มศักยภาพ โดยมีเป้าหมายของการพัฒนาให้ครูได้นำความรู้และทักษะไปใช้ในการปฏิบัติงานจริง ให้เกิดผลกับ ผู้เรียนเป็นสำคัญ และเกิดความก้าวหน้าทางวิชาชีพของครู

สำหรับงานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเพื่อให้ได้ผลการศึกษา เป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะครูภายใต้รูปแบบสมรรถนะครูคุณธรรม ที่ได้จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในวัตถุประสงค์ข้อที่ 2

2.7 แนวคิดเกี่ยวกับระบบ

2.7.1 ทฤษฎีระบบ

นักการศึกษา และนักวิจัยได้กล่าวถึงทฤษฎีระบบไว้หลากหลาย ได้แก่ ลัตวิก วอน เบอร์ตาลาฟฟี (Ludwig Von Bertalanffy) นักชีววิทยา เป็นผู้ได้รับการยอมรับว่าเป็นบุคคลแรกที่นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีระบบทั่วไป (General system theory) โดยเป็นการนำแนวคิดจากระบบชีววิทยา ซึ่งเป็นระบบเปิดที่มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมว่าระบบชีววิทยาที่สมบูรณ์จะช่วยให้คน สัตว์ และพืช สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ ผ่านการเรียนรู้ การตอบสนอง และการแก้ปัญหา เขามีความเชื่อว่าในเมื่อองค์กรเป็นระบบเปิด ย่อมมีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม และเปลี่ยนแปลงได้อย่างเป็นระบบมีความเกี่ยวข้องกันหลายด้าน หลายระดับ และส่วนต่าง ๆ ขององค์กรถือเป็นส่วนสำคัญเท่า ๆ กับตัวองค์กรเอง ดังนั้นทฤษฎีระบบจึงเป็นการรวมกันระหว่างระบบย่อยทุกชนิดในด้านต่าง ๆ และกระบวนการปฏิบัติงานรวมไว้ด้วยกัน (จันทราณี สงวนนาม, 2545)

จันทราณี สงวนนาม (2545) กล่าวว่า ระบบเป็นกลุ่มองค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์ระหว่างกัน และมีความเกี่ยวข้องกันในลักษณะที่ทำให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเพื่อกระทำการกิจกรรม เพื่อให้ได้ผลสำเร็จตามความต้องการขององค์กร

Hofmann and Collins (2013) กล่าวว่า ระบบ คือ การรวมตัวของสิ่งหลายสิ่ง เพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยแต่ละสิ่งนั้นมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน หรือขึ้นต่อกันและกัน หรือมีผลกระทบต่อกันและกัน เพื่อให้เกิดผลอย่างใดอย่างหนึ่ง

2.7.2 องค์ประกอบของระบบ

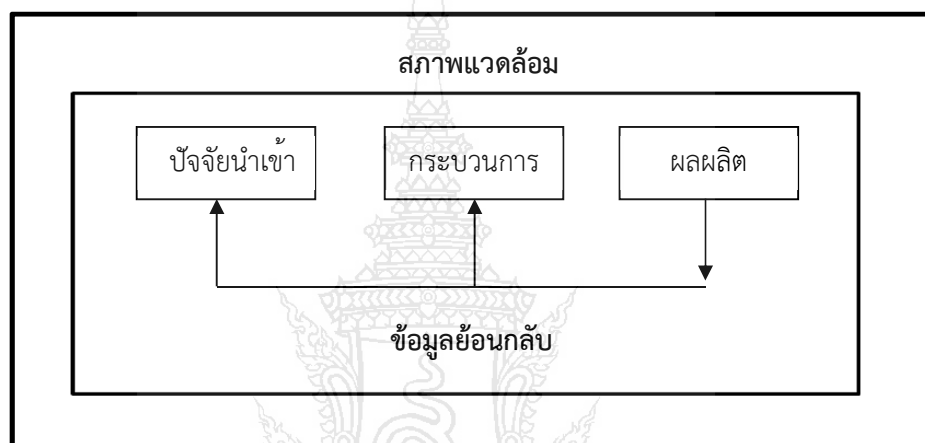
Kast and Rosenzweig (1985) กล่าวว่า ระบบประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 ประการ

1. ปัจจัยนำเข้า (Input) หมายถึงทรัพยากรหรือสิ่งที่จำเป็นที่ต้องนำเข้าสู่ระบบเพื่อก่อให้เกิดการทำงาน ทั้งนี้ ทรัพยากรของและระบบจะมีรูปแบบที่แตกต่างกันขึ้นกับประเภทของระบบ สำหรับระบบของสถานศึกษา โดยปัจจัยนำเข้า เช่น นักเรียน หลักสูตร วัสดุอุปกรณ์บุคลากร เป็นต้น
2. กระบวนการ (Process) หมายถึง การแปรสภาพปัจจัยนำเข้าหรือทรัพยากรให้เปลี่ยนเป็นผลผลิต ทั้งนี้กระบวนการจะมีลักษณะใดขึ้นอยู่กับประเภทของระบบเช่นกัน โดยกระบวนการสำหรับระบบของสถานศึกษา เช่น การบริหารจัดการศึกษา การเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียน เป็นต้น
3. ผลผลิต (Output) หมายถึงสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นตามวัตถุประสงค์ของระบบ โดยผลผลิตสำหรับระบบของสถานศึกษา เช่น ผู้เรียนที่มีคุณลักษณะพึงประสงค์ตามหลักสูตรและ ความพึงพอใจของนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและบุคลากร เป็นต้น

4. ผลย้อนกลับ (Feedback) หมายถึง ส่วนที่ส่งผลกระทบต่อระบบ โดยสามารถใช้เป็นกลไกในการควบคุมการทำงานของระบบให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ซึ่งจะชี้ให้เห็นถึงข้อดีและข้อบกพร่องของปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต และนำไปสู่การปรับปรุงคุณภาพได้

5. สภาพแวดล้อม (Environment) หมายถึง สภาพที่อยู่แวดล้อมระบบ โดยสภาพแวดล้อมสำหรับระบบของสถานศึกษา เช่น ที่ตั้ง ชุมชน และผู้ปกครอง เป็นต้น

องค์ประกอบของระบบทั้ง 5 องค์ประกอบ แสดงดังแผนภาพที่ 2.4

ภาพที่ 2.4 แสดงองค์ประกอบของระบบพื้นฐาน

ที่มา: Kast and Rosenzweig (1985)

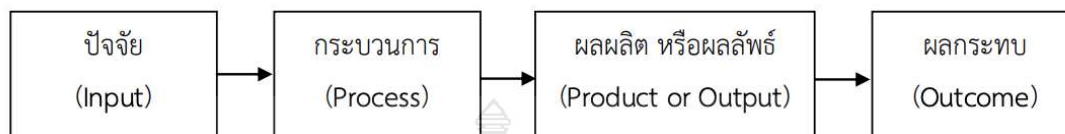
จันทราณี สงวนนาม (2553) ได้กล่าวว่า ระบบ ประกอบด้วยส่วนประกอบที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยนำเข้า หมายถึง ทรัพยากรทางการบริหารทุกด้าน ได้แก่ บุคลากร (Man) งบประมาณ (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Materials) การบริหารจัดการ (Management) และแรงจูงใจ (Motivations) ที่เป็นส่วนเริ่มต้นและเป็นตัวจักรสำคัญในการปฏิบัติงานขององค์การ

2. กระบวนการ คือ การนำปัจจัย หรือทรัพยากรทุกประเภท มาใช้ในการดำเนินงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ เนื่องจากในกระบวนการจะมีในระบบย่อยหลายระบบรวมกันอยู่หลายระบบ ตั้งแต่ การบริหาร การจัดการ การนิเทศ การวัดและการประเมินผล การติดตามตรวจสอบ เป็นต้น เพื่อให้ปัจจัยทั้งหลายเข้าไปสู่กระบวนการทุกกระบวนการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ผลผลิต หรือผลลัพธ์ เป็นผลที่เกิดขึ้นจากกระบวนการของการนำเอาปัจจัยมาปฏิบัติเพื่อให้เกิดประสิทธิผล ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

4. ผลกระทบ เป็นผลที่เกิดขึ้นหลังจากผลลัพธ์ที่ได้ ซึ่งอาจเป็นสิ่งที่คาดหวังหรือไม่เคยคาดคิดมาก่อนว่าจะเกิดขึ้น

ภาพที่ 2.5 องค์ประกอบของวิธีระบบของจันทรานี สงวนนาม

ที่มา: จันทรานี สงวนนาม (2553)

ทศนา แคมมณี (2556) สรุปวิธีการเชิงระบบว่า เป็นแนวคิดที่ใช้ในการจัดการสิ่งต่าง ๆ ให้เป็นระเบียบเพื่อนำไปสู่การทำงานให้ตรงกับเป้าหมายที่ต้องการ ผ่านการวิเคราะห์องค์ประกอบที่สำคัญของสิ่งนั้น อย่างละเอียด และจัดการองค์ประกอบเหล่านั้นให้มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งส่วนประกอบสำคัญของระบบ ประกอบด้วยส่วนสำคัญ ดังนี้

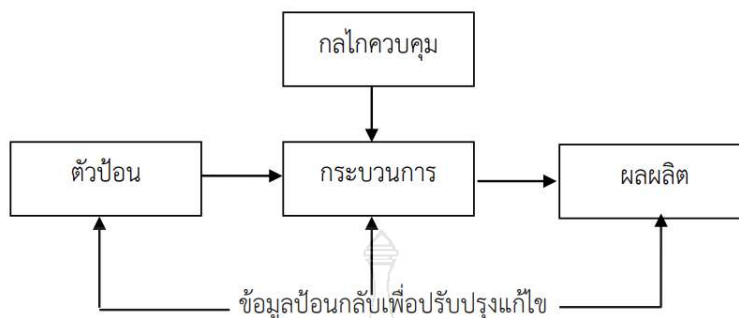
1. ตัวป้อน คือ องค์ประกอบต่าง ๆ ของระบบนั้น หรือสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับระบบนั้น องค์ประกอบต่าง ๆ ของระบบใดระบบหนึ่งจะมีจำนวนหนึ่งจะมีจำนวนและความสำคัญมากน้อยเพียงใด มักขึ้นอยู่กับความรู้ ความคิด และประสบการณ์ของผู้จัดระบบ

2. ประมวลผล คือ การจัดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ของระบบให้มีลักษณะเอื้ออำนวยต่อการบรรลุเป้าหมาย ระบบใดระบบหนึ่ง อาจมีองค์ประกอบเหมือนกัน แต่อาจมีลักษณะของการจัดความสัมพันธ์ที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับความรู้ ความคิด และประสบการณ์ของผู้จัดระบบ

3. ผลผลิต คือ ผลที่เกิดขึ้นจากกระบวนการดำเนินงาน หากผลที่เกิดขึ้นเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ แสดงว่า ระบบนั้นมีประสิทธิภาพ หากผลที่เกิดขึ้นไม่เป็นไปตามที่คาดหวังแสดงว่า ระบบยังมีข้อบกพร่อง ควรพิจารณาแก้ไขปรับปรุงกระบวนการหรือตัวป้อนซึ่งเป็นเหตุให้เกิดผลนั้น

4. กลไกควบคุม คือ กลไกหรือวิธีการที่ใช้ในการควบคุมหรือตรวจสอบ กระบวนการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

5. ข้อมูลป้อนกลับ คือ ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผลผลิตกับจุดมุ่งหมาย ซึ่งจะเป็นข้อมูลป้อนกลับไปสู่การปรับปรุงกระบวนการและตัวป้อน ซึ่งสัมพันธ์กับผลผลิตและตัวป้อน โดยสัมพันธ์กับผลผลิตและเป้าหมายนั้นมีลักษณะดังภาพประกอบ

ภาพที่ 2.6 องค์ประกอบของระบบของทศนา แชมณี

ที่มา: ทศนา แชมณี (2556)

2.7.3 หลักการและแนวคิดของทฤษฎีเชิงระบบ

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2544) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับระบบไว้ว่าระบบเป็นหน่วยบูรณาการ รูปธรรมหรือนามธรรม ประกอบด้วยหน่วยย่อย (องค์ประกอบหรือระบบย่อย) ที่เป็นอิสระแต่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เพื่อให้การดำเนินงานของหน่วยใหญ่เป็นไปตามจุดหมาย ระบบมีความสัมพันธ์ในการกำหนดสัดส่วนการดำเนินงานตั้งแต่เริ่มต้นจนสิ้นสุด และมีการควบคุมเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ระบบมีหลายขอบข่ายและหลายระดับแต่มีองค์ประกอบสำคัญคือส่วนที่เป็นปัจจัยนำเข้า ส่วนที่เป็นกระบวนการ ส่วนที่เป็นผลลัพธ์และส่วนที่เป็นผลย้อนกลับเพื่อควบคุมและปรับปรุง

สุพัตรา สุภาพ (2550) ได้เสนอว่า การบริหารเชิงระบบ ควรนำไปประยุกต์ใช้กับกระบวนการบริหาร โดยเน้นการบริหารตามวิธีการเชิงระบบ ได้แก่ 1) ค้นหาสาเหตุของความจำเป็น 2) ตรวจสอบสาเหตุของความจำเป็น 3) ตั้งมาตรการในการดำเนินการ 4) วางแผนให้สอดคล้องกับโครงการ 5) ตรวจสอบความสำเร็จตามขั้นตอนนั้น 6) หาวิธีแก้ไขปัญหา 7) ใช้วิธีการแก้ไขปัญหามีประสิทธิภาพสูงสุด 8) อบรมบุคลากรต่าง ๆ และ 9) สร้างมาตรฐานการวัดผล

จันทราณี สงวนนาม (2553) ได้กล่าวถึงหลักการและแนวทฤษฎีเชิงระบบไว้ 8 ข้อ ดังนี้

1. ทฤษฎีระบบต้องเป็นระบบเปิด (Open system) โดยมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมโดยได้รับอิทธิพล หรือผลกระทบตลอดเวลาจากสภาพแวดล้อม
2. มีรูปแบบของการจัดลำดับ (The hierarchical model) ในลักษณะของระบบใหญ่ และระบบย่อยที่สัมพันธ์กัน

3. มีรูปแบบของปัจจัยป้อนเข้า และผลผลิต (Input output model) แสดงให้เห็นถึงผลของปฏิสัมพันธ์ที่มีกับสิ่งแวดล้อม โดยเริ่มต้นจากปัจจัย กระบวนการ และผลผลิตตามลำดับ เป็นองค์ประกอบของระบบ

4. แต่ละองค์ประกอบของระบบจะต้องมีความสัมพันธ์กัน หรือมีผลกระทบต่อกัน และกัน (The entities model) หมายความว่า ถ้าองค์ประกอบของระบบตัวใดตัวหนึ่งเปลี่ยนไป จะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงขององค์ประกอบอื่น

5. ทฤษฎีระบบเชื่อในตัวหลักการของการมีเหตุผลของสิ่งต่าง ๆ (Cause and Effect) ซึ่งเป็นหลักการทางวิทยาศาสตร์ที่สามารถพิสูจน์ได้ ทฤษฎีระบบไม่เชื่อผลของสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง เกิดจากสาเหตุเพียงสาเหตุเดียว แต่ทฤษฎีระบบเชื่อว่าปัญหาทางการบริหารที่เกิดขึ้นมักจะมาจากสาเหตุที่มากกว่าหนึ่งสาเหตุ

6. ทฤษฎีระบบจะพิจารณาทุกอย่างในภาพรวมของทุกองค์ประกอบมากกว่า การพิจารณาเพียงส่วนใดส่วนหนึ่งของระบบ

7. ทฤษฎีระบบคำนึงถึงผลของการปฏิบัติที่เป็น “Output” หรือ “Product” มากกว่า “Process” ซึ่งผลสุดท้ายของงานที่ได้รับอาจมีหลายสิ่ง ซึ่งคือผลกระทบ (Outcome or Impact) ที่เกิดขึ้นตามมาในภายหลัง

8. ทฤษฎีระบบจะมีกระบวนการในการปรับเปลี่ยนและป้อนข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เพื่อบอกให้รู้ถึงระบบว่ามีการเบี่ยงเบนอย่างไร ควรแก้ไขที่องค์ประกอบใดของระบบคือ System Analysis

จากการศึกษาหัวข้อ 2.7 แนวคิดเกี่ยวกับระบบ สรุปได้ว่า ทฤษฎีระบบ เป็นระบบเปิดที่มีความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม โดยระบบประกอบด้วยองค์ประกอบดังนี้ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต ผลย้อนกลับ และสภาพแวดล้อม ซึ่งทุกองค์ประกอบเชื่อมโยงและมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน การจัดการเชิงระบบเป็นการเน้นการวิเคราะห์องค์ประกอบทั้งหมดอย่างรอบด้าน เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมาย ตลอดจนมีการคำนึงถึงการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่องผ่านกลไกของผลย้อนกลับ เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาและพัฒนาองค์กรได้อย่างเป็นระบบและยั่งยืน

สำหรับงานวิจัยนี้ เป็นการนำแนวคิดเกี่ยวกับระบบ โดยประยุกต์ใช้แนวคิดเชิงระบบ (Von Bertalanffy, 1968) เพื่อนำไปใช้ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ศึกษาสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 สร้างรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบและคู่มือการ

ใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรมกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.8 แนวคิดเกี่ยวกับ ADDIE model

2.8.1 ความหมายของ ADDIE model

ADDIE model เป็นแบบจำลองที่คิดขึ้นมาโดยศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัยแห่งรัฐฟลอริดา ในปี 2518 เพื่อใช้ภายในกองทัพของสหรัฐอเมริกาเพื่อการออกแบบและพัฒนาวัตกรรมการสอนที่ได้รับความนิยมเนื่องจากมีรูปแบบที่ง่าย และมีขั้นตอนการปฏิบัติที่ชัดเจน สามารถนำไปปรับใช้กับการออกแบบและพัฒนาสื่อได้หลากหลายรูปแบบ โดยเฉพาะในการพัฒนาสื่อด้านการเรียนการสอน (Branson, 1975) และได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องนิยมนำไปใช้อย่างกว้างขวางในสถานศึกษา มีจุดประสงค์เพื่อออกแบบการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

Donald, C. (2003) กล่าวว่า ADDIE model คือ กระบวนการออกแบบพัฒนาที่เป็นระบบ สามารถนำมาเป็นแนวทางพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ (Analysis) ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบ (Design) ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนา (Development) ขั้นตอนที่ 4 การนำไปใช้ (Implementation) และขั้นตอนที่ 5 การประเมินผล (Evaluation)

2.8.2 หลักการของ ADDIE model

นักการศึกษา และนักวิจัยได้กล่าวถึงหลักการของ ADDIE model ไว้หลากหลายได้แก่

ฉลองชัย สุรวัฒนบุรณ (2544) กล่าวว่า แบบจำลองการออกแบบและพัฒนาระบบการสอนพื้นฐาน (Basic ISD Model :ADDIE Mode) ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ (Analysis) ขั้นตอนการดำเนินการพัฒนาระบบการสอนเริ่มจากการวิเคราะห์สาเหตุและสิ่งจะเป็นคำตอบของปัญหาที่เหมาะสมที่สุด ประกอบด้วย 1) การประเมินความต้องการ 2) การวิเคราะห์ ค้นหาคำตอบเพื่อระบุสาเหตุของปัญหา และ 3) การวิเคราะห์ภารกิจ/สมรรถวิสัย ค้นหาเพื่อสร้างความรู้และทักษะเฉพาะของบุคคลที่ต้องปฏิบัติในงานหรือในสังคมทั่วไป

ขั้นที่ 2 การออกแบบ (Design) เป็นการนำขั้นตอนการวิเคราะห์นำมาแปลงกระทั้งเชื่อมโยงไปยังข้อกำหนดการเป้าหมายประกอบด้วย 1) การสร้างเป้าหมาย ระบุเป้าหมายของขั้นตอนการวิเคราะห์ในการเชื่อมโยงระหว่างการสอนกับความรู้และทักษะที่กำหนด 2) การวิเคราะห์การสอน ค้นหาเพื่อระบุทักษะที่สนับสนุนและเน้นที่เป้าหมายอย่างเป็นระบบ

3) คำบรรยายประชากรเป้าหมาย ระบุและอธิบายบุคคลที่จะจัดกิจกรรมให้ชัดเจน และ 4) การสร้างวัตถุประสงค์ของการทดสอบ สร้างวัตถุประสงค์การเรียนรู้เฉพาะ

ขั้นที่ 3 การพัฒนา (Development) หลังจากการขั้นตอนการวิเคราะห์ของการพัฒนาระบบการสอนแล้ว จะเข้าสู่การพัฒนากิจกรรมการศึกษาและสื่อการสอนที่จำเป็นทั้งหมด รวมถึงการวัดผลประเมินผลให้รอบคอบและรวดเร็วเท่าที่จะเป็นไปได้ ดังนี้ 1) กลยุทธ์การสอน เป็นแผนของเราสำหรับการจัดการสอนและเทคนิคการสอน ซึ่งจะเป็นสิ่งที่เราจัดทำเงื่อนไขการสอนที่เรากำหนด และเลือกวิธีสอน 2) การออกแบบบทเรียน เป็นรายละเอียดข้อกำหนดที่บทเรียนจะต้องมีลักษณะสอดคล้องกับวิธีการสอนและปฏิบัติตามหลักการเรียนรู้ และ 3) สื่อต้นแบบ สร้างขึ้นให้สอดคล้องกับแผนการออกแบบบทเรียนและจะต้องดำเนินการประเมินผลเพื่อพัฒนาและปรับปรุงสื่อต้นแบบด้วย

ขั้นที่ 4 การทดลองใช้ (Implementation) เมื่อการดำเนินการผ่านการพัฒนาองค์ประกอบต่าง ๆ จะนำไปสู่การใช้โปรแกรมการศึกษาหรือฝึกอบรมให้เป็นผลสำเร็จต่อไป

ขั้นที่ 5 การประเมินผล (Evaluation) เป็นการประเมินผลในการเรียนของนักเรียนโดยส่วนรวมทั้งหมด

McGriff (2000) ได้ให้ความหมายของ ADDIE model ในแต่ละขั้นตอนไว้ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นวิเคราะห์ (Analysis phase) เป็นการทำความเข้าใจปัญหาการเรียนการสอน โดยเป้าหมายของรูปแบบการสอนและวัตถุประสงค์ที่จะสร้างขึ้นตลอดจนสภาพแวดล้อมจากการเรียนรู้ และความรู้พื้นฐาน ทักษะของนักศึกษาที่จำเป็นต้องมี โดยพิจารณาจากคำถามเพื่อการวิเคราะห์ดังนี้ 1) ใครคือกลุ่มเป้าหมายและเขาต้องมีคุณลักษณะอย่างไร 2) ระบุพฤติกรรมใหม่ที่คาดหวังว่าจะเกิดขึ้นแก่ผู้เรียน 3) มีข้อจำกัดในการเรียนรู้ที่มีอยู่อะไรบ้าง 4) อะไรที่เป็นทางเลือกสำหรับการเรียนรู้ที่มีอยู่บ้าง 5) หลักการสอนที่พิจารณาเป็นแบบใด อย่างไร และ 6) มีช่วงเวลาการพัฒนาเป็นอย่างไร

ขั้นที่ 2 การออกแบบ (Design phase) ประกอบด้วย การสร้างจุดประสงค์การเรียนรู้ กำหนดเครื่องมือวัด ประเมินผล แบบฝึกหัด เนื้อหา วางแผนการสอน และเลือกสื่อการสอน ขั้นตอนการออกแบบควรทำอย่างเป็นระบบและมีความเฉพาะเจาะจง โดยความเป็นระบบนี้หมายถึงตรรกะมีระเบียบแบบแผนของการจำแนก การพัฒนา และการประเมินแผนยุทธวิธีที่วางไว้เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย สำหรับความเฉพาะเจาะจง หมายถึงแต่ละองค์ประกอบของการออกแบบรูปแบบการสอนต้องเอาใจใส่ทุกรายละเอียด ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ 1) จำแนกเอกสารของการออกแบบการสอนให้เป็นหมวดหมู่ทั้งด้านเทคนิคยุทธวิธีในการออกแบบการสอนและสื่อ 2) กำหนดยุทธศาสตร์การเรียนการสอนให้สอดคล้องกับพฤติกรรมที่คาดหวังในแต่ละกลุ่ม (Cognitive, Affective,

Psychomotor) 3) การสร้างสตอรี่บอร์ด 4) การออกแบบ User interface และ User Experiment และ 5) การสร้างสื่อต้นแบบ

ขั้นที่ 3 ขั้นการพัฒนา (Development phase) คือ ขั้นที่ผู้ออกแบบสร้างส่วนต่าง ๆ ที่ได้ออกแบบไว้ในขั้นของการออกแบบมีความครอบคลุม ในการสร้างเครื่องมือวัด ประเมินผล สร้างแบบฝึกหัด สร้างเนื้อหาและการพัฒนาโปรแกรมสำหรับสื่อการสอน เมื่อเรียบร้อยแล้วทำการทดสอบเพื่อหาข้อผิดพลาดเพื่อนำผลไปทำการปรับปรุงแก้ไข

ขั้นที่ 4 ขั้นการดำเนินการ (Implementation phase) เป็นขั้นของการสอนโดยอาจเป็นรูปแบบชั้นเรียน การฝึกอบรม หรือห้องทดลอง หรือรูปแบบการเรียนการสอนที่ใช้คอมพิวเตอร์ โดยจุดมุ่งหมายของขั้นตอนนี้คือการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งต้องให้การส่งเสริมความเข้าใจของนักศึกษาสนับสนุนการเรียนรู้ของนักศึกษาตามวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ที่ตั้งไว้

ขั้นที่ 5 ขั้นการประเมินผล (Evaluation phase) ประกอบด้วย 2 ส่วนคือการประเมินผลรูปแบบ (Formative) และการประเมินผลในภาพรวม (Summative) การประเมินผลรูปแบบคือการนำเสนอในแต่ละขั้นของ ADDIE Process ซึ่งเป็นการประเมินผลเพื่อพัฒนา และการประเมินผล ในภาพรวมจะทำเมื่อการสอนเสร็จสิ้นเพื่อประเมินผล ประสิทธิภาพการสอนทั้งหมดข้อมูลจากการประเมินผลรวมโดยปกติมักจะถูกใช้เพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับรูปแบบการสอน

จากการศึกษาหัวข้อ 2.8 แนวคิดเกี่ยวกับ ADDIE model สรุปได้ว่า ADDIE model เป็นกระบวนการออกแบบและพัฒนาการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ การวิเคราะห์ (Analysis) การออกแบบ (Design) การพัฒนา (Development) การนำไปใช้ (Implementation) และการประเมินผล (Evaluation) โดยมีลักษณะเด่น คือ มีขั้นตอนชัดเจน สามารถปรับใช้ได้กับสื่อ และบริบทการเรียนรู้ที่หลากหลาย เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ และใช้ผลการประเมินในการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในทุกขั้นตอน

สำหรับงานวิจัยนี้ เป็นการนำแนวคิดเกี่ยวกับ ADDIE model มาประยุกต์ใช้ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ศึกษาสมรรถนะครูคหกรรมกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 สร้างรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรมกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรมกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.9 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.9.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะผู้สอน

สิริสวัสดิ์ ทองก้านเหลือง (2565) วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบสมรรถนะจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของครูในจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบตัวชี้วัดและรูปแบบสมรรถนะจัดการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบสมรรถนะจัดการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนมีองค์ประกอบ 4 ด้าน 13 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) ความรู้ มี 2 ตัวชี้วัดคือ วิชาชีพและการจัดเนื้อหาสาระ 2) บุคลิกลักษณะ มี 2 ตัวชี้วัดคือ บุคลิกภาพครูและเจตคติที่มีต่อวิชาชีพครู 3) บริหารจัดการเรียนรู้ มี 6 ตัวชี้วัดคือ วิเคราะห์ผู้เรียน ออกแบบ การจัดการกระบวนการ ประเมินผล และปรับปรุงแก้ไขวิจัยพัฒนา 4) คุณภาพผู้เรียน มี 3 ตัวชี้วัดคือ ผลสัมฤทธิ์ พัฒนาการ และทักษะการเรียนรู้ "3R8C" โดยเป็นรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรแฝงภายในคุณภาพผู้เรียน 1 ตัวซึ่งมีตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร ตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุ 3 ปัจจัยซึ่งมีตัวแปรสังเกตได้ 10 ตัวแปร และเส้นโยงอิทธิพล 5 เส้น รวมทั้งโมเดลการวิจัยมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยตัวแปรในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนร่วมในตัวแปรแฝงด้านคุณภาพของผู้เรียนได้ร้อยละ 97

ฐกร พงศ์ปิฎก (2565) วิจัยเรื่อง การพัฒนาสมรรถนะครูในช่วงยุคศาสตร์ชาติ (พ.ศ.2561 - 2580) มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบการพัฒนาสมรรถนะครูในช่วงยุคศาสตร์ชาติ (พ.ศ.2561-2580) ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาสมรรถนะครูในช่วงยุคศาสตร์ชาติ (พ.ศ.2561 - 2580) เป็นพหุแนวทาง 21 แนวทาง คือ 1) การส่งเสริมนโยบายรัฐที่เกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะครู 2) การส่งเสริมงานวิจัย และพัฒนานวัตกรรมการพัฒนาสมรรถนะครู 3) การปราบปรามการทุจริตและการขจัดระบบอุปถัมภ์ ที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาสมรรถนะครู 4) การจัดตั้งศูนย์สารสนเทศสมรรถนะครูแห่งชาติ 5) การจัดตั้งคณะกรรมการ และคณะทำงานพัฒนาสมรรถนะครูแบบมีส่วนร่วมระดับชาติและระดับภูมิภาค 6) การพัฒนาและยกระดับการบริหารงานบุคคลโดยใช้ฐานสมรรถนะ 7) การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน/ภาคประชาสังคมที่มีศักยภาพร่วมพัฒนาสมรรถนะครูโดยใช้รูปแบบผลกระทบความร่วมมือทางสังคม 8) การยกระดับหลักสูตรการพัฒนาสมรรถนะครู 9) การพัฒนาระบบงบประมาณ และสวัสดิการให้เอื้อต่อการพัฒนาสมรรถนะครู 10) การพัฒนาสมรรถนะครูรายบุคคลด้วยตนเอง 11) การสร้างแรงบันดาลใจ และติดอาวุธทางปัญญาเพื่อพัฒนาสมรรถนะครูรายบุคคล 12) การส่งเสริมและพัฒนาครูที่มีความพร้อมสูงสู่การเป็นครูอัตลักษณ์ 13) การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาสู่การเป็นผู้นำการพัฒนาสมรรถนะครู 14) การกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาสมรรถนะครูในระดับภูมิภาคอย่างมีประสิทธิภาพ 15) การส่งเสริมกระบวนการพัฒนาสมรรถนะครูแบบผสมผสาน 16) การส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะครู ด้วยการเรียนรู้ที่ชาญฉลาดในชีวิต 17) การส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะครูด้วยการค้นพบ และศรัทธาในตน 18) การส่งเสริมการ

พัฒนาสมรรถนะครู ด้วยเครือข่ายการเรียนรู้จริง และเสมือนจริง 19) การส่งเสริมระบบนิเทศติดตาม การพัฒนาสมรรถนะครูแบบครูดูแลครู หรือ บุคคลภายนอกดูแลครู 20) การเชื่อมโยงผลการประเมิน สมรรถนะครูสู่การพัฒนาสมรรถนะครูอย่างเป็นรูปธรรม และ 21) การสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลการ วัดประเมินสมรรถนะครู

นวรรตน์ พัวพันธ์ และไพฑูรย์ ทองสุข (2564) วิจัยเรื่อง ความต้องการพัฒนา คุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ของครูคหกรรมศาสตร์ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสุรินทร์มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ระดับความต้องการในการพัฒนาตนเอง และ ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับระดับความต้องการในการพัฒนาตนเองของครูคหกรรมศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า ครูต้องการพัฒนาตนเองตามคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมากซึ่งต้องการ พัฒนาในประเด็นเรื่อง การส่งเสริมให้นักเรียน ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมกับค่านิยมที่พึงงาม อยู่ในระดับ มากที่สุด (= 4.51) และความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับระดับความต้องการพัฒนาตนเอง พบว่า 1) ด้านเพศมี ความสัมพันธ์ผกผันกับความต้องการพัฒนาคุณลักษณะด้าน Communication และ Connectivity อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 2) ด้านอายุที่แตกต่างกัน มีความสัมพันธ์กับความ ต้องการพัฒนาคุณลักษณะด้าน C-computer และ Caring อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 3) ด้านอายุ ราชการที่แตกต่างกัน มีความสัมพันธ์ตามกันกับความต้องการพัฒนา คุณลักษณะด้าน Connectivity, Caring, Creativity และ C-computer อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ส่วนด้าน Collaboration, Constructionist, Communication และ C-content มีความสัมพันธ์ตามกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ธนกฤต อึ้งน้อย (2562) วิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูใหม่ ในศตวรรษ ที่ 21 ตามแนวคิดโรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนา สมรรถนะครูใหม่ในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดโรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ผลการวิจัย พบว่า สมรรถนะที่จำเป็นของครูใหม่ในศตวรรษที่ 21 มีจำนวน 15 สมรรถนะ จำแนกเป็น 3 กลุ่มสมรรถนะ ได้แก่ 1) กลุ่มสมรรถนะหลัก ประกอบด้วย 3 สมรรถนะ ดังนี้ สมรรถนะการทำงานเป็นทีม การ พัฒนาตนเอง และจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู 2) กลุ่มสมรรถนะประจำสายงาน ประกอบด้วย 5 สมรรถนะ ได้แก่ สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาทักษะและคุณลักษณะ ของผู้เรียน การบริหารจัดการชั้นเรียน ภาวะผู้นำ และการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับ ชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ 3) กลุ่มสมรรถนะส่วนบุคคล ประกอบด้วย 7 สมรรถนะ ได้แก่ สมรรถนะด้านความฉลาดทางอารมณ์ ความฉลาดทางสังคม การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม สื่อและ เทคโนโลยี การคิดแบบมีวิจารณญาณและคิดแก้ปัญหาสมรรถนะด้านความคิดสร้างสรรค์ และ ความรู้ โดยรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูใหม่ในศตวรรษที่ 21 แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับองค์กร ระดับกลุ่ม และระดับบุคคล มีกระบวนการพัฒนา 5 ขั้นตอน คือ 1) ประเมินความต้องการจำเป็น 2)

วัตถุประสงค์การพัฒนา 3) วิธีการพัฒนา 4) แนวทางการดำเนินการพัฒนา และ 5) ประเมินผลการพัฒนา โดยผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความเห็นว่าการนำรูปแบบไปใช้มีความเป็นไปได้และมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

อดิเทพ ไช้เพชร (2562) วิจัยเรื่อง องค์ประกอบสมรรถนะครูวิชาชีพเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบสมรรถนะครูวิชาชีพเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และเพื่อประเมินประสิทธิภาพรูปแบบสมรรถนะครูวิชาชีพเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบสมรรถนะครูวิชาชีพประกอบด้วยสมรรถนะหลัก 10 สมรรถนะและสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ มี 9 สมรรถนะ ผลการพัฒนารูปแบบสมรรถนะครูวิชาชีพเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 1) ตัวบ่งชี้ คือ สมรรถนะครูวิชาชีพ 2) กระบวนการ คือ การจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การสอนเพื่อพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 และการสอนแบบโครงการเป็นฐาน 3) ผลลัพธ์ประกอบด้วยผลลัพธ์ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ผลการประเมินผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่ารูปแบบมีความสอดคล้องกับการพัฒนาสมรรถนะครูวิชาชีพ ผลการประเมินกลุ่มทดลองพบว่า มีผลสัมฤทธิ์หลังอบรมสูงกว่าก่อนอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และดัชนีประสิทธิผล 0.83 และผลการประเมินสมรรถนะด้านการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองหลังอบรมสูงอยู่ในระดับมาก

อัญญลักษณ์ คุณาพรวัฒน์ และคณะ (2559) วิจัยเรื่อง สมรรถนะตามความจริงและสมรรถนะที่พึงประสงค์ของครูด้านความรู้ ด้านทักษะด้านอัตมโนทัศน์ และด้านแรงจูงใจของครูสาขาการโรงแรมและการท่องเที่ยวในสถานศึกษาอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสมรรถนะความจริงและสมรรถนะที่พึงประสงค์ และเปรียบเทียบสมรรถนะตามความจริงและสมรรถนะที่พึงประสงค์ของครูที่มีคุณลักษณะพื้นฐานแตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า ครูส่วนใหญ่มีระดับสมรรถนะตามความจริงด้านความรู้ อยู่ในระดับมากที่สุดและระดับมาก มีสมรรถนะด้านทักษะด้านอัตมโนทัศน์อยู่ในระดับมากและมีสมรรถนะด้านแรงจูงใจในระดับมากที่สุด มีระดับสมรรถนะที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุดทั้งสี่ด้าน และพบว่า ครูมีความต้องการในการเข้าร่วมสัมมนาในกลุ่มองค์กรโรงแรมหรือองค์กรการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น มีความต้องการในการพัฒนาทักษะด้านภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาในประเทศอาเซียนและภาษาอังกฤษ มีความต้องการมีส่วนร่วมกับหน่วยงาน สมาคมหรือองค์กรอื่นด้านการโรงแรมและการท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศ นอกจากนี้ ครูยังมีความประสงค์ที่จะเสนอตัวเพื่อทำงาน โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาและพัฒนาผู้เรียนให้มากขึ้น

Owenvbiugie (2021) วิจัยเรื่อง ความสามารถของนักศึกษาอาชีวศึกษาที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงาน โดยแบ่งเป็น 4 ประเด็นคำถาม และตั้งสมมติฐานในการวิจัย โดยมีการสร้างเครื่องมือในการสำรวจเชิงพรรณนาโดยนำไปใช้กับกลุ่มประชากรที่เป็นนักศึกษาอาชีวศึกษาจำนวน

127 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วยสถิติเชิงพรรณนา การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจและการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ผลการวิจัยพบว่า นักการศึกษาสายอาชีพและเทคนิคจำเป็นต้องมีทักษะในการแก้ปัญหา และความสามารถด้านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในระดับที่สูงสำหรับการปฏิบัติงาน ข้อเสนอแนะของผู้วิจัยคือ ให้ความสำคัญด้านการสอน การแก้ปัญหา และเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ในการศึกษาครั้งนี้ควรบรรจุอยู่ในหลักสูตรการศึกษาสายอาชีพศึกษาและเทคนิคเป็นอย่างมาก เพราะมีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานในเศรษฐกิจดิจิทัลและการแข่งขันในปัจจุบัน

Kim (2019) วิจัยเรื่อง การพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ซึ่งได้รับความสนใจทางด้านการพัฒนาครู เพื่อหาวิธีการในการปรับปรุงคุณภาพการสอนของครู พัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนของครูโดยการสร้างแบบฝึกหัดครู Process System (TIPPS) ได้ทดลองโดยตรวจสอบวิธีการใช้เครื่องมือที่ ยกันดา (โรงเรียนมัธยม) อินเดีย (ประถม) และกานา (ก่อนวัยเรียน) ในบริบทที่แตกต่างกันเพื่อทดสอบผล ผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าการปฏิบัติของครูมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อมุ่งเน้นการพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 และพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ต่อไป

2.9.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างรูปแบบและคู่มือสมรรถนะผู้สอน

นิภาภรณ์ ข้ายโพธิ์กลาง (2561) วิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนในสถานศึกษา ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนในสถานศึกษา และพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนในสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1) การสังเคราะห์องค์ประกอบและตัวชี้วัดของโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนในสถานศึกษา ประกอบด้วย มี 5 องค์ประกอบ 27 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1.1) การจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ความสุข และความปลอดภัยของผู้เรียน มี 5 ตัวชี้วัด 1.2) การกำกับดูแลชั้นเรียน มี 7 ตัวชี้วัด 1.3) การจัดทำข้อมูลสารสนเทศประจำชั้นเรียน/ประจำวิชา มี 4 ตัวชี้วัด 1.4) การส่งเสริมพฤติกรรมเชิงบวกระหว่างครูกับนักเรียน มี 6 ตัวชี้วัด 1.5) ความสะดวกในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มี 5 ตัวชี้วัด มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด 2) สภาพปัจจุบันของสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 3) โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ 9 ส่วน ได้แก่ 3.1) ที่มาและความสำคัญของโปรแกรม 3.2) วัตถุประสงค์ของโปรแกรม 3.3) เป้าหมาย 3.4) รูปแบบและวิธีการพัฒนา 3.5)

โครงสร้างของโปรแกรม 3.6) เนื้อหา 3.7) แนวการจัดกิจกรรม 3.8) เทคนิคและเครื่องมือ และ 3.9) การประเมินผลและขอขยายเนื้อหา แบ่งออก 5 Module ได้แก่ การจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ความสุขและความปลอดภัยของผู้เรียน การกำกับดูแลชั้นเรียน การจัดทำข้อมูลสารสนเทศ ประจำชั้นเรียน/ประจำวิชา การส่งเสริมพฤติกรรมเชิงบวกระหว่างครูกับนักเรียน และความสะดวกในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมพบว่า มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด

สุทธิพร ภิญโญ (2560) วิจัยเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์ส่งเสริมสมรรถนะครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาล มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสมรรถนะและสภาพการส่งเสริมสมรรถนะครู เพื่อสร้างกลยุทธ์ส่งเสริมสมรรถนะครู และเพื่อประเมินกลยุทธ์ส่งเสริมสมรรถนะครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาล ผลการวิจัยพบว่า 1) การศึกษาสมรรถนะครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาล มีจำนวน 11 สมรรถนะ ประกอบด้วยสมรรถนะหลัก 5 สมรรถนะ และสมรรถนะประจำสายงาน 6 สมรรถนะ สภาพการส่งเสริมสมรรถนะครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาล มีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก ด้านสมรรถนะหลักที่ควรส่งเสริม ได้แก่ ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน ด้านที่ควรพัฒนา ได้แก่ ด้านการพัฒนาตนเอง สมรรถนะประจำสายงาน ในด้านที่ควรส่งเสริม ได้แก่ ด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์และวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน ส่วนด้านที่ควรพัฒนา ได้แก่ ด้านการบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ 2) กลยุทธ์ส่งเสริมสมรรถนะครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาล 4 กลยุทธ์ ประกอบด้วย 8 มาตรการ 26 แนวทาง 30 ตัวชี้วัด ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 1 การส่งเสริมครูให้เกิดการพัฒนาความรู้ กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาครูให้เกิดทักษะการจัดการจัดการเรียนรู้ กลยุทธ์ที่ 3 การส่งเสริมครูให้สร้างเครือข่ายการเรียนรู้และการมีส่วนร่วม และ กลยุทธ์ที่ 4 การเสริมสร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู ประกอบด้วย 2 มาตรการ 5 แนวทาง และ 6 ตัวชี้วัด 3) การประเมินกลยุทธ์ส่งเสริมสมรรถนะครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาล พบว่า มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก และควรมีประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

2.9.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาด้านคหกรรมศาสตร์

อรทัย เจริญสิทธิ์ และรัชนีวรรณ เพ็งปรีชา (2565) วิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะวิจัยสำหรับครูอาชีวศึกษา สาขาคหกรรม มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะวิจัยสำหรับครูอาชีวศึกษา สาขาคหกรรม และเพื่อศึกษาผลที่เกิดกับผู้เรียนจากการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ฯ ผลการวิจัยพบว่าผลการประเมินคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิในภาพรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการวัด และประเมินผล และด้านกิจกรรมการเรียนรู้ และผลที่เกิดกับผู้เรียนจากการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ฯ พบว่า ทางด้านทักษะวิจัย คุณภาพงานวิจัยในภาพรวมคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดี ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ วิธีดำเนินการวิจัย ส่วนบทนำและการกำหนดหัวข้อประเด็นปัญหาสำหรับการประเมินตนเอง ภายหลังการเข้าร่วมโครงการฯ พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยด้านความสำคัญและ

คุณค่าของการวิจัยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านเจตคติต่อการวิจัย และด้านความรู้ และด้านพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปหลังการเข้าร่วมโครงการฯ

Ojo et al. (2023) วิจัยเกี่ยวกับการทดสอบความคิดสร้างสรรค์และทักษะทางนวัตกรรมในคหกรรมศาสตร์ โดยมุ่งเน้นไปที่คหกรรมศาสตร์ ศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง และมีความสำคัญสำหรับการเตรียมตัวของบุคคลก่อนการทำงานในอนาคต ไม่ว่าจะเป็นความคิดสร้างสรรค์ และทักษะทางนวัตกรรม โดยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง พบว่า คหกรรมศาสตร์ เป็นศาสตร์ที่จะช่วยส่งเสริมรายได้ให้กับครอบครัว ลดความยากจน ปัญหาการว่างงาน โดยมีข้อเสนอแนะให้ศึกษาศาสตร์ทางด้านคหกรรมที่เป็นพื้นฐานจากครอบครัว รัฐบาลควรส่งเสริมการใช้นวัตกรรมดังกล่าวมาสร้างสรรค์โครงการที่จะช่วยให้ความรู้แก่สังคม และสถาบันอุดมศึกษาควรได้รับการสนับสนุนในการจัดการเรียนการสอนของผู้ศึกษาคหกรรมศาสตร์ โดยเน้นไปที่ความคิดสร้างสรรค์ และทักษะทางนวัตกรรม

Taar (2022) วิจัยเรื่อง การประยุกต์ความคิดเพื่อการเรียนรู้ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ในคหกรรมศาสตร์ศึกษา ในบทความนี้ ได้กล่าวถึงการกำหนดความสัมพันธ์ระหว่าง คหกรรมศาสตร์กับทักษะในศตวรรษที่ 21 (การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ความคิดสร้างสรรค์ การสื่อสาร และการทำงานร่วมกัน) ในบริบทของการเรียนรู้ทางสังคม ที่พิจารณาเห็นศักยภาพในการอภิปรายของนักเรียนในขณะที่ทำงานร่วมกับสมาชิกในกลุ่มต่าง ๆ และฝึกฝนทักษะที่จำเป็นต่อการเผชิญปัญหาในโลกร่วมสมัย โดยใช้กรอบทางสังคม และวัฒนธรรม มุ่งเน้นที่การพูดและการใช้ภาษาของนักเรียนเป็นเครื่องมือในการจัดการศึกษา นอกจากนี้ ยังได้วิเคราะห์การคิดระหว่างกันเพื่อให้ได้ภาพรวมของการใช้ภาษาในการคิดร่วมกันในขณะที่แก้โจทย์การเรียนรู้ที่ต้องใช้การคิดเชิงปฏิบัติในบริบทของบทเรียนคหกรรมศาสตร์ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การคิดประสานกันเกิดขึ้นได้อย่างไรในการอภิปรายงานกลุ่มของนักเรียนในระหว่างกระบวนการปิดช่องว่างในงานคหกรรมศาสตร์ต่าง ๆ ($n = 11$) ด้วยเหตุนี้ การคิดทบทวนจึงเป็นสื่อกลางที่ดีสำหรับการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ในบทเรียนของโรงเรียน จากข้อมูลเชิงประจักษ์ยืนยันได้ว่า การคิดประสานกันมีความเหมาะสมกับเป้าหมายและบริบทของการศึกษาคหกรรมศาสตร์ เนื่องจากช่วยส่งเสริมความสามารถในการดำเนินการของนักเรียน เพื่อให้ความรู้และทักษะที่เรียนรู้ในโรงเรียนกลายเป็นความจริงในชีวิตนักเรียน

Haapaniemi et al. (2019) วิจัยเรื่อง ความต้องการใช้หลักสูตรบูรณาการในทิศทางของการสอนตามบริบทของวิชาคหกรรมศาสตร์ในระดับมัธยมศึกษาโดยผ่านแนวทางบูรณาการเพื่อการเรียนรู้ แนวทางนี้ผสมผสานความรู้จากวิชาในโรงเรียนต่าง ๆ เพื่อช่วยให้นักเรียนได้รับมุมมองที่กว้างขึ้น ซึ่งจะช่วยพัฒนานักคิดเชิงบูรณาการที่มีทักษะสหวิทยาการ โดยการศึกษาได้นำแนวทางการเรียนรู้ทางสังคมวัฒนธรรมมาใช้ และเน้นที่เครื่องมือที่ใช้ในการเรียนรู้ – เครื่องมือวัสดุ เครื่องมือทางจิตวิทยาและมนุษย์เป็นเครื่องมือ และเพื่อตรวจสอบเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอนที่ช่วย

สนับสนุนแนวทางการเรียนรู้ในคหกรรมศาสตร์และการสอนแบบบูรณาการกับวิชาอื่น ๆ ของโรงเรียน ซึ่งผลการวิจัยอธิบายความผันแปรของบทเรียนทางคหกรรมศาสตร์ในแง่ของการนำไปปฏิบัติ เครื่องมือที่ใช้สนับสนุน และการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ในด้านการเรียนรู้ และการวิเคราะห์ข้อมูล ระบุว่าเครื่องมือทั้ง 3 ประเภท – วัสดุ จิตวิทยา และมนุษย์ ได้นำมาใช้เพื่อสนับสนุนแนวทางการเรียนรู้แบบบูรณาการ การจัดการเรียนการสอนที่สนับสนุนแนวทางบูรณาการเพื่อการเรียนรู้มีความแตกต่างกันในแง่ของผู้ที่เป็นผู้นำการบูรณาการ และการบูรณาการขึ้นอยู่กับความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ วิธีการ วัสดุ เนื้อหาการเรียนจากวิชาต่าง ๆ และวัตถุประสงค์และสาระสำคัญของบทเรียนที่มีลักษณะบูรณาการ

Siddique et al. (2002) วิจัยเชิงสำรวจเพื่อประเมินการรับรู้ของนักศึกษาคหกรรมศาสตร์เกี่ยวกับหลักสูตรในระดับปริญญาตรี ซึ่งดำเนินการสัมภาษณ์นักศึกษาในหลักสูตรปริญญาตรีด้านคหกรรมศาสตร์ (B.Sc. Home Economics) จำนวน 200 คน จาก 4 ชั้นเรียน ชั้นเรียนละ 50 คน และผลการวิจัย สรุปได้ว่า นักศึกษามีความคิดเห็นว่า วิชาที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ เช่น อาหารและโภชนาการ เสื้อผ้าและสิ่งทอ และการจัดการบ้าน มีความเกี่ยวข้อง มีความหมาย น่าสนใจ และนำไปปรับใช้ได้ในชีวิตประจำวันได้มากที่สุด แต่อย่างไรก็ตาม พวกเขาต้องการการรักษาความสมดุลระหว่างงานภาคปฏิบัติและภาคทฤษฎีของวิชาเหล่านั้นด้วย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้สรุปข้อมูลสำคัญสำหรับใช้เป็นแนวทางดำเนินการวิจัย ตามตารางที่ 2.1 – 2.2

ตารางที่ 2.1 แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิด/ทฤษฎี	เจ้าของแนวคิด/ทฤษฎี	การประยุกต์ใช้ในการวิจัย
1) แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับสมรรถนะ	McClelland (1975) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553)	การกำหนดแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูคหกรรม แบ่งออกเป็น ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ
2) แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการจำเป็น	ส่วิมล ว่องวาณิช (2555) Witkin and Altrichuld (1995)	การประเมินความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูคหกรรม ด้วยวิธี Modified Priority Needs Index (PNI _{Modified})
3) การจัดการศึกษาในสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	การกำหนดแนวทางการศึกษาและกำหนดกลุ่มประชากรในการวิจัย
4) แนวคิด ทฤษฎีด้านคหกรรมศาสตร์	กระทรวงศึกษาธิการ (2551)	การกำหนดแนวทางการศึกษา การกำหนดแนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก และการประชุมสนทนากลุ่ม
5) แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ	รัตน์ะ บัวสนธ์ (2552)	การกำหนดขั้นตอนรูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม ประกอบด้วย การวิเคราะห์ สังเคราะห์ การออกแบบ การนำไปทดลองใช้ การประเมิน และการเผยแพร่
6) แนวคิดเกี่ยวกับวิธี การพัฒนาสมรรถนะครู	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553)	การสร้างข้อคำถามในแบบสอบถามสมรรถนะที่พึงประสงค์และสมรรถนะปัจจุบันของครูคหกรรม แบ่งเป็นสมรรถนะหลัก และสมรรถนะประจำสายงาน
7) แนวคิดเกี่ยวกับระบบ	Von Bertalanffy (1968)	การสร้างรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลลัพธ์ และข้อมูลย้อนกลับ
8) แนวคิดเกี่ยวกับ ADDIE model	Branson (1975)	การสร้างรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม ประกอบด้วย การวิเคราะห์ การออกแบบ การพัฒนา การนำไปใช้ และการประเมินผล

ตารางที่ 2.2 สรุปข้อมูลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัย/ปีที่ศึกษา/ชื่อเรื่อง	ผลการวิจัย
สิริสวัสดิ์ ทองกานเหลือง (2565) การพัฒนารูปแบบสมรรถนะจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของครูในจังหวัดสุราษฎร์ธานี	รูปแบบสมรรถนะจัดการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนมีองค์ประกอบ 4 ด้าน 13 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) ความรู้ 2) ตัวชี้วัดคือ วิชาชีพและการจัดเนื้อหาสาระ 2) บุคลิกลักษณะ 2 ตัวชี้วัดคือ บุคลิกภาพครูและเจตคติที่มีต่อวิชาชีพครู 3) บริหารจัดการเรียนรู้ 6 ตัวชี้วัดคือ วิเคราะห์ผู้เรียน ออกแบบ การจัดการกระบวนการ ประเมินผล และปรับปรุงแก้ไขวิจัยพัฒนา 4) คุณภาพผู้เรียน 3 ตัวชี้วัดคือ ผลสัมฤทธิ์ พัฒนาการ และทักษะการเรียนรู้ "3R8C"
ฐกร พงษ์ปฐพี (2565) การพัฒนาสมรรถนะครูในช่วงยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.2561 - 2580) การพัฒนาสมรรถนะครูในช่วงยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.2561 - 2580)	การพัฒนาสมรรถนะครูในช่วงยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.2561 - 2580) เป็นพหุแนวทาง 21 แนวทาง คือ 1) การส่งเสริมนโยบายรัฐที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสมรรถนะครู 2) การส่งเสริมงานวิจัยและพัฒนา นวัตกรรมพัฒนาสมรรถนะครู 3) การปราบปรามการทุจริตและการจัดระบบอุปถัมภ์ 4) การจัดตั้งศูนย์สารสนเทศสมรรถนะครูแห่งชาติ 5) การจัดตั้งคณะกรรมการและคณะทำงานพัฒนาสมรรถนะครูแบบมีส่วนร่วมระดับชาติและระดับภูมิภาค 6) การพัฒนาและยกระดับการบริหารงานบุคคลโดยใช้ฐานสมรรถนะ 7) การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน/ภาคประชาสังคมที่มีศักยภาพร่วมพัฒนาสมรรถนะครู 8) การยกระดับหลักสูตรการพัฒนาสมรรถนะครู 9) การพัฒนาระบบงบประมาณ และสวัสดิการให้เอื้อต่อการพัฒนาสมรรถนะครู 10) การพัฒนาสมรรถนะครูรายบุคคลด้วยตนเอง 11) การสร้างแรงบันดาลใจ และติดอาวุธทางปัญญาเพื่อพัฒนาสมรรถนะครูรายบุคคล 12) การส่งเสริมและพัฒนาครูที่มีความพร้อมสูงสู่การเป็นครูอัครลักษณ์ 13) การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาสู่การเป็นผู้นำการพัฒนาสมรรถนะครู 14) การกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาสมรรถนะครูในระดับภูมิภาคอย่างมีประสิทธิภาพ 15) การส่งเสริมกระบวนการพัฒนาสมรรถนะครูแบบผสมผสาน 16) การส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะครู ด้วยการเรียนรู้ที่ชาญฉลาดในชีวิต

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

ผู้วิจัย/ปีที่ศึกษา/ชื่อเรื่อง	ผลการวิจัย
นวรรตน์ พัวพันธ์ และ ไพฑูรย์ ทองสุข (2564) ความต้องการพัฒนาคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ของครูคหกรรมศาสตร์ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัด สุรินทร์	17) การส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะครู ด้วยการคนพบ และศรัทธาในตน 18) การส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะครู ด้วยเครือข่ายการเรียนรู้จริง และเสมือนจริง 19) การส่งเสริมระบบนิเทศติดตามการพัฒนาสมรรถนะครูแบบครูดูแลครู หรือ บุคคลภายนอกดูแลครู 20) การเชื่อมโยงผลการประเมินสมรรถนะครูสู่การพัฒนาสมรรถนะครูอย่างเป็นรูปธรรม และ 21) การสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลการวัดประเมินสมรรถนะครู ครูคหกรรมศาสตร์ต้องการพัฒนาตนเองตามคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมากในประเด็นเรื่อง การส่งเสริมให้นักเรียนปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมกับค่านิยมที่ดำรงอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับระดับความต้องการพัฒนาตนเอง พบว่า ด้านเพศมีความสัมพันธ์ผกผันกับความต้องการพัฒนาคุณลักษณะด้าน Communication และ Connectivity ด้านอายุที่แตกต่างกัน มีความสัมพันธ์กับความต้องการพัฒนาคุณลักษณะด้าน C-computer และ Caring ด้านอายุราชการที่แตกต่างกัน มีความสัมพันธ์กับความต้องการพัฒนาคุณลักษณะด้าน Connectivity, Caring, Creativity และ C-computer และด้าน Collaboration, Constructionist, Communication และ C-content มีความสัมพันธ์ตามกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และ 0.01
ธนภุต อังน้อย (2562) รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูใหม่ ในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดโรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้	สมรรถนะจำเป็นของครูใหม่ในศตวรรษที่ 21 มี 15 สมรรถนะ จำแนกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) สมรรถนะหลัก 3 สมรรถนะ คือ สมรรถนะการทำงานเป็นทีม การพัฒนาตนเอง และจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู 2) สมรรถนะประจำสายงาน 5 สมรรถนะ ได้แก่ สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาทักษะและคุณลักษณะของผู้เรียน การบริหารจัดการชั้นเรียน ภาวะผู้นำ และการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ 3) กลุ่มสมรรถนะส่วน

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

ผู้วิจัย/ปีที่ศึกษา/ชื่อเรื่อง	ผลการวิจัย
	บุคคล ประกอบด้วย 7 สมรรถนะ ได้แก่ สมรรถนะด้านความฉลาดทางอารมณ์ ความฉลาดทางสังคม การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม สื่อและเทคโนโลยี การคิดแบบมีวิจารณญาณและแก้ปัญหา ความคิดสร้างสรรค์ และความรู้ โดยรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับองค์กร ระดับกลุ่ม และระดับบุคคล มีกระบวนการพัฒนา 5 ขั้นตอน คือ ประเมินความต้องการจำเป็น วัตถุประสงค์ วิธีการพัฒนา แนวทางการดำเนินการ และประเมินผลการพัฒนา โดยมีความเป็นไปได้และมีประโยชน์ในระดับมากที่สุด
อติเทพ ไช้เพชร (2562) องค์ประกอบสมรรถนะครู วิชาชีพเพื่อการจัดการ เรียนรู้ในศตวรรษที่ 21	องค์ประกอบสมรรถนะครูวิชาชีพประกอบด้วยสมรรถนะหลัก 10 สมรรถนะและสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ มี 9 สมรรถนะ ผลการพัฒนารูปแบบสมรรถนะครูวิชาชีพ ประกอบด้วย 1) ตัวบ่งชี้ คือ สมรรถนะครูวิชาชีพ 2) กระบวนการ คือ การจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การสอนเพื่อพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 และการสอนแบบโครงการเป็นฐาน 3) ผลลัพธ์ คือ ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีความสอดคล้องกับการพัฒนาสมรรถนะครูวิชาชีพ ผลการประเมินกลุ่มทดลองพบว่า มีผลสัมฤทธิ์ หลังอบรมสูงกว่าก่อนอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และดัชนีประสิทธิผล 0.83 และผลการประเมินสมรรถนะด้านการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองหลังอบรมสูงอยู่ในระดับมาก
ธัญญลักษณ์ คุณาพรวัฒน์ และคณะ (2559) สมรรถนะตามความจริง และสมรรถนะที่พึง ประสงค์ของครูสาขาการ โรงแรมและการท่องเที่ยว ในเขตกรุงเทพมหานคร ภายใต้กรอบสมรรถนะครู	ครูส่วนใหญ่มีระดับสมรรถนะตามความจริงด้านความรู้ อยู่ในระดับมากที่สุดและระดับมาก มีสมรรถนะด้านทักษะด้านอัตมโนทัศน์อยู่ในระดับมากและมีสมรรถนะด้านแรงจูงใจในระดับมากที่สุด มีระดับสมรรถนะที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุดทั้งสี่ด้าน และพบว่า ครูมีความต้องการเข้าร่วมสัมมนาในกลุ่มองค์กรโรงแรมหรือองค์กรการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ต้องการพัฒนาทักษะด้านภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาในประเทศอาเซียนและภาษาอังกฤษ ต้องการมีส่วนร่วมกับหน่วยงาน สมาคมหรือองค์กรอื่นด้านการโรงแรมและการ

ผู้วิจัย/ปีที่ศึกษา/ชื่อเรื่อง	ผลการวิจัย
ในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน	ท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศ และมีความประสงค์เสนอตัวเพื่อทำงานเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาและพัฒนาผู้เรียนให้มากขึ้น
Owenbbugie (2021) ความสามารถของ นักศึกษาอาชีวศึกษาที่ จำเป็นสำหรับการ ปฏิบัติงาน	นักการศึกษาสายอาชีพและเทคนิคจำเป็นต้องมีทักษะในการแก้ปัญหา และความสามารถด้านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในระดับสูงสำหรับการปฏิบัติงาน ข้อเสนอแนะของผู้วิจัยคือ ให้เน้นความสามารถด้านการสอน การแก้ปัญหา และเครือข่ายอินเทอร์เน็ต การศึกษาค้นคว้าควรบรรจุอยู่ในหลักสูตรการศึกษาสายอาชีวศึกษา และเทคนิคเป็นอย่างมาก เพราะมีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานในเศรษฐกิจดิจิทัลและการแข่งขันในปัจจุบัน
Kim (2019) การพัฒนา สมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21	การพัฒนาสมรรถนะครูในการปรับปรุงคุณภาพการสอน พัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยการสร้างแบบฝึกหัด Process System (TIPPS) ได้ทดลองโดยตรวจสอบวิธีการใช้เครื่องมือที่ยูกันดา (โรงเรียนมัธยม) อินเดีย (ประถม) และกานา (ก่อนวัยเรียน) ในบริบทที่แตกต่างกันเพื่อทดสอบผล พบว่าการปฏิบัติของครูมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อมุ่งเน้นการพัฒนาสมรรถนะครูและผู้เรียนในศตวรรษที่ 21
นิภาภรณ์ ชัยโพธิ์กลาง (2561) การพัฒนา โปรแกรมเสริมสร้าง สมรรถนะครูด้านการ บริหารจัดการชั้นเรียนใน สถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7	1) โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนในสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 27 ตัวชี้วัด 2) สภาพปัจจุบันของสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนในสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนในสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 3) โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนประกอบด้วย 9 ส่วน ได้แก่ ที่มาและความสำคัญของโปรแกรม วัตถุประสงค์ของโปรแกรม เป้าหมาย รูปแบบและวิธีการพัฒนา โครงสร้างของโปรแกรม เนื้อหา แนวการจัดกิจกรรม เทคนิคและเครื่องมือ และการประเมินผลและขอขยายเนื้อหา แบ่งออก 5 Module ได้แก่ การจัดบรรยายภาคที่ส่งเสริมการเรียนรู้ความสุขและความปลอดภัยของผู้เรียน การกำกับดูแลชั้นเรียน การจัดทำข้อมูลสารสนเทศประจำชั้นเรียน/ประจำวิชา การส่งเสริมพฤติกรรมเชิงบวกระหว่างครูกับนักเรียน และความสะอาดในการจัด

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

ผู้วิจัย/ปีที่ศึกษา/ชื่อเรื่อง	ผลการวิจัย
	กิจกรรมการเรียนรู้การสอน โดยผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมพบว่า มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด
สุทธิพร ภิญโญ (2560) การพัฒนากลยุทธ์ส่งเสริมสมรรถนะครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาล	สมรรถนะครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาล มี 11 สมรรถนะ ประกอบด้วย สมรรถนะหลัก 5 สมรรถนะ และสมรรถนะประจำสายงาน 6 สมรรถนะ สภาพการส่งเสริมสมรรถนะครูมีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก ด้านสมรรถนะหลักที่ควรส่งเสริม ได้แก่ ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน ด้านที่ควรพัฒนา ได้แก่ ด้านการพัฒนาตนเอง สมรรถนะประจำสายงานที่ควรส่งเสริม ได้แก่ ด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์และวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน ด้านที่ควรพัฒนา ได้แก่ ด้านการบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ โดยมีกลยุทธ์ส่งเสริมสมรรถนะครู 4 กลยุทธ์ ประกอบด้วย 8 มาตรการ 26 แนวทาง 30 ตัวชี้วัด และผลการประเมินกลยุทธ์ส่งเสริมสมรรถนะครูมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากและมีประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด
อรัญญิ์ เจริญสิทธิ์ และรัชนิวรรณ เพ็งปรีชา (2565) การพัฒนาทักษะวิจัยสำหรับครูอาชีวศึกษาสาขาเกษตรกรรม	แผนการจัดการเรียนรู้การพัฒนาทักษะวิจัย จำนวน 2 แผน รวม 16 ชั่วโมง มีผลการประเมินคุณภาพในภาพรวมอยู่ในระดับดี โดยด้านจุดประสงค์การเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการวัดและประเมินผล และด้านกิจกรรมการเรียนรู้ และผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนจากการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ด้านทักษะวิจัย คุณภาพงานวิจัยในภาพรวมคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดี ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ วิธีดำเนินการวิจัย ส่วนบทนำและการกำหนดหัวข้อประเด็นปัญหาสำหรับการประเมินตนเองภายหลังการเข้าร่วมโครงการ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยด้านความสำคัญและคุณค่าของการวิจัยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านเจตคติต่อการวิจัย และด้านความรู้และด้านพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปหลังการเข้าร่วมโครงการฯ
Ojo et al. (2023) การทบทวนความคิดสร้างสรรค์ และทักษะทางนวัตกรรมในคหกรรมศาสตร์	คหกรรมศาสตร์ เป็นศาสตร์ที่ช่วยส่งเสริมรายได้ให้กับครอบครัว ลดความยากจน ปัญหาการว่างงาน โดยมีข้อเสนอแนะให้ศึกษาศาสตร์ด้านคหกรรมที่เป็นพื้นฐานจากครอบครัว รัฐบาลควรส่งเสริมการใช้นวัตกรรมดังกล่าวมาสร้างสรรค์โครงการที่จะช่วยให้ความรู้แก่สังคม และสถาบันอุดมศึกษาควรได้รับการสนับสนุนในการจัดการเรียนการสอน

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

	สอนของผู้ศึกษาคหกรรมศาสตร์ โดยเน้นไปที่ความคิดสร้างสรรค์ และทักษะทางนวัตกรรม
Taar (2022) การประยุกต์ ความคิดเพื่อการเรียนรู้ ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ในคหกรรมศาสตร์ศึกษา	การคิดทบทวนเป็นสื่อกลางที่ดีสำหรับการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ในบทเรียนของโรงเรียน จากข้อมูลเชิงประจักษ์ยืนยันได้ว่า การคิดประสานกันมีความเหมาะสมกับเป้าหมายและบริบทของการศึกษาคหกรรมศาสตร์ เนื่องจากช่วยส่งเสริมความสามารถในการดำเนินการของนักเรียน เพื่อให้ความรู้และทักษะที่เรียนรู้ในโรงเรียน กลายเป็นความจริงในชีวิตนักเรียน
Haapaniemi et al. (2019) ความต้องการใช้ หลักสูตรบูรณาการใน	ความผันแปรของบทเรียนทางคหกรรมศาสตร์ในแง่ของการนำไป ปฏิบัติ เครื่องมือที่ใช้สนับสนุน และการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ใน ด้านการเรียนรู้ และการวิเคราะห์ข้อมูลระบุว่าเครื่องมือ 3 ประเภท
ทิศทางของการสอนตาม บริบทของวิชาคหกรรม ศาสตร์ ใน ระดับ มัธยมศึกษาโดยผ่าน แนวทางบูรณาการเพื่อ การเรียนรู้	ได้แก่ วัสดุ จิตวิทยา และมนุษย์ ได้นำมาใช้เพื่อสนับสนุนแนวทางการ เรียนรู้แบบบูรณาการ การจัดการเรียนการสอนที่สนับสนุนแนวทาง บูรณาการเพื่อการเรียนรู้มีความแตกต่างกันในแง่ของผู้ที่เป็นผู้นำ การบูรณาการ และการบูรณาการขึ้นอยู่กับความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ วิธีการ วัสดุ เนื้อหาการเรียนจากวิชาต่าง ๆ และ วัตถุประสงค์และสาระสำคัญของบทเรียนที่มีลักษณะบูรณาการ
Siddique et al. (2002) การรับรู้ของนักศึกษา คหกรรมศาสตร์เกี่ยวกับ หลักสูตรในระดับปริญญา ตี	นักศึกษามีความคิดเห็นว่า วิชาที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาคหกรรม ศาสตร์ เช่น อาหารและโภชนาการ เสื้อผ้าและสิ่งทอ และการจัดการ บ้าน มีความเกี่ยวข้อง มีความหมาย น่าสนใจ และนำไปปรับใช้ใน ชีวิตประจำวันได้มากที่สุด แต่อย่างไรก็ตาม ยังมีความต้องการการ รักษาความสมดุลระหว่างงานภาคปฏิบัติและภาคทฤษฎีของวิชา เหล่านั้นด้วย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นงานวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสมรรถนะของครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) สร้างรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 3) ทดลองใช้รูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรมกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

3.1 รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ด้วยเชิงปริมาณ (Quantitative research) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) และการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental research) โดยการวิจัยเชิงปริมาณ เป็นการรวบรวมข้อมูลสมรรถนะครูคหกรรมที่ได้จากแบบสอบถาม การวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจากแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย และผลจากการวิจัยเชิงปริมาณ ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก การประชุมสนทนากลุ่ม และการวิจัยเชิงทดลอง เป็นการนำรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรมที่ได้จากผลการวิจัยเชิงคุณภาพไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างครูคหกรรม

3.2 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย แบ่งเป็น 3 ระยะ ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

3.2.1 ระยะที่ 1 การวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ศึกษาสมรรถนะของครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระยะที่ 1 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการสอบถามและสัมภาษณ์เชิงลึก มีขั้นตอนดังนี้

3.2.1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

โดยการวิเคราะห์ สังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้วยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เป็นกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถาม (Questionnaire)

3.2.1.2 สร้างแบบสอบถามเพื่อใช้ศึกษาสมรรถนะที่พึงประสงค์และสมรรถนะปัจจุบันของครูคหกรรม โดยใช้ข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

3.2.1.3 ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา(Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ใช้วิธีการประเมินค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item - Objective Congruence : IOC) คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.6 จากนั้น ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

3.2.1.4 ทดลองใช้แบบสอบถามกับครูคหกรรมที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

3.2.1.5 เก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามจากกลุ่มประชากรที่เป็นครูคหกรรมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 และ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำนวน 90 โรงเรียน รวม 177 คน โดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และทางออนไลน์

3.2.1.6 วิเคราะห์ข้อมูลสมรรถนะที่พึงประสงค์และสมรรถนะปัจจุบันของครูคหกรรมกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ด้วยสถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอ้างอิง คือ การวิเคราะห์จัดลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็น ใช้สูตร Modified Priority Needs Index (PNI_{Modified})

3.2.1.7 สรุปช่องว่างระหว่างสมรรถนะที่พึงประสงค์และสมรรถนะปัจจุบันที่ได้จากแบบสอบถามเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์

3.2.1.8 สร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interviews) สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก

3.2.1.9 เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 15 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) ครูคหกรรม 2) หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ 3) ผู้บริหารสถานศึกษา รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อใช้ในการสร้างรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม

3.2.2 ระยะที่ 2 ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 สร้างรูปแบบและคู่มือสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระยะที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการประชุมสนทนากลุ่ม และการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม มีขั้นตอนดังนี้

3.2.2.1 จัดทำรูปแบบและคู่มือสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยจัดทำเป็นรูปแบบและคู่มือจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพในระยะที่ 1 และจากรูปแบบวิธีการพัฒนาสมรรถนะของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553) แนวคิดการพัฒนาสมรรถนะ (McClelland, 1975) แนวคิดเชิงระบบ (Ludwig von, 1968) และแนวคิด ADDIE model (Branson, 1975) เป็นหลักในการจัดทำ

3.2.2.2 สร้างแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรมกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.2.2.3 จัดประชุมสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) เพื่อประเมินความเหมาะสมของรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ 15 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ๆ ละ 5 คน ได้แก่ 1) ครูคหกรรม 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านสมรรถนะ และ 3) อาจารย์ในสังกัดมหาวิทยาลัยที่จัดการเรียนการสอนคหกรรมศาสตร์

3.2.2.4 ปรับปรุงรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นฉบับสมบูรณ์ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิในการประชุมสนทนากลุ่ม เพื่อใช้เป็นข้อมูลการทดลองใช้รูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม

3.2.3 ระยะที่ 3 ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระยะที่ 3 เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยใช้วิธีการอบรมเชิงปฏิบัติการ ดังนี้

3.2.3.1 สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการทดลองใช้รูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม ได้แก่ แบบทดสอบวัดความรู้หลังการอบรม แบบประเมินทักษะ แบบประเมินการพัฒนาค้นเองก่อน - หลังการอบรม และแบบประเมินความพึงพอใจต่อการอบรม

3.2.3.2 ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ใช้วิธีการประเมินค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับ

วัตถุประสงค์ (Index of Item - Objective Congruence : IOC) คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.6 จากนั้น ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

3.2.3.3 ดำเนินการทดลองใช้รูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม โดยใช้กลุ่มตัวอย่างครูคหกรรมจำนวน 30 คน

3.2.3.4 ประเมินผลการใช้รูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม

3.2.3.5 ปรับปรุงรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย สรุปได้ตามตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ลำดับ	ขั้นตอน	วิธีดำเนินการ	ผลลัพธ์ที่ได้
1	ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถาม	ข้อมูลแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย สำหรับการสร้าง แบบสอบถาม
2	สร้างและตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถาม	3.1 สร้างแบบสอบถามเพื่อใช้ในการศึกษาหาสมรรถนะที่พึงประสงค์และสมรรถนะปัจจุบันของครูคหกรรม 3.2 เสนอผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา(Content validity) โดยการหาค่า IOC 3.3 ปรับปรุง แก้ไข แบบสอบถาม 3.4 ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามโดยวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability)	แบบสอบถาม สำหรับใช้รวบรวม ข้อมูลสมรรถนะ ครูคหกรรมที่ผ่าน การพิจารณาความ เที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และค่า ความเชื่อมั่น (Reliability)

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ลำดับ	ขั้นตอน	วิธีดำเนินการ	ผลลัพธ์ที่ได้
3	รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม	รวบรวมข้อมูลแบบสอบถามจากประชากรจำนวน 177 คน	ข้อมูลแบบสอบถามที่รวบรวมจากประชากร
4	วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม	4.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม 4.2 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาช่องว่างระหว่างสมรรถนะที่พึงประสงค์และสมรรถนะปัจจุบันของครูคหกรรม โดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index (PNI _{Modified})	- แบบสอบถามที่ตรวจสอบความสมบูรณ์แล้ว - ผลการวิเคราะห์ Modified Priority Needs Index (PNI _{Modified})
5	สร้าง รวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์	2.1 สร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interviews) 2.2 สัมภาษณ์เชิงลึก ครูคหกรรม หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 15 คน 2.3 รวบรวมและวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อสร้างรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม	- แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง - ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกสำหรับการสร้างรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม
6	จัดทำ และประเมินรูปแบบและคู่มือสมรรถนะครูคหกรรม	6.1 จัดทำรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม และแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม 6.2 จัดประชุมสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) ผู้ทรงคุณวุฒิ ครูคหกรรม ผู้เชี่ยวชาญด้านสมรรถนะ และอาจารย์ในสังกัดมหาวิทยาลัยที่จัดการ	รูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ลำดับ	ขั้นตอน	วิธีดำเนินการ	ผลลัพธ์ที่ได้
		เรียนการสอนด้านคหกรรมศาสตร์ จำนวน 15 คน 6.3 ปรับปรุงรูปแบบและคู่มือการใช้ รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรมตาม ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิให้เป็น ฉบับสมบูรณ์	
7	ทดลองใช้และ ประเมินผลการใช้ รูปแบบและคู่มือการใช้ รูปแบบสมรรถนะครู คหกรรม	7.1 ทดลองใช้รูปแบบและคู่มือการใช้ รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม 7.2 ประเมินผลการใช้รูปแบบและคู่มือ การใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม 7.3 ปรับปรุงรูปแบบและคู่มือการใช้ รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม	รูปแบบและคู่มือ การใช้รูปแบบ สมรรถนะครู คหกรรมที่ผ่านการ ทดลองและ ประเมินแล้ว

3.3 ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูล

ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลหลัก ประกอบด้วย ประชากร และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงปริมาณ และผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยเชิงคุณภาพ ตามวัตถุประสงค์การวิจัย

3.3.1 ประชากร และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่

3.3.1.1 ประชากรในการให้ข้อมูลจากแบบสอบถามคือ ครูคหกรรมกลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 และ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ที่มีบุคลากรทางการศึกษาด้านคหกรรมศาสตร์จำนวน 90 โรงเรียน รวม 177 คน สรุปข้อมูลประชากรตามตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 ข้อมูลประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ลำดับ	ชื่อกลุ่มโรงเรียนและ จำนวนโรงเรียน	ชื่อโรงเรียน	จำนวนครู คหกรรม
1	กลุ่มที่ 1 จำนวน 7 โรงเรียน	วัดราชบพิธ	1
		สวนกุหลาบวิทยาลัย	3
		สายปัญญา ในพระบรมราชินูปถัมภ์	3
		เตรียมอุดมศึกษา	1
		เทพศิรินทร์	1
		เบญจมาชาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์	1
		ไตรมิตรวิทยาลัย	1
2	กลุ่มที่ 2 จำนวน 9 โรงเรียน	ราชันนาถจารย์ สามเสนวิทยาลัย ๒	1
		ราชวินิต มัธยม	1
		วัดน้อยนพคุณ	1
		วัดราชาธิวาส	2
		ศรีอยุธยา ในพระอุปถัมภ์ฯ	4
		ศิลาจารพิพัฒน์	2
		สตรีวิทยา	2
		สามเสนวิทยาลัย	2
		โยธินบูรณะ	2
3	กลุ่มที่ 3 จำนวน 8 โรงเรียน	ชินรสวิทยาลัย	2
		ทวีธาภิเศก	3
		มัธยมวัดดุสิตาราม	1
		มัธยมวัดนายโรง	1
		สตรีวัดระฆัง	2
		สวนอนันต์	2
		สุวรรณารามวิทยาคม	1
		อุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย	1
		กรุงเทพมหานคร	

ลำดับ	ชื่อกลุ่มโรงเรียนและ จำนวนโรงเรียน	ชื่อโรงเรียน	จำนวนครู คหกรรม
4	กลุ่มที่ 4 จำนวน 9 โรงเรียน	ที่ปังกรวิทยาพัฒน์ (ทวีวัฒนา) ในพระ ราชูปถัมภ์ ธนบุรีวรเทพิพัลารักษ์ นวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยาพุทธมณฑล มัธยมวัดดาวคนอง วัดราชโอรส วัดอินทาราม ศึกษานารี สุวรรณพลับพลาพิทยาคม โพธิสารพิทยากร	3 1 1 1 1 3 1 3 2
5	กลุ่มที่ 5 จำนวน 7 โรงเรียน	ทวีธาภิเศก บางขุนเทียน บางมดวิทยา "สีสุกหวาดจวนอุปถัมภ์" มัธยมวัดสิงห์ รัตนโกสินทร์สมโภชบางขุนเทียน ศึกษานารีวิทยา สวนกุหลาบวิทยาลัย ธนบุรี อิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทย	2 3 4 2 1 2 2
6	กลุ่มที่ 6 จำนวน 7 โรงเรียน	จันทร์ประดิษฐารามวิทยาคม ปัญญาวรคุณ มัธยมวัดหนองแขม ราชวินิตบางแคปานขำ วัดนวลนรดิศ วัดรางบัว สตรีวัดอัปสรสวรรค์	3 2 3 2 2 1 2
7	สหวิทยาเขต วชิรบุรพา จำนวน 7 โรงเรียน	เตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการสุวรรณภูมิ นวมินทราชินูทิศ เตรียมอุดมศึกษา น้อมเกล้า พรตพิทยพยัต มัธยมวัดหนองจอก	2 2 1 2

		รัตนโกสินทร์สมโภชลาดกระบัง	2
		บดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 4	1
		เตรียมอุดมศึกษา สุวินทวงศ์	2
8	สหวิทยาเขต ภาคินพวัฒน์ จำนวน 5 โรงเรียน	สตรีวัดมหาพฤฒาราม ในพระบรมราชินูปถัมภ์	1
		วัดสุทธิวราราม	1
		เตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ รัชดา	2
		สตรีศรีสุริโยทัย	2
		เจ้าพระยาวิทยายคม	1
9	สหวิทยาเขต นวมินทร์ จำนวน 6 โรงเรียน	บดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 2	2
		สตรีวิทยา 2 ในพระราชูปถัมภ์ฯ	2
		นวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา 2	2
		นวมินทราชินูทิศ เบญจมราชาลัย	2
		สตรีศรีบุญตรบ้ำเพ็ญ	6
		ลาดปลาเค้าพิทยาคม	2
10	สหวิทยาเขต เบญจวิโรฒ จำนวน 7 โรงเรียน	บดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี)	1
		บางกะปิ	1
		มัธยมวัดบึงทองหลาง	1
		เทพศิลา	2
		สุขุมนาถพิทยธูปถัมภ์	1
		นวมินทราชินูทิศ บดินทรเดชา	2
		จันทน์หุ่นบ้ำเพ็ญ	2
11	สหวิทยาเขตรัชวิภา จำนวน 9 โรงเรียน	ฤทธิยะวรรณาลัย	3
		หอวัง	2
		สารวิทยา	3
		ดอนเมืองทหารอากาศบำรุง	4
		ฤทธิยะวรรณาลัย 2	1
		รัตนโกสินทร์สมโภชบางเขน	1
		สีกัน (วัฒนานครูปถัมภ์)	3
		ราชวินิตบางเขน	1
		ดอนเมืองจตุรจินดา	2

12	สหวิทยาเขต	วชิรธรรมสาธิต	3
	นวสิรินครินทร์	เตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ	1
	จำนวน 8 โรงเรียน	สิริรัตนาร	1
		สายน้ำผึ้ง ในพระอุปถัมภ์ฯ	1
		ราชดำริ	2
		ศรีพฤฒา	1
		พระโขนงพิทยาลัย	2
		มัธยมวัดธาตุทอง	1
รวม	12 กลุ่ม	90 โรงเรียน	177 คน

หมายเหตุ: ข้อมูล ณ วันที่ 1 ธันวาคม 2566

3.3.1.2 กลุ่มตัวอย่างในการทดลองใช้รูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม คือ ครูคหกรรม กลุ่มกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 และ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 30 คน ตามแนวทางของพัชรินทร์ บางเขียวและคณะ (2564) อติเทพ ไช้เพชร และอร่ามศรี อาภาอดุล (2563) และวิรัชพัชร นิลแก้วบวรวิชัย (2567) โดยใช้วิธีการเลือกแบบอาสาสมัคร (Voluntary Selection) เป็นการคัดเลือกตัวอย่างจากผู้สมัครจิตอาสาเข้าร่วมกิจกรรมการอบรมสมรรถนะครูซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มตัวอย่างที่สมัครเข้ามาด้วยความเต็มใจ

3.3.2 ผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยเชิงคุณภาพ

3.3.2.1 ผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์เชิงลึก คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ 15 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) ครูคหกรรม 2) หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ 3) ผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงจากบุคลากรในสังกัดโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 และเขต 2 ที่มีประวัติได้รับรางวัลหรือการยกย่องเชิดชูเกียรติด้านการจัดการศึกษา

3.3.2.2 ผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) ประเมินรูปแบบสมรรถนะ ประกอบด้วย โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 15 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ๆ ละ 5 คน ได้แก่ 1) ครูคหกรรม 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านสมรรถนะ และ 3) อาจารย์ในสังกัดมหาวิทยาลัยที่จัดการเรียนการสอนคหกรรมศาสตร์ โดย ประไพพิมพ์ สุธีวินนันทน์ และ ประสพชัย พสุนนท์ (2559) กล่าวว่า การพิจารณาขนาดตัวอย่างในการวิจัยเชิงคุณภาพไม่มีกฎเกณฑ์ที่ตายตัว ซึ่งขนาดตัวอย่างมีความยืดหยุ่นสูงและปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมของสถานการณ์และขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย โดยพิจารณาจากความอึมตัวของข้อมูล (Data situation) และความพอเพียงของข้อมูล (Data

sufficiency) สำหรับการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล (Interviewing informants) ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interviews) จะกำหนดผู้ให้ข้อมูลประมาณ 5 – 30 บุคคล (Na-stassi and Schencl, 2005) สรุปคุณสมบัติผู้ให้ข้อมูลหลัก ตามตารางที่ 3.3

ตารางที่ 3.3 คุณลักษณะผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูล	จำนวนผู้ให้ข้อมูล		คุณลักษณะ
	การสัมภาษณ์ เชิงลึก (คน)	ประชุมสนทนา กลุ่ม (คน)	
ครูคหกรรม	5	5	ปฏิบัติการสอนทางคหกรรมศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษา มีวิทยฐานะ ชำนาญการขึ้นไป และปฏิบัติงาน ในหน้าที่ไม่น้อยกว่า 3 ปี
หัวหน้ากลุ่ม สาระการเรียนรู้ งานอาชีพ	5	-	ปฏิบัติหน้าที่ตำแหน่งหัวหน้ากลุ่ม สาระการเรียนรู้การงานอาชีพไม่ น้อยกว่า 1 ปี
ผู้บริหาร สถานศึกษา	5	-	ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการ โรงเรียน หรือผู้อำนวยการโรงเรียน
ผู้เชี่ยวชาญด้าน สมรรถนะ	-	5	มีประสบการณ์ด้านสมรรถนะครู หรือบุคลากรทางการศึกษาไม่น้อย กว่า 5 ปี
อาจารย์ในสังกัด มหาวิทยาลัยที่ จัดการเรียนการ สอนคหกรรม ศาสตร์	-	5	ทำหน้าที่ปฏิบัติการสอนทาง คหกรรมศาสตร์ ในระดับ มหาวิทยาลัย โดยมีคุณวุฒิทาง การศึกษาในระดับผู้ช่วย ศาสตราจารย์ขึ้นไป และปฏิบัติงาน ในหน้าที่ไม่น้อยกว่า 3 ปี

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถามสมรรถนะครูคหกรรม แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม แบบทดสอบวัดความรู้หลังการอบรม แบบประเมินทักษะ แบบประเมินการพัฒนาตนเองก่อน - หลังการอบรม และแบบประเมินความพึงพอใจต่อการอบรม ตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้แนวทางการพัฒนาสมรรถนะของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) และแนวทางการศึกษาของ ธนกฤต อึ้งน้อย (2563)

3.4.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ศึกษาสมรรถนะของครูคหกรรมกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.4.1.1 แบบสอบถามสมรรถนะที่พึงประสงค์และสมรรถนะปัจจุบันของครูคหกรรมกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1) ลักษณะของแบบสอบถาม แบบประเมินแบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สมรรถนะที่พึงประสงค์และสมรรถนะปัจจุบันของครูคหกรรมกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2563)

คะแนน 5 หมายถึง มีสมรรถนะที่พึงประสงค์หรือสมรรถนะปัจจุบัน ในระดับสูงที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง มีสมรรถนะที่พึงประสงค์หรือสมรรถนะปัจจุบัน ในระดับสูง

คะแนน 3 หมายถึง มีสมรรถนะที่พึงประสงค์หรือสมรรถนะปัจจุบัน ในระดับปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง มีสมรรถนะที่พึงประสงค์หรือสมรรถนะปัจจุบัน ในระดับต่ำ

คะแนน 1 หมายถึง มีสมรรถนะที่พึงประสงค์หรือสมรรถนะปัจจุบัน ในระดับต่ำที่สุด

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิดเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมได้

2) การตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ใช้วิธีการประเมินค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item - Objective Congruence: IOC) คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.6 จากนั้น ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งแนวคิดในการของการหาค่า IOC มุ่งใช้การหาค่าความเที่ยงตรงรายข้อของข้อคำถามในแบบทดสอบอิงเกณฑ์ แต่วางวิชาการในประเทศไทย นิยมการหาค่าความเที่ยงตรงรายข้อของแบบทดสอบหรือแบบสอบถามทางการศึกษา (พิศิษฐ์ ตันทวนิช และพนา จินดาศรี, 2561)

มีดังนี้

เกณฑ์การประเมินความสอดคล้อง (Index of consistency : IOC) ของผู้เชี่ยวชาญ

ให้คะแนนเท่ากับ 1 หมายถึง แน่ใจว่า สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ให้คะแนนเท่ากับ 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่า มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ให้คะแนนเท่ากับ -1 หมายถึง แน่ใจว่า ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

การแปลผลที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่า IOC นำข้อมูลที่ได้จากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ หาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับจุดประสงค์หรือเนื้อหา (Index of Item-Objective Congruence หรือ IOC) จากสูตร

$$IOC = \Sigma R/N$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับจุดประสงค์หรือเนื้อหา

ΣR แทน ผลรวมของคะแนนการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

สำหรับการวิเคราะห์ผล ได้ค่า IOC รายข้อ พบว่า มีค่าความเที่ยงตรงรายข้อระหว่าง 0.80-1.00 แสดงว่า ข้อคำถามมีความตรงตามเกณฑ์ แสดงว่าแบบสอบถามผ่านเกณฑ์ที่กำหนด สามารถใช้ในการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นได้

3) ทดลองใช้แบบสอบถามกับครูคหกรรมที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (Cronbach et al., 1972)

โดยกำหนดเกณฑ์สำหรับการวิเคราะห์ผลค่าความเชื่อมั่นโดยรวม พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .98 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์เหมาะสม สามารถนำไปใช้ในการรวบรวมข้อมูลได้ (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2563)

3.4.1.2 แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interviews) สำหรับใช้สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นครูคหกรรม หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงจากบุคลากรในสังกัดโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 และเขต 2 แบ่งเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล

ตอนที่ 2 การจัดการเรียนการสอนรายวิชาคหกรรม สังกัดกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาสมรรถนะครูคหกรรม สังกัดกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ

3.4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 สร้างรูปแบบและคู่มือสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เป็นแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบและคู่มือสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.4.2.1 ลักษณะของแบบประเมิน แบบประเมิน แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 ความเหมาะสมของรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

คะแนน 5 หมายถึง มีความเหมาะสม ในระดับมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง มีความเหมาะสม ในระดับมาก

คะแนน 3 หมายถึง มีความเหมาะสม ในระดับปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง มีความเหมาะสม ในระดับน้อย

คะแนน 1 หมายถึง มีความเหมาะสม ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อปรับปรุงรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีลักษณะเป็นคำถามแบบปลายเปิดเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมได้

3.4.2.2 การตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ใช้วิธีการประเมินค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item - Objective Congruence: IOC) คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.6 จากนั้น ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

เกณฑ์การประเมินความสอดคล้อง (Index of consistency: IOC) ของผู้เชี่ยวชาญ มีดังนี้

ให้คะแนนเท่ากับ 1 หมายถึง แน่ใจว่า สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ให้คะแนนเท่ากับ 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่ามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ให้คะแนนเท่ากับ -1 หมายถึง แน่ใจว่าไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

การแปลผลที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่า IOC นำข้อมูลที่ได้จากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ หาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับจุดประสงค์หรือเนื้อหา (Index of Item-Objective Congruence หรือ IOC) จากสูตร

$$IOC = \sum R/N$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับจุดประสงค์หรือเนื้อหา

ΣR แทน ผลรวมของคะแนนการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

สำหรับการวิเคราะห์ผล ได้ค่า IOC รายข้อ ระหว่าง 0.60 – 1.00 แสดงว่าแบบประเมินผ่านเกณฑ์ที่กำหนด สามารถนำไปใช้ในการรวบรวมข้อมูลได้

3.4.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบและคู่มือแนวทางการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรมกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.4.3.1 แบบทดสอบวัดความรู้หลังการอบรม สร้างขึ้นโดยอิงเนื้อหาจากหลักสูตรในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีลักษณะเป็นแบบทดสอบปรนัย (Objective test) เป็นแบบทดสอบที่มีการกำหนดโครงสร้าง (Structure) ทั้งตัวคำถามและคำตอบไว้ล่วงหน้าเพื่อให้ผู้ถูกทดสอบตัดสินใจเลือกตอบตามโครงสร้างของคำถามคำตอบที่มีมาให้ (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2562) โดยใช้แบบเลือกตอบ (Multiple – choice) 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ แบ่งเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 ด้านการสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมในการพัฒนาองค์กรและวิชาชีพด้านคหกรรมศาสตร์ 10 ข้อ ตอนที่ 2 ด้านการออกแบบการเรียนรู้ มีคะแนนเต็ม 20 คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนน

ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน

เกณฑ์ผ่าน คือ ต้องได้คะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 คือตอบถูก 14 ข้อขึ้น

3.4.3.2 แบบประเมินทักษะ เป็นแบบประเมินที่สร้างขึ้นเพื่อประเมินทักษะที่แสดงออกของครูคหกรรมที่เข้ารับการอบรม คำอธิบายเกณฑ์การให้คะแนน อาศัยหลักการของ Scoring rubric คือ กำหนดเป็นมาตรฐานค่า ระดับการประเมินกำหนดไว้ 4 ระดับ ได้แก่ สูงกว่ามาตรฐาน (ร้อยละ 75-100) ได้มาตรฐาน (ร้อยละ 50-74) เกือบเคียงมาตรฐาน (ร้อยละ 25-49) ต่ำกว่ามาตรฐาน (ร้อยละ 0-24) ในแต่ละรายการประเมิน

3.4.3.3 แบบประเมินการพัฒนาตนเองก่อน - หลังการอบรม เป็นแบบประเมินตนเองของผู้เข้าอบรม แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสมรรถนะด้านการพัฒนาตนเอง ตอนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

คะแนน 5 หมายถึง มีความรู้ ความเข้าใจ ในระดับมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง มีความรู้ ความเข้าใจ ในระดับมาก

คะแนน 3 หมายถึง มีความรู้ ความเข้าใจ ในระดับปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง มีความรู้ ความเข้าใจ ในระดับน้อย

คะแนน 1 หมายถึง มีความรู้ ความเข้าใจ ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเพิ่มเติม มีลักษณะเป็นคำถามแบบปลายเปิดเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมได้

3.4.3.4 แบบประเมินความพึงพอใจต่อการอบรม ลักษณะของแบบประเมินแบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 ความพึงพอใจต่อการเข้าอบรม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

คะแนน 5 หมายถึง มีความพึงพอใจ ในระดับมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง มีความพึงพอใจ ในระดับมาก

คะแนน 3 หมายถึง มีความพึงพอใจ ในระดับปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง มีความพึงพอใจ ในระดับน้อย

คะแนน 1 หมายถึง มีความพึงพอใจ ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการอบรม มีลักษณะเป็นคำถามแบบปลายเปิดเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมได้

3.4.3.2 การตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ใช้วิธีการประเมินค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item - Objective Congruence : IOC) คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.6 จากนั้น ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

เกณฑ์การประเมินความสอดคล้อง (Index of consistency : IOC) ของผู้เชี่ยวชาญ มีดังนี้

ให้คะแนนเท่ากับ 1 หมายถึง แน่ใจว่า สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ให้คะแนนเท่ากับ 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่ามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ให้คะแนนเท่ากับ -1 หมายถึง แน่ใจว่าไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

การแปลผลที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่า IOC นำข้อมูลที่ได้จากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ หาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับจุดประสงค์หรือเนื้อหา (Index of Item-Objective Congruence หรือ IOC) จากสูตร

$$IOC = \sum R/N$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับจุดประสงค์หรือเนื้อหา

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

สำหรับการวิเคราะห์ผล ได้ค่า IOC รายข้อ พบว่า 1) แบบทดสอบวัดความรู้หลังการอบรม มีค่าความเที่ยงตรงรายข้อระหว่าง 0.80 - 1.00 2) แบบประเมินทักษะ มีค่าความเที่ยงตรงรายข้อระหว่าง 0.60 - 1.00 3) แบบประเมินการพัฒนาตนเองก่อน - หลังการอบรม มีค่าความเที่ยงตรงรายข้อระหว่าง 0.60 - 1.00 และ 4)) แบบประเมินความพึงพอใจต่อการอบรม มีค่าความเที่ยงตรงรายข้อระหว่าง 0.80 - 1.00 แสดงว่า ข้อคำถามมีความตรงตามเกณฑ์ และผ่านเกณฑ์ที่กำหนด สามารถนำไปใช้ในการรวบรวมข้อมูลได้ (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2563)

3.5 การรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนนี้ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล 3 ส่วนได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมิน ดังนี้

3.5.1 การรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1

3.5.1.1 รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามสำหรับครูคหกรรม เกี่ยวกับสมรรถนะที่พึงประสงค์และสมรรถนะปัจจุบันของครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการดังนี้

- 1) ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูคหกรรม
- 2) ส่งแบบสอบถามและหนังสือขอความอนุเคราะห์ถึงครูคหกรรม และผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล และเก็บรวบรวมแบบสอบถามโดยดำเนินการ 2 วิธี ได้แก่ 1) เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยใช้แบบสอบถามทางออนไลน์ผ่านการสแกนคิวอาร์โค้ด (QR Code) ดำเนินการด้วยเครื่องมือสื่อสารหรือโทรศัพท์ของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) ผู้วิจัยแนบคิวอาร์โค้ด (QR Code) ไปพร้อมกับหนังสือขอความอนุเคราะห์ถึงผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดของครูคหกรรม
- 3) ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทั้งหมดที่ได้รับกลับคืนมาแล้วนำไปจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

3.5.1.2 รวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นครูคหกรรม หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และผู้บริหารสถานศึกษา ดำเนินการดังนี้

- 1) ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 2) ส่งจดหมายของคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครและจดหมายแนะนำตัวผู้วิจัยไปยังครูคหกรรม หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และผู้บริหารสถานศึกษา ไปยังทางไปรษณีย์

3) นัดหมายวัน เวลา และสถานที่กับครูคหกรรม หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ทางโทรศัพท์

4) ทำการสัมภาษณ์ด้วยตนเองตามวันเวลาที่นัดหมาย

3.5.2 การรวบรวมข้อมูลจากแบบประเมินตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2

ดำเนินการดังนี้

3.5.2.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครเพื่อขอความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมประชุมสนทนากลุ่ม

3.5.2.2 ส่งจดหมายของคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครและจดหมายแนะนำตัวผู้วิจัยไปยังครูคหกรรม ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสมรรถนะ และอาจารย์ในสังกัดมหาวิทยาลัยที่จัดการเรียนการสอนคหกรรมศาสตร์ ไปยังทางไปรษณีย์

3.5.2.3 นัดหมายวัน เวลา และสถานที่กับครูคหกรรม ผู้เชี่ยวชาญด้านสมรรถนะ และอาจารย์ในสังกัดมหาวิทยาลัยที่จัดการเรียนการสอนคหกรรมศาสตร์ เพื่อดำเนินกิจกรรมการประชุมสนทนากลุ่มและประเมินความเหมาะสมของรูปแบบและคู่มือสมรรถนะครูคหกรรม

3.5.2.4 ดำเนินกิจกรรมการสนทนา ณ ห้องบัวชมพู คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ในวันเสาร์ที่ 21 ธันวาคม 2567 และให้ผู้ทรงคุณวุฒิตอบแบบประเมินที่เตรียมไว้

3.5.3 การรวบรวมข้อมูลจากแบบประเมินตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3

ดำเนินการดังนี้

3.5.3.1 ผู้วิจัยรับสมัครผู้เข้าร่วมอบรมที่เป็นครูคหกรรมในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสมัครทางออนไลน์ผ่านการสแกนคิวอาร์โค้ด (QR Code)

3.5.3.2 จัดกิจกรรมทดลองใช้รูปแบบและคู่มือแนวทางการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม ณ ห้องประชุมโชติเวช คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ในวันอาทิตย์ที่ 19 มกราคม 2568 ระหว่างเวลา 9.00 – 16.00 น.

3.5.3.3 รวบรวมข้อมูลความรู้ของผู้เข้าอบรมด้วย แบบแบบทดสอบวัดความรู้หลังการอบรม แบบประเมินทักษะ แบบประเมินการพัฒนาตนเองก่อน - หลังการอบรม และรวบรวมข้อมูลแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าอบรมหลังสิ้นสุดการอบรม

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยประเมินผลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติภาคบรรยาย และการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1

3.6.1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามโดยการใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistic)

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 สมรรถนะที่พึงประสงค์และสมรรถนะปัจจุบันของครูคหกรรมใช้วิธีหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วแปลผลค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2557)

คะแนนเฉลี่ย ความหมาย

4.51 - 5.00 มีสมรรถนะที่พึงประสงค์หรือสมรรถนะปัจจุบัน ในระดับสูงที่สุด

3.51 - 4.50 มีสมรรถนะที่พึงประสงค์หรือสมรรถนะปัจจุบัน ในระดับสูง

2.51 - 3.50 มีสมรรถนะที่พึงประสงค์หรือสมรรถนะปัจจุบัน ในระดับปานกลาง

1.51 - 2.50 มีสมรรถนะที่พึงประสงค์หรือสมรรถนะปัจจุบัน ในระดับต่ำ

1.00 - 1.50 มีสมรรถนะที่พึงประสงค์หรือสมรรถนะปัจจุบัน ในระดับต่ำที่สุด

จากนั้น วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาช่องว่างระหว่างสมรรถนะสมรรถนะปัจจุบันและสมรรถนะที่คาดหวังของครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index (PNI Modified) (สุวิมล ว่องวาณิช, 2550)

$$PNI_{Modified} = (I - D) / D$$

I (Important) หมายถึง สภาพจริงที่เป็นอยู่

D (Degree of success) หมายถึง สภาพที่ควรจะเป็น

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ ใช้สถิติค่าความถี่ ร้อยละ และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

3.6.1.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยดำเนินการจัดกลุ่ม เรียบเรียงข้อมูล จัดลำดับ และสังเคราะห์ข้อมูลตามเนื้อหาที่ต้องการศึกษา (ชาย โพธิ์สิตา, 2562)

3.6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้

ตอนที่ 1 ความเหมาะสมของรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อปรับปรุงรูปแบบและคู่มือสมรรถนะครูคหกรรม ใช้สถิติค่าความถี่ ค่าร้อยละ และการวิเคราะห์เนื้อหา โดยเรียงตามลำดับข้อเสนอแนะจากมากไปหาน้อย

3.6.3 การวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้

3.6.3.1 แบบทดสอบหลังการอบรม โดยใช้สูตร One Sample t-test (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2550)

ใช้ t- test สูตร $t = \frac{\bar{X} - \mu_0}{\frac{S}{\sqrt{n}}}$ โดยมี $df = n - 1$

เมื่อ $\bar{X}$ แทนค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง

μ_0 แทนค่าเฉลี่ยของกลุ่มประชากร หรือ เกณฑ์ที่ตั้งขึ้น

S แทนความเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง

n แทนขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

3.6.3.2 แบบประเมินทักษะ หัวข้อ: ครูคหกรรมกับการบริหารหลักสูตร และการพัฒนาตนเอง ใช้สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.6.3.3 แบบประเมินตนเองก่อน - หลังอบรม

ตอนที่ 1 ความรู้ ความเข้าใจ ของผู้เข้าอบรม ด้านการพัฒนาตนเอง และด้านการบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ ก่อน - หลังการอบรม ใช้สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเพิ่มเติม เกี่ยวกับความคาดหวังก่อนการอบรม ใช้สถิติค่าความถี่ ค่าร้อยละ และการวิเคราะห์เนื้อหาโดยเรียงตามลำดับข้อเสนอแนะจากมากไปหาน้อย

3.6.3.4 แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าอบรม

ตอนที่ 1 ความพึงพอใจต่อการเข้าอบรม ใช้สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการอบรม ใช้สถิติค่าความถี่ ค่าร้อยละ และการวิเคราะห์เนื้อหา การดำเนินการวิจัย สรุปได้ตามตารางที่ 3.4

ตารางที่ 3.4 สรุปวิธีดำเนินการวิจัย

วัตถุประสงค์	ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง/ผู้ให้ข้อมูล	เครื่องมือวิจัย	รวบรวมข้อมูล	วิเคราะห์ข้อมูล	ผลที่ได้
1) ศึกษาสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงาน อาชีพ สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน	- ครูคหกรรม 177 คน - ผู้ทรงคุณวุฒิ 15 คน ได้แก่ 1) ครูคหกรรม 2) หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพ 3) ผู้บริหารสถานศึกษา	- แบบสอบถาม - แบบสัมภาษณ์	- การสอบถาม - การสัมภาษณ์เชิงลึก	- ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน - สูตร Modified Priority Needs Index (PNI _{Modified}) - การวิเคราะห์เนื้อหา	- สมรรถนะที่พึงประสงค์และ สมรรถนะปัจจุบันของครูคหกรรม - ข้อมูลประกอบการสร้าง รูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบ สมรรถนะครูคหกรรม
2) สร้างรูปแบบและคู่มือการใช้ รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงาน อาชีพ สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน	ผู้ทรงคุณวุฒิ 15 คน ได้แก่ 1) ครูคหกรรม 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านสมรรถนะ 3) อาจารย์ในสังกัดมหาวิทยาลัยที่ จัดการเรียนการสอนด้าน คหกรรมศาสตร์	แบบประเมิน	การประชุมสนทนากลุ่ม	- การวิเคราะห์เนื้อหา - ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	รูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบ สมรรถนะครูคหกรรมที่ผ่านการ ประเมินแล้ว
3) ทดลองใช้รูปแบบและคู่มือ การใช้รูปแบบสมรรถนะครูคห กรรมกลุ่มสาระการเรียนรู้การงาน อาชีพ สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน	ครูคหกรรม 30 คน	- แบบทดสอบความรู้ หลังการอบรม - แบบประเมินทักษะ - แบบประเมินการ พัฒนาตนเอง - แบบประเมินความพึง พอใจ	- การทดสอบความรู้หลัง การอบรม - การประเมินทักษะ - การประเมินการพัฒนา ตนเอง - การประเมินความพึง พอใจ	- ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน - One Sample t-test	ผลการใช้รูปแบบและคู่มือการใช้ รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นงานวิจัยและพัฒนา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสมรรถนะของครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) สร้างรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 3) ทดลองใช้รูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรมกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในงานวิจัยนี้ ได้กำหนดขั้นตอนการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสมรรถนะครูคหกรรมโดยการศึกษาสมรรถนะที่พึงประสงค์ และสมรรถนะปัจจุบันของครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ การวิจัยเชิงปริมาณ โดยรวบรวมข้อมูลจากประชากรครูคหกรรม 177 คน ใช้สถิติการวิเคราะห์จัดลำดับความต้องการจำเป็น โดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index ($PNI_{Modified}$) = $(I-D/D)$ ซึ่ง I (Importance) หมายถึง ระดับความคาดหวังที่ต้องการให้เกิดหรือสภาพที่ควรจะเป็นในที่นี้หมายถึง สมรรถนะที่พึงประสงค์ของครูคหกรรม และ D (Degree of Success) หมายถึง ระดับสภาพที่เป็นอยู่ปัจจุบัน ในที่นี้หมายถึง สมรรถนะปัจจุบันของครูคหกรรม ส่วนการจัดลำดับความต้องการจำเป็นใช้การเรียงค่าดัชนี $PNI_{Modified}$ จากมากไปหาน้อย ค่าดัชนีที่มีค่ามากหมายถึง มีความต้องการจำเป็นสูงที่ต้องได้รับความสนใจพัฒนา มากกว่าสมรรถนะที่มีดัชนีน้อยกว่า (สุวิมล ว่องวาณิช, 2550) ซึ่งหมายความว่า ดัชนีที่มีค่ามาก จะเป็นตัวเลือกในการนำไปพัฒนา ก่อนตัวเลือกที่มีค่าดัชนีน้อยกว่า สำหรับงานวิจัยนี้ พิจารณาเลือกความต้องการจำเป็นโดยพิจารณาจากสมรรถนะที่มีค่าดัชนีสูงสุด จนถึงสมรรถนะที่มีค่าดัชนีไม่ต่ำกว่าค่าดัชนีรวมของสมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงาน โดยสมรรถนะหลัก แบ่งเป็น 5 ด้านหลัก ได้แก่ 1) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของครูคหกรรม 2) การบริการที่ดี 3) การพัฒนาตนเอง 4) การทำงานเป็นทีม และ 5) จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู และสมรรถนะประจำสายงาน แบ่งเป็น 6 ด้านหลัก ได้แก่ 1) การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ 2) การพัฒนาผู้เรียน 3) การบริหารจัดการชั้นเรียน 4) การวิเคราะห์สังเคราะห์และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน 5) ภาวะผู้นำครู

และ 6) การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 15 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ๆ ละ 5 คน ได้แก่ ครูคหกรรม หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และผู้บริหารสถานศึกษา ได้ผลการจัดลำดับสมรรถนะและแนวทางการพัฒนาครูคหกรรม ใช้ในการสร้างรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ได้แก่ 1) สมรรถนะหลัก 11 สมรรถนะ และสมรรถนะประจำสายงาน 12 สมรรถนะ 2) แนวทางการพัฒนาครูคหกรรม ประกอบด้วย แนวทางการพัฒนาสมรรถนะ รูปแบบการให้ความรู้ ระยะเวลาและช่วงเวลาที่เหมาะสม และวิธีการประเมินผล ดำเนินการจัดทำรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม โดยใช้ตามวิธีการพัฒนาสมรรถนะของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) แนวคิดทฤษฎีสมรรถนะของ McClelland (1975) แนวคิดทฤษฎีเชิงระบบ ของ Ludwig von (1968) และแนวคิด ADDIE model ของ Branson (1975) กำหนดเป็นแผนภาพการพัฒนาสมรรถนะ จากนั้น จัดกิจกรรมการประชุมสนทนากลุ่มร่วมกับการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 15 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ๆ ละ 5 คน ได้แก่ ครูคหกรรม ผู้เชี่ยวชาญด้านสมรรถนะ และอาจารย์ในสังกัดมหาวิทยาลัยที่จัดการเรียนการสอนด้านคหกรรมศาสตร์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา การหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ด้วยจัดอบรมครูคหกรรมที่เป็นกลุ่มตัวอย่างแบบสมมาตรใจจำนวน 30 คน ในหัวข้อ การพัฒนาตนเอง เรื่อง การสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมในการพัฒนาองค์กรและวิชาชีพด้านคหกรรมศาสตร์ และหัวข้อ การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ความรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ จากนั้น ประเมินความรู้หลังการอบรม (ความรู้) ประเมินผลงานการปฏิบัติงาน (ทักษะ) ประเมินการพัฒนาตนเองก่อนและหลังการอบรม (เจตคติ) และประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าอบรมต่อการอบรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ One Sample t-test ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

โดยมีผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการอภิปรายผลตามลำดับ ดังนี้

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 สมรรถนะของครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม และผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

4.1.1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม เป็นการวิเคราะห์ 1) ข้อมูลส่วนบุคคล 2) ความสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งทางวิชาการกับอายุ ประสบการณ์การทำงาน และประสบการณ์การสอน และ 3) สมรรถนะที่พึงประสงค์ สมรรถนะปัจจุบัน และลำดับความต้องการจำเป็นของสมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงานของครูคหกรรม

1) ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

N = 177		
รายการ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	95	53.67
หญิง	82	46.33
รวม	177	100.00
อายุ		
ต่ำกว่า 30 ปี	92	60
30-40 ปี	67	37.90
41-50 ปี	10	5.70
51-60 ปี	6	3.40
รวม	177	100
ตำแหน่งทางวิชาการ		
ไม่มีวิทยฐานะ	117	66.10
ชำนาญการ	45	25.42
ครูชำนาญการพิเศษ	15	8.48
รวม	177	100.00
ประสบการณ์การทำงาน		
1-5 ปี	118	66.66
6-10 ปี	27	15.25
11-15 ปี	13	7.34
16-20 ปี	11	6.23
มากกว่า 20 ปี	8	4.52
รวม	177	100.00

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
ประสบการณ์การสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ (คหกรรม)		
น้อยกว่า 1 ปี	26	14.69
1-5 ปี	89	50.29
6-10 ปี	33	18.64
มากกว่า 10 ปี	29	16.38
รวม	177	100.00

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 177 คน เป็นเพศชาย ร้อยละ 53.67 และเพศหญิง 82 ร้อยละ 46.33 ซึ่งเป็นจำนวนที่ใกล้เคียงกัน มีอายุต่ำกว่า 30 ปี ร้อยละ 60 รองลงมาอายุ 30 - 40 ปี ร้อยละ 37.9 อายุ 41 - 50 ปี และอายุ 51-60 ปี ร้อยละ 5.7 และ 3.4 ตามลำดับ สำหรับวุฒิการศึกษาสูงสุด พบว่า เกือบทั้งหมดของผู้ตอบแบบสอบถาม จบการศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ 87.5 และสูงกว่าระดับปริญญาตรีเพียงร้อยละ 12.5 โดยมากกว่าครึ่งหนึ่งของผู้ตอบแบบสอบถามไม่มีวิทยฐานะ ร้อยละ 66.10 รองลงมาคือ ระดับชำนาญการ ร้อยละ 25.42 และชำนาญการพิเศษ ร้อยละ 8.48 ด้านประสบการณ์การทำงาน พบว่า สองในสามของผู้ตอบแบบสอบถามมีประสบการณ์ทำงาน 1 - 5 ปี ร้อยละ 66.66 รองลงมาคือ มีประสบการณ์ทำงาน 6 - 10 ปี ร้อยละ 15.25 มีประสบการณ์ทำงาน 11 - 15 ปี ซึ่งใกล้เคียงกับผู้ที่มีประสบการณ์ทำงาน 16 - 20 ปี ร้อยละ 7.34 และ 6.23 ตามลำดับ และมีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 20 ปี ร้อยละ 4.52 และด้านประสบการณ์การสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ (คหกรรม) ผู้ตอบแบบสอบถามประมาณครึ่งหนึ่งมีประสบการณ์การสอนในกลุ่มนี้ 1 - 5 ปี ร้อยละ 50.29 รองลงมาคือ มีประสบการณ์การสอน 6 - 10 ปี ร้อยละ 18.64 มากกว่า 10 ปี ร้อยละ 16.38 และพบผู้มีประสบการณ์การสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ (คหกรรม) น้อยกว่า 1 ปี ร้อยละ 14.69

2) ความสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งทางวิชาการ กับอายุ ประสบการณ์การทำงาน และประสบการณ์การสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ (คหกรรม) ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.2 ความสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งทางวิชาการ กับอายุ ประสบการณ์การทำงาน และประสบการณ์การสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ (คหกรรม) ของผู้ตอบแบบสอบถาม

อายุ/ประสบการณ์ การทำงาน/ ประสบการณ์สอน	ตำแหน่งทางวิชาการ					
	ไม่มีวิทยฐานะ		ชำนาญการ		ชำนาญการพิเศษ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
อายุ						
ต่ำกว่า 30 ปี	92	77.30	0	0.00	0	0.00
30 – 40 ปี	27	22.70	41	95.30	0	0.00
41 – 50 ปี	0	0.00	1	2.30	9	60.00
51 – 60 ปี	0	0.00	1	2.30	6	40.00
รวม	119	67.20	43	24.30	15	8.50
ประสบการณ์การทำงาน						
1 – 5 ปี	114	95.80	4	9.30	0	0.00
6 – 10 ปี	5	4.20	22	51.20	0	0.00
11 – 15 ปี	0	0.00	13	30.20	0	0.00
16 – 20 ปี	0	0.00	3	7.00	8	53.30
มากกว่า 20 ปี	0	0.00	1	2.30	7	46.70
รวม	119	67.20	43	24.30	15	8.50
ประสบการณ์การสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ (คหกรรม)						
น้อยกว่า 1 ปี	26	21.80	0	0.00	0	0.00
1 – 5 ปี	85	71.40	4	9.30	0	0.00
6 – 10 ปี	8	6.70	25	58.10	0	0.00
มากกว่า 10 ปี	0	0.00	14	32.60	15	100.00
รวม	119	67.20	43	24.30	15	8.50

จากตารางที่ 4.2 พบว่า 1) อายุกับตำแหน่งทางวิชาการ บุคลากรที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี ไม่พบผู้มีตำแหน่งทางวิชาการ เมื่ออายุเพิ่มขึ้นอยู่ระหว่าง 30 – 40 ปี พบผู้มีตำแหน่งทางวิชาการสูงสุดคือจำนวน 41 จาก 43 คน ร้อยละ 95.30 และลดลงเมื่ออายุมากขึ้น 2) ประสบการณ์การทำงานกับ

ตำแหน่งทางวิชาการ พบว่า สอดคล้องกับอายุ โดยผู้มีประสบการณ์การทำงานระหว่าง 6 – 10 ปี มีตำแหน่งทางวิชาการมากที่สุดจำนวน 22 คน ร้อยละ 51.20 และ 3) ประสบการณ์การสอนกับตำแหน่งทางวิชาการ มีความสัมพันธ์ในลักษณะเดียวกับประสบการณ์การทำงาน กล่าวคือ ผู้มีประสบการณ์การทำงานระหว่าง 6 – 10 ปี พบว่า มีตำแหน่งทางวิชาการสูงสุดเช่นกัน คือ จำนวน 25 คน ร้อยละ 58.10

3) สมรรถนะที่พึงประสงค์และสมรรถนะปัจจุบันของครูคหกรรมกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้สถิติการวิเคราะห์จัดลำดับความต้องการจำเป็น โดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index (PNI_{Modified}) นำเสนอตามตารางที่ 4.3 - 4.6

3.1) ภาพรวมสมรรถนะที่พึงประสงค์ สมรรถนะปัจจุบัน ของสมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงานของครูคหกรรม

ตารางที่ 4.3 ภาพรวมสมรรถนะที่พึงประสงค์ สมรรถนะปัจจุบัน ของสมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงานของครูคหกรรม

สมรรถนะของ ครูคหกรรม	สมรรถนะที่พึงประสงค์			สมรรถนะปัจจุบัน			PNI _{Modified}	ลำดับ ความ ต้อง การ จำเป็น
	μ	σ	การแปลผล	μ	σ	การแปลผล		
สมรรถนะหลัก	4.76	0.48	สูงที่สุด	3.57	0.99	สูง	0.33	
1. การมุ่งผลสัมฤทธิ์ ในการปฏิบัติงาน ของครู คหกรรม	4.691	0.541	สูงที่สุด	3.455	0.944	ปาน กลาง	0.358	2
2. การบริการที่ดี	4.783	0.495	สูงที่สุด	3.583	1.058	สูง	0.335	3
3. การพัฒนาตนเอง	4.746	0.482	สูงที่สุด	3.447	1.024	ปาน กลาง	0.377	1
4. การทำงาน เป็นทีม	4.779	0.486	สูงที่สุด	3.624	1.299	สูง	0.319	4

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

สมรรถนะของ ครูคหกรรม	สมรรถนะที่พึงประสงค์			สมรรถนะปัจจุบัน			PNI Modified	ลำดับ ความ ต้อง การ จำเป็น
	μ	σ	การแปลผล	μ	σ	การแปลผล		
5. จริยธรรม และ จรรยาบรรณวิชาชีพ ครู	4.814	0.416	สูงที่สุด	3.758	0.957	สูง	0.281	5
สมรรถนะประจำสายงาน	4.78	0.43	สูงที่สุด	3.61	0.97	สูง	0.32	
1. การบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้	4.786	0.432	สูงที่สุด	3.582	1.274	สูง	0.336	1
2. การพัฒนาผู้เรียน	4.815	0.453	สูงที่สุด	3.697	0.976	สูง	0.302	6
3. การบริหารจัดการ ชั้นเรียน	4.818	0.457	สูงที่สุด	3.692	0.953	สูง	0.305	5
4. การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัย เพื่อพัฒนาผู้เรียน	4.754	0.477	สูงที่สุด	3.564	0.981	สูง	0.334	3
5. ภาวะผู้นำครู	4.751	0.545	สูงที่สุด	3.613	1.242	สูง	0.315	4
6. การสร้างความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับ ชุมชนเพื่อการจัดการ เรียนรู้	4.646	0.618	สูงที่สุด	3.480	0.94	ปาน กลาง	0.335	2

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ภาพรวมสมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงานที่พึงประสงค์อยู่ในระดับสูงที่สุด ในขณะที่สมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงานปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลางทั้งสองสมรรถนะ โดย 1) สมรรถนะหลักที่พึงประสงค์และสมรรถนะหลักปัจจุบันของครูคหกรรม 5 ด้านหลัก พบว่า 1.1) สมรรถนะหลักที่พึงประสงค์อยู่ในระดับสูงที่สุดทุกด้าน โดย จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การบริการที่ดี การทำงานเป็นทีม และการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของครูคหกรรม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในกลุ่มนี้ 1.2) สมรรถนะหลักปัจจุบันอยู่ในระดับสูง 1 ด้านและระดับปานกลาง 4 ด้าน โดย จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู

มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การทำงานเป็นทีม การบริการที่ดี และการพัฒนาตนเอง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2) สมรรถนะประจำสายงานที่พึงประสงค์และสมรรถนะประจำสายงานปัจจุบันของครูคหกรรม 6 ด้านหลัก พบว่า 2.1) สมรรถนะประจำสายงานที่พึงประสงค์อยู่ในระดับสูงที่สุดทุกด้าน โดย การบริหารจัดการชั้นเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การพัฒนาผู้เรียน การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ และการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ ค่าเฉลี่ยต่ำสุด 2.2) สมรรถนะประจำสายงานปัจจุบันของครูคหกรรมในรายด้านอยู่ในระดับสูง 5 ด้าน และปานกลาง 1 ด้าน โดย การพัฒนาผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การบริหารจัดการชั้นเรียน ภาวะผู้นำครู และการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ตารางที่ 4.4 สภาพสมรรถนะหลักที่พึงประสงค์ สมรรถนะหลักปัจจุบัน และลำดับความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูคหกรรม

รายการสมรรถนะ	สมรรถนะที่พึงประสงค์			สมรรถนะปัจจุบัน			PNI Modified	ลำดับ ความ ต้อง การ จำเป็น
	μ	σ	การแปลผล	μ	σ	การแปลผล		
การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของครูคหกรรม								
1. ความสามารถในการวางแผน การกำหนดเป้าหมาย การวิเคราะห์สังเคราะห์ภารกิจงานของครูคหกรรม	4.644	0.574	สูงที่สุด	3.394	0.918	ปานกลาง	0.368	2
1.1 วิเคราะห์ภารกิจงานเพื่อวางแผนการจัดการเรียนรู้ตามรายวิชาที่ได้รับมอบหมายอย่างเป็นระบบ	4.560	0.601	สูงที่สุด	3.400	0.813	ปานกลาง	0.344	

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

รายการสมรรถนะ	สมรรถนะที่พึงประสงค์			สมรรถนะปัจจุบัน			PNI Modified	ลำดับความ ต้อง การ จำเป็น
	μ	σ	การแปลผล	μ	σ	การแปลผล		
1.2 กำหนดเป้าหมายการปฏิบัติงานด้านคหกรรมศาสตร์ทุกภาคเรียน	4.730	0.506	สูงที่สุด	3.460	0.917	ปานกลาง	0.368	
1.3 กำหนดการจัดการเรียนรู้ด้านคหกรรมศาสตร์อย่างเป็นขั้นตอน	4.640	0.598	สูงที่สุด	3.330	1.008	ปานกลาง	0.394	
2. ความมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ให้มีคุณภาพถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์	4.697	0.533	สูงที่สุด	3.42	0.957	ปานกลาง	0.373	1
2.1 มีความใฝ่เรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ด้านคหกรรมศาสตร์	4.750	0.497	สูงที่สุด	3.530	0.942	สูง	0.344	
2.2 มุ่งมั่นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้านคหกรรมศาสตร์	4.670	0.569	สูงที่สุด	3.350	0.936	ปานกลาง	0.395	
2.3 มุ่งมั่นในการแสวงหาความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพใหม่ ๆ ด้านคหกรรมศาสตร์เพื่อการพัฒนาตนเอง	4.670	0.528	สูงที่สุด	3.380	0.982	ปานกลาง	0.383	

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

รายการสมรรถนะ	สมรรถนะที่พึงประสงค์			สมรรถนะปัจจุบัน			PNI ^{Modified}	ลำดับ ความ ต้อง การ จำเป็น
	μ	σ	การแปลผล	μ	σ	การแปลผล		
3. ความสามารถในการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน	4.663	0.569	สูงที่สุด	3.497	0.934	ปานกลาง	0.333	4
3.1 ตรวจสอบผลการปฏิบัติงานด้านคหกรรมศาสตร์ของตนเอง	4.670	0.561	สูงที่สุด	3.400	0.979	ปานกลาง	0.372	
3.2 ประเมินผลการปฏิบัติงานด้านคหกรรมศาสตร์ของตนเอง	4.740	0.453	สูงที่สุด	3.540	0.971	สูง	0.340	
3.3 ติดตามผลการปฏิบัติงานด้านคหกรรมศาสตร์ของตนเอง	4.580	0.662	สูงที่สุด	3.550	0.838	สูง	0.289	
4. ความสามารถในการพัฒนาการปฏิบัติงานด้านคหกรรมศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องเพื่อให้งานประสบความสำเร็จ	4.759	0.475	สูงที่สุด	3.508	0.962	สูง	0.357	3
4.1 พัฒนาการปฏิบัติงานสอนด้านคหกรรมศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง	4.760	0.477	สูงที่สุด	3.540	0.898	สูง	0.347	

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

รายการสมรรถนะ	สมรรถนะที่พึงประสงค์			สมรรถนะปัจจุบัน			PNI Modified	ลำดับ ความ ต้องการ จำเป็น
	μ	σ	การแปลผล	μ	σ	การแปลผล		
4.2 ใช้ผลการประเมิน การปฏิบัติงานปรับปรุง การทำงานด้านคหกรรม ศาสตร์ให้ดียิ่งขึ้น	4.750	0.497	สูงที่สุด	3.530	0.954	สูง	0.346	
4.3 พัฒนาการ ปฏิบัติงานด้านคหกรรม ศาสตร์เพื่อตอบสนอง ความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน	4.770	0.449	สูงที่สุด	3.460	1.028	ปาน กลาง	0.377	
การบริการที่ดี								
1. ความตั้งใจและเต็มใจ ในการให้บริการ	4.794	0.559	สูงที่สุด	3.667	1.083	สูง	0.307	2
1.1 ตั้งใจทำกิจกรรมเพื่อ ประโยชน์ส่วนรวมเมื่อมี โอกาส	4.790	0.560	สูงที่สุด	3.620	1.137	สูง	0.323	
1.2 เต็มใจในการ ให้บริการแก่ผู้รับบริการ	4.800	0.557	สูงที่สุด	3.710	1.023	สูง	0.292	
2. การปรับปรุงระบบ บริการด้านคหกรรม ศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพ	4.772	0.447	สูงที่สุด	3.499	1.036	ปาน กลาง	0.364	1
2.1 ปรับปรุงการศึกษา ความต้องการด้าน คหกรรมศาสตร์ของ ผู้รับบริการ	4.810	0.445	สูงที่สุด	3.450	1.107	ปาน กลาง	0.394	

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

รายการสมรรถนะ	สมรรถนะที่พึงประสงค์			สมรรถนะปัจจุบัน			PNI Modified	ลำดับ ความ ต้องการ จำเป็น
	μ	σ	การแปลผล	μ	σ	การแปลผล		
2.2 นำข้อมูลที่ได้จาก ศึกษาความต้องการ ด้านคหกรรมศาสตร์ของ ผู้รับบริการไปใช้ในการ ปรับปรุงงาน	4.720	0.461	สูงสุด	3.490	0.954	ปาน กลาง	0.353	
2.3 ปรับปรุงระบบการ ให้บริการด้านคหกรรม ศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพ	4.780	0.429	สูงสุด	3.550	1.038	สูง	0.345	
การพัฒนาตนเอง								
1. การศึกษาค้นคว้าหา ความรู้ ติดตามองค์ ความรู้ใหม่ ๆ ทาง วิชาการและวิชาชีพ คหกรรมศาสตร์	4.802	0.427	สูงสุด	3.588	1.019	สูง	0.338	3
1.1 แสวงหาโอกาสใน การพัฒนาความรู้ด้าน คหกรรมศาสตร์ด้วย วิธีการที่หลากหลาย	4.770	0.458	สูงสุด	3.550	1.060	สูง	0.346	
1.2 เข้าร่วมกิจกรรมการ พัฒนาความรู้ด้าน คหกรรมศาสตร์อยู่เสมอ	4.830	0.391	สูงสุด	3.630	0.975	สูง	0.332	

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

รายการสมรรถนะ	สมรรถนะที่พึงประสงค์			สมรรถนะปัจจุบัน			PNI Modified	ลำดับ ความ ต้องการ จำเป็น
	μ	σ	การแปลผล	μ	σ	การแปลผล		
2. การสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมในการพัฒนาองค์กรและวิชาชีพด้านคหกรรมศาสตร์	4.734	0.484	สูงที่สุด	3.399	1.026	ปานกลาง	0.393	2
2.1 รวบรวมความรู้ใหม่ในแวดวงวิชาชีพคหกรรมศาสตร์	4.730	0.503	สูงที่สุด	3.420	0.992	ปานกลาง	0.383	
2.2 สร้างองค์ความรู้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้านวิชาชีพคหกรรมศาสตร์	4.750	0.449	สูงที่สุด	3.410	1.058	ปานกลาง	0.391	
2.3 สร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้านวิชาชีพทางคหกรรมศาสตร์	4.720	0.497	สูงที่สุด	3.360	1.025	ปานกลาง	0.405	
3. การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสร้างเครือข่ายด้านคหกรรมศาสตร์	4.702	0.509	สูงที่สุด	3.354	1.015	ปานกลาง	0.402	1
3.1 แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่นเพื่อพัฒนาตนเอง	4.750	0.462	สูงที่สุด	3.360	0.968	ปานกลาง	0.412	

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

รายการสมรรถนะ	สมรรถนะที่พึงประสงค์			สมรรถนะปัจจุบัน			PN _I Modified	ลำดับ ความ ต้องการ จำเป็น
	μ	σ	การแปลผล	μ	σ	การแปลผล		
3.2 ให้คำปรึกษา แนะนำ นิเทศ และประสานการ ทางวิชาชีพด้าน คหกรรมศาสตร์แก่ผู้อื่น	4.670	0.561	สูงที่สุด	3.300	1.111	ปาน กลาง	0.414	
3.3 ขยายผลโดยสร้าง เครือข่ายการเรียนรู้ด้าน คหกรรมศาสตร์	4.690	0.497	สูงที่สุด	3.400	0.955	ปาน กลาง	0.380	
การทำงานเป็นทีม								
1. ให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือและสนับสนุน เพื่อนร่วมงาน	4.802	0.508	สูงที่สุด	3.731	1.021	สูง	0.287	5
1.1 สร้างสัมพันธภาพที่ดี ในการทำงานร่วมกับ ผู้อื่น	4.800	0.457	สูงที่สุด	3.720	1.015	สูง	0.288	
1.2 ให้ความร่วมมือใน การทำงานร่วมกับเพื่อน ร่วมงาน	4.860	0.343	สูงที่สุด	3.730	0.996	สูง	0.303	
1.3 สนับสนุนเพื่อน ร่วมงานเพื่อสู่เป้าหมาย ความสำเร็จร่วมกัน	4.750	0.664	สูงที่สุด	3.730	1.051	สูง	0.271	
2. การเสริมแรงให้ กำลังใจเพื่อนร่วมงาน	4.831	0.405	สูงที่สุด	3.746	1.01	สูง	0.290	4

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

รายการสมรรถนะ	สมรรถนะที่พึงประสงค์			สมรรถนะปัจจุบัน			PNI ^{Modified}	ลำดับ ความ ต้องการ จำเป็น
	μ	σ	การแปลผล	μ	σ	การแปลผล		
2.1 ยกย่องชมเชยแก่เพื่อนร่วมงานในโอกาสที่เหมาะสม	4.840	0.386	สูงที่สุด	3.720	1.060	สูง	0.301	
2.2 ให้กำลังใจในการทำงานแก่เพื่อนร่วมงานในโอกาสที่เหมาะสม	4.820	0.424	สูงที่สุด	3.770	0.956	สูง	0.278	
3. การปรับตัวเข้ากับกลุ่มคนหรือสถานการณ์ที่หลากหลาย	4.788	0.443	สูงที่สุด	3.585	0.989	สูง	0.336	3
3.1 มีทักษะในการทำงานร่วมกับบุคคลภายในโรงเรียน	4.860	0.365	สูงที่สุด	3.710	1.013	สูง	0.311	
3.2 มีทักษะในการทำงานร่วมกับบุคคลภายนอกโรงเรียน	4.740	0.465	สูงที่สุด	3.530	0.948	สูง	0.345	
3.3 มีทักษะในการทำงานร่วมกับกลุ่มบุคคลภายในโรงเรียน	4.800	0.465	สูงที่สุด	3.650	0.978	สูง	0.316	
3.4 มีทักษะในการทำงานร่วมกับกลุ่มบุคคลภายนอกโรงเรียน	4.750	0.459	สูงที่สุด	3.460	0.994	ปานกลาง	0.374	
4. การแสดงบทบาทผู้นำหรือผู้ตาม	4.757	0.48	สูงที่สุด	3.545	1.005	สูง	0.342	2

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

รายการสมรรถนะ	สมรรถนะที่พึงประสงค์			สมรรถนะปัจจุบัน			PNI Modified	ลำดับ ความ ต้องการ จำเป็น
	μ	σ	การแปลผล	μ	σ	การแปลผล		
4.1 แสดงบทบาทผู้นำใน การทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างเหมาะสม	4.760	0.465	สูงที่สุด	3.420	1.059	ปาน กลาง	0.391	
4.2 แสดงบทบาทผู้ตาม ในการทำงานร่วมกับ ผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม	4.750	0.495	สูงที่สุด	3.670	0.933	สูง	0.296	
5. การเข้าไปมีส่วน ร่วมกับผู้อื่นในการ พัฒนาการจัดการศึกษา ให้บรรลุผลสำเร็จตาม เป้าหมาย	4.716	0.557	สูงที่สุด	3.512	0.972	สูง	0.343	1
5.1 แลกเปลี่ยนความ คิดเห็นและประสบการณ์ ภายในทีมงาน	4.710	0.558	สูงที่สุด	3.550	0.885	สูง	0.326	
5.2 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความคิดเห็นและ ประสบการณ์ระหว่าง เครือข่าย	4.680	0.606	สูงที่สุด	3.450	1.005	ปาน กลาง	0.357	
5.3 มีส่วนร่วมกับเพื่อน ร่วมงานในการสร้าง วัฒนธรรมการทำงาน เป็นทีม	4.760	0.500	สูงที่สุด	3.540	1.017	สูง	0.344	

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

รายการสมรรถนะ	สมรรถนะที่พึงประสงค์			สมรรถนะปัจจุบัน			PNI Modified	ลำดับ ความ ต้องการ จำเป็น
	μ	σ	การแปลผล	μ	σ	การแปลผล		
จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู								
1. ความรักและศรัทธา ในวิชาชีพ	4.81	0.412	สูงที่สุด	3.71	0.916	สูง	0.296	1
1.1 เข้าร่วมกิจกรรมการ พัฒนาจรรยาบรรณ วิชาชีพ	4.840	0.401	สูงที่สุด	3.680	0.984	สูง	0.313	
1.2 เสียสละเวลาในการ ปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์ ของวิชาชีพ	4.790	0.425	สูงที่สุด	3.680	0.899	สูง	0.299	
1.3 แสดงความชื่นชอบ และศรัทธาในคุณค่าของ วิชาชีพ	4.810	0.409	สูงที่สุด	3.760	0.860	สูง	0.278	
2. มีวินัยและความ รับผิดชอบในวิชาชีพ	4.808	0.423	สูงที่สุด	3.763	0.987	สูง	0.278	3
2.1 มีความซื่อสัตย์ต่อ ตนเอง ตรงต่อเวลา วางแผนค่าใช้จ่าย และใช้ ทรัพยากรอย่างประหยัด	4.820	0.396	สูงที่สุด	3.690	1.049	สูง	0.306	
2.2 ปฏิบัติตนตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของ โรงเรียน	4.800	0.457	สูงที่สุด	3.840	0.952	สูง	0.249	
2.3 ปฏิบัติตนตามบทบาท หน้าที่ ที่รับผิดชอบ	4.800	0.413	สูงที่สุด	3.750	0.951	สูง	0.280	

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

รายการ สมรรถนะ	สมรรถนะที่พึงประสงค์			สมรรถนะปัจจุบัน			PNI Modified	ลำดับ ความ ต้องการ จำเป็น
	μ	σ	การแปลผล	μ	σ	การแปลผล		
3. การดำรงชีวิตอย่าง เหมาะสม	4.814	0.419	สูง ที่สุด	3.791	0.969	สูง	0.270	4
3.1 ปฏิบัติตน/ดำเนินชีวิต ตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงได้ เหมาะสมกับสถานะของ ตน	4.810	0.409	สูง ที่สุด	3.710	1.061	สูง	0.295	
3.2 รักษาสิทธิประโยชน์ ของตนเอง และไม่ละเมิด สิทธิของผู้อื่น	4.770	0.474	สูง ที่สุด	3.810	0.913	สูง	0.250	
3.3 เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือ และไม่ เบียดเบียนผู้อื่น	4.860	0.359	สูง ที่สุด	3.850	0.920	สูง	0.264	
4. ประพฤติปฏิบัติตนเป็น แบบอย่างที่ดี	4.823	0.411	สูง ที่สุด	3.768	0.952	สูง	0.280	2
4.1 ปฏิบัติตนได้เหมาะสม กับบทบาทหน้าที่ และ สถานการณ์	4.820	0.441	สูง ที่สุด	3.800	0.925	สูง	0.269	
4.2 เป็นกัลยาณมิตรต่อ ผู้เรียน เพื่อนร่วมงาน และผู้รับบริการ	4.800	0.413	สูง ที่สุด	3.680	0.954	สูง	0.304	
4.3 เป็นแบบอย่างที่ดีในการ ปฏิบัติตามหลักจริยธรรม จร ณยาบรรณวิชาชีพครู	4.850	0.376	สูง ที่สุด	3.820	0.970	สูง	0.267	

จากตารางที่ 4.4 พบว่า สภาพสมรรถนะหลักที่พึงประสงค์ สมรรถนะหลักปัจจุบันของครูคหกรรมเมื่อพิจารณาจากลำดับความต้องการจำเป็น ได้แก่ 1) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของครูคหกรรม ลำดับแรกคือ ความมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ให้มีคุณภาพ ถูกต้องครบถ้วน สมบูรณ์ (PNI Modified 0.373) รองลงมาคือ ความสามารถในการวางแผน การกำหนดเป้าหมายวิเคราะห์ สังเคราะห์ภารกิจงานของครูคหกรรม (PNI Modified 0.368) และความสามารถในการพัฒนาการปฏิบัติงานด้านคหกรรมศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องเพื่อให้งานประสบความสำเร็จ (PNI Modified 0.357) 2) การบริการที่ดี ลำดับแรกคือ การปรับปรุงระบบบริการด้านคหกรรมศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพ (PNI Modified 0.364) รองลงมาคือ ความตั้งใจ และเต็มใจในการให้บริการ (PNI Modified 0.307) 3) การพัฒนาตนเอง ลำดับแรกคือ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสร้างเครือข่ายด้านคหกรรมศาสตร์ (PNI Modified 0.402) รองลงมาคือ การสร้างองค์ความรู้ และนวัตกรรมในการพัฒนาองค์กร และวิชาชีพด้านคหกรรมศาสตร์ (PNI Modified 0.393) และการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ติดตามองค์ความรู้ใหม่ ๆ ทางวิชาการและวิชาชีพทางคหกรรมศาสตร์ (PNI Modified 0.338) 4) การทำงานเป็นทีม ลำดับแรกคือ การเข้าไปมีส่วนร่วมกับผู้อื่นในการพัฒนาการจัดการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย (PNI Modified 0.343) การแสดงบทบาทผู้นำหรือผู้ตาม (PNI Modified 0.342) การปรับตัวเข้ากับกลุ่มคนหรือสถานการณ์ที่หลากหลาย (PNI Modified 0.336) และการเสริมแรงให้กำลังใจเพื่อนร่วมงาน (PNI Modified 0.290) และ 5) จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู ลำดับแรกคือ ความรัก และศรัทธาในวิชาชีพ (PNI Modified 0.296) รองลงมาคือ ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี (PNI Modified 0.280) และมีวินัย และความรับผิดชอบในวิชาชีพ (PNI Modified 0.278)

3.3) สมรรถนะประจำสายงานที่พึงประสงค์ สมรรถนะสายงานปัจจุบัน และความ
ต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูคหกรรม

ตารางที่ 4.5 สภาพสมรรถนะประจำสายงานที่พึงประสงค์ สมรรถนะประจำสายงานปัจจุบัน และ ลำดับความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูคหกรรม

รายการสมรรถนะ	สมรรถนะที่พึงประสงค์			สมรรถนะปัจจุบัน			PNI ^{Modified}	ลำดับ ความต้องการ จำเป็น
	μ	σ	การแปลผล	μ	σ	การแปลผล		
การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้								
1. การสร้างและพัฒนาหลักสูตร	4.774	0.433	สูงที่สุด	3.548	0.974	สูง	0.346	2
1.1 สร้าง/พัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางด้านคหกรรมศาสตร์	4.800	0.413	สูงที่สุด	3.550	1.033	สูง	0.354	
1.2 ประเมินการใช้หลักสูตรเพื่อนำผลการประเมินเป็นข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตร	4.750	0.449	สูงที่สุด	3.550	0.910	สูง	0.338	
2. ความรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ที่	4.798	0.416	สูงที่สุด	3.578	0.959	สูง	0.341	3
2.1 ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลายสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน	4.810	0.405	สูงที่สุด	3.490	0.983	ปานกลาง	0.379	

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

รายการสมรรถนะ	สมรรถนะที่พึงประสงค์			สมรรถนะปัจจุบัน			PNI ^{Modified}	ลำดับ ความ ต้องการ จำเป็น
	μ	σ	การแปลผล	μ	σ	การแปลผล		
2.2 นำผลการ ออกแบบการ เรียนรู้ไปใช้ในการ จัดการเรียนรู้โดย ปรับใช้ตาม สถานการณ์อย่าง เหมาะสม	4.770	0.433	สูงที่สุด	3.580	0.927	สูง	0.335	
2.3 ประเมินผล การออกแบบการ เรียนรู้เพื่อนำไปใช้ ในการปรับปรุง การปฏิบัติงาน	4.810	0.409	สูงที่สุด	3.670	0.957	สูง	0.311	
3. การจัดการ เรียนรู้ด้าน คหกรรมศาสตร์ที่ เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ	4.783	0.435	สูงที่สุด	3.612	0.994	สูง	0.324	4
3.1 จัดทำ สารสนเทศผลการ เรียน เพื่อจัดการ เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ	4.78	0.43	สูงที่สุด	3.680	0.925	สูง	0.300	

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

รายการสมรรถนะ	สมรรถนะที่พึงประสงค์			สมรรถนะปัจจุบัน			PNI _{Modified}	ลำดับ ความ ต้องการ จำเป็น
	μ	σ	การแปลผล	μ	σ	การแปลผล		
3.2 ไขรูปแบบการ สอนด้าน คหกรรมศาสตร์ที่ หลากหลายเพื่อให้ ผู้เรียนพัฒนาเต็ม ตามศักยภาพ	4.76	0.47	สูงที่สุด	3.590	1.036	สูง	0.328	
3.3 จัดกิจกรรม การเรียนรู้ด้าน คหกรรมศาสตร์ที่ ส่งเสริมสมรรถนะ ของผู้เรียน	4.810	0.409	สูงที่สุด	3.570	1.015	สูง	0.347	
4. การใช้และ พัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการ จัดการเรียนรู้ ด้านคหกรรม ศาสตร์	4.783	0.418	สูงที่สุด	3.548	1.011	สูง	0.348	1
4.1 สืบค้นข้อมูลผ่าน ระบบออนไลน์เพื่อ พัฒนาการจัดการ เรียนรู้ด้านคหกรรม ศาสตร์	4.790	0.421	สูงที่สุด	3.590	1.052	สูง	0.335	

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

รายการสมรรถนะ	สมรรถนะที่พึงประสงค์			สมรรถนะปัจจุบัน			PNI _{Modified}	ลำดับ ความ ต้องการ จำเป็น
	μ	σ	การแปลผล	μ	σ	การแปลผล		
3.2 ไขรูปแบบการ สอนด้านคหกรรม ศาสตร์ที่ หลากหลายเพื่อให้ ผู้เรียนพัฒนาเต็ม ตามศักยภาพ	4.76	0.47	สูงที่สุด	3.590	1.036	สูง	0.328	
3.3 จัดกิจกรรม การเรียนรู้ด้านค หกรรมศาสตร์ที่ ส่งเสริมสมรรถนะ ของผู้เรียน	4.810	0.409	สูงที่สุด	3.570	1.015	สูง	0.347	
4. การใช้และ พัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการ จัดการเรียนรู้ ด้านคหกรรม ศาสตร์	4.783	0.418	สูงที่สุด	3.548	1.011	สูง	0.348	1
4.1 สืบค้นข้อมูลผ่าน ระบบออนไลน์เพื่อ พัฒนาการจัดการ เรียนรู้ด้านคหกรรม ศาสตร์	4.790	0.421	สูงที่สุด	3.590	1.052	สูง	0.335	

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

รายการสมรรถนะ	สมรรถนะที่พึงประสงค์			สมรรถนะปัจจุบัน			PNI ^{Modified}	ลำดับ ความ ต้องการ จำเป็น
	μ	σ	การแปลผล	μ	σ	การแปลผล		
4.2 ใช้สื่อ นวัตกรรมในการ จัดการเรียนรู้ ด้านคหกรรม ศาสตร์ที่เหมาะสม กับเนื้อหาและ กิจกรรมการเรียนรู้	4.820	0.381	สูงที่สุด	3.610	0.948	สูง	0.336	
4.3 ใช้เทคโนโลยี ในการผลิตสื่อ/ นวัตกรรมที่ใช้ใน การจัดการเรียนรู้ ด้านคหกรรม ศาสตร์	4.730	0.443	สูงที่สุด	3.450	1.022	ปาน กลาง	0.374	
5. การวัดและ ประเมินผลการ เรียนรู้	4.793	0.455	สูงที่สุด	3.623	0.989	สูง	0.323	5
5.1 สร้างวิธีการวัด และประเมินผล ผู้เรียนที่เหมาะสม กับเนื้อหาและ กิจกรรมการเรียนรู้ ด้านคหกรรม ศาสตร์	4.790	0.448	สูงที่สุด	3.530	1.039	สูง	0.359	

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

รายการสมรรถนะ	สมรรถนะที่พึงประสงค์			สมรรถนะปัจจุบัน			PNI _{Modified}	ลำดับ ความ ต้องการ จำเป็น
	μ	σ	การแปลผล	μ	σ	การแปลผล		
5.2 วัดและ ประเมินผลด้านค หกรรมศาสตร์ของ ผู้เรียนตามสภาพ จริง	4.800	0.453	สูงที่สุด	3.680	0.978	สูง	0.304	
5.3 นำผลการ ประเมินการเรียนรู้ เพื่อใช้พัฒนาการ จัดการเรียนรู้ ด้านคหกรรม ศาสตร์	4.790	0.464	สูงที่สุด	3.660	0.940	สูง	0.307	
การพัฒนาผู้เรียน								
1. ปลูกฝัง คุณธรรมจริยธรรม ให้แก่ผู้เรียน	4.883	0.339	สูงที่สุด	3.648	1.025	สูง	0.339	1
1.1 สอดแทรก คุณธรรม จริยธรรมแก่ ผู้เรียนในการ จัดการเรียนรู้ใน ชั้นเรียน	4.890	0.310	สูงที่สุด	3.750	0.997	สูง	0.304	

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

รายการสมรรถนะ	สมรรถนะที่พึงประสงค์			สมรรถนะปัจจุบัน			PNI ^{Modified}	ลำดับ ความ ต้องการ จำเป็น
	μ	σ	การแปลผล	μ	σ	การแปลผล		
1.2 จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านวิชาชีพคหกรรมศาสตร์ โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม	4.900	0.355	สูงที่สุด	3.610	1.023	สูง	0.357	
1.3 จัดทำกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนตระหนักถึงความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานของตนเอง	4.860	0.349	สูงที่สุด	3.580	1.047	สูง	0.356	
2. การพัฒนาทักษะชีวิตสุขภาพกาย และสุขภาพจิตของผู้เรียน	4.825	0.381	สูงที่สุด	3.723	0.94	สูง	0.296	2
2.1 ให้ความรู้ด้านการดูแลตนเองทักษะการเรียนรู้การทำงานและการอยู่ร่วมกัน	4.850	0.361	สูงที่สุด	3.750	0.908	สูง	0.292	

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

รายการสมรรถนะ	สมรรถนะที่พึงประสงค์			สมรรถนะปัจจุบัน			PNI ^{Modified}	ลำดับ ความ ต้องการ จำเป็น
	μ	σ	การแปลผล	μ	σ	การแปลผล		
2.2 จัดกิจกรรม เพื่อพัฒนาผู้เรียน ด้านการดูแล ตนเองการ-เรียนรู้ การทำงาน การอยู่ ร่วมกันในสังคม อย่างมีความสุข	4.800	0.399	สูงที่สุด	3.690	0.970	สูง	0.300	
3. การปลูกฝัง ความเป็น ประชาธิปไตย ความภูมิใจใน ความเป็นไทยแก่ ผู้เรียน	4.774	0.549	สูงที่สุด	3.723	0.94	สูง	0.282	4
3.1 สอดแทรก ความเป็น ประชาธิปไตย ความภูมิใจในความ เป็นไทยแก่ผู้เรียน	4.790	0.521	สูงที่สุด	3.800	0.954	สูง		
3.2 จัดโครงการ/ กิจกรรมส่งเสริม ความเป็น ประชาธิปไตย ความ ภูมิใจในความเป็น ไทย	4.760	0.574	สูงที่สุด	3.640	0.919	สูง		

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

รายการสมรรถนะ	สมรรถนะที่พึงประสงค์			สมรรถนะปัจจุบัน			PNI _{Modified}	ลำดับ ความ ต้องการ จำเป็น
	μ	σ	การแปลผล	μ	σ	การแปลผล		
4. การจัดระบบ ดูแลช่วยเหลือ ผู้เรียน	4.777	0.542	สูงที่สุด	3.695	0.97	สูง	0.293	3
4.1 ส่งเสริมให้ ผู้เรียน คณะ ครูผู้สอน และ ผู้ปกครองมีส่วน ร่วมในการดูแล ช่วยเหลือผู้เรียน รายบุคคล	4.770	0.527	สูงที่สุด	3.690	0.981	สูง	0.292	
4.2 นำข้อมูล ผู้เรียนไป ช่วยเหลือ/พัฒนา ผู้เรียนทั้งด้านการ เรียนรู้และปรับ พฤติกรรมเป็น รายบุคคล	4.780	0.556	สูงที่สุด	3.690	0.958	สูง	0.294	
การบริหารจัดการ ชั้นเรียน								
1. จัดบรรยากาศที่ ส่งเสริมการเรียนรู้ และความ ปลอดภัยของ ผู้เรียน	4.814	0.449	สูงที่สุด	3.74	0.915	สูง	0.287	3

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

รายการสมรรถนะ	สมรรถนะที่พึงประสงค์			สมรรถนะปัจจุบัน			PNI ^{Modified}	ลำดับ ความ ต้องการ จำเป็น
	μ	σ	การแปลผล	μ	σ	การแปลผล		
1.1 จัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้านคหกรรมศาสตร์	4.780	0.524	สูงที่สุด	3.690	0.916	สูง	0.294	
1.2 ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับผู้เรียนและผู้เรียนกับผู้เรียน	4.800	0.440	สูงที่สุด	3.750	0.884	สูง	0.282	
1.3 ตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวกในชั้นเรียนให้พร้อมใช้และปลอดภัยอยู่เสมอ	4.860	0.365	สูงที่สุด	3.780	0.943	สูง	0.286	
2. จัดทำข้อมูลสารสนเทศและเอกสารประจำชั้นเรียน/ประจำวิชา	4.819	0.405	สูงที่สุด	3.663	0.964	สูง	0.316	1
2.1 จัดทำข้อมูลสารสนเทศของผู้เรียนเป็นรายบุคคล	4.810	0.405	สูงที่สุด	3.590	1.030	สูง	0.342	

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

รายการสมรรถนะ	สมรรถนะที่พึงประสงค์			สมรรถนะปัจจุบัน			PNI _{Modified}	ลำดับ ความ ต้องการ จำเป็น
	μ	σ	การแปลผล	μ	σ	การแปลผล		
2.2 ตรวจสอบ ข้อมูลให้มีความ ถูกต้อง และเป็น ปัจจุบัน	4.820	0.381	สูงที่สุด	3.800	0.917	สูง	0.269	
2.3 นำข้อมูล สารสนเทศไปใช้ใน การพัฒนา ผู้เรียนได้	4.820	0.428	สูงที่สุด	3.600	0.925	สูง	0.339	
3. กำกับดูแลชั้น เรียนรายชั้น/ รายวิชา	4.821	0.511	สูงที่สุด	3.674	0.976	สูง	0.312	2
3.1 ให้ผู้เรียนมี ส่วนร่วมในการ กำหนดกฎ กติกา ข้อตกลงในชั้น เรียน	4.820	0.428	สูงที่สุด	3.730	0.961	สูง	0.290	
3.2 พัฒนา ระเบียบวินัยของ ผู้เรียนโดยการ สร้างวินัยเชิงบวก ในชั้นเรียน	4.820	0.591	สูงที่สุด	3.610	1.012	สูง	0.336	

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

รายการสมรรถนะ	สมรรถนะที่พึงประสงค์			สมรรถนะปัจจุบัน			PNI _{Modified}	ลำดับความ ต้องการ จำเป็น
	μ	σ	การแปลผล	μ	σ	การแปลผล		
3.3 ประเมินการ กำกับดูแลชั้นเรียน เพื่อนำผลการ ประเมินไปใช้ใน การปรับปรุงและ พัฒนา	4.820	0.501	สูงที่สุด	3.680	0.949	สูง	0.310	
การวิเคราะห์สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน								
1. การวิเคราะห์	4.736	0.467	สูงที่สุด	3.595	0.935	สูง	0.317	3
1.1 วิเคราะห์ ปัญหาในชั้นเรียน เป็นข้อมูลในการ วางแผนการวิจัย เพื่อพัฒนาผู้เรียน	4.700	0.506	สูงที่สุด	3.530	0.923	สูง	0.331	
1.2 วิเคราะห์สาเหตุ ของปัญหาของ ผู้เรียนเพื่อกำหนด ทางเลือกในการ แก้ไขปัญหา	4.770	0.433	สูงที่สุด	3.600	0.973	สูง	0.327	
1.3 วิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย โอกาสและ อุปสรรค ความสำเร็จของการ วิจัยเพื่อแก้ไขปัญหา ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน	4.730	0.456	สูงที่สุด	3.660	0.904	สูง	0.295	

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

รายการสมรรถนะ	สมรรถนะที่พึงประสงค์			สมรรถนะปัจจุบัน			PNI _{Modified}	ลำดับความ ต้องการ จำเป็น
	μ	σ	การแปลผล	μ	σ	การแปลผล		
2. การสังเคราะห์	4.768	0.455	สูงที่สุด	3.559	1.019	สูง	0.340	2
2.1 รวบรวมสภาพปัญหาของผู้เรียน จากแนวคิดทฤษฎีเพื่อสะดวกต่อการนำไปใช้								
2.2 ประมวลผล ข้อมูลสารสนเทศที่ เป็นประโยชน์ต่อ การแก้ไขปัญหาใน ชั้นเรียนโดยใช้ ข้อมูลรอบด้าน	4.770	0.474	สูงที่สุด	3.450	1.081	ปาน กลาง	0.381	
3. การวิจัยเพื่อ พัฒนาผู้เรียน ด้านคุณธรรม ศาสตร์	4.757	0.499	สูงที่สุด	3.539	1	สูง	0.344	1
3.1 จัดทำแผนการ วิจัยด้านคุณธรรม ศาสตร์	4.790	0.476	สูงที่สุด	3.550	0.994	สูง	0.349	
3.2 ดำเนินการ วิจัยอย่างเป็น ระบบ เพื่อให้ได้ผล ตามแผนที่กำหนด ไว้	4.720	0.508	สูงที่สุด	3.530	0.977	สูง	0.340	

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

รายการสมรรถนะ	สมรรถนะที่พึงประสงค์			สมรรถนะปัจจุบัน			PNI _{Modified}	ลำดับความ ต้องการ จำเป็น
	μ	σ	การแปลผล	μ	σ	การแปลผล		
3.3 นำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในกรณีศึกษาอื่นที่มีบริบทของปัญหาด้านคหกรรมศาสตร์ที่คล้ายคลึงกัน	4.760	0.511	สูงที่สุด	3.540	1.028	สูง	0.344	
ภาวะผู้นำครู								
1. วุฒิภาวะความเป็นผู้ใหญ่ที่เหมาะสมกับความเป็นครู	4.76	0.627	สูงที่สุด	3.636	1.011	สูง	0.309	3
1.1 ประเมินตนเองเกี่ยวกับพฤติกรรมที่แสดงออกต่อผู้เรียนและผู้อื่น	4.720	0.699	สูงที่สุด	3.570	1.004	สูง	0.321	
1.2 ให้ความสำคัญต่อความคิดเห็นของผู้อื่น	4.800	0.544	สูงที่สุด	3.700	1.014	สูง	0.298	
2. การสนทนาอย่างสร้างสรรค์ (Dialogue)	4.744	0.579	สูงที่สุด	3.631	0.967	สูง	0.307	4

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

รายการสมรรถนะ	สมรรถนะที่พึงประสงค์			สมรรถนะปัจจุบัน			PNI _{Modified}	ลำดับความ ต้องการ จำเป็น
	μ	σ	การแปลผล	μ	σ	การแปลผล		
2.1 มีส่วนร่วมใน การสนทนาอย่าง สร้างสรรค์กับผู้อื่น โดยมุ่งเน้นการ เรียนรู้ของผู้เรียน	4.750	0.506	สูงที่สุด	3.620	0.977	สูง	0.314	
2.2 ยอมรับทัศนะ ที่หลากหลายของ ผู้อื่นเพื่อเป็น แนวทางในการ ปฏิบัติงานด้านค หกรรมศาสตร์	4.760	0.606	สูงที่สุด	3.670	1.004	สูง	0.297	
2.3 แสวงหา ความรู้ใหม่ทาง วิชาชีพคหกรรม ศาสตร์ ที่สร้าง ความท้าทายใน การสนทนาอย่าง สร้างสรรค์กับผู้อื่น	4.720	0.619	สูงที่สุด	3.610	0.917	สูง	0.308	
3. การเป็นบุคคล แห่งการ เปลี่ยนแปลง (Change Agency)	4.725	0.543	สูงที่สุด	3.569	0.987	สูง	0.324	1

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

รายการสมรรถนะ	สมรรถนะที่พึงประสงค์			สมรรถนะปัจจุบัน			PNI _{Modified}	ลำดับความ ต้องการ จำเป็น
	μ	σ	การแปลผล	μ	σ	การแปลผล		
3.1 ริเริ่มการปฏิบัติที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนานวัตกรรม	4.730	0.557	สูงที่สุด	3.540	1.028	สูง	0.339	
3.2 กระตุ้นผู้อื่นให้เรียนรู้และร่วมมือในวงกว้างเพื่อพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนและวิชาชีพ	4.720	0.541	สูงที่สุด	3.560	0.993	สูง	0.327	
3.3 ปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นภายใต้ระบบ/ขั้นตอนที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมได้	4.720	0.532	สูงที่สุด	3.610	0.936	สูง	0.307	
4. การปฏิบัติงานอย่างไตร่ตรอง (Reflective Practice)	4.736	0.528	สูงที่สุด	3.557	0.942	สูง	0.331	2

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

รายการสมรรถนะ	สมรรถนะที่พึงประสงค์			สมรรถนะปัจจุบัน			PNI _{Modified}	ลำดับความ ต้องการ จำเป็น
	μ	σ	การแปลผล	μ	σ	การแปลผล		
4.1 สนับสนุน ความคิดเห็นซึ่ง เกิดจากการ พิจารณาไตร่ตรอง ของเพื่อนร่วมงาน	4.750	0.474	สูงสุด	3.550	0.947	สูง	0.338	
4.2 มีส่วนร่วมใน การพัฒนา นวัตกรรมด้านค หกรรมศาสตร์	4.710	0.585	สูงสุด	3.560	0.916	สูง	0.324	
4.3 ใช้เทคนิค วิธีการหลากหลาย ในประเมินการ ปฏิบัติงานด้านค หกรรมศาสตร์ของ ตนเอง และ โรงเรียน	4.750	0.517	สูงสุด	3.560	0.964	สูง	0.333	
5. การมุ่งพัฒนา ผลสัมฤทธิ์ผู้เรียน (Concern for improving pupil achievement)	4.791	0.46	สูงสุด	3.672	0.942	สูง	0.305	5

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

รายการสมรรถนะ	สมรรถนะที่พึงประสงค์			สมรรถนะปัจจุบัน			PNI _{Modified}	ลำดับความ ต้องการ จำเป็น
	μ	σ	การแปลผล	μ	σ	การแปลผล		
5.1 กำหนดเป้าหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ด้านคหกรรมศาสตร์ที่ท้าทายความสามารถของตนเองตามสภาพจริงและปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จได้	4.770	0.497	สูงสุด	3.560	0.946	สูง	0.338	
5.2 ปฏิบัติงานให้เอื้อต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ด้านคหกรรมศาสตร์ของผู้เรียน	4.810	0.432	สูงสุด	3.770	0.890	สูง	0.277	
5.3 ตรวจสอบข้อมูลการประเมินผู้เรียนจากผลการวิจัย หรือองค์ความรู้ต่าง ๆ และนำไปใช้ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ด้านคหกรรมศาสตร์ของผู้เรียน	4.790	0.448	สูงสุด	3.680	0.978	สูง	0.301	

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

รายการสมรรถนะ	สมรรถนะที่พึงประสงค์			สมรรถนะปัจจุบัน			PNI Modified	ลำดับความ ต้องการ จำเป็น
	μ	σ	การแปลผล	μ	σ	การแปลผล		
การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้								
1. การสร้าง ความสัมพันธ์และ ความร่วมมือกับ ชุมชนเพื่อการ จัดการเรียนรู้ด้าน	4.648	0.605	สูงสุด	3.471	0.94	ปาน กลาง	0.339	1
1.1 กำหนดแนวทาง ในการสร้าง ความสัมพันธ์ที่ดี และความร่วมมือ ด้านคหกรรม ศาสตร์กับชุมชน								
	4.590	0.660	สูงสุด	3.530	0.917	สูง	0.303	
1.2 ประสานให้ ชุมชนมีส่วนร่วมใน กิจกรรมด้าน คหกรรมศาสตร์ของ โรงเรียน								
	4.650	0.565	สูงสุด	3.450	0.935	ปาน กลาง	0.347	
1.3 จัดกิจกรรมที่ เสริมสร้างความ สัมพันธ์และความ ร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรอื่น ๆ เพื่อการจัดการ เรียนรู้ด้านคหกรรม ศาสตร์								
	4.700	0.580	สูงสุด	3.440	0.964	ปาน กลาง	0.368	

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

รายการสมรรถนะ	สมรรถนะที่พึงประสงค์			สมรรถนะปัจจุบัน			PNI _{Modified}	ลำดับความ ต้องการ จำเป็น
	μ	σ	การแปลผล	μ	σ	การแปลผล		
2. การสร้าง เครือข่ายความ ร่วมมือเพื่อการ จัดการเรียนรู้	4.644	0.638	สูงที่สุด	3.489	0.939	ปาน กลาง	0.331	2
2.1 สร้างเครือข่าย ความร่วมมือ ภายในโรงเรียน โรงเรียนเพื่อ สนับสนุนส่งเสริม การจัดการเรียนรู้ ด้านคหกรรม ศาสตร์	4.690	0.603	สูงที่สุด	3.560	0.884	สูง	0.315	
2.2 สร้างเครือข่าย ความร่วมมือ ภายนอกโรงเรียน เพื่อสนับสนุน ส่งเสริมการจัดการ เรียนรู้ด้าน คหกรรมศาสตร์	4.600	0.668	สูงที่สุด	3.410	0.985	ปาน กลาง	0.348	

จากตารางที่ 4.5 สภาพสมรรถนะประจำสายงานที่พึงประสงค์ สมรรถนะประจำสายงานปัจจุบันของครูคหกรรมเมื่อพิจารณาจากลำดับความต้องการจำเป็น พบว่า 1) การบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ ลำดับแรกคือ การใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ด้านคหกรรม (PNI_{Modified} 0.348) รองลงมาคือ การสร้างและพัฒนาหลักสูตร (PNI_{Modified} 0.346)

และ ความรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ (PNI_{Modified} 0.341) 2) การพัฒนาผู้เรียน ลำดับแรกคือ ปลุกฝังคุณธรรมและจริยธรรม (PNI_{Modified} 0.339) รองลงมาคือ การพัฒนาทักษะชีวิต สุขภาพกายและสุขภาพจิตของผู้เรียน (PNI_{Modified} 0.296) และการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน (PNI_{Modified} 0.293) 3) การบริหารจัดการชั้นเรียน ลำดับแรก คือ จัดทำข้อมูลสารสนเทศและเอกสารประจำชั้นเรียน/วิชา (PNI_{Modified} 0.342) รองลงมาคือ กำกับดูแลชั้นเรียนรายชั้น/รายวิชา (PNI_{Modified} 0.312) และจัดบรรยากาศที่ ส่งเสริมการเรียนรู้ และความปลอดภัยของผู้เรียน (PNI_{Modified} 0.287) 4) การวิเคราะห์สัเคราะห์และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน ลำดับแรกคือ การวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านคหกรรมศาสตร์ (PNI_{Modified} 0.344) รองลงมาคือ การสังเคราะห์ (PNI_{Modified} 0.340) และการวิเคราะห์ (PNI_{Modified} 0.317) 5) ภาวะผู้นำครู ลำดับแรกคือ การเป็นบุคคลแห่งการเปลี่ยนแปลง (PNI_{Modified} 0.324) รองลงมา คือ การปฏิบัติงานอย่างไต่ตรอง (PNI_{Modified} 0.331) และวุฒิภาวะความเป็นผู้ใหญ่ที่เหมาะสมกับความเป็นครู (PNI_{Modified} 0.309) 6) การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ ลำดับแรกคือ การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ด้านคหกรรมศาสตร์ (PNI_{Modified} 0.339) รองลงมา คือ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการจัดการเรียนรู้ (PNI_{Modified} 0.331)

3.4) สมรรถนะที่พึงประสงค์ และสมรรถนะปัจจุบัน และลำดับความต้องการจำเป็น ของสมรรถนะครูคหกรรม

ตารางที่ 4.6 ลำดับความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูคหกรรมเมื่อพิจารณาจากค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นสูง

รายการสมรรถนะ	สมรรถนะที่ พึงประสงค์	สมรรถนะ ปัจจุบัน	PNI _{Modified}	Rank
การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสร้างเครือข่ายด้าน คหกรรมศาสตร์	4.702	3.354	0.402	1
การสร้างองค์ความรู้ และนวัตกรรมในการพัฒนาองค์กร และวิชาชีพด้านคหกรรมศาสตร์	4.734	3.399	0.393	2
ความมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ให้มีคุณภาพ ถูกต้อง ครบถ้วน	4.697	3.420	0.373	3
ความสามารถในการวางแผน การกำหนดเป้าหมาย การวิเคราะห์ สังเคราะห์ภารกิจงานของครูคหกรรม	4.644	3.394	0.368	4

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

รายการสมรรถนะ	สมรรถนะที่ พึงประสงค์	สมรรถนะ ปัจจุบัน	PNI Modified	Rank
การปรับปรุงระบบบริการด้านคหกรรมศาสตร์ให้มี ประสิทธิภาพ	4.772	3.499	0.364	5
ความสามารถในการพัฒนาการปฏิบัติงานด้านคหกรรม ศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องเพื่อให้งานประสบ ความสำเร็จ	4.760	3.508	0.357	6
การใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อจัดการ เรียนรู้ด้านคหกรรมศาสตร์	4.783	3.548	0.348	7
การสร้างและพัฒนาหลักสูตร	4.774	3.548	0.346	8
การวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านคหกรรมศาสตร์	4.757	3.539	0.344	9
การเข้าไปมีส่วนร่วมกับผู้อื่นในการพัฒนาการจัด การศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย	4.716	3.512	0.343	10
การแสดงผลบทบาทผู้นำหรือผู้ตาม	4.757	3.545	0.342	11
ความรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้	4.798	3.578	0.341	12
การสังเคราะห์	4.768	3.559	0.340	13
การสร้างความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อ การจัดการเรียนรู้ด้านคหกรรมศาสตร์	4.648	3.471	0.339	14
การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ผู้เรียน	4.883	3.648	0.339	14
การศึกษาค้นคว้าความรู้ ติดตามองค์ความรู้ใหม่ ๆ ทาง วิชาการ และวิชาชีพคหกรรมศาสตร์	4.802	3.588	0.338	15
การปฏิบัติงานอย่างไตร่ตรอง	4.736	3.557	0.338	15
การปรับตัวเข้ากับกลุ่มคนหรือสถานการณ์ที่หลากหลาย	4.788	3.585	0.336	16
ความสามารถในการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน	4.663	3.497	0.333	17
การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการจัดการเรียนรู้	4.644	3.489	0.331	18
การจัดการเรียนรู้ด้านคหกรรมศาสตร์ที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ	4.783	3.612	0.324	19

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

รายการสมรรถนะ	สมรรถนะที่ พึงประสงค์	สมรรถนะ ปัจจุบัน	PNI Modified	Rank
การเป็นบุคคลแห่งการเปลี่ยนแปลง	4.725	3.569	0.324	19
การวัดและประเมินผลการเรียนรู้	4.793	3.623	0.323	20
การวิเคราะห์	4.736	3.595	0.317	21
จัดทำข้อมูลสารสนเทศ และเอกสารประจำชั้นเรียน/ ประจำวิชา	4.819	3.663	0.316	22
กำกับดูแลชั้นเรียนรายชั้น/รายวิชา	4.821	3.674	0.312	23
วุฒิภาวะความเป็นผู้ใหญ่ที่เหมาะสมกับความเป็นครู	4.760	3.636	0.309	24
ความตั้งใจ และเต็มใจในการให้บริการ	4.794	3.667	0.307	25
การสนทนาอย่างสร้างสรรค์	4.744	3.631	0.307	25
การมุ่งพัฒนาผลสัมฤทธิ์ผู้เรียน	4.791	3.672	0.305	26
ความรัก และศรัทธาในวิชาชีพ	4.810	3.710	0.296	27
การพัฒนาทักษะชีวิต และสุขภาพกาย และสุขภาพจิต ผู้เรียน	4.825	3.723	0.296	27
การจัดระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน	4.777	3.695	0.293	28
การเสริมแรงให้กำลังใจเพื่อนร่วมงาน	4.831	3.746	0.290	29
การให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือและสนับสนุนเพื่อร่วมงาน	4.802	3.731	0.287	30
จัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ความสุข และปลอดภัย ของผู้เรียน	4.814	3.740	0.287	30
การปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตย ความภูมิใจในความ เป็นไทยให้กับผู้เรียน	4.774	3.723	0.282	31
การประพฤติปฏิบัติตน เป็นแบบอย่างที่ดี	4.823	3.768	0.280	32
มีวินัย และความรับผิดชอบในวิชาชีพ	4.808	3.763	0.278	33
การดำรงชีวิตอย่างเหมาะสม	4.814	3.791	0.270	34

จากตารางที่ 4.6 สภาพสมรรถนะที่พึงประสงค์ สมรรถนะปัจจุบัน และลำดับความต้องการจำเป็นของครูคหกรรมเมื่อพิจารณาจากลำดับความต้องการจำเป็นสูง โดยในลำดับแรก ได้แก่ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสร้างเครือข่ายด้านคหกรรมศาสตร์ (PNI_{Modified} 0.402) 2) รองลงมาคือการสร้างองค์ความรู้ และนวัตกรรมในการพัฒนาองค์กรและวิชาชีพด้านคหกรรมศาสตร์ (PNI_{Modified} 0.393) และความมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ให้มีคุณภาพ ถูกต้อง ครบถ้วน (PNI_{Modified} 0.373) โดยการดำรงชีวิตอย่างเหมาะสมมีลำดับความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด (PNI_{Modified} 0.270)

4) สรุปสมรรถนะที่พึงประสงค์ สมรรถนะปัจจุบัน และลำดับความต้องการจำเป็นของครูคหกรรมเป็นแนวทางสร้างรูปแบบสมรรถนะของครูคหกรรม

4.1) สมรรถนะหลัก การกำหนดสมรรถนะหลักจากผลการวิเคราะห์แบบสอบถามใช้หลักการกำหนดโดยใช้สมรรถนะที่มีค่า PNI_{Modified} เท่ากับหรือสูงกว่าค่า PNI_{Modified} ของค่าสมรรถนะหลักรวม (0.33) พบว่า มีอยู่จำนวน 11 สมรรถนะ โดยมีค่า PNI_{Modified} 0.402 ถึง PNI_{Modified} 0.334 ตามตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 สรุปสมรรถนะหลักที่พึงประสงค์และสมรรถนะหลักปัจจุบัน และลำดับความต้องการจำเป็นของครูคหกรรมเป็นแนวทางสร้างรูปแบบสมรรถนะ

รายการสมรรถนะ	สมรรถนะที่ พึงประสงค์	สมรรถนะ ปัจจุบัน	PNI _{Modified}	Rank
การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสร้างเครือข่ายด้าน คหกรรมศาสตร์	4.702	3.354	0.402	1
การสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมในการพัฒนาองค์กร และวิชาชีพด้านคหกรรมศาสตร์	4.734	3.399	0.393	2
ความมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ให้มีคุณภาพ ถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์	4.697	3.420	0.374	3
ความสามารถในการวางแผน การกำหนดเป้าหมาย การ วิเคราะห์ สังเคราะห์ภารกิจงานของครูคหกรรม	4.644	3.394	0.369	4
การปรับปรุงระบบบริการด้านคหกรรมศาสตร์ให้มี ประสิทธิภาพ	4.772	3.499	0.364	5

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

รายการสมรรถนะ	สมรรถนะที่ พึงประสงค์	สมรรถนะ ปัจจุบัน	PNI	Rank
ความสามารถในการพัฒนาการปฏิบัติงานด้านคหกรรมศาสตร์ให้ มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องเพื่อให้งานประสบความสำเร็จ	4.760	3.508	0.357	6
การแสดงบทบาทผู้นำหรือผู้ตาม	4.757	3.545	0.344	7
การเข้าไปมีส่วนร่วมกับผู้อื่นในการพัฒนาจัดการศึกษาให้ บรรลุผลสำเร็จเป้าหมาย	4.716	3.512	0.342	8
การศึกษาค้นคว้าความรู้ ติดตามองค์ความรู้ใหม่ ๆ ทาง วิชาการและวิชาชีพคหกรรมศาสตร์	4.802	3.588	0.339	9
การปรับตัวเข้ากับกลุ่มคนหรือสถานการณ์ที่หลากหลาย	4.788	3.585	0.337	10
ความสามารถในการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน	4.663	3.497	0.334	11

จากตารางที่ 4.7 สรุปสมรรถนะหลักที่พึงประสงค์ สมรรถนะหลักปัจจุบัน และลำดับความ
ต้องการจำเป็น ของครูคหกรรมเป็นแนวทางสร้างรูปแบบสมรรถนะ เมื่อพิจารณาจากลำดับความ
ต้องการจำเป็นจากสูงไปหาต่ำ 11 สมรรถนะ ได้แก่ 1) การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสร้าง
เครือข่ายด้านคหกรรมศาสตร์ (PNI_{Modified} 0.402) 2) การสร้างองค์ความรู้ และนวัตกรรม
ในการพัฒนาองค์กรและวิชาชีพด้านคหกรรมศาสตร์ (PNI_{Modified} 0.393) 3) ความมุ่งมั่นในการปฏิบัติ
หน้าที่ให้มีคุณภาพ ถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์ (PNI_{Modified} 0.374) 4) ความสามารถในการวางแผน
การกำหนดเป้าหมาย การวิเคราะห์ สังเคราะห์ภารกิจงานของครูคหกรรม (PNI_{Modified} 0.369)
5) การปรับปรุงระบบบริการด้านคหกรรมศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพ (PNI_{Modified} 0.369) 6)
ความสามารถในการพัฒนาการปฏิบัติงานด้านคหกรรมศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องเพื่อให้
งานประสบความสำเร็จ (PNI_{Modified} 0.357) 7) การแสดงบทบาทผู้นำหรือผู้ตาม (PNI_{Modified} 0.344)
8) การเข้าไปมีส่วนร่วมกับผู้อื่นในการพัฒนาจัดการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จเป้าหมาย (PNI_{Modified}
0.342) 9) การศึกษาค้นคว้าความรู้ ติดตามองค์ความรู้ใหม่ ๆ ทางวิชาการและวิชาชีพคหกรรม
ศาสตร์ (PNI_{Modified} 0.339) 10) การปรับตัวเข้ากับกลุ่มคนหรือสถานการณ์ที่หลากหลาย (PNI_{Modified}
0.337) และ 11) ความสามารถในการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน (PNI_{Modified} 0.334)

4.2) สมรรถนะประจำสายงาน การกำหนดสมรรถนะประจำสายงาน ผลการวิเคราะห์
แบบสอบถามใช้หลักการกำหนดโดยใช้สมรรถนะที่มีค่า PNI_{Modified} เท่ากับหรือสูงกว่าค่า PNI_{Modified}
ของค่าสมรรถนะประจำสายงานรวม (0.32) พบว่า มีอยู่จำนวน 12 สมรรถนะ โดยมีค่า PNI_{Modified}
0.348 ถึง PNI_{Modified} 0.323 ตามตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 สรุปสมรรถนะประจำสายงานที่พึงประสงค์และสมรรถนะประจำสายงานปัจจุบัน และลำดับความต้องการจำเป็นของครูคหกรรมเป็นแนวทางสร้างรูปแบบสมรรถนะ

รายการสมรรถนะ	สมรรถนะที่ พึงประสงค์	สมรรถนะ ปัจจุบัน	PNI _{Modified}	Rank
การใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ด้านคหกรรมศาสตร์	4.7833	3.548	0.348	1
การสร้างและพัฒนาหลักสูตร	4.774	3.548	0.346	2
การวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านคหกรรมศาสตร์	4.757	3.539	0.344	3
ความรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้	4.798	3.578	0.342	4
การสังเคราะห์	4.768	3.559	0.341	5
การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ผู้เรียน	4.883	3.648	0.339	6
การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อจัดการเรียนรู้ด้านคหกรรมศาสตร์	4.648	3.471	0.339	6
การปฏิบัติงานอย่างไตร่ตรอง	4.736	3.557	0.332	7
การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อจัดการเรียนรู้	4.644	3.489	0.332	7
การจัดการเรียนรู้ด้านคหกรรมศาสตร์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.783	3.612	0.325	8
การเป็นบุคคลแห่งการเปลี่ยนแปลง	4.725	3.569	0.324	9
การวัดและประเมินผลการเรียนรู้	4.793	3.623	0.323	10

ตารางที่ 4.8 สรุปสมรรถนะประจำสายงานที่พึงประสงค์ สมรรถนะประจำสายงานปัจจุบัน และลำดับความต้องการจำเป็นของครูคหกรรมเป็นแนวทางสร้างรูปแบบสมรรถนะ เมื่อพิจารณาจากลำดับความต้องการจำเป็นจากสูงไปหาต่ำ 10 ลำดับ 12 สมรรถนะ ได้แก่ 1) การใช้พัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ด้านคหกรรมศาสตร์ (PNI_{Modified} 0.348) 2) การสร้างและพัฒนาหลักสูตร (PNI_{Modified} 0.346) 3) การวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านคหกรรมศาสตร์ (PNI_{Modified} 0.344) 4) ความรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ (PNI_{Modified} 0.342) 5) การสังเคราะห์ (PNI_{Modified} 0.341) 6) การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ผู้เรียน (PNI_{Modified} 0.339) และการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อจัดการเรียนรู้ด้านคหกรรมศาสตร์ (PNI_{Modified} 0.339) 7) การปฏิบัติงานอย่างไตร่ตรอง (PNI 0.332) และการสร้างเครือข่ายความ

ร่วมมือเพื่อจัดการเรียนรู้ (PNI_{Modified} 0.332) 8) การจัดการเรียนรู้ด้านคหกรรมศาสตร์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (PNI_{Modified} 0.325) 9) การเป็นบุคคลแห่งการเปลี่ยนแปลง (PNI_{Modified} 0.324) 10) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (PNI_{Modified} 0.323)

5) ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามเพื่อพัฒนาสมรรถนะครูคหกรรม

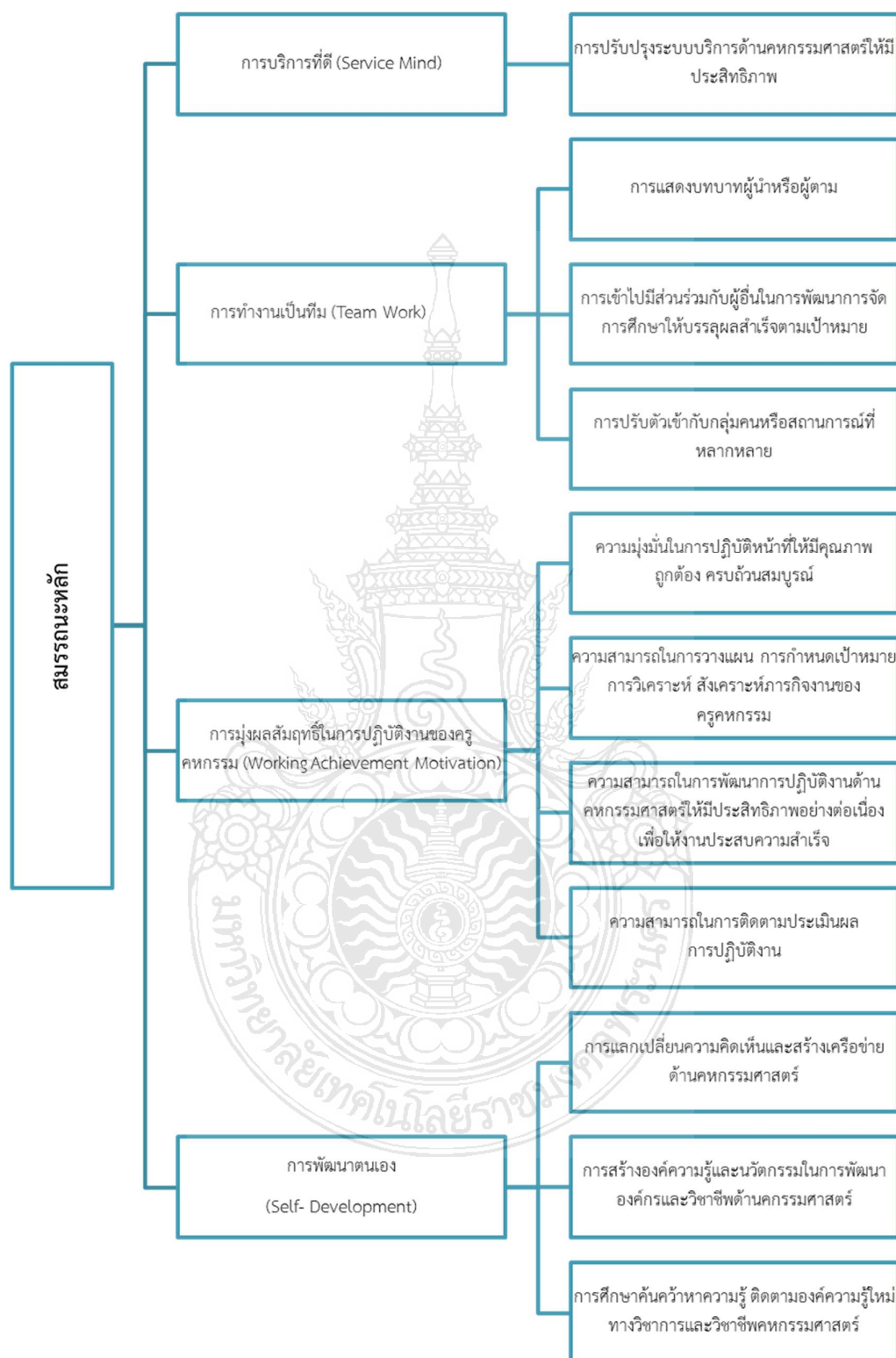
ตารางที่ 4.9 ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบประเมิน

ลำดับ	ข้อเสนอแนะ	จำนวน (คน)
1	ควรมีการจัดการอบรมเพื่อเพิ่มสมรรถนะครูคหกรรม	14
2	ควรให้ครูคหกรรมมีสมรรถนะด้านเทคโนโลยีเพิ่มมากขึ้น	12
3	ผลจากการวิจัย ควรประยุกต์นำไปใช้ต่อยอดกับการจัดการเรียนการสอนได้จริง	6
4	ควรมีการพัฒนาหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับคหกรรมศาสตร์ เพื่อให้ครูคหกรรมมีสมรรถนะด้านนี้และใช้ประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนได้	4

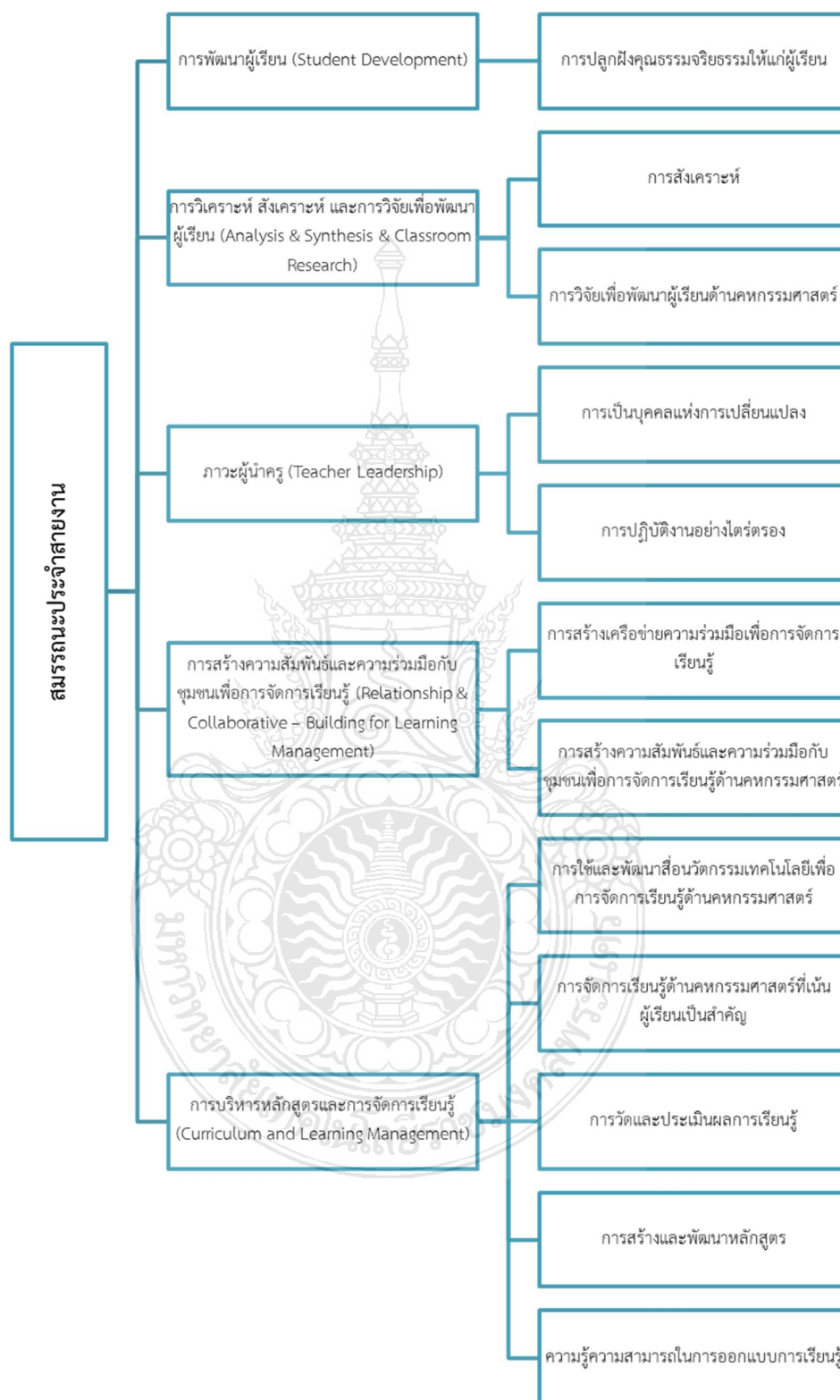
จากตารางที่ 4.9 ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบประเมิน สรุปได้ว่า ควรมีการจัดการอบรมเพื่อเพิ่มสมรรถนะครูคหกรรม จำนวน 14 คน รองลงมาคือ ต้องการให้ครูคหกรรมมีสมรรถนะด้านเทคโนโลยีที่เพิ่มมากขึ้น จำนวน 12 คน ผลจากการวิจัยควรประยุกต์นำไปใช้ต่อยอดกับการจัดการเรียนการสอนได้จริง จำนวน 6 คน และควรมีการพัฒนาหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับคหกรรมศาสตร์เพื่อให้ครูคหกรรมมีสมรรถนะด้านนี้และใช้ประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนได้ จำนวน 4 คน

จากข้อเสนอแนะดังกล่าว พบว่า ผู้ตอบแบบประเมินมีความต้องการให้จัดอบรมซึ่งสอดคล้องกับวิธีดำเนินการวิจัย โดยผู้วิจัยได้นำไปประยุกต์ในการจัดทำข้อมูลคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม จากข้อตามผลของงานวิจัยและเน้นกิจกรรมการอบรมที่สอดคล้องกับการปฏิบัติงานและการปฏิบัติการสอนของครูคหกรรมเพื่อให้สามารถนำผลจากการอบรมไปใช้ประโยชน์ได้จริง

โดยสรุป ความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูคหกรรมจากการวิเคราะห์แบบประเมิน แบ่งเป็น ความต้องการจำเป็นด้านสมรรถนะหลักของครูคหกรรม และความต้องการจำเป็นด้านสมรรถนะประจำสายงานของครูคหกรรม ตามภาพที่ 4.1 และ 4.2

ภาพที่ 4.1 ความต้องการจำเป็นด้านสมรรถนะหลักของครูคหกรรม

ภาพที่ 4.2 ความต้องการจำเป็นด้านสมรรถนะประจำสายงานของครูคหกรรม

4.1.1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามได้ช่องว่างสมรรถนะหรือความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะครูคหกรรม นำไปสู่การทำแบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำผลการสัมภาษณ์เป็นแนวทางสร้างรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม จากการสัมภาษณ์เชิงลึกความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะหลัก สมรรถนะประจำสายงาน โดยผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมิน จัดทำเป็นแบบสัมภาษณ์ ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 15 คน ประกอบด้วย ครูคหกรรม หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และผู้บริหารสถานศึกษา เกี่ยวกับการจัดลำดับสมรรถนะครูคหกรรม ความคิดเห็นต่อการสร้างรูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม ทำการวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อใช้เป็นแนวทางสร้างรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ การจัดลำดับสมรรถนะครูคหกรรม และความคิดเห็นต่อการสร้างรูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม ในการนำเสนอ มีการอ้างอิงผู้ให้ข้อมูลด้วยสัญลักษณ์ P ตามด้วยข้อมูลการให้สัมภาษณ์ หมายเลข และประโยคคำพูด (Quotation) ในขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล (Hofmann, 2020)

1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตารางที่ 4.10 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์ คนที่	สถานที่ทำงาน	ตำแหน่ง	ประสบการณ์ การทำงาน (ปี)
P 1	โรงเรียนชินรสวิทยาลั	ครู	7 ปี
P 2	โรงเรียนเทพศิรินทร์	ครู	7 ปี
P 3	โรงเรียนสตรีวัดระฆัง	ครู	7 ปี
P 4	โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา	ครู	17 ปี
P 5	โรงเรียนศรีอยุธยา ในพระ อุปถัมภ์ฯ	ครู	8 ปี
P 6	โรงเรียนสตรีวิทยา	หัวหน้ากลุ่มสาระ การเรียนรู้การงานอาชีพ	8 ปี
P 7	โรงเรียนสาธิตแห่ง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนา การศึกษา	หัวหน้ากลุ่มสาระ การเรียนรู้การงานอาชีพ	17 ปี

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

ผู้ให้สัมภาษณ์ คนที่	สถานที่ทำงาน	ตำแหน่ง	ประสบการณ์ การทำงาน (ปี)
P 8	โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ๒	หัวหน้ากลุ่มสาระการ เรียนรู้ การงานอาชีพ	7 ปี
P 9	โรงเรียนสารวิทยา	หัวหน้ากลุ่มสาระการ เรียนรู้ การงานอาชีพ	8 ปี
P 10	โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา	หัวหน้ากลุ่มสาระการ เรียนรู้ การงานอาชีพ	22 ปี
P 11	โรงเรียนสตรีวิทยา	ผู้บริหารสถานศึกษา	24 ปี
P 12	โรงเรียนสตรีวัดระฆัง	ผู้บริหารสถานศึกษา	20 ปี
P 13	โรงเรียนชิโนรสวิทยาลัย	ผู้บริหารสถานศึกษา	36 ปี
P 14	โรงเรียนเทพศิรินทร์	ผู้บริหารสถานศึกษา	27 ปี
P 15	โรงเรียนทวีธาภิเศก	ผู้บริหารสถานศึกษา	30 ปี

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ สังกัดในโรงเรียนรวม 10 แห่ง มีตำแหน่งครู หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และผู้บริหารสถานศึกษา ตำแหน่งละ 5 คนเท่ากัน มีประสบการณ์การทำงานสูงสุด 36 ปี รองลงมา คือ 30 ปี และ 27 ปีตามลำดับ และมีประสบการณ์การทำงานต่ำสุด 7 ปี

2) การจัดลำดับสมรรถนะหลักครูครุฑกรรมตามความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ เป็นผล การจัดลำดับสมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงานที่ได้จากผลการวิเคราะห์แบบสอบถาม โดยผู้ให้สัมภาษณ์มีความคิดเห็นในการจัดลำดับสมรรถนะทั้ง 2 ด้าน ข้อมูลตามตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 การจัดลำดับสมรรถนะครูคหกรรมตามความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์

สมรรถนะหลัก	
ลำดับ	สมรรถนะครูคหกรรม
1	การสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมในการพัฒนาองค์กรและวิชาชีพด้านคหกรรมศาสตร์
2	การศึกษาค้นคว้าความรู้ ติดตามองค์ความรู้ใหม่ ๆ ทางวิชาการและวิชาชีพคหกรรมศาสตร์
3	ความสามารถในการวางแผน การกำหนดเป้าหมาย การวิเคราะห์ สังเคราะห์ภารกิจงานของครูคหกรรม
4	ความมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ให้มีคุณภาพ ถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์
5	การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสร้างเครือข่ายด้าน คหกรรมศาสตร์
6	ความสามารถในการพัฒนาการปฏิบัติงานด้านคหกรรมศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องเพื่อให้งานประสบความสำเร็จ
7	การปรับปรุงระบบบริการด้านคหกรรมศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพ
8	การเข้าไปมีส่วนร่วมกับผู้อื่นในการพัฒนาจัดการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จเป้าหมาย
9	ความสามารถในการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน
10	การแสดงบทบาทผู้นำหรือผู้ตาม
11	การปรับตัวเข้ากับกลุ่มคนหรือสถานการณ์ที่หลากหลาย
สมรรถนะประจำสายงาน	
1	ความรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้
2	การสร้างและพัฒนาหลักสูตร
3	การจัดการเรียนรู้ด้านคหกรรมศาสตร์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
4	การใช้พัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ด้านคหกรรมศาสตร์
5	การสังเคราะห์
6	การวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านคหกรรมศาสตร์
7	การวัดและประเมินผลการเรียนรู้
8	การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อจัดการเรียนรู้ด้านคหกรรมศาสตร์
9	การเป็นบุคคลแห่งการเปลี่ยนแปลง
10	การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ผู้เรียน
11	การปฏิบัติงานอย่างไต่ตรอง
12	การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อจัดการเรียนรู้

จากตารางที่ 4.11 พบว่า 1) สมรรถนะหลักของครูคหกรรม เรียงตามลำดับดังนี้ คือ

- 1.1) การสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมในการพัฒนาองค์กรและวิชาชีพด้านคหกรรมศาสตร์
- 1.2) การศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ติดตามองค์ความรู้ใหม่ ๆ ทางวิชาการและวิชาชีพคหกรรมศาสตร์
- 1.3) ความสามารถในการวางแผนการกำหนดเป้าหมาย การวิเคราะห์ สังเคราะห์ภารกิจงานของครูคหกรรม
- 1.4) ความมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ให้มีคุณภาพถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์
- 1.5) การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสร้างเครือข่ายด้านคหกรรมศาสตร์
- 1.6) ความสามารถในการพัฒนาการปฏิบัติงานด้านคหกรรมศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องเพื่อให้งานประสบความสำเร็จ
- 1.7) การปรับปรุงระบบบริการด้านคหกรรมศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพ
- 1.8) การเข้าไปมีส่วนร่วมกับผู้อื่นในการพัฒนาจัดการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จเป้าหมาย
- 1.9) ความสามารถในการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน
- 10) การแสดงบทบาทผู้นำหรือผู้ตาม และ
- 1.11) การปรับตัวเข้ากับกลุ่มคนหรือสถานการณ์ที่หลากหลาย ตามลำดับ

2) สมรรถนะประจำสายงาน ตามลำดับดังนี้ คือ

- 2.1) ความรู้ ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้
- 2.2) การสร้างและพัฒนาหลักสูตร
- 2.3) การจัดการเรียนรู้ด้านคหกรรมศาสตร์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 2.4) การใช้พัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ด้านคหกรรมศาสตร์
- 2.5) การสังเคราะห์
- 2.6) การวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านคหกรรมศาสตร์
- 2.7) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้
- 2.8) การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อจัดการเรียนรู้ด้านคหกรรมศาสตร์
- 2.9) การเป็นบุคคลแห่งการเปลี่ยนแปลง
- 2.10) การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ผู้เรียน
- 2.11) การปฏิบัติงานอย่างไตร่ตรอง และ
- 2.12) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อจัดการเรียนรู้

3) ความคิดเห็นต่อการสร้างรูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม

ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก ได้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ให้สัมภาษณ์ต่อการสร้างรูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม ผู้วิจัยได้ถอดเทป จัดกลุ่ม เรียบเรียงข้อมูล จัดลำดับ และสังเคราะห์ข้อมูลตามเนื้อหาที่ต้องการศึกษาได้ 5 ประเด็น ดังนี้

3.1) ความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ต่อการสร้างรูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม

3.1.1) ประเด็นความสำคัญของสมรรถนะครูต่อการเรียนการสอนในยุคปัจจุบันโดยรวมผู้ให้สัมภาษณ์มีความคิดเห็นว่า สมรรถนะครูมีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการเรียนการสอนในยุคปัจจุบัน เนื่องจากครูผู้สอนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนการสอน และถ่ายทอดองค์ความรู้แก่ผู้เรียน ผู้สอนต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับสังคมในยุคปัจจุบัน ตลอดจนมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ต้องพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อันก่อให้เกิดประสิทธิภาพแก่การจัดการเรียนรู้ สามารถต่อยอดถึงผู้เรียน และพัฒนาสู่การเป็นนวัตกรรม

“...สมรรถนะครูมีความสำคัญเป็นอย่างมาก ครูบางคนอาจมองว่าการสอนในปัจจุบันเป็นแค่การให้ความรู้ โดยไม่ได้พิจารณาหรือมองถึงแนวทางการต่อยอดความรู้ของนักเรียน ดังนั้น การที่ครูมี

สมรรถนะที่เหมาะสม อาจมีผลทำให้ครูมีมุมมองการจัดการเรียนการสอนที่เปลี่ยนแปลงไป...”

- ผู้ให้สัมภาษณ์ P1

“...มีความสำคัญ เนื่องจากรูปแบบการเรียนการสอนในปัจจุบันเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูผู้สอนจึงมีความจำเป็นต้องปรับตัวให้ทันตามบริบทของผู้เรียนและสังคมที่เปลี่ยนไป...” - ผู้ให้สัมภาษณ์ P3

“...มีความคิดเห็นว่าความสำคัญนะ และสำคัญมาก เพราะสังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ดังนั้น การเรียนการสอนในปัจจุบัน นอกจากครูคุณครูต้องเน้นให้ผู้เรียน เรียนดี มีความสุขแล้ว ยังต้องมีสมรรถนะที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและความต้องการของโลกในยุคปัจจุบันด้วย...” - ผู้ให้สัมภาษณ์ P14

3.1.2) ประเด็นแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูคุณครูในปัจจุบัน

ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ข้อมูลว่า ในปัจจุบัน สมรรถนะครูมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนโดยสมรรถนะครูคุณครู ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานและการสอน สามารถแบ่งแนวทางพัฒนาสมรรถนะได้ 3 ด้าน ได้แก่ ความรู้ คือ ความรู้ ทักษะ คุณลักษณะ

“...แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูคุณครูควรมุ่งพัฒนา 3 ด้าน คือ ด้านความรู้วิชาชีพคุณครู ด้านทักษะการใช้เครื่องมือเฉพาะทางที่เกี่ยวข้องกับงานคุณครู ด้านคุณลักษณะ เช่น ภาวะความเป็นผู้นำการศึกษาวิชาชีพ และด้านคุณลักษณะการเป็นครูมืออาชีพ...” - ผู้ให้สัมภาษณ์ P7

“...ควรมีการฝึกอบรมการให้ความรู้ระยะสั้น และฝึกอบรมให้ความรู้ระยะยาว เพื่อบ่มเพาะหรือสร้างครูคุณครูยุคใหม่ให้มีสมรรถนะที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ในยุคนี้ ควรจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อนพ้องครูคุณครูเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เจตคติ ร่วมกันพัฒนาหลักสูตร พัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้ตอบสนองความต้องการของนักเรียน มีกิจกรรมเผยแพร่ผลงานวิชาการ งานวิจัย ส่งเสริมสนับสนุนให้มีกิจกรรมให้นักเรียนได้ฝึกทักษะ และฝึกประสบการณ์อาชีพ เพื่อให้ครูได้มีพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน...” - ผู้ให้สัมภาษณ์ P8

“...ที่ผ่านมา อาจมีการพัฒนาครูคุณครูบ้างในหน่วยงานหรือองค์กรเฉพาะกลุ่มบุคคล เช่น การจัดตั้งกลุ่มเครือข่าย ความร่วมมือต่าง ๆ แต่ก็ยังไม่ได้มีแนวทางในการดำเนินการที่ชัดเจนหรือเป็นรูปธรรมเท่าที่ควร อาจเนื่องมาจากขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานหลัก เพราะครูคุณครูเป็นเพียงกลุ่มครูสาขาวิชาเดียวที่ทางหน่วยงานหลักมองว่าเป็นกลุ่มบุคคลกลุ่มเล็ก ควรมีการร่วมมือในการพัฒนาสมรรถนะของครูคุณครู...” - ผู้ให้สัมภาษณ์ P9

“...การพัฒนาสมรรถนะครูคุณครู คิดว่า มีแนวทางดังนี้ 1) การให้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นเพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางด้านคุณครู 2) เข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะ และนำมาต่อยอดในการจัดการเรียนการสอน 3) การเข้าร่วมสัมมนาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างแรงบันดาลใจในการประกอบวิชาชีพ...” - ผู้ให้สัมภาษณ์ P10

“...การดำเนินงานควรเริ่มตั้งแต่การศึกษาในระดับอุดมศึกษาของครู สถานศึกษา ระดับอุดมศึกษาควรปลูกฝังและพัฒนาความสามารถให้แก่ นักศึกษาวิชาชีพครูให้มีสมรรถนะที่พึงประสงค์...” - ผู้ให้สัมภาษณ์ P13

3.1.3) ประเด็นรูปแบบการให้ความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูคหกรรม

ผู้ให้สัมภาษณ์โดยรวมมีความคิดเห็นว่า ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้ สร้างเครือข่าย ในการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ และการศึกษาดูงานทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ

“...การจัดอบรม/สัมมนา หรือกิจกรรม ทั้งในรูปแบบออนไลน์ และออนไซต์...” - ผู้ให้สัมภาษณ์ P2

“...รูปแบบออนไซต์เหมาะสำหรับการจัดประชุมทางวิชาการเชิงปฏิบัติการ การสัมมนาเพื่อ แลกเปลี่ยนการเรียนรู้ทำให้เกิดการพัฒนาสมรรถนะครูคหกรรม...” - ผู้ให้สัมภาษณ์ P8

“...ควรจัดทำแหล่งข้อมูล แหล่งความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนคหกรรมศาสตร์ และมีการจัดการความรู้ สร้างเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูคหกรรม...” - ผู้ให้สัมภาษณ์ P4

“...รูปแบบในการให้ความรู้ ควรเป็นรูปแบบที่ได้ลงมือปฏิบัติ ทำให้เกิดความชำนาญ จนได้ องค์ความรู้ของตนเองที่สามารถนำไปถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้อื่นได้...” - ผู้ให้สัมภาษณ์ P6

“...จัดอบรมสัมมนาเชิงประยุกต์ หรือมีกิจกรรมที่ได้ฝึกคิดและปฏิบัติเพื่อให้เกิดสมรรถนะ จริง...” - ผู้ให้สัมภาษณ์ P9

“...ควรที่จะศึกษาดูงาน Best Practice ของครูที่มีผลงานเด่นด้านคหกรรม นำเป็นแนวทาง ในการพัฒนาสมรรถนะครูคหกรรม...” - ผู้ให้สัมภาษณ์ P15

3.1.4) ประเด็นระยะเวลาและช่วงเวลาที่เหมาะสมในการพัฒนาสมรรถนะ ครูคหกรรมผู้ให้สัมภาษณ์มีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ ควรใช้ระยะเวลาช่วงปิดภาค เรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะครูคหกรรม เนื่องจากไม่กระทบต่อการปฏิบัติงาน และการจัดการพัฒนาไม่ควรใช้ระยะเวลาเกิน 2 วัน โดยสามารถดำเนินการได้ตลอดปีการศึกษา

“...ส่วนตัวมองว่า ระยะเวลาหรือช่วงเวลาไม่ใช่ประเด็นสำคัญในการพัฒนา อาจจะใช้เวลา มากหรือน้อยขึ้นอยู่กับแนวทาง วิธีการ และรูปแบบของการพัฒนา...” - ผู้ให้สัมภาษณ์ P1

“...การพัฒนาตนเองนั้น สามารถพัฒนาได้ตลอดปีการศึกษา และได้ทุกช่วงเวลานั้นขึ้นอยู่กับ การบริหารจัดการของตนเองมากกว่า...” - ผู้ให้สัมภาษณ์ P5

“...ควรใช้เวลาไม่เกิน 2 วัน ในช่วงของวันหยุด เสาร์ อาทิตย์หรือปิดภาคเรียน ...” - ผู้ให้สัมภาษณ์ P11

“...ควรเป็นช่วงปิดภาคเรียน หรือช่วงเวลา เสาร์ อาทิตย์ โดยไม่ควรกระทบต่อการปฏิบัติ ราชการ...” - ผู้ให้สัมภาษณ์ P13

3.15) ประเด็นวิธีการประเมินผลทำให้ความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูคหกรรมผู้ให้การสัมภาษณ์โดยรวมมีความคิดเห็นว่า รูปแบบ/วิธีการในการประเมินผลทำให้ความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูคหกรรม ควรดำเนินการให้เห็นเป็นรูปธรรม มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม การประเมินตนเอง และการประเมินโดยผู้เกี่ยวข้อง เช่น การสังเกตพฤติกรรม การประเมินผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการสอน

“...ใช้วิธีการการสังเกตพฤติกรรม โดยผู้ที่สังเกตและประเมินจะต้องทำด้วยความตรงไปตรงมา มีความใกล้ชิดเพียงพอที่จะสังเกตพฤติกรรมของผู้ถูกประเมิน ต้องหมั่นสังเกตและจดบันทึกพฤติกรรมการทำงานของผู้ถูกประเมินเป็นระยะ ๆ เพื่อเป็นหลักฐานยืนยันการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพ ถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ โดยมีการวางแผน กำหนดเป้าหมาย ติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน และปรับปรุงพัฒนาประสิทธิภาพและผลงานอย่างต่อเนื่อง...”
- ผู้ให้สัมภาษณ์ P7

“...มีเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินได้หลายหลายวิธี ไม่ว่าจะเป็น แบบสังเกตพฤติกรรม บันทึกหลังสอน งานวิจัย อนุทิน ผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะที่สอน...” - ผู้ให้สัมภาษณ์ P8

“...การประเมินควรประเมินตามสภาพจริงผ่านการสังเกตการณ์ในการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากเป็นครูผู้สอน หรืออาจสรุปผลการดำเนินการของตนเอง (SAR) เพื่อให้มีข้อมูลในการประเมินผลได้...” - ผู้ให้สัมภาษณ์ P12

สรุป ความคิดเห็นต่อการสร้างรูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม แบ่งเป็น 4 ประเด็น ได้แก่ 1) ความสำคัญและแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูคหกรรม พบว่า ในปัจจุบัน สมรรถนะครูมีความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนการสอน และถ่ายทอดองค์ความรู้แก่ผู้เรียน ต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับสังคมปัจจุบัน ตลอดจนมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีผลให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ สามารถต่อยอดถึงผู้เรียนและพัฒนาสู่การเป็นนวัตกรรม โดยเฉพาะครูคหกรรมที่ต้องมีความสามารถทั้งในเชิงวิชาการและเชิงวิชาชีพที่สอดคล้องกับธรรมชาติการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่เชื่อมโยงกับการใช้ชีวิตประจำวันหรือการศึกษาต่อ โดยแนวทางการพัฒนาต้องส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้วย แนวทางพัฒนาสามารถแบ่งได้ 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะของครูคหกรรม 2) รูปแบบ/วิธีการให้ความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูคหกรรม ควรใช้วิธีการจัดอบรมให้ความรู้ การสร้างเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ และการศึกษาดูงานทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ทั้งนี้ เพื่อให้ครูคหกรรมมีประสบการณ์ในการเรียนรู้และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบันและโลกอนาคต 3) ช่วงเวลาในการพัฒนาสมรรถนะครูคหกรรม ควรใช้เวลาในช่วงปิดภาคเรียนหรือช่วงวันหยุด เสาร์ อาทิตย์ เนื่องจากไม่กระทบต่อการปฏิบัติงานและการปฏิบัติการสอน โดยกำหนดระยะเวลา 2 วัน หรือตามความเหมาะสมของหัวข้อสมรรถนะที่จำเป็น

ก่อนหลัง และ 4) วิธีการประเมินผลการให้ความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูคหกรรม ควรกำหนดวิธีการในการประเมินผลที่เป็นรูปธรรม มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ทั้งการประเมินตนเอง และประเมินโดยผู้เกี่ยวข้อง โดยสรุปประเด็นความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ต่อการสร้างรูปแบบสมรรถนะครูคหกรรมตามภาพที่ 4.3

ภาพที่ 4.3 สรุปประเด็นความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ต่อการสร้างรูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม

สมรรถนะครูคหกรรมและแนวทางการพัฒนาครูคหกรรมจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อใช้ในการสร้างรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรมตามภาพที่ 4.4

ภาพที่ 4.4 สมรรถนะครูคหกรรม และแนวทางการพัฒนาครูคหกรรม

4.1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 รูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนการได้มาซึ่งรูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม โดยผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ได้แก่ 1) สมรรถนะหลัก 11 สมรรถนะ และสมรรถนะประจำสายงาน 12 สมรรถนะ 2) แนวทางการพัฒนาครูคหกรรม ประกอบด้วย แนวทางการพัฒนาสมรรถนะ รูปแบบการให้ความรู้ ระยะเวลาและช่วงเวลาที่เหมาะสม และวิธีการประเมินผล ดำเนินการจัดทำรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม โดยใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) แนวคิดทฤษฎีสมรรถนะของ McClelland (1975) แนวคิดทฤษฎีเชิงระบบของ (Ludwig von, 1968) และแนวคิด ADDIE Model ของ Branson (1975) กำหนดเป็นแผนภาพการพัฒนาสมรรถนะ จากนั้น นำข้อมูลเข้าสู่กิจกรรมการสนทนากลุ่มโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 15 คน ประกอบด้วย ครูคหกรรม ผู้เชี่ยวชาญด้านสมรรถนะ และอาจารย์ในสังกัดมหาวิทยาลัยที่จัดการเรียนการสอนคหกรรมศาสตร์ โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ ผลการจัดทำรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม ผลการประเมินรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรมจากกิจกรรมการประชุมสนทนากลุ่ม และผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรมจากแบบประเมิน ดังนี้

4.1.2.1 ผลการจัดทำรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม

1) ผลการจัดทำรูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม โดยยึดหลักตาม 1) แนวคิด ทฤษฎีสมรรถนะของ McClelland (1975) 2) มาตรฐานสมรรถนะครู สังกัดสำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) 3) แนวคิดทฤษฎีเชิงระบบของ (Ludwig von, 1968) และ 4) ขั้นตอนของกระบวนการพัฒนาสมรรถนะครู ตามแนวคิด ADDIE Model (Branson, 1975) ร่วมกับผลการวิเคราะห์แบบสอบถามจากครูคหกรรมจำนวน 177 คน การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูคหกรรม หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และผู้บริหารสถานศึกษา จากนั้น นำผลการวิเคราะห์ทั้ง 2 ส่วน จัดทำเป็นรูปแบบเพื่อนำเข้าสู่การดำเนินงานตามกิจกรรมการประชุมสนทนากลุ่ม

รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม ตามภาพที่ 4.5

ทั้ง T E และ A เป็นปัจจัยนำเข้าซึ่งเป็นขั้นตอนแรกของการนำแนวคิดเชิงระบบ (System theory) มาเป็นแนวทางการจัดทำรูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม

C (Construct) หรือกระบวนการพัฒนา เป็นการพัฒนาสมรรถนะครูที่ออกแบบเป็นขั้นตอน โดยนำแนวคิดทฤษฎี ADDIE Model, (Branson, 1975) ประกอบด้วย การวิเคราะห์ (Analysis) การออกแบบ (Design) การพัฒนา (Development) การนำไปทดลองใช้ (Implement) การประเมินผล (Evaluation)

H (How To) หรือวิธีการที่ใช้ในการพัฒนา เป็นวิธีการพัฒนาสมรรถนะครู ประกอบด้วย การอบรมเชิงปฏิบัติการ การสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การเรียนรู้ด้วยตนเอง พี่เลี้ยงสอนงาน PLC และการศึกษาดูงาน

ทั้ง C และ H เป็นกระบวนการ ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สองของแนวคิดเชิงระบบที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

E (Effect) หรือผลที่ได้จากการพัฒนาสมรรถนะครูคหกรรม จำแนกเป็นสมรรถหลักและสมรรถนะประจำสายงาน E เป็นผลผลิต เป็นขั้นตอนที่สามของการใช้แนวคิดเชิงระบบ

R (Refine) หรือการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยสถานศึกษาต้องมีการพัฒนาครูคหกรรม และครูคหกรรมต้องพัฒนาตนเอง และควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง R แทนการให้ข้อมูลย้อนกลับซึ่งเป็นขั้นตอนที่สี่ของแนวคิดเชิงระบบโดยการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

2) ผลการจัดทำกระบวนการพัฒนาสมรรถนะครูตามแนวคิด ADDIE Model ตามภาพที่ 4.6

ภาพที่ 4.6 กระบวนการพัฒนาสมรรถนะครูคหกรรม ตามแนวคิด ADDIE model

จากภาพที่ 4.6 กระบวนการพัฒนาสมรรถนะครู ตามแนวคิด ADDIE model (Branson, 1975) มี 5 ขั้นตอนที่ใช้ในการพัฒนาสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดดังนี้

Analysis (การวิเคราะห์) ผู้วิจัยได้วิเคราะห์หาช่องว่างเพื่อพัฒนาสมรรถนะที่พึงประสงค์และสมรรถนะปัจจุบันของครูคหกรรม ผ่านการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามและจากการสัมภาษณ์เชิงลึก รวมถึงการวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะครูคหกรรม ได้แก่ การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของครูคหกรรม การวิเคราะห์สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน การพัฒนาผู้เรียน การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ การทำงานเป็นทีม โดยสมรรถนะหลักที่ต้องการพัฒนามากที่สุด คือ การพัฒนาตนเอง ส่วนสมรรถนะประจำสายงานที่ต้องการพัฒนามากที่สุด คือ การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้

Design (การออกแบบ) นำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนการวิเคราะห์มาวางแผน และออกแบบหลักสูตร ตลอดจนกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ (Learning objectives) การเขียนเป้าหมายที่สามารถวัดผลได้ชัดเจน การออกแบบเนื้อหา (Content structure) การจัดลำดับเนื้อหาตามความเหมาะสมในการเลือกวิธีการพัฒนาสมรรถนะครูคหกรรม เป็นการเลือกวิธีการหรือเทคนิคที่ใช้ในการสอน เช่น การสอนแบบบรรยาย การสอนผ่านการทำกิจกรรม การใช้เทคโนโลยีการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ การเลือกเครื่องมือและสื่อการสอน (Instructional materials and media) การเลือกสื่อการสอนที่เหมาะสม เช่น สไลด์ วิดีโอ เอกสารประกอบการเรียนการสอน โปรแกรมคอมพิวเตอร์ การออกแบบการประเมินผล (Assessment and evaluation) การวางแผนการประเมินผลทั้งระหว่างการเรียนรู้และหลังการเรียนรู้เพื่อวัดผลการเรียนรู้ของครูคหกรรม โดยมีระยะเวลาตลอดหลักสูตร 5 วัน 31 ชั่วโมง ในช่วงเวลาที่เหมาะสมคือช่วงปิดภาคเรียน

Development (การพัฒนา) เป็นการนำแผนที่ออกแบบ มาสร้างเนื้อหาและสื่อการสอนเช่น STEAM education กับคหกรรมศาสตร์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical thinking) ตามที่ได้ออกแบบไว้มาพัฒนาผ่านการสร้างเนื้อหาการอบรม (Content creation) การผลิตหรือจัดเตรียมเนื้อหาตามที่ได้ออกแบบไว้ การพัฒนาเครื่องมือการอบรม (Development of instructional materials) การสร้างสื่อการเรียนรู้ เช่น สไลด์ เอกสาร วิดีโอ หรือแอปพลิเคชันที่ใช้ในการเรียนการสอน การพัฒนาระบบหรือโปรแกรม (Software or platform development) หากหลักสูตรใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ เช่น ระบบ E-learning การทดสอบเนื้อหาการอบรม (Pilot testing) การทดสอบเนื้อหาหรือสื่อการสอนในกลุ่มทดลอง เพื่อประเมินคุณภาพและปรับปรุงให้เหมาะสม

Implementation (การนำไปใช้) เป็นการนำหลักสูตรที่ได้พัฒนาขึ้นมาใช้จริงกับครูคหกรรม ประกอบด้วย การฝึกอบรมผู้สอน (Trainer preparation) การเตรียมความพร้อมให้กับผู้สอนหรือผู้เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร เช่น วิธีการอบรมเชิงปฏิบัติการผ่านกระบวนการกลุ่ม การเรียนรู้ด้วยตนเอง การสร้างเครือข่าย การศึกษาดูงาน และการฝึกปฏิบัติจริง การจัดการทรัพยากร (Resource Management) การเตรียมเครื่องมือและทรัพยากรที่จำเป็น เช่น ห้องเรียน อุปกรณ์ หรือสื่อการเรียนการสอนต่าง ๆ

Evaluation (การประเมินผล) การประเมินผลกระบวนการเรียนการสอน และผลลัพธ์การเรียนรู้ของครูคหกรรม ได้แก่ การประเมินกระบวนการ (Process evaluation) การประเมินการดำเนินการในแต่ละขั้นตอนของหลักสูตร ได้แก่ การทดสอบความรู้หลังการอบรม การประเมินทักษะ การประเมินตนเองก่อน - หลังการอบรม การประเมินการประเมินความพึงพอใจต่อการอบรม รวมถึงการนิเทศ กำกับ ติดตาม การประเมินตนเอง และการประเมินโดยผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยใช้ข้อมูลที่ได้จากการประเมินก่อนหน้าเพื่อทำการปรับปรุง

3) ผลการจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม มีวิธีจัดทำควบคู่กับการจัดทำรูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม โดยมีส่วนประกอบของคู่มือแบ่งเป็น 4 บท ได้แก่ บทที่ 1 บทนำ ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ คำจำกัดความ วิธีการใช้คู่มือสมรรถนะครูคหกรรม และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ บทที่ 2 รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูคหกรรม ประกอบด้วย ผลการวิจัยสมรรถนะหลักของครูคหกรรม ผลการวิจัยสมรรถนะประจำสายงานของครูคหกรรม และรูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม บทที่ 3 หลักสูตรฝึกอบรมสมรรถนะครูคหกรรม ประกอบด้วย หลักการและเหตุผลของหลักสูตร วัตถุประสงค์ของหลักสูตร ประเภทหลักสูตร/กลุ่มเป้าหมาย/ระยะเวลาการอบรม โครงสร้างของหลักสูตร และ แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และบทที่ 4 บทสรุป โดยคู่มือสมรรถนะครูคหกรรม นำเสนอตามภาคผนวก ค

4.1.2.2 ผลการประเมินรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรมจากกิจกรรมการประชุมสนทนากลุ่ม

จัดกิจกรรมการประชุมสนทนากลุ่มโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 15 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วย ครูคหกรรม ผู้เชี่ยวชาญด้านสมรรถนะ และอาจารย์ในสังกัดมหาวิทยาลัยที่จัดการเรียนการสอนด้านคหกรรมศาสตร์ ณ ห้องบัวชมพู คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2567 เวลา 9.00 – 12.00 น. โดยการประชุมสนทนากลุ่มแบ่งเป็น 2 ช่วง ช่วงที่ 1 ระหว่างเวลา 9.00 – 10.30 น. เป็นการประชุมสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่ม ผู้เชี่ยวชาญด้านสมรรถนะ และผู้ทรงคุณวุฒิ อาจารย์ในมหาวิทยาลัยที่จัดการเรียนการสอนด้านคหกรรมศาสตร์ รวม 10 คน ช่วงที่ 2 ระหว่างเวลา 10.30 – 12.00 น.เป็นการประชุมสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิครูคหกรรม จำนวน 5 คน ผลการประชุม

สนทนากลุ่มนำเสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิโดยมีการอ้างอิงผู้ให้ข้อมูลด้วยสัญลักษณ์ Pt คือ ครูคหกรรม Pc คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านสมรรถนะ และ Pl คือ อาจารย์ในมหาวิทยาลัยที่จัดการเรียนการสอนด้านคหกรรมศาสตร์ ตามด้วยประโยคคำพูด (Quotation) ในขั้นตอนการนำเสนอข้อมูล (Hofmann, 2020)

1) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่ม

ผลการสนทนากลุ่ม ได้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิต่อรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม ผู้วิจัยได้ถอดเทป จัดกลุ่ม เรียบเรียงข้อมูล จัดลำดับ และสังเคราะห์ข้อมูลตามเนื้อหาที่ต้องการศึกษาได้ 4 ประเด็น ดังนี้

1.1) ประเด็นจุดเน้นการสอนของครูคหกรรมในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

นโยบายกระทรวงศึกษาธิการและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ในปี 2568 เกี่ยวกับครูคหกรรม มีด้านการเสริมสร้างทักษะอาชีพที่จำเป็นแห่งอนาคต หรือ Future skill และการให้นักเรียนมีรายได้ระหว่างเรียน (Learn to earn) ที่ทาง สพฐ. มีเป้าหมายให้นักเรียนมีทักษะในการประกอบอาชีพในอนาคต และมีรายได้ระหว่างเรียน ควบคู่กับนโยบายการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้และสมรรถนะด้านวิชาการและทักษะการจัดการเรียนรู้แบบ Active learning

“...ในบทบาทของหน่วยการนิเทศกำกับติดตามโรงเรียนสังกัด สพฐ. จะมองในมุมของการขับเคลื่อนนโยบายกระทรวงศึกษาธิการและจุดเน้น สพฐ. ปี 2568 เกี่ยวกับครูคหกรรม จะมีด้านการเสริมสร้างทักษะอาชีพที่จำเป็นแห่งอนาคต หรือ Future skill และการมีรายได้ระหว่างเรียน Learn to Earn ที่ทาง สพฐ. มีเป้าหมายให้นักเรียนมีทักษะการประกอบอาชีพในอนาคตควบคู่กับนโยบายการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้และสมรรถนะด้านวิชาการ ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้แบบ Active learning รวมถึงเมื่อครูคหกรรมคิดค้นนวัตกรรม ผลิตภัณฑ์ขึ้นมาแล้วไม่ได้มีความรู้หรือความเชี่ยวชาญด้านของกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา ทำให้บางครั้ง ชิ้นงานนักเรียนไม่สามารถไปต่อในระดับการเป็นผู้ประกอบการ ถ้าสมมติคุณครูมีความรู้ด้านการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญา สามารถนำผลิตภัณฑ์ที่โรงเรียนผลิตขึ้นไปลงสู่ในการจำหน่ายได้...” - ผู้ให้สัมภาษณ์ Pc1

1.2) ผลการวิจัยสมรรถนะครูคหกรรม

ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ผลการวิจัยสมรรถนะครูคหกรรม ทั้งสมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงานมีความสอดคล้องกับสถานการณ์จริง เป็นรูปแบบของสมรรถนะสำหรับครูคหกรรมยุคใหม่ ทำให้ศาสตร์คหกรรมมีความก้าวหน้าและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

“...มองจาก 2 สมรรถนะ คือ สมรรถนะหลัก และสมรรถนะประจำสายงาน ผลการวิจัย สอดคล้องกับสมรรถนะ การทดลองใช้ การสร้างองค์ความรู้ และนวัตกรรม สมรรถนะประจำสายงาน ออกแบบการเรียนรู้ มีความสอดคล้องกัน และไปด้วยกัน...” - ผู้ให้สัมภาษณ์ PL1

“...ขอชื่นชมในเรื่องของตัวผลการวิจัยนะคะ มีความสอดคล้องกัน เครื่องมือที่สร้างขึ้นต้องขอชื่นชมว่า มันเหมือนเป็นการรวมองค์ความรู้ของครูคหกรรมยุคใหม่ทำให้ศาสตร์คหกรรมมีความก้าวหน้า พัฒนาตั้งแต่ระดับพื้นฐาน ฐานราก ตั้งแต่ในโรงเรียน สุ่มมหาวิทยาลัยให้ไปในทิศทางเดียวกัน...” - ผู้ให้สัมภาษณ์ PL5

1.3) โมเดลสมรรถนะครูคหกรรมจากผลการวิจัย

ผู้ทรงคุณวุฒิทุกรายให้ความเห็นว่า โมเดลสมรรถนะจากผลการวิจัย มีความชัดเจน เหมาะสม สอดคล้องกับผลการวิจัย ครอบคลุมสมรรถนะของครูคหกรรม

“...ทั้งสองส่วน ทั้งสมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงาน ถือเป็นโมเดลกลางที่สามารถนำไปใช้พัฒนาครูคหกรรมหรือครูกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้...” - ผู้ให้สัมภาษณ์ Pc1

“...ขอชื่นชมโมเดลทำออกมาได้ดีมาก ๆ ถือว่าครอบคลุมในเรื่องของสมรรถนะประจำสายงาน ดูแล้วสมรรถนะประจำสายงานได้บ่งบอกในเรื่องของผลที่จะนำไปใช้ได้จริง...” - ผู้ให้สัมภาษณ์ Pc2

“...ในเรื่องโมเดล ซึ่งตรงนี้ ถ้าจะบอกว่าในสิ่งที่ทำมาใกล้เคียงเป็นสมรรถนะหลักและประจำสายงาน เท่าที่ดูในองค์ประกอบของ K S A รู้สึกชื่นชม ค่อนข้างที่จะครอบคลุม...” - ผู้ให้สัมภาษณ์ Pc4

“...มองว่าโมเดลที่สร้างขึ้นตอบโจทย์และมีความสำคัญเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะหากยึดตามที่รูปแบบกำหนดจะทำให้ไม่หลุดกรอบ การอบรมมีความสำคัญและน่าสนใจอย่างมากเนื่องจากครูคหกรรมต้องการเข้ารับอบรม และหลักสูตรการอบรมของ สพฐ. ไม่มีหลักสูตรที่เป็นของครูคหกรรมโดยตรง...” - ผู้ให้สัมภาษณ์ Pt3

“...ผมมองว่าตัวโมเดลเนี่ยสามารถเอาไปใช้ได้จริง เพราะอย่างที่กล่าวมาคือเราไม่สามารถควบคุมรูปแบบการสอนในระดับมหาวิทยาลัยได้ สุดท้ายแล้วคุณครูที่แต่ละสถาบันส่งมา ต้องมีมุมมองการสอน มีรูปแบบวิธีการสอนที่ไม่เหมือนกัน เบื้องต้นในทฤษฎีตรงกลางอาจจะเหมือนกันแต่เทคนิคไม่เหมือนกัน พอโมเดลเนี่ยเป็นโมเดลกลาง สามารถปรับใช้ได้ สุดท้ายแล้ว ตรงปลายเมื่อกระจายไปค่อนข้างที่จะเหมือนกันได้มาก อาจจะเหมือนกัน 100% เลย แต่ว่าเมื่อผ่านตรงนี้ไปแล้วผมว่ามันสามารถยกระดับในส่วนนี้ได้ จึงคิดว่าโมเดลนี้ใช้ได้จริง เพราะว่าในอนาคตผ่านไป 10 ปี 20 ปีในส่วนนี้นั้นสามารถที่จะทำให้หลาย ๆ สถาบันมาร่วมกันและปล่อยออกไป แล้วสมรรถนะครูคหกรรมยังมี

ทิศทางเดียวกันได้ ผมเห็นด้วยกับการเรียงลำดับสมรรถนะครูคหกรรม อย่างแรกคือ เป็นการสร้างนวัตกรรมและการองค์การวิชาชีพด้านการบริการด้วยความรู้...” - ผู้ให้สัมภาษณ์ Pt4

“...โมเดลที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมน่าใช้ โดยที่ผ่านไม่เคยเห็นการใช้ ADDIE Model ในการพัฒนาครู ทำให้เห็นถึงปลายทางที่ว่าครูก็จะเกิดเป็นนวัตกรรมทางคหกรรมศาสตร์...” - ผู้ให้สัมภาษณ์ Pt5

1.4) หลักสูตรอบรมสมรรถนะครูคหกรรม

ผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อคิดเห็นที่หลากหลายในการเสนอแนะการปรับปรุงสมรรถนะของครูคหกรรม โดยเฉพาะในบทที่ 3 หลักสูตรฝึกอบรมสมรรถนะครูคหกรรม สรุปได้ 12 ข้อ ตามตารางที่ 4.14 ซึ่งส่วนใหญ่ข้อเสนอแนะดังกล่าว ตรงกับสมรรถนะที่เป็นผลจากการวิจัยอยู่ก่อนแล้ว และบางข้อเสนอแนะได้ปรับเปลี่ยนเพิ่มเติม และบางข้อเสนอได้กำหนดขึ้นใหม่ คือ ปรับปรุงวิธีการประเมินผล โดยเพิ่มเติมเกณฑ์ผ่าน/ไม่ผ่าน ของผู้เข้าอบรมในกรณีมีการจัดอบรมในอนาคต (บทที่ 3 ข้อ 3.5 แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้)

“...เพิ่มการเสริมสร้างทักษะอาชีพที่จำเป็นแห่งอนาคตหรือ Future skill และการมีรายได้ระหว่างเรียน Learn to Earn ที่ สพฐ. มีเป้าหมายให้นักเรียนมีทักษะการประกอบอาชีพในอนาคต การพัฒนาครูให้มีความรู้และทักษะการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning และความรู้ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรสิ่งทางปัญญา สามารถนำผลิตภัณฑ์ที่โรงเรียนผลิตไปสู่การจำหน่ายได้...” - ผู้ให้สัมภาษณ์ Pc1

“...อยากจะแนะนำเรื่องจริยธรรมจรรยาบรรณวิชาชีพครู เป็นสมรรถนะหลัก เพราะนอกจากเราจะปลูกฝังให้นักเรียนแล้ว สมรรถนะของครูก็สำคัญเช่นกัน แล้วเรื่อง Soft Skill นักเรียนจะเรียนเรื่อง วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี คณิตศาสตร์ เป็นหลัก แต่วิชาคหกรรมศาสตร์เป็นวิชาที่นักเรียนจะสามารถมี Soft skill บางโรงเรียนเป็นโรงเรียนมัธยมชายล้วน วิชาคหกรรมทำให้เขาอ่อนโยนลง เพราะเวลาที่ได้ฝึกทำขนม จัดดอกไม้ หรือแม้กระทั่งลองเย็บปักถักร้อย พอมาทำแล้วจะมีความอ่อนลง วิชาคหกรรมเป็นวิชาสำคัญที่นักเรียนได้ลงมือทำคิดด้วยตนเอง...” - ผู้ให้สัมภาษณ์ Pc2

“...ในมุมมองของธุรกิจ จะต้องใส่ความรู้ด้านเอไอให้ครูคหกรรม เหมือนมีอาจารย์ท่านหนึ่งที่บอกว่า Soft skill ก็สำคัญ ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจด้านใด ไม่ว่าจะเป็นครูคหกรรมหรือนักธุรกิจจะครับ ผมมองว่า การมีความรู้ด้านเทคโนโลยีเนี่ยสำคัญแล้วก็ในเรื่องของการสร้างเครือข่ายในสายวิชาชีพเนี่ย จะทำให้ครูถือว่าทำงานได้ดีแล้ว เพิ่มเติมเรื่องของการสื่อสาร ไม่ว่าหลักสูตรหรือเทคนิคใดขนาดไหน ถ้าครูมีความสามารถในการสื่อสารถ่ายทอดออกมาให้เด็กเรียนสนุก ผมว่ามันก็น่าจะมีประโยชน์ อาจจะเพิ่มทั้ง 3 ตัวนี้ อีกประเด็นหนึ่งก็คือ การจัดการความแตกต่าง เพราะว่าในปัจจุบันเนี่ยมีลูกศิษย์หลายคนที่มีความแตกต่างไม่เหมือนกัน ทั้งอารมณ์ ทั้งความรู้ต่าง ๆ ครูคหกรรมเนี่ยน่าจะมี

ทักษะด้านนี้มันจะทำให้การสอน หรือการสื่อสารเชิงวิชาการสนุก มีศักยภาพมากขึ้น...”

- ผู้ให้สัมภาษณ์ Pc3

“...สิ่งที่สำคัญคือ Experience อย่างที่บอกว่าเราต้องต่อยอดอย่างไร ที่ทำให้ความเป็นครูมีองค์ความรู้ที่ไม่ได้อยู่ในแค่หนังสือหรือว่าสื่อการสอน เพราะฉะนั้น ต้องเอาตัวนี้มาต่อยอดให้เกิดความรู้ใหม่ ๆ มากขึ้น อีกอย่าง คือ Connection อันนี้เป็นสิ่งที่เราคิดว่ามันสำคัญมากจริง ๆ ทำให้นักเรียนหรือครูมีประสบการณ์จริงในการลงพื้นที่หรือองค์กรที่ให้การสนับสนุน ตรงนี้ทำให้การทำงานทุกภาคฝ่าย คือการบูรณาการจริง ๆ ไม่ใช่แค่เฉพาะอยู่ในห้องเรียน จะมีเรื่องของการตลาด สื่อต่าง ๆ โซเชียลมีเดีย AI innovation เทคโนโลยีพวกที่มันเป็น Fast moving trend อันนี้ต้องเอามาปรับต้องเอามาใช้ให้ได้ ในเรื่องของการบูรณาการโดยภาพรวมซึ่งเห็นว่าใช้ STEM ซึ่งตรงนี้ คิดว่าดีมาก ๆ เพราะเหมาะสำหรับยุคใหม่ของการเรียนรู้ที่ไม่ได้เน้นการท่องจำ ใช้ทักษะประสบการณ์แล้วก็เจตคติในการนำมาถ่ายทอดต่อผู้เรียน...” - ผู้ให้สัมภาษณ์ Pc4

“...คหกรรมศาสตร์ เป็นศาสตร์ที่บูรณาการหลายแขนงวิชา ควรเพิ่มเติมเรื่องทักษะการสื่อสารเป็นอย่างแรก และเห็นด้วยกับท่านอาจารย์มาก ๆ เลยว่า ครูคหกรรมหลายคนทักษะในการสื่อสาร การพูดคุยกับนักเรียนยังน้อยอยู่ เด็กสมัยใหม่เขาจะชอบคุณครูที่คล้าย ๆ กับนักแสดงเหมือนคุณครูควรจะทำโอเพ่นเฮาส์ต่อมาเป็นเรื่องทักษะการจัดการความแตกต่างระหว่างบุคคล ต่อมาในเรื่องของทักษะชีวิตคะ เห็นด้วยกับท่านศึกษานิเทศก์ ปัจจุบันจะมี Learn to earn ที่เข้ามาพัฒนาทักษะชีวิต และเห็นด้วยกับสมรรถนะครูคหกรรมที่ส่งเสริมเรื่องสัมพันธ์ในชุมชน เรื่องนี้จะพัฒนาให้เด็ก ๆ มีประสบการณ์ได้พูดคุยหรือเข้าสังคมกับผู้อื่นมากขึ้น อีกเรื่องที่ยอยากให้เพิ่มเติมคือทักษะความคิดสร้างสรรค์ และขอสนับสนุนเรื่องครูคหกรรมกับเทคโนโลยี อยากให้พัฒนาเรื่องการนำความรู้เอโอเข้ามา เนื่องจากสามารถพัฒนานักเรียนได้ในวิชาการหรือการประกอบอาชีพ...” - ผู้ให้สัมภาษณ์ Pc5

“...เสนอแนะว่า จุดสำคัญของการออกแบบการเรียนการสอนในตอนนี้ คือ การเรียนการสอนแบบบูรณาการ คือ กระแสของ STEM หรือ STEAM อยากให้ทำความเข้าใจกับครูคหกรรมว่าต้องรู้จักตนเองว่าวิชาคหกรรมศาสตร์ที่แท้จริงคืออะไร เช่น ศาสตร์บูรณาการ วิธีการจัดการเรียนการสอนต้องจัดออกมาให้เป็นการบูรณาการกับศาสตร์อื่น ๆ อยากเสนอแนะว่าน่าจะทำให้ครูที่สอนในวิชาคหกรรมได้สัมผัสความเป็นธรรมชาติ ความเป็นศาสตร์บูรณาการ ตามความหมายที่สมาคมคหกรรมศาสตร์ให้ไว้ในปี พ.ศ. 2542 โดยจะมีวิธีการอย่างไรให้ครูคหกรรมมีความเข้าใจผ่านการสร้างความเข้าใจแก่ผู้เรียน และเน้นในเรื่องของทักษะการจัดการ 5 ขั้นตอนว่ามีวิธีการอย่างไร คหกรรมศาสตร์มีหลากหลายแขนง และต้องอธิบายถึงที่มาผ่านการใช้ศาสตร์ที่เกี่ยวข้องมาอธิบายโดยเกี่ยวข้องกับหลายแขนง เช่น สังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ศิลปะ มนุษยศาสตร์ เมื่อนำมารวมกันจะทำให้ครูคหกรรมกลายเป็นนักคหกรรมศาสตร์มืออาชีพ สอดคล้องกับความเป็นครูในด้านศึกษาศาสตร์

ต้องรู้ตัวตนที่แท้จริง ความเป็นวิชาชีพของคหกรรมศาสตร์ โดยให้เน้นเรื่องการปฏิบัติ ต้องเริ่มมาก จากทฤษฎีพื้นฐาน กระแส SDGs ต้องสอดแทรก โดยครูต้องมองภาพรวมในการสอนไม่ใช่แค่ในห้องเรียน สอดคล้องกับสังคมและสิ่งแวดล้อม เป็นทฤษฎีหลัก คหกรรมศาสตร์มีความสัมพันธ์กับมนุษย์ และสิ่งแวดล้อม เริ่มจากบ้านสู่ห้องเรียน และสู่สังคม จะส่งผลให้ศาสตร์คหกรรมสอดคล้องกับ SDGs ซึ่งสมรรถนะที่ออกมามีความครอบคลุมในทุกเรื่อง...” - ผู้ให้สัมภาษณ์ PL1

“...เรื่องการจัดการให้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ ที่สำคัญคือ Mindset ซึ่งอยู่ในข้อท้าย ๆ ของสมรรถนะประจำสายงาน เพราะว่าการเป็นครูคหกรรมที่สำคัญคือเรื่องของ Mindset กระบวนการอาจจะเปลี่ยนแปลงไป ทันสมัยขึ้น สนุกขึ้น แต่ทำให้เขาตระหนักว่า เรามีคนแตกต่างในสังคม เวลาที่เขาสอนเนื้อหาจะได้ไม่เกิดการแบ่งแยก เป็นครูที่ไม่ตตาดูเด็ก ก็เลยคิดว่าธรรมชาติกับการดูแลน้อง ๆ เป็นหัวข้อที่ควรอบรม อาจจะดูว่าสมรรถนะประจำสายงานที่ไม่ใช่แค่เรื่องการบริหารจัดการเรียนรู้ คิดว่าในวันนี้ Soft skill ยังจำเป็นมากกับการจัดการเรียนรู้ ท้ายที่สุดแล้วกลับไปเป็นประโยชน์กับครู เพราะครูจะถูกร้องเรียนไม่ได้ แต่ที่นี้ถ้าครูจัดการอารมณ์ตัวเองไม่ได้ เลยคิดว่าสเกลเหล่านี้สำคัญ ดังนั้น เลยขอว่าเป็นไปได้ไหมที่ไม่ใช่จะเลือกมาแค่ 2 หัวข้อ อาจจะมีตัวที่เป็น Soft skill ขึ้นมาอีกท้าย ๆ ให้สัก 1 หรือ 2 เพื่อเป็นประโยชน์กับเขา แล้วในอนาคตที่อาจารย์จะเติบโตเป็นผู้บริหารสถานศึกษา อาจจะเอาโมเดลนี้ไปพัฒนาหลักสูตรให้สนุกยิ่งขึ้น จะเป็นประโยชน์กับพวกเราที่จะเอาไปใช้ในการพัฒนาครู สิ่ง que คิดว่าทำได้อีกอันคือ ทำโฟกัสกรุปเล็ก ๆ แล้วนั่งคุยปัญหาที่พบจริงจากการที่ครูคหกรรมสอนเนื้อหาพบเรื่องอะไร และตรงนี้ปกติเดิมแก้อย่างไร แล้วกลับไปสู่กระบวนการเรียนการสอน ...” - ผู้ให้สัมภาษณ์ PL2

“...อาจจะเพิ่มอย่างที่ท่านอาจารย์แนะนำว่า เรื่องสมรรถนะการสื่อสาร ถ่ายทอดทักษะ ซึ่งปัจจุบันเนี่ยสำคัญมาก อีกอย่างเนี่ยมันก็เป็น Soft power Thai ซึ่งจะเป็นการสนับสนุนนโยบายรัฐบาลด้วยนะคะ ซึ่งเราสามารถปลูกฝังเยาวชนและเด็กในเรื่องเกี่ยวกับการจัดการธุรกิจ เด็กก็สามารถสร้างรายได้แล้ว หางานให้เด็กได้แะสลักเล็ก ๆ น้อย ๆ หรือว่าจะดอกไม้อันนี้ได้ โดยเอารุ่นน้องเนี่ยมาช่วย ในเรื่องของทักษะเนี่ยทางด้านคหกรรมศาสตร์เนี่ยก็เป็นสิ่งจำเป็น คือ การสอนในรูปแบบของการลงมือทำ โดยเด็กในแต่ละรุ่นจะไม่เหมือนกัน อาจจะต้องมีการศึกษาความต้องการของเด็ก เนื่องจากการสอนตามหลักสูตร สวยหรูดูดี แต่เด็กจะไม่ได้ เพราะเด็กพื้นฐานแต่ละคนไม่เหมือนกัน อาจจะต้องแบ่งกลุ่มทักษะ” - ผู้ให้สัมภาษณ์ PL3

“...อยากให้เพิ่มในเรื่องของครูคหกรรมยังขาดเทคโนโลยี เนื่องจากโลกมีการปรับเปลี่ยนตลอดเวลา ที่สำคัญคือ นักเรียนสามารถเรียนรู้อะไรนอกจากเราได้เสมอโดยใช้เทคโนโลยี อีกหนึ่งอย่างคือต้องสอนให้แยกแยะได้ว่าอะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ ในช่วง Gen Z คือนักเรียนถูกฝังคุณธรรมโดยการสั่งไม่ได้ คงต้องใช้เทคนิคการสอนที่ปรับไปตามบริบทของนักเรียน อันนี้คือในเรื่องของสมรรถนะที่อยากเพิ่มเข้าไปในการอบรมนะคะ และมองว่าการประเมินสำหรับผู้เข้ารับการอบรม

เนี่ยที่แจ้งว่าเป็นการประเมินผลงานการออกแบบการเรียนรู้รูปแบบการฝึกอบรมผ่านกระบวนการ Group Process มองว่าเราประเมินยังไม่ชัด เช่น เกณฑ์การผ่านการอบรม สมมุติว่าในตัวนี้เรามีจุดประสงค์ของการอบรมอยู่แล้ว แต่เมื่อเข้าอบรมไปแล้ว บรรลุ ผ่านหรือไม่ผ่าน หรือว่าถ้าไม่ผ่านจะมีวิธีการอย่างไร โดยใช้เครื่องมืออะไร อาจจะเพิ่มรายละเอียดให้มันชัดเจน การประเมินผลยังกว้างอยู่ ไม่ชัดเจนว่าจะบรรลุวัตถุประสงค์อย่างไร ด้วยวิธีใด...” - ผู้ให้สัมภาษณ์ PL4

“...ตัวสมรรถนะอาจมีการเรียงลำดับขั้นตอนจะชัดเจนยิ่งขึ้นในเรื่องของนวัตกรรม เรื่องของเชิงบูรณาการศาสตร์ ซึ่งจะเชื่อมโยงกับท่านอาจารย์ทุกท่านที่ได้กล่าวถึงในเรื่องของศาสตร์การเป็นผู้ประกอบการ เทคโนโลยี และศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เนื้อหาทางด้านการบูรณาการอาจจะเพิ่มลงในข้อ 1.3.2.1 ในเรื่องการบูรณาการ ประเด็นต่อมาในเรื่องของการสร้างเครือข่าย การพัฒนาอย่างเป็นระบบ และการพัฒนาตนเองในเรื่องของคุณลักษณะให้สูงขึ้น ถ้าเป็นไปได้ถ้ามีเวลาพอ อาจจะให้ผู้เข้ามาอบรม มีส่วนในการประเมินหลักสูตรทั้ง 5 วัน คือ เราอบรมตัวอย่างแค่ 1 ถึง 2 วัน อาจจะยังไม่เห็นภาพ หลังการอบรมอาจมีการ Focus group ผู้ที่เข้ารับการอบรม ข้อคิดเห็นหลังจากการอบรม เช่น คิดเห็นอย่างไรกับโครงสร้างหลักสูตรที่ออกแบบมา อาจได้ข้อเสนอแนะในมุมมองของคุณครูที่อยู่ในโรงเรียนซึ่งคุณครูจะรู้ความเชี่ยวชาญ เข้าใจธรรมชาติของศาสตร์เฉพาะ ร่วมกับการสอนของเด็กในยุคใหม่ได้มากกว่ามุมมองของอาจารย์มหาวิทยาลัย คุณครูจะมีมุมมองที่ทันสมัยเนื่องจากอยู่กับนักเรียนตลอดเวลา เห็นด้วยในเรื่ององค์ความรู้ด้านคหกรรมในสถานการณ์ปัจจุบันจะต้องมีการบูรณาการในศาสตร์ที่เป็น Skill และจะต้องอนุรักษ์ไว้ในเรื่องของ Hand skill ต้องให้นักเรียนสามารถปฏิบัติได้ด้วย และต้องให้นักเรียนบูรณาการต่อยอดในแง่ของคุณลักษณะ นวัตกรรม ความเป็นผู้ประกอบการ หรือการต่อยอดชิ้นงาน ผลิตภัณฑ์ งานฝีมือ สู่การตลาด โดยเสริมเข้าไปคุณครูเองก็มีการปรับตัว จากการนิเทศฝึกสอนพบว่า คุณครูทำสื่อการสอนที่ค่อนข้างทันสมัยมากยิ่งขึ้น หลังจากได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครูที่อยู่ในโรงเรียนกับตัวหลักสูตรฝึกอบรม จะเกิดการพัฒนากระดุมมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ผู้วิจัยสามารถเพิ่มเติม และสรุปผลการวิจัย สามารถยกระดับตัวคู่มือตรงนี้ได้...” - ผู้ให้สัมภาษณ์ PL5

“...กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพไม่ได้มีเพียงคหกรรม จะมีกลุ่มคนที่เป็นครูธุรกิจ เป็นครูการเงิน เป็นครูเกษตร เป็นครูช่าง ตามกระทรวงกำหนด ซึ่งประเด็นในการวิจัยของสมรรถนะครูคหกรรมมองเห็นภาพชัดขึ้นในนามของฝ่ายบริหาร ณ ตอนนี เราไม่รู้ว่าคุณครูบางคนสอนด้วยการที่อยากจะให้เด็กทำได้อย่างเดียว แต่ไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้ จะทำอย่างไรที่จะส่งผลให้ตัวครูเองคิดหรือดีไซ์งาน หรือว่าเอาองค์ความรู้ที่ครูได้มีคุณภาพ ในมุมมองของฝ่ายวิชาการเราจะเห็นชัดเจนว่าเมื่อไหร่ก็ตามที่นโยบายลงมาจากกระทรวง จะไม่ได้พูดถึงความเป็นการทำงานอาชีพ ไม่ได้พูดถึงความเป็นคหกรรม ไม่ได้ให้ความสำคัญ ต้องย้อนกลับมาว่าเป็นเพราะตัวพวกเราหรือไม่ ถ้าเราย้อนมองกลับไปคำว่ากรรมศาสตร์คือศาสตร์แห่งการบูรณาการ ต้องเข้าใจก่อนว่าจริง ๆ แล้วคหกรรมศาสตร์

ไม่ใช่งานทางวิชาชีพ มันเป็นงานทางวิชาการไปสู่วิชาชีพ ฉะนั้น งานทางคหกรรมศาสตร์เป็นศาสตร์แห่งการบูรณาการที่นำเอาองค์ความรู้ทางวิชาการมาบูรณาการกับองค์ความรู้ทางวิชาชีพเพื่อให้เด็กเข้าใจว่าแบบนี้ คือหลักการสู่การปฏิบัติ ไม่ใช่มองแค่ว่า ปฏิบัติอย่างไรให้เหมือน ให้สวยกว่า แต่ขาดความคิดสร้างสรรค์ ควรสร้างความเข้าใจตรงกันในทุกสถาบันที่ผลิตครูคหกรรม ในอนาคต การพัฒนาอาจจะเปลี่ยนไปให้เข้ากับบริบทมากขึ้น ฉะนั้น สิ่งที่ต้องชัดเจนคือตัว ฮาวทู จะทำอย่างไรให้สามารถพัฒนาได้ทั้ง 2 วัน ทั้งสมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงาน การประเมินผล วัตถุประสงค์ต้องมีความชัดเจน หากประเมินผลต่างกัน ผลลัพธ์ที่ได้จะมีความแตกต่างกัน ...”
- ผู้ให้สัมภาษณ์ Pt1

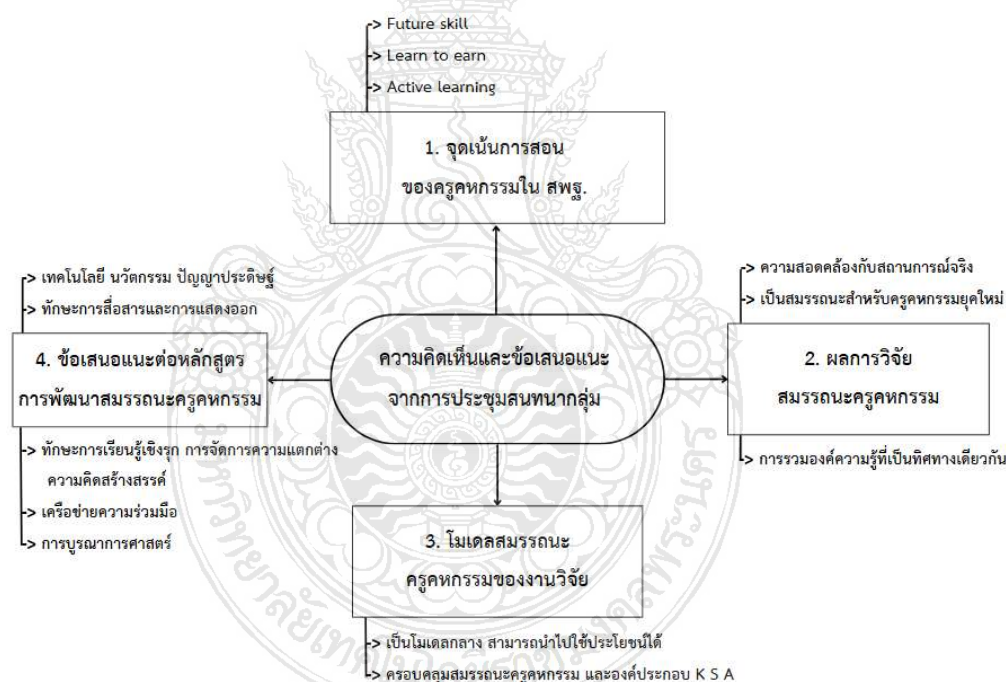
“...เสนอเพิ่มเติมว่า ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพในปัจจุบันไม่ได้มีแค่คู่มือครูเหมือนอย่างเดียวเราจะมีครูห้องสมุด ครูโสตฯ ครูบัญชี ครูการเงิน ครูช่างที่อาจจะต้องเข้ามาอยู่ในกลุ่มสาระมีบางรายวิชาที่เขาจะต้องได้สอนด้วย อาจจะมีเป็นพื้นฐานทางการงานอาชีพหนึ่ง สำหรับเด็ก ม.1 ทำให้คุณครูกลุ่มเหล่านี้ได้เข้ามาเรียนรู้เพื่อให้ทราบในส่วนที่เป็นคหกรรมศาสตร์ จะทำให้เขาเข้าใจส่วนของคหกรรมศาสตร์มากยิ่งขึ้น ส่วนครูที่เป็นครูคหกรรมมาแล้วมาอยู่คหกรรม เขาจะได้พื้นฐานมาเบื้องต้นแล้ว แต่ละสถาบันจะมีความแตกต่างกัน ถ้ามีตัวนี้เข้ามาอาจทำให้ทุกท่านที่อยู่ในกลุ่มสาระไปในทิศทางเดียวกันได้ อยากเสนอว่า กลุ่มเป้าหมายอาจจะไม่ระบุว่าเป็นครูคหกรรม และใช้เป็นการครูกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ โดยอาจมีตัวแทนจากแต่ละโรงเรียนมาเข้าอบรม...”
- ผู้ให้สัมภาษณ์ Pt2

“...คือจะบอกว่าหากอบรมเฉพาะครูคหกรรม เราจะได้อะไรเลยจากการอบรม อันนี้คือเรื่องจริง เพราะว่าครูคนเดียวไม่สามารถทำให้ดีขึ้นได้ทราบไต่ยังเอาครูเกษตรมาสอนวิชาการงานอาชีพ เอาครูธุรกิจ เอาครูสายธุรกิจ การเงินการบัญชี มาสอนวิชานี้ ถ้าพัฒนาแต่ครูคหกรรมที่หน้าที่สำคัญในการสอนวิชานี้ เกือบจะ 80% อยู่แล้ว เพราะว่ามันจะมีหน่วยงานช่างเกษตร อาหารและโภชนาการ เสื้อผ้าหรือว่าครอบครัว ประมาณครึ่งหนึ่งของวิชานี้ครูคหกรรมสามารถทำได้แต่ขาดภาพมาที่คนที่มาสอนร่วมกับเราอย่างที่โรงเรียนมี 36 ห้องต่อหนึ่งสายชั้น เราทำคนเดียว เราไม่สามารถที่จะเป็นไปตามมาตรฐานที่วางไว้ โดยเฉพาะหากให้ครูสายอื่นที่ไม่ใช่ครูคหกรรมมาสอนนักเรียนสายวิทย์คณิต เขามองว่าการที่เข้าไปในห้องวิทย์คณิตมันยาก...” - ผู้ให้สัมภาษณ์ Pt3

“...ผมมองว่าควรให้ครูทั้งกลุ่มสาระการงานอาชีพเข้าร่วมด้วย ในโรงเรียนของผม ครูที่สอนคหกรรมไม่ได้จบทางด้านคหกรรมโดยตรง พบว่าสุดท้ายไม่ได้สอนอะไรที่ตรงสายเลย เมื่อเราสอนนักเรียน หากไม่มีการศึกษาหาข้อมูลเพิ่มเติมจะทำให้ไม่สามารถตอบคำถามผู้เรียนได้ ทำไมเครื่องแกงคนไทยต้องใส่เกลือ เราใส่เพื่อให้ดูดซับความชื้น เด็กปัจจุบันเราไม่สามารถบอกเขาได้แล้วว่า เขาทำมาตั้งนานแล้วทำมาตั้งแต่อดีต กลายเป็นว่าเราต้องบอกเขาว่าทำแบบนี้ทำไม มันมีที่มาที่ไป...” - ผู้ให้สัมภาษณ์ Pt4

“...คำว่าครูคหกรรม ในสถานการณ์ของผมไม่ได้สอนแค่ในวิชาคหกรรม ตอนนี้อย่างสอนทุกรายวิชาพื้นฐานของโรงเรียน ดังนั้น ก็เป็นโจทย์ที่สำคัญซึ่งจะย้อนกลับไปในส่วนของสมรรถนะประจำสายงานครับผม หมายถึงน้ำหนักในการให้ความสำคัญและการประเมินผลสำหรับสมรรถนะครู ในความคิดของผมสิ่งที่สำคัญคือ อยากแชร์น้ำหนักเกี่ยวกับการออกแบบการจัดการเรียนการสอนที่อยากให้อยู่กับทุกคน อีกข้อหนึ่งคือน้ำหนักในส่วนการพัฒนาเกี่ยวกับคุณธรรม ถ้าเป็นไปได้อยากมีปรับเปลี่ยนนิดนึง อาจจะเป็นการประยุกต์ส่วนของ Process ของการจัดกลุ่ม โมเดลที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสม นำใช้ โดยที่ผ่านมาก็เคยเห็นการใช้ ADDIE model และใช้ในการพัฒนาส่วนนวัตกรรมสู่การเป็นนวัตกรรมที่เรียน ในการที่เอา ADDIE มาใช้ในการพัฒนาครู จะมองถึงในส่วนของปลายทางที่ว่าครูก็จะเกิดเป็นนวัตกรรมทางคหกรรมศาสตร์...” - ผู้ให้สัมภาษณ์ Pt5

โดยสรุปประเด็นความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิในการประชุมสนทนากลุ่ม ตามภาพที่ 4.7

ภาพที่ 4.7 สรุปประเด็นความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากการประชุมสนทนากลุ่ม

2) สรุปข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงคู่มือสมรรถนะครูคหกรรม

ผลการสนทนากลุ่ม ได้ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปพิจารณาปรับปรุงคู่มือสมรรถนะครูคหกรรม ตามตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12 สรุปข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงคู่มือสมรรถนะครูคหกรรม

ข้อเสนอแนะ	จำนวน (คน)	การปรับตามข้อเสนอแนะ
1. เพิ่มเติมการพัฒนาด้านเทคโนโลยี นวัตกรรม และปัญญาประดิษฐ์ มาปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้	5	ปรับคำจำกัดความ โดยเพิ่มเติมเรื่อง “การสร้างองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยี นวัตกรรม และปัญญาประดิษฐ์ในการพัฒนาองค์กรและวิชาชีพด้านคหกรรมศาสตร์”
2. เพิ่มเติมการพัฒนาทักษะการสื่อสารและการแสดงออกที่ดี	4	เพิ่มเติมในระหว่างดำเนินกิจกรรมการอบรมแต่ละครั้ง โดยเน้นพัฒนาทักษะการสื่อสารและการแสดงออก
3. เพิ่มเติมการเสริมสร้างทักษะอาชีพที่จำเป็นแห่งอนาคต (Future skill) เพื่อสนับสนุนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในการเป็นผู้ประกอบการ	4	ปรับข้อจำกัดความ โดยเพิ่มเติมเรื่อง “การศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ติดตามองค์ความรู้ใหม่ ๆ ทางวิชาการและวิชาชีพคหกรรมศาสตร์ โดยเฉพาะทักษะในอนาคต (Futuer skill) และการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning)”
4. เพิ่มเติมการพัฒนาให้ครูคหกรรมมีความรู้และสมรรถนะ ด้านวิชาการและด้านทักษะการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning)	3	ปรับข้อจำกัดความ โดยเพิ่มเติมเรื่อง “การศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ติดตามองค์ความรู้ใหม่ ๆ ทางวิชาการและวิชาชีพคหกรรมศาสตร์ โดยเฉพาะทักษะในอนาคต (Futer skill) และการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning)”
5. เพิ่มเติมการให้ความรู้โดยการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้เชิงปฏิบัติการที่เป็นรูปธรรม	3	เป็นสมรรถนะหลักของครูคหกรรมในลำดับที่ 2 อยู่แล้ว คือ “การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสร้างเครือข่ายด้านคหกรรมศาสตร์” จึงไม่ได้เพิ่มเติมในส่วนนี้
6. เพิ่มเติมการพัฒนาทักษะด้านการจัดการความแตกต่าง (Diversity management) เช่น ความแตกต่างของผู้เรียน	3	ประยุกต์ใช้ในสมรรถนะประจำสายงานลำดับที่ 4 โดยเพิ่มเติมเป็น “การสังเคราะห์ หมายถึง การรวบรวมสภาพปัญหาของผู้เรียนและการจัดการความแตกต่างระหว่างบุคคล (Diversity management) จาก

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะ	จำนวน (คน)	การปรับตามข้อเสนอแนะ
		แนวคิด ทฤษฎี เพื่อสะดวกต่อการนำไปใช้ รวมถึงประมวลผลข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการแก้ปัญหาในชั้นเรียนโดยใช้ข้อมูลรอบด้าน”
7. การให้ความสำคัญกับการบูรณาการศาสตร์คหกรรมกับศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง	3	เพิ่มเติมจุดเน้นการบูรณาการศาสตร์คหกรรมกับศาสตร์ที่เกี่ยวข้องในบทที่ 3 ข้อ 3.4 โครงสร้างของหลักสูตร
8. เพิ่มเติมวัตถุประสงค์ เกณฑ์ และวิธีการประเมินผลให้ชัดเจน	3	ปรับปรุงวิธีการประเมินผล โดยเพิ่มเติมเกณฑ์ผ่าน/ไม่ผ่าน ของผู้เข้าอบรมในกรณีมีการจัดอบรมในอนาคต (บทที่ 3 ข้อ 3.5 แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้)
9. เพิ่มเติมกลุ่มเป้าหมายครูกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพในสาขาวิชาอื่นที่ไม่ใช่ครูคหกรรมเพื่อใช้ประโยชน์ในการสอนให้เป็นรูปแบบเดียวกัน	3	นำข้อมูลไปใช้ในการนำเสนอข้อเสนอแนะจากการวิจัยในครั้งนี้ (บทที่ 5) เพื่อประโยชน์สำหรับผู้เกี่ยวข้องในกรณีมีการศึกษาต่อในอนาคต
10. เพิ่มเติมกิจกรรมสนทนากลุ่มหรือให้ผู้อบรมนำเสนอความคิดเห็นหลังอบรมเพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมที่จัดขึ้น	3	จัดกิจกรรมการสะท้อนการเรียนรู้ (Reflection) หลังการอบรมเพื่อนำความคิดเห็นของผู้เข้าอบรมเป็นข้อมูลในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในอนาคต
11. เพิ่มเติมการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์	2	เพิ่มเติมในระหว่างดำเนินกิจกรรมการอบรมแต่ละครั้ง โดยเน้นพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์
12. เพิ่มเติมหัวข้ออบรมเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อการสอน	2	เป็นสมรรถนะประจำสายงานของครูคหกรรมในลำดับที่ 4 อยู่แล้ว คือ “การใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ด้านคหกรรมศาสตร์” จึงไม่ได้เพิ่มเติมในส่วนนี้

4.1.2.3 ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรมจากแบบประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 15 คน ได้ผลวิเคราะห์ตามตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความเหมาะสมของรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบ
สมรรถนะครูคหกรรม

รายการประเมิน	M	S.D.	ระดับความเหมาะสม
บทที่ 1			
1. หลักการและเหตุผลของการจัดทำรูปแบบและคู่มือสมรรถนะครูคหกรรม	4.7	0.44	มากที่สุด
2. วัตถุประสงค์ในการจัดทำรูปแบบและคู่มือสมรรถนะครูคหกรรม	4.9	0.50	มากที่สุด
3. คำจำกัดความของรูปแบบและคู่มือสมรรถนะครูคหกรรม	4.7	0.60	มากที่สุด
4. วิธีกรใช้รูปแบบและคู่มือสมรรถนะครูคหกรรม	4.6	0.49	มากที่สุด
5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากรูปแบบและคู่มือสมรรถนะครูคหกรรม	4.9	0.25	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.8		มากที่สุด
บทที่ 2			
6. ผลการวิจัย สมรรถนะหลัก ของครูคหกรรม	4.9	0.34	มากที่สุด
7. ผลการวิจัย สมรรถนะประจำสายงาน ของครูคหกรรม	4.9	0.34	มากที่สุด
8. ลักษณะของรูปแบบสมรรถนะครูคหกรรมสอดคล้องกับผลการวิจัย	4.7	0.47	มากที่สุด
9. กระบวนการพัฒนาสมรรถนะครูสอดคล้องกับผลการวิจัย และรูปแบบสมรรถนะ	4.6	0.49	มากที่สุด
10. ผลที่ได้จากการพัฒนาสมรรถนะครูคหกรรมสอดคล้องกับกระบวนการพัฒนาสมรรถนะ	4.7	0.44	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.7		มากที่สุด
บทที่ 3			

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

รายการประเมิน	M	S.D.	ระดับความเหมาะสม
11. หลักการและเหตุผลของหลักสูตรฝึกอบรมสมรรถนะครูคหกรรม	4.7	0.44	มากที่สุด
12. วัตถุประสงค์ของหลักสูตรฝึกอบรมสมรรถนะครูคหกรรม	4.9	0.34	มากที่สุด
13. ประเภทหลักสูตร/กลุ่มเป้าหมาย/ระยะเวลาการอบรมของหลักสูตรฝึกอบรมสมรรถนะครูคหกรรม	4.4	0.61	มากที่สุด
14. โครงสร้างของหลักสูตรฝึกอบรมสมรรถนะครูคหกรรม	4.6	0.61	มากที่สุด
15. แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของหลักสูตรฝึกอบรมสมรรถนะครูคหกรรม	4.6	0.49	มากที่สุด
บทที่ 4			
16. บทสรุปของคู่มือสมรรถนะครูคหกรรม	4.6	0.49	มากที่สุด
17. ภาพรวมคู่มือสมรรถนะครูคหกรรม สามารถใช้ประโยชน์ในการพัฒนาสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้	4.7	0.44	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.6		มากที่สุด

จากตารางที่ 4.13 ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรมพบว่า มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดทั้งภาพรวม และรายบท ดังนี้

บทที่ 1 มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดเช่นกัน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ วัตถุประสงค์ในการจัดทำรูปแบบและคู่มือสมรรถนะครูคหกรรม ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการจัดทำรูปแบบและคู่มือสมรรถนะครูคหกรรม หลักการและเหตุผลของการจัดทำรูปแบบและคู่มือสมรรถนะครูคหกรรม คำจำกัดความของรูปแบบและคู่มือสมรรถนะครูคหกรรม และวิธีการใช้รูปแบบและคู่มือสมรรถนะครูคหกรรมตามลำดับ

บทที่ 2 มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.7 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดเช่นกัน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ผลการวิจัยสมรรถนะหลักของครูคหกรรม ผลการวิจัยสมรรถนะประจำสายงานของครูคหกรรม ลักษณะของรูปแบบสมรรถนะครูคหกรรมสอดคล้องกับผลการวิจัย ผลที่ได้จากการพัฒนาสมรรถนะครูคหกรรมสอดคล้องกับกระบวนการพัฒนาสมรรถนะ และกระบวนการพัฒนาสมรรถนะครูสอดคล้องกับผลการวิจัยและรูปแบบสมรรถนะตามลำดับ

บทที่ 3 มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดเช่นกัน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ วัตถุประสงค์ของหลักสูตรฝึกอบรมสมรรถนะครูคหกรรม หลักการและเหตุผลของหลักสูตรฝึกอบรมสมรรถนะครูคหกรรม ภาพรวมคู่มือสมรรถนะครูคหกรรม สามารถใช้ประโยชน์ในการพัฒนาสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ โครงสร้างของหลักสูตรฝึกอบรมสมรรถนะครูคหกรรม แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของหลักสูตรฝึกอบรมสมรรถนะครูคหกรรม

บทที่ 4 บทสรุปมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด โดยสามารถใช้ในการพัฒนาครูคหกรรมได้

4.1.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3

จัดกิจกรรมการทดลองใช้รูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรมกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ณ ห้องประชุมโชติเวช คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร เมื่อวันอาทิตย์ที่ 19 มกราคม 2568 เวลา 9.00 – 16.00 น. แบ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้เป็น 4 ส่วน คือ การทดสอบความรู้หลังการอบรม การประเมินทักษะ การประเมินตนเองด้านความรู้ก่อน - หลังการอบรม และการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมต่อการเข้ารับการอบรมสมรรถนะครูคหกรรม ตามตารางที่ 4.14– 4.19

4.1.3.1 ผลการทดสอบความรู้หลังการอบรม

ในการวิเคราะห์ผลการทดสอบความรู้หลังการอบรมใช้วิธีการ One Sample t-test สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

- $\bar{X}$ แทนค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
- μ_0 แทนค่าเฉลี่ยของกลุ่มประชากร หรือ เกณฑ์ที่ตั้งขึ้น
- S แทนความเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง
- n แทนขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
- k แทนคะแนนเต็มในแบบทดสอบ

ตารางที่ 4.14 ผลการเปรียบเทียบการสอบวัดความรู้หลังการอบรมสมรรถนะครูคหกรรม
หัวข้อการพัฒนาตนเอง และครูคหกรรมกับการบริหารหลักสูตร

การทดสอบ	n	k	$\bar{X}$	S	μ_0 (70%)	t
หลังการทดสอบ	31	20	17.23	2.20	14	8.18**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t_{.01,30} = 2.45$)

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ผลการเปรียบเทียบการสอบวัดความรู้หลังการอบรมสมรรถนะครูคหกรรม ในหัวข้อ ครูคหกรรมกับการบริหารหลักสูตร และการพัฒนาตนเอง สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 แสดงว่าผู้เข้ารับการอบรมมีสมรรถนะสูงมากกว่าเกณฑ์ที่กำหนด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีคะแนนเฉลี่ย 17.23 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 86.13

4.1.3.2 ผลการประเมินทักษะของผู้เข้ารับการอบรมสมรรถนะครูคหกรรมในหัวข้อการพัฒนาตนเอง และครูคหกรรมกับการบริหารหลักสูตร ตามตารางที่ 4.15

ตารางที่ 4.15 ผลการประเมินทักษะของผู้เข้ารับการอบรมสมรรถนะครูคหกรรมหัวข้อการพัฒนา
ตนเอง และครูคหกรรมกับการบริหารหลักสูตร

รายการ	M	S.D.	แปลผล
ความครบถ้วนของประเด็น และความถูกต้องของข้อมูล	3.75	0.25	สูงกว่ามาตรฐาน
ความชัดเจน และระดับการคิดวิเคราะห์	3.88	0.22	สูงกว่ามาตรฐาน
ความเชื่อมโยงเนื้อหา	3.63	0.41	สูงกว่ามาตรฐาน
ความเหมาะสม และความถูกต้องในการใช้ภาษา	3.50	0.35	สูงกว่ามาตรฐาน
ปริมาณเนื้อหาที่น่าสนใจ	3.50	0.35	สูงกว่ามาตรฐาน
การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม	3.63	0.41	สูงกว่ามาตรฐาน

จากตารางที่ 4.15 พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมร้อยละ 100 มีทักษะในภาพรวมสูงกว่ามาตรฐาน โดยมีค่าเฉลี่ย 3.65 และสูงกว่ามาตรฐานทุกประเด็นการประเมิน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ความชัดเจน และระดับการคิดวิเคราะห์ ความครบถ้วนของประเด็น และความถูกต้องของข้อมูล ความเชื่อมโยงเนื้อหา การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม ความเหมาะสม และความถูกต้องในการใช้ภาษา และปริมาณเนื้อหาที่น่าสนใจ ตามลำดับ

4.1.3.3 ผลการประเมินการพัฒนาตนเองก่อน – หลังการอบรม ตามตารางที่ 4.16 - 4.18

ตารางที่ 4.16 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการประเมินการพัฒนาตนเองก่อนการอบรม
สมรรถนะครูคหกรรม

รายการ	M	S.D.	แปลผล
การพัฒนาตนเอง (Self- Development)			
การสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมในการพัฒนาองค์กรและวิชาชีพด้านคหกรรมศาสตร์	3.20	0.55	ปานกลาง
การรวบรวมความรู้ใหม่ในแวดวงวิชาชีพคหกรรมศาสตร์	3.03	0.81	ปานกลาง
การสร้างองค์ความรู้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้านวิชาชีพคหกรรมศาสตร์	3.00	0.87	ปานกลาง
การสร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้านวิชาชีพทางคหกรรมศาสตร์	2.83	0.83	ปานกลาง
การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ (Curriculum and Learning Management)			
ความรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้	3.07	0.83	ปานกลาง
การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน	3.13	0.86	ปานกลาง
การนำผลการออกแบบการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยปรับใช้ตามสถานการณ์อย่างเหมาะสม	3.17	0.95	ปานกลาง
การประเมินผลการออกแบบการเรียนรู้เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติงาน	2.93	0.83	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.16 การประเมินการพัฒนาตนเองก่อนการอบรม หัวข้อการพัฒนาตนเอง (Self - Development) ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าการนำผลการออกแบบการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยปรับใช้ตามสถานการณ์อย่างเหมาะสม มีความรู้ในระดับสูงสุด รองลงมาคือ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ (Curriculum and learning management) ในภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง โดยรายข้อ ได้แก่ ด้านการประเมินผลการออกแบบการเรียนรู้เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับความรู้ต่ำสุด รองลงมา

คือ ความรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ การสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมในการพัฒนาองค์กรและวิชาชีพด้านคหกรรมศาสตร์ รองลงมาคือการรวบรวมความรู้ใหม่ในแวดวงวิชาชีพคหกรรมศาสตร์ รองลงมาคือ การสร้างองค์ความรู้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้านวิชาชีพคหกรรมศาสตร์ และการสร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้านวิชาชีพทางคหกรรมศาสตร์ มีความรู้อยู่ในระดับต่ำสุด ตามลำดับ

ตารางที่ 4.17 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการประเมินการพัฒนาตนเองหลังการอบรม
สมรรถนะครูคหกรรม

รายการ	M	S.D.	แปลผล
การพัฒนาตนเอง (Self- Development)			
การสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมในการพัฒนาองค์กรและวิชาชีพด้านคหกรรมศาสตร์	4.71	0.46	มากที่สุด
การรวบรวมความรู้ใหม่ในแวดวงวิชาชีพคหกรรมศาสตร์	4.64	0.49	มากที่สุด
การสร้างองค์ความรู้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้านวิชาชีพคหกรรมศาสตร์	4.79	0.42	มากที่สุด
การสร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้านวิชาชีพทางคหกรรมศาสตร์	4.64	0.49	มากที่สุด
การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ (Curriculum and Learning Management)			
ความรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้	4.71	0.46	มากที่สุด
การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลายสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน	4.79	0.42	มากที่สุด
การนำผลการออกแบบการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยปรับใช้ตามสถานการณ์อย่างเหมาะสม	4.79	0.42	มากที่สุด
การประเมินผลการออกแบบการเรียนรู้เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติงาน	4.64	0.49	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.17 การประเมินการพัฒนาตนเองหลังการอบรมในหัวข้อการพัฒนาตนเอง (Self- Development) มีความรู้อยู่ในระดับมากที่สุดทั้งภาพรวมและรายข้อ โดยพบว่า การสร้างองค์ความรู้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้านวิชาชีพคหกรรมศาสตร์มีความรู้ในระดับมากที่สุด รองลงมาเป็น การสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมในการพัฒนาองค์กรและวิชาชีพด้านคหกรรมศาสตร์

การรวบรวมความรู้ใหม่ในแวดวงวิชาชีพคหกรรมศาสตร์ และการสร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้านวิชาชีพทางคหกรรมศาสตร์ ค่าเฉลี่ยเท่ากัน สำหรับด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ (Curriculum and Learning Management) ในภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลายสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลายสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน รองลงมาเป็น ความรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ และการประเมินผลการออกแบบการเรียนรู้เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติงาน ในลำดับสุดท้าย

ตารางที่ 4.18 เปรียบเทียบผลการประเมินการพัฒนาดตนเองก่อน - หลังการอบรมสมรรถนะครูคหกรรม

รายการ	ก่อน อบรมฯ	แปลผล	หลัง อบรมฯ	แปลผล
การพัฒนาดตนเอง (Self- Development)				
การสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมในการพัฒนา องค์กรและวิชาชีพด้านคหกรรมศาสตร์	3.20	ปานกลาง	4.71	มากที่สุด
การรวบรวมความรู้ใหม่ในแวดวงวิชาชีพคหกรรม ศาสตร์	3.03	ปานกลาง	4.64	มากที่สุด
การสร้างองค์ความรู้เพื่อพัฒนาการจัดการ เรียนรู้ด้านวิชาชีพคหกรรมศาสตร์	3.00	ปานกลาง	4.79	มากที่สุด
การสร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ด้านวิชาชีพทางคหกรรมศาสตร์	2.83	ปานกลาง	4.64	มากที่สุด
การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ (Curriculum and Learning Management)				
ความรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้	3.07	ปานกลาง	4.71	มากที่สุด
การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ อย่าง หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการของ ผู้เรียน	3.13	ปานกลาง	4.79	มากที่สุด
การนำผลการออกแบบการเรียนรู้ไปใช้ในการ จัดการเรียนรู้ โดยปรับใช้ตามสถานการณ์อย่าง เหมาะสม	3.17	ปานกลาง	4.79	มากที่สุด
การประเมินผลการออกแบบการเรียนรู้เพื่อ นำไปใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติงาน	2.93	ปานกลาง	4.64	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.18 พบว่า ความรู้ก่อนอบรมและหลังเพิ่มขึ้นในทุกด้าน โดยด้านที่เพิ่มสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ การสร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้านวิชาชีพทางคหกรรมศาสตร์ รองลงมาเป็นการสร้างองค์ความรู้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้านวิชาชีพคหกรรมศาสตร์และการประเมินผลการออกแบบการเรียนรู้เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติงาน

4.1.3.4 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมต่อการเข้ารับการอบรมสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามตารางที่ 4.19

ตารางที่ 4.19 ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมต่อการอบรมสมรรถนะครูคหกรรม

รายการ	M	S.D.	แปลผล
ด้านการฝึกอบรม			
เนื้อหาในการฝึกอบรมตรงกับวัตถุประสงค์	4.79	0.42	มากที่สุด
ระยะเวลาในการฝึกอบรมมีความเหมาะสม	4.57	0.63	มากที่สุด
รูปแบบและวิธีการฝึกอบรมมีความเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน	4.64	0.49	มากที่สุด
คุณภาพของเอกสารประกอบการฝึกอบรม	4.71	0.46	มากที่สุด
หลักสูตรเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้และพัฒนาความสามารถของท่าน	4.79	0.42	มากที่สุด
ท่านสามารถนำสิ่งที่ได้รับจากการอบรมนี้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน	4.86	0.36	มากที่สุด
สถานที่ในการฝึกอบรม	4.86	0.36	มากที่สุด
ระยะเวลาในการฝึกอบรม	4.50	0.64	มากที่สุด
ด้านวิทยากร			
ความสามารถในการถ่ายทอด/สื่อสาร/ความเข้าใจ	4.86	0.36	มากที่สุด
การเรียงลำดับบรรยายเนื้อหาได้ครบถ้วน	4.57	0.50	มากที่สุด
การเปิดโอกาสให้ซักถามและแสดงความคิดเห็น	4.71	0.46	มากที่สุด
ด้านความรู้ความเข้าใจที่ได้รับจากการฝึกอบรม			
ความรู้ก่อนฝึกอบรมฯ	3.71	0.81	มาก
ความรู้หลังการฝึกอบรมฯ	4.57	0.50	มากที่สุด
รวม	4.62		

จากตารางที่ 4.19 ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมต่อการอบรมสมรรถนะครูคหกรรม แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการฝึกอบรม ด้านวิทยากร และด้านความรู้ความเข้าใจที่ได้รับจากการฝึกอบรม โดยด้านที่ผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจสูงสุดได้แก่ ด้านการฝึกอบรม ข้อสามารถนำสิ่งที่ได้รับจากการอบรมนี้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน และสถานที่ในการฝึกอบรม โดยมีค่าเฉลี่ย 4.86 ด้านวิทยากร หัวข้อความสามารถในการถ่ายทอด/สื่อสาร/ความเข้าใจ ส่วนด้านความรู้ความเข้าใจที่ได้รับจากการฝึกอบรม ความพึงพอใจความรู้ก่อนการอบรมอยู่ในระดับมาก ความพึงพอใจหลังการอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด

4.2 การอภิปรายผล

ผู้วิจัยอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนดไว้ ดังนี้

4.2.1 การอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 สมรรถนะที่พึงประสงค์และสมรรถนะปัจจุบันของครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.2.1.1 สมรรถนะที่พึงประสงค์ สมรรถนะปัจจุบัน และความต้องการจำเป็นของครู คหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งเป็น 2 ด้าน ได้แก่ 1) สมรรถนะหลัก 11 สมรรถนะ อยู่ในภาพรวมของสมรรถนะด้านการบริการที่ดี การทำงานเป็นทีม การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของครูคหกรรม และการพัฒนาตนเอง และ 2) สมรรถนะประจำสายงาน 10 สมรรถนะ อยู่ในภาพรวมของสมรรถนะด้าน การพัฒนาผู้เรียน การวิเคราะห์สังเคราะห์และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน ภาวะผู้นำครู การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับการศึกษาของธนภุต อึ้งน้อย (2563) ที่พบว่า สมรรถนะจำเป็นของครูใหม่ในศตวรรษที่ 21 มีจำนวน 15 สมรรถนะ รวมถึงสมรรถนะด้านการทำงานเป็นทีม การพัฒนาตนเอง และภาวะผู้นำครู สุทธิพร ภิญโญ (2560) สรุปผลจากการวิจัยไว้ว่า สมรรถนะครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาล มีจำนวน 11 สมรรถนะ แบ่งเป็น สมรรถนะหลัก 5 สมรรถนะ และสมรรถนะประจำสายงาน 6 สมรรถนะ โดยด้านที่ควรส่งเสริม คือ การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน ด้านที่ควรพัฒนา คือ การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ผลการวิจัยนี้ยังแสดงถึงสมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงานที่พึงประสงค์ของครูคหกรรมอยู่ในระดับสูงที่สุดทุกสมรรถนะ แสดงให้เห็นถึงความต้องการพัฒนาตนเองในทุกด้าน และสอดคล้องกับการศึกษาของ ธัญลักษณ์ คุณาพรวัฒน์ (2559) ได้สรุปไว้ว่า สมรรถนะที่พึงประสงค์ของครูอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน ในขณะที่ในทางกลับกัน งานวิจัยนี้พบว่า สมรรถนะปัจจุบันของครูคหกรรมอยู่ในระดับปานกลางทั้งสองสมรรถนะ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การคัดสรรบุคลากรเข้าปฏิบัติงานในโรงเรียน ไม่ได้กำหนดการทดสอบสมรรถนะตามเกณฑ์การพัฒนาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)

(2553) นอกจากนี้ ที่ผ่านมา การพัฒนาบุคลากรในสังกัด สพฐ. เป็นการดำเนินการเฉพาะแต่ละโรงเรียนซึ่งแตกต่างกัน โดยส่วนใหญ่จัดในรูปแบบการอบรมรวมทุกกลุ่ม ไม่ได้แยกเฉพาะครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้การทำงานอาชีพ และไม่ได้อิงตามเกณฑ์สมรรถนะที่ สพฐ. กำหนด ครูคหกรรมจึงขาดความรู้และทักษะหลายด้าน รวมทั้งทักษะการใช้ข้อมูลจากการประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ดังนั้น สมรรถนะจึงเป็นสิ่งสำคัญเกี่ยวกับความสามารถของบุคลากรหรือความสามารถขององค์กร เพราะความสามารถ ทำให้องค์กรมีความได้เปรียบในการแข่งขัน และเป็นสิ่งที่คู่แข่งไม่สามารถเลียนแบบได้ (Hamel and Parhalad, 1994) สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2547) ที่ระบุว่า สมรรถนะมีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานของบุคคลและองค์กรโดยรวม ช่วยให้การคัดสรรบุคคลที่มีความรู้ ทักษะ ความสามารถและพฤติกรรมที่เหมาะสมกับงานตามที่องค์กรต้องการ นอกจากนี้ ยังช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานทราบถึงระดับความรู้ความสามารถของตนเองว่าอยู่ในระดับใดและจะต้องพัฒนาเรื่องใด ด้วยวิธีใดจึงจะทำให้ตนเองพัฒนาได้มากขึ้นและเป็นประโยชน์ในการพัฒนาบุคลากรในองค์กรให้สอดคล้องกับความต้องการของบุคลากรและองค์กร

4.2.1.2 แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูผู้สอนคหกรรม ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ความเห็นว่า สมรรถนะครูมีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการเรียนการสอนในยุคปัจจุบัน เนื่องจากครูผู้สอนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนการสอน และถ่ายทอดองค์ความรู้แก่ผู้เรียน ต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับสังคมในยุคปัจจุบัน ครูที่มีสมรรถนะในการสื่อสารที่ดีและสามารถสร้างบรรยากาศการเรียนที่เปิดกว้าง จะสามารถกระตุ้นความสนใจและแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนได้ดีขึ้น ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาทักษะและความสามารถของนักเรียนในระยะยาว ดังนั้นเห็นได้ว่าสมรรถนะครูคหกรรมจะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงาน สามารถแบ่งได้เป็น 3 ด้าน ได้แก่ ความรู้ ทักษะ คุณลักษณะ สอดคล้องกับการศึกษาของ สิริสวัสดิ์ ทองก้านเหลือง (2565) พบว่า รูปแบบสมรรถนะการจัดการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน มี 4 องค์ประกอบ คือ ความรู้ บุคลิกลักษณะ การบริหารจัดการเรียนรู้ และ คุณภาพผู้เรียน อติเทพ ไช้เพชร (2562) พบว่า ผลลัพธ์การพัฒนารูปแบบสมรรถนะครูวิชาชีพเพื่อจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย ผลลัพธ์ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ครูจึงต้องมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพแก่การจัดการเรียนรู้สามารถต่อยอดถึงผู้เรียน และพัฒนาสู่การเป็นนวัตกรรม โดยผลการวิจัยนี้ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งสามกลุ่มมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ควรจัดอบรมให้ความรู้ สร้างเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ และการศึกษาดูงานทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ทั้งนี้ที่ผ่านมา การจัดอบรมเพื่อพัฒนาครูในสังกัด สพฐ. ใช้รูปแบบการบรรยายเป็นหลัก การจัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้หรือการศึกษาดูงานจึงเป็นสิ่งที่ส่งเสริมให้ครูคหกรรมสามารถพัฒนาสมรรถนะให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดได้ จึงมี

ความต้องการให้ดำเนินการในรูปแบบใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิม โดยช่วงและระยะเวลาที่เหมาะสม คือ ช่วงปิดภาคเรียน เนื่องจากไม่กระทบต่อการปฏิบัติงาน และการจัดกิจกรรมการพัฒนาไม่ควรใช้ระยะเวลาเกิน 2 วัน มีการกำกับ ติดตามการประเมินผลการให้ความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูคหกรรมที่เป็นรูปธรรม มีการนิเทศ การประเมินตนเอง และได้รับประเมินโดยผู้เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาตนเอง ให้มีสมรรถนะที่สูงขึ้นตามลำดับ โดยแนวทางพัฒนาครูในสถานศึกษามีหลายวิธี ขึ้นอยู่กับหน่วยงาน หรือผู้บริหารที่ต้องเลือกใช้วิธีการให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ นโยบายของหน่วยงาน และให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้รับการพัฒนา (ธงชัย คำปวง, 2561) ในการพัฒนา ครูให้มีสมรรถนะสูง ต้องมีทิศทางและเป้าหมายที่ชัดเจนสอดคล้องกับความต้องการของครู มีวิธีการที่หลากหลาย ได้แก่ การฝึกอบรมสัมมนา การเรียนรู้ทางไกล การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน (กิ่งแก้ว ภูทองเงิน, 2561)

4.2.2 การอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 รูปแบบและคู่มือสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.2.2.1 การจัดทำรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม ยึดหลักตามแนวคิด ทฤษฎีสมรรถนะของ McClelland (1978) และมาตรฐานสมรรถนะครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) แนวคิดเชิงระบบ (Ludwig von, 1968) ขั้นตอนการพัฒนาสมรรถนะครู ตามแนวคิด ADDIE Model (Branson, 1975) ร่วมกับผลการวิเคราะห์แบบสอบถามจากครูคหกรรม การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูคหกรรม หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และผู้บริหารสถานศึกษา นำผลการวิเคราะห์ทั้ง 2 ส่วน จัดทำเป็นรูปแบบเพื่อจัดทำกิจกรรมการสนทนากลุ่ม ได้องค์ประกอบ 7 ด้าน ที่ประกอบเป็น คำว่า T E A C H E R สามารถให้ความหมายได้ ดังนี้ 1) T (Theory) หรือแนวคิด ทฤษฎีที่ใช้ เป็นการนำหลักการ แนวคิดทฤษฎีสมรรถนะของ McClelland (1978) และมาตรฐานสมรรถนะครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) อย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพ เป็นรูปแบบและมีเป้าหมายที่ชัดเจน 2) E (End Goal) หรือวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูคหกรรม 3) A (Assets) หรือปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ ด้านนโยบายและโครงสร้างองค์กร ด้านงบประมาณ ด้านผู้บริหารสถานศึกษา ด้านหลักสูตร และด้านบุคลากรที่เกี่ยวข้อง 4) C (Construct) หรือกระบวนการพัฒนา เป็นกระบวนการพัฒนาสมรรถนะครู โดยนำแนวคิดทฤษฎี ADDIE Model (Branson, 1975) ประกอบด้วย การวิเคราะห์ การออกแบบ การพัฒนา การนำไปทดลองใช้ การประเมินผล 5) H (How To) หรือวิธีการที่ใช้ในการพัฒนา เป็นวิธีการพัฒนาสมรรถนะครู ประกอบด้วย การอบรมเชิงปฏิบัติการ การเรียนรู้ด้วยตนเอง พี่เลี้ยงสอนงาน PLC และการศึกษาดูงาน 6) E (Effect) หรือผลที่ได้จากการพัฒนาสมรรถนะครูคหกรรม จำแนกเป็นสมรรถหลักและสมรรถนะประจำสายงาน และ 7) R (Refine) หรือการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการพัฒนาสมรรถนะครูคหกรรมอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่องโดยรูปแบบ

สมรรถนะครูคหกรรม เป็นรูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษา แผนภูมิ และรูปภาพ เพื่อแสดงให้เห็นโครงสร้างทางความคิด ส่วนประกอบของสมรรถนะครูคหกรรม (Keeves, 1988) และได้ดำเนินการตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ 5 ขั้นตอนในการพัฒนาสมรรถนะครูคหกรรม สอดคล้องกับแนวคิดของ Strickland (2006) ที่ใช้ ADDIE model เป็นหลักคิดในการพัฒนารูปแบบด้วยเช่นกัน

4.2.2.2 ผลการจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม มีวิธีจัดทำควบคู่ไปกับการจัดทำรูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม ส่วนประกอบของคู่มือนี้แบ่งเป็น 4 บท ได้แก่ บทที่ 1 บทนำ บทที่ 2 รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูคหกรรม บทที่ 3 หลักสูตรฝึกอบรมสมรรถนะครูคหกรรม บทที่ 4 บทสรุป ข้อมูลของหลักสูตรฝึกอบรม จัดทำขึ้นโดยการเลือกหัวข้อลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุดของสมรรถนะหลักเรื่อง การสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมในการพัฒนาองค์กรและวิชาชีพด้านคหกรรมศาสตร์ และสมรรถนะประจำสายงานเรื่อง ความรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ โดยจะเห็นได้ว่า การพัฒนาสมรรถนะครูคหกรรมมีหลายด้านควรที่จะเน้นการพัฒนาด้านที่มีความต้องการจำเป็นตามความต้องการ และอาจจะมีพัฒนาด้านอื่นๆ เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูคหกรรมในด้านอื่น ๆ ที่สูงขึ้นตามลำดับต่อไป สอดคล้องกับอรรถีย์ เจริญสิทธิ์ และรัชนิวรรณ เพ็งปรีชา (2565) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบคุณลักษณะความเป็นครูคหกรรมศาสตร์ในสถานศึกษาที่ต่างกัน โดยได้เสนอแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูคหกรรมศาสตร์ พบว่า ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการวัดและประเมินผล และด้านกิจกรรมการเรียนรู้

4.2.2.3 การประเมินรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรมจากกิจกรรมการประชุมสนทนากลุ่ม โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 15 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มครูคหกรรม ผู้เชี่ยวชาญด้านสมรรถนะ และอาจารย์ในสังกัดมหาวิทยาลัยที่จัดการเรียนการสอนด้านคหกรรมศาสตร์ พบว่า การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบของบูรณาการศาสตร์เป็นสิ่งสำคัญเพื่อใช้สำหรับการพัฒนาสมรรถนะครูคหกรรม และพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน จากข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสามารถสรุปประเด็นในการปรับปรุงพัฒนารูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบก่อนนำไปทดลองใช้ คือ จุดเน้นการสอนของจุดเน้นการสอนของครูคหกรรมใน สพฐ. โดยเน้นตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่เกี่ยวกับครูคหกรรม เช่น การเสริมสร้างทักษะอาชีพที่จำเป็นแห่งอนาคต หรือ Future skill และการให้นักเรียนมีรายได้ระหว่างเรียน (Learn to Earn) ที่ทาง สพฐ. มีเป้าหมายให้นักเรียนมีทักษะในการประกอบอาชีพในอนาคต และมีรายได้ระหว่างเรียน ในปัจจุบันการมีทักษะอาชีพเป็นสิ่งสำคัญในการดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ ตามความสามารถการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้คนทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพที่เหมาะสมกับแต่ละช่วงวัย ซึ่งนักเรียนได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพทั้งความรู้ ทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต ทักษะการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

สอดคล้องกับ Haapaniemi et al. (2019) ที่พบว่า การจัดการเรียนการสอนที่สนับสนุนแนวทางการบูรณาการเพื่อการเรียนรู้ มีความแตกต่างกันในแง่ของผู้ที่เป็นผู้นำการบูรณาการและการบูรณาการขึ้นอยู่กับความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ วิธีการ วัสดุ เนื้อหาการเรียนจากวิชาต่าง ๆ และวัตถุประสงค์และสาระสำคัญของบทเรียนที่มีลักษณะบูรณาการ และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Kieu et al (2017) ที่พบว่า หลักสูตรบูรณาการเป็นแนวโน้มการศึกษาที่สำคัญ เนื่องจากการศึกษาแบบบูรณาการยังคงเป็นสิ่งใหม่ ผลการวิจัยจึงเสนอวิธีแก้ปัญหาหลายประการเพื่อกระตุ้นการศึกษาแบบบูรณาการในเวียดนาม และยังสามารถนำไปใช้ในประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ ได้ คือ 1) แนวทางการนำการศึกษาแบบบูรณาการของครูไปปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอน และ 2) แนวทางการริเริ่มการฝึกปฏิบัติการศึกษแบบบูรณาการโดยใช้ Win - Win model จึงได้นำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อนำไปปรับใช้กับการสร้างรูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม

4.2.2.4 ผลการประเมินรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม ดำเนินการ 2 ส่วน ส่วนแรก เป็นการรับฟังข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิในกิจกรรมการสนทนากลุ่ม ซึ่ง Eisner (1976) กล่าวว่า การใช้บุคคลหรือผู้ทรงคุณวุฒิเป็นเครื่องมือในการประเมิน เป็นการดำเนินการภายใต้ความเชื่อว่า ผู้ทรงคุณวุฒิเที่ยงธรรมและมีดุลพินิจที่ดี โดยมาตรฐานและเกณฑ์การพิจารณาต่าง ๆ เกิดจากประสบการณ์และความเชี่ยวชาญของผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิทุกรายมีความเห็นว่รูปแบบสมรรถนะมีความชัดเจน เหมาะสม สอดคล้องกับผลการวิจัย และมีข้อเสนอแนะในส่วนของหลักสูตรอบรมที่ให้เพิ่มเติมด้านเทคโนโลยี ทักษะการสื่อสารและการแสดงออก การเรียนรู้เชิงรุก การจัดการความแตกต่าง การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ และการบูรณาการศาสตร์ ส่วนที่สอง การประเมินโดยใช้แบบประเมิน พบว่า รูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดทั้งภาพรวม ค่าเฉลี่ย 4.70 และรายบท โดยบทที่ 1 ถึง บทที่ 4 มีค่าเฉลี่ย 4.80 4.70 4.60 4.60 ตามลำดับ สามารถสรุปได้ว่า คู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม สามารถใช้ประโยชน์ในการพัฒนาสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพได้ ซึ่งการพัฒนาดังกล่าว จะส่งผลถึงการพัฒนาผู้เรียนในอนาคตได้ โดย Kim et al. (2019) กล่าวว่า การพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 เพื่อหาวิธีการปรับปรุงคุณภาพผู้สอน จะสะท้อนให้เห็นถึงการปฏิบัติของครูว่ามีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ได้ต่อไป ผลวิจัยนี้ ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ นิภาภรณ์ ชัยโพธิ์ทอง (2561) ศึกษาพบว่า โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนที่ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ 9 ส่วน มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด

4.2.3 การอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบและคู่มือสมรรถนะครูคหกรรมกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากการทดลองใช้รูปแบบและคู่มือสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับครูคหกรรมจำนวน 30 คน แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1) การประเมินความรู้หลังการอบรม 2) การประเมินทักษะ 3) การประเมินการพัฒนาตนเองก่อน - หลังการอบรม และ 4) การประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมต่อการเข้ารับการอบรมสมรรถนะครูคหกรรม พบว่า การทดสอบความรู้หลังการอบรม ในหัวข้อ ครูคหกรรมกับการบริหารหลักสูตร และการพัฒนาตนเอง สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีคะแนนเฉลี่ย 17.23 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 86.13 การประเมินทักษะผู้เข้ารับการอบรมร้อยละ 100 มีทักษะสูงกว่ามาตรฐานทุกประเด็นการประเมินทักษะในการอบรม โดยมีการนำความรู้เพื่อนำเสนอประเด็นของความรู้ มีความชัดเจน และระดับการคิดวิเคราะห์สูงกว่ามาตรฐาน มีการเชื่อมโยงเนื้อหาสู่การปฏิบัติ และการนำไปประยุกต์ใช้ในระดับสูงกว่ามาตรฐาน ส่วนการประเมินการพัฒนาตนเอง พบว่า ก่อนเข้ารับการอบรมในภาพรวมเฉลี่ยความรู้อยู่ในระดับปานกลาง ในขณะที่ความรู้หลังการอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ที่ผ่านมาครูคหกรรมอาจได้รับการพัฒนาโดยการอบรมเชิงปฏิบัติการผ่านกระบวนการกลุ่ม (Group process) และการฝึกปฏิบัติจริงน้อย ประกอบกับในกระบวนการอบรมดังกล่าว ได้มอบหมายให้ปฏิบัติงานที่เน้นทักษะกระบวนการกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับด้านคหกรรมศาสตร์โดยตรง ได้แก่ กิจกรรมการสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมในการพัฒนาองค์กรและวิชาชีพด้านคหกรรมศาสตร์ เรื่อง “กว่าจะเป็นครูคหกรรมในวันนี้” และกิจกรรมความรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ เรื่อง “หลักสูตรบาร์ستا” จึงส่งผลให้ความรู้หลังอบรมอยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อเทียบกับความรู้ก่อนอบรม และความพึงพอใจพบว่า ครูคหกรรมมีความพึงพอใจต่อการอบรมในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับผลการศึกษาของ อติเทพ ไขเพชร (2562) ศึกษาพบว่า รูปแบบสมรรถนะครูวิชาชีพเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีผลการประเมินสมรรถนะด้านการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองหลังอบรมสูงอยู่ในระดับมาก นิภาภรณ์ ชัยโพธิ์กลาง (2561) พบว่า โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนในสถานศึกษา มีผลการประเมินอยู่ในระดับความเหมาะสมมากที่สุด และอรทัย เจริญสิทธิ์ และรัชนิ์ เพ็งปรีชา (2565) ศึกษาพบว่า การประเมินตนเองของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาทักษะวิจัยสำหรับครูอาชีวศึกษา สาขาคหกรรมในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยด้านความสำคัญและคุณค่าของการวิจัยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านเจตคติต่อการวิจัย และสุดท้ายคือ ด้านความรู้และพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปหลังการเข้าร่วมโครงการ

ดังนั้น การพัฒนาครูจึงมีความจำเป็นและมีความสำคัญในฐานะผู้สร้างการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลก เทคโนโลยีสารสนเทศ และข่าวสาร ทำให้

เกิดองค์ความรู้ใหม่ จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้เป็นครูที่มีคุณภาพ
ตลอดจนมีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณมาตรฐานวิชาชีพ (ธงชัย คำปวง, 2561)

บทที่ 5

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสมรรถนะของครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) สร้างรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) ทดลองใช้รูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรมกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาสมรรถนะที่พึงประสงค์และสมรรถนะปัจจุบันของครูคหกรรม ระยะที่ 2 สร้างรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม ระยะที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม ประชากร กลุ่มตัวอย่าง ผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย 1) ประชากร คือ ครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 และ เขต 2 จำนวน 177 คน 2) ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ 2.1) ผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์เชิงลึก 15 คน ประกอบด้วย ครูคหกรรม หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และผู้บริหารสถานศึกษา 2.2) ผู้ทรงคุณวุฒิในการประชุมสนทนากลุ่ม และประเมินรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม 15 คน ประกอบด้วย ครูคหกรรม ผู้เชี่ยวชาญด้านสมรรถนะและอาจารย์ในสังกัดมหาวิทยาลัยที่จัดการเรียนการสอนคหกรรมศาสตร์ 3) ผู้เข้าอบรมเพื่อทดลองใช้รูปแบบและคู่มือสมรรถนะครูคหกรรม 30 คน รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม แบบทดสอบความรู้หลังการอบรม แบบประเมินทักษะ แบบประเมินการพัฒนาตนเองก่อน - หลังการอบรม และแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าอบรม การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสูตร Modified Priority Need Index (PNI Modified) ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยสรุปผลและข้อเสนอแนะ ดังนี้

5.1 สรุปผล

สรุปผลการวิจัย นำเสนอลำดับตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้แก่ สมรรถนะของครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รูปแบบและคู่มือ สมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการทดลองใช้รูปแบบและคู่มือสมรรถนะครูคหกรรมกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

5.1.1 สมรรถนะของครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สมรรถนะหลักที่พึงประสงค์ สมรรถนะหลักปัจจุบัน และลำดับความต้องการจำเป็นของ ครูคหกรรมจำนวน 11 สมรรถนะ เมื่อพิจารณาจากลำดับความต้องการจำเป็นจากสูงไปหาต่ำ ได้แก่ 1) การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสร้างเครือข่ายด้านคหกรรมศาสตร์ (PNI_{Modified} 0.402) 2) การสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมในการพัฒนาองค์กรและวิชาชีพด้านคหกรรมศาสตร์ (PNI_{Modified} 0.393) 3) ความมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ให้มีคุณภาพ ถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์ (PNI_{Modified} 0.374) 4) ความสามารถในการวางแผน การกำหนดเป้าหมาย การวิเคราะห์ สังเคราะห์ภารกิจงานของครูคหกรรม (PNI_{Modified} 0.369) 5) การปรับปรุงระบบบริหาร ด้านคหกรรมศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพ (PNI_{Modified} 0.369) 6) ความสามารถในการพัฒนาการปฏิบัติงานด้านคหกรรมศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องเพื่อให้งานประสบความสำเร็จ (PNI_{Modified} 0.357) 7) การแสดงบทบาทผู้นำหรือผู้ตาม (PNI_{Modified} 0.344) 8) การเข้าไปมีส่วนร่วมกับผู้อื่นในการพัฒนาจัดการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จเป้าหมาย (PNI_{Modified} 0.342) 9) การศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ติดตามองค์ความรู้ใหม่ ๆ ทางวิชาการและวิชาชีพคหกรรมศาสตร์ (PNI_{Modified} 0.339) 10) การปรับตัวเข้ากับกลุ่มคนหรือสถานการณ์ที่หลากหลาย (PNI_{Modified} 0.337) และ 11) ความสามารถในการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน (PNI_{Modified} 0.334)

สมรรถนะประจำสายงานที่พึงประสงค์ สมรรถนะประจำสายงานปัจจุบัน และลำดับความต้องการจำเป็นของครูคหกรรมจำนวน 12 สมรรถนะ (10 ลำดับ) เมื่อพิจารณาจากลำดับความต้องการจำเป็นจากสูงไปหาต่ำ ได้แก่ 1) การใช้พัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ด้านคหกรรมศาสตร์ (PNI_{Modified} 0.348) 2) การสร้างและพัฒนาหลักสูตร (PNI_{Modified} 0.346) 3) การวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านคหกรรมศาสตร์ (PNI_{Modified} 0.344) 4) ความรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ (PNI_{Modified} 0.342) 5) การสังเคราะห์ (PNI_{Modified} 0.341) 6) การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ผู้เรียน (PNI_{Modified} 0.339) และการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อจัดการเรียนรู้ด้านคหกรรมศาสตร์ (PNI_{Modified} 0.339) 7) การปฏิบัติงานอย่างไตร่ตรอง (PNI 0.332) และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อจัดการเรียนรู้ (PNI_{Modified} 0.332) 8) การจัดการ

เรียนรู้ด้านคหกรรมศาสตร์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (PNI_{Modified} 0.325) 9) การเป็นบุคคลแห่งการเปลี่ยนแปลง (PNI_{Modified} 0.324) และ 10) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (PNI_{Modified} 0.323)

5.1.2 รูปแบบและคู่มือสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากการจัดทำรูปแบบและคู่มือสมรรถนะครูคหกรรม โดยยึดหลักตามแนวคิด ทฤษฎีสมรรถนะของ McClelland (1975) และมาตรฐานสมรรถนะครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) แนวคิดเชิงระบบ (Ludwig von, 1968) กระบวนการของขั้นตอนการพัฒนาสมรรถนะครู ตามแนวคิด ADDIE Model (Branson, 1975) ร่วมกับผลการวิเคราะห์แบบสอบถามจากครูคหกรรม การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูคหกรรม หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และผู้บริหารสถานศึกษา นำผลการวิเคราะห์ทั้ง 2 ส่วน จัดทำเป็นรูปแบบเพื่อจัดทำกิจกรรมการสนทนากลุ่ม ได้องค์ประกอบ 7 ด้าน ที่ประกอบเป็น คำว่า T E A C H E R โดย 1) T คือ Theory แนวคิด ทฤษฎีที่ใช้ 2) E คือ End Goal วัตถุประสงค์ 3) A คือ Assets ปัจจัยสนับสนุน 4) C คือ Construct กระบวนการพัฒนาสมรรถนะ 5) H คือ How To วิธีการที่ใช้ในการพัฒนาสมรรถนะ 6) E คือ Effect ผลที่ได้จากการพัฒนาสมรรถนะ และ 7) R คือ Refine หรือการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ผลการจัดทำคู่มือสมรรถนะมีวิธีจัดทำควบคู่ไปกับการจัดทำรูปแบบสมรรถนะครู คหกรรม โดยมีส่วนประกอบของคู่มือแบ่งเป็น 4 บท ได้แก่ 1) บทที่ 1 บทนำ 2) บทที่ 2 รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูคหกรรม 3) บทที่ 3 หลักสูตรฝึกอบรมสมรรถนะครูคหกรรม และ 4) บทที่ 4 บทสรุป จากลำดับความต้องการจำเป็นพบว่า สมรรถนะหลักเรื่อง การสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมในการพัฒนาองค์กรและวิชาชีพด้านคหกรรมศาสตร์ และสมรรถนะประจำสายงานเรื่อง ความรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ มีความต้องการจำเป็นสูงสุดในการพัฒนาสมรรถนะครูคหกรรม โดยมีผลการประเมินความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

5.1.3 การทดลองใช้รูปแบบและคู่มือสมรรถนะครูคหกรรมกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากการทดลองใช้รูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบ พบว่า 1) การทดสอบความรู้หลังการอบรม ในหัวข้อ ครูคหกรรมกับการบริหารหลักสูตร และการพัฒนาตนเอง สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีคะแนนเฉลี่ย 17.23 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 86.13 2) การประเมินทักษะร้อยละ 100 มีทักษะสูงกว่ามาตรฐานในทุกประเด็นการประเมินทักษะในการอบรมโดยมีการนำความรู้เพื่อนำเสนอประเด็นของความรู้ มีความชัดเจน และระดับการคิดวิเคราะห์ สูงกว่ามาตรฐาน มีการเชื่อมโยงเนื้อหาสู่การปฏิบัติ และการนำไปประยุกต์ใช้ในระดับสูงกว่ามาตรฐาน ได้แก่ ความชัดเจน และระดับการคิดวิเคราะห์ ความครบถ้วนของประเด็น และความถูกต้องของข้อมูล ความเชื่อมโยงเนื้อหา การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม ความเหมาะสม และความถูกต้อง

ต้องในการใช้ภาษา และปริมาณเนื้อหาที่น่าสนใจ 3) การประเมินการพัฒนาตนเองก่อน-หลังเข้ารับการอบรม พบว่า 3.1) ความรู้ก่อนการอบรมหัวข้อการพัฒนาตนเองในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยหัวข้อการอบรมเรื่อง การสร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้านวิชาชีพทางคหกรรมศาสตร์อยู่ในระดับต่ำสุด รองลงมาคือ การสร้างองค์ความรู้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้านวิชาชีพคหกรรมศาสตร์ และการรวบรวมความรู้ใหม่ในแวดวงวิชาชีพคหกรรมศาสตร์ และหัวข้อการอบรมเรื่อง การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง โดยแบ่งเป็นรายด้านได้ ดังนี้ ด้านการประเมินผลการออกแบบการเรียนรู้เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติงานอยู่ในระดับต่ำสุด รองลงมาคือ ความรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ และการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลายสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน 3.2) ความรู้หลังการอบรมแล้วในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยหัวข้อการอบรมเรื่อง การสร้างองค์ความรู้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้านวิชาชีพคหกรรมศาสตร์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมในการพัฒนาองค์กรและวิชาชีพด้านคหกรรมศาสตร์ค่าเฉลี่ย และการรวบรวมความรู้ใหม่ในแวดวงวิชาชีพคหกรรมศาสตร์ และการสร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้านวิชาชีพทางคหกรรมศาสตร์ และหัวข้อการอบรมเรื่อง การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุด โดยหัวข้อการอบรมเรื่อง การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลายสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลายสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ความรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ และการประเมินผลการออกแบบการเรียนรู้เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติงาน เมื่อเปรียบเทียบความรู้ก่อน-หลังการอบรมสมรรถนะครูคหกรรม พบว่า ความรู้หลังการอบรมเพิ่มขึ้นในทุกด้าน โดยด้านที่เพิ่มสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ การสร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้านวิชาชีพทางคหกรรมศาสตร์ รองลงมาคือ การสร้างองค์ความรู้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้านวิชาชีพคหกรรมศาสตร์ และการประเมินผลการออกแบบการเรียนรู้เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติงาน 4) ความพึงพอใจต่อการอบรม โดยผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจสูงสุดในด้านการฝึกอบรมที่สามารถนำสิ่งที่ได้รับจากการอบรมไปใช้ในการปฏิบัติงาน สถานที่ในการฝึกอบรม และวิทยากร ส่วนด้านความรู้ความเข้าใจที่ได้รับจากการฝึกอบรม ความรู้ก่อนการอบรมอยู่ในระดับมาก และความพึงพอใจหลังการอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.2.1 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

5.2.1.1 ข้อเสนอแนะด้านวิชาการ

ผลการวิจัย แสดงให้เห็นถึงความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูคหกรรม ในสมรรถนะหลักจำนวน 11 สมรรถนะ และสมรรถนะประจำสายงาน 12 สมรรถนะ นำไปสู่การจัดทำรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม โดยยึดหลักตามแนวคิด ทฤษฎีสมรรถนะของ McClelland และมาตรฐานสมรรถนะครูสังกัดสำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แนวคิดเชิงระบบ ขั้นตอนการพัฒนาสมรรถนะครูตามแนวคิด ADDIE Model ร่วมกับผลการวิเคราะห์แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ จัดทำเป็นรูปแบบในกิจกรรมการประชุมสนทนากลุ่ม ได้องค์ประกอบ 7 ด้าน ประกอบเป็นคำว่า TEACHER ในการนี้ บุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ครูคหกรรมครูในสังกัดกลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ สถานศึกษาในสังกัด สพฐ.และสถานศึกษาอื่น สามารถปรับประยุกต์ ใช้องค์ความรู้ที่เกิดขึ้นจากการศึกษาดังกล่าวในการพัฒนาตนเอง สำหรับระดับหน่วยงานสามารถใช้ข้อมูลจากผลการวิจัย กำหนดเป็นวัตถุประสงค์ รูปแบบกิจกรรม วิธีการประเมินและติดตามผลการพัฒนาครูในสังกัด ที่สอดคล้องกับรูปแบบการบริหารการศึกษาให้เกิดประโยชน์เพื่อพัฒนาการจัดการด้านวิชาการให้มีประสิทธิภาพต่อไป

5.2.1.2 ข้อเสนอแนะด้านวิชาชีพคหกรรมศาสตร์

ข้อเสนอแนะจากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การศึกษาสมรรถนะของครูคหกรรมกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1) ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของสมรรถนะประจำสายงานของครูคหกรรมพบว่า การใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ด้านคหกรรมศาสตร์ตามด้วยการสร้างและพัฒนาหลักสูตร เป็นความต้องการจำเป็นในลำดับสูงสุดและรองลงมา ครูจึงควรมีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตรรายวิชา และนำสื่อนวัตกรรม เทคโนโลยี เข้ามามีส่วนช่วยในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาระบบการเรียนรู้ของผู้เรียนในรายวิชาทางคหกรรมศาสตร์ เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่ทันสมัยทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม สอดคล้องกับแผนการศึกษาของชาติ ปีพุทธศักราช 2560-2579 ที่เน้นการตอบสนองความต้องการผู้เรียนต่อไป

2) ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูผู้สอนคหกรรม สามารถแบ่งได้ 3 ด้าน คือ ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ โดยใช้รูปแบบการจัดอบรม การสร้างเครือข่ายการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ และการศึกษาดูงานทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ และประเมินผลด้วยการสังเกตพฤติกรรม นิเทศ กำกับ ติดตาม การประเมินตนเอง และประเมินโดยผู้เกี่ยวข้อง ในการนี้ จึงควรนำผลการวิเคราะห์ดังกล่าว ไปสู่การพัฒนาหลักสูตรสำหรับครูคหกรรม โดยกำหนดเป็นแนวทางในการศึกษาเพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาครูในความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการจัดการเรียนรู้

ทั้งนี้ เพื่อให้ครูคหกรรมมีประสบการณ์ในการเรียนรู้และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน และโลกอนาคต อันจะนำไปสู่ผลของการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามความต้องการของหลักสูตร และสังคม

5.2.1.3 ข้อเสนอแนะจากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การสร้างรูปแบบและคู่มือสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1) จากการสร้างรูปแบบและคู่มือสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่กำหนดกลุ่มเป้าหมายในการอบรมให้ความรู้เฉพาะครูคหกรรมที่จบการศึกษาด้านคหกรรมศาสตร์เท่านั้น แต่จากการประชุม สันทนากลุ่ม มีข้อเสนอแนะให้เพิ่มเติมครูสาขาวิชาอื่นนอกเหนือจากคหกรรม เพราะกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพไม่ได้มีเพียงคหกรรมที่เป็นครูผู้สอน ในอนาคต หากดำเนินการให้ครอบคลุมครูทั้งกลุ่มสาระการเรียนรู้ จะทำให้เห็นภาพของแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ในทิศทางเดียวกัน และสามารถพัฒนาระดับผู้เรียนได้เช่นเดียวกับครูคหกรรม

2) การนำรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้ประโยชน์ ควรมีการปรับ ประยุกต์ให้เหมาะสมกับแนวนโยบายการบริหารการเรียนการสอนของสถานศึกษา บริบทของสถานศึกษา สังคม ชุมชน และสิ่งแวดล้อม และควรศึกษาวิเคราะห์ช่องว่างระหว่างความต้องการดังกล่าวกับสภาพที่เป็นอยู่จริง เพื่อให้การพัฒนาครูคหกรรมสามารถตอบสนองต่อสมรรถนะที่แท้จริง และเป็นผลต่อการพัฒนาผู้เรียนต่อไป

5.2.1.4 ข้อเสนอแนะจากวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบและคู่มือสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1) จากการทดลองใช้รูปแบบและคู่มือสมรรถนะครูคหกรรม พบว่า ทักษะที่แตกต่างกันของผู้เข้าอบรมคือ ทักษะด้านการสื่อสารและการแสดงออก ซึ่งสอดคล้องกับการให้ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิในกิจกรรมการสนทนากลุ่มที่ให้เพิ่มเติมด้านนี้ ในการนำไปใช้ประโยชน์ สถานศึกษาหรือหน่วยงานที่กำลังดูแลสถานศึกษาในสังกัด สพฐ. จึงอาจปรับโครงสร้างหลักสูตรโดยอาจบรรจุหัวข้อ เทคนิคการสื่อสารและการแสดงออก เพิ่มเติม ทั้งนี้ เพื่อให้ครูคหกรรมมีทักษะที่พร้อมในการถ่ายทอดความรู้สู่ผู้เรียน

2) ในงานวิจัยนี้ ได้จัดกิจกรรมฝึกอบรมในหัวข้อ การสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมในการพัฒนาองค์กรและวิชาชีพด้านคหกรรมศาสตร์ และหัวข้อ ความรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่เน้นด้านวิชาการเป็นหลัก แต่อย่างไรก็ตาม ศาสตร์คหกรรมเป็นศาสตร์วิชาชีพที่มีจุดเด่น สามารถบูรณาการกับศาสตร์อื่น ๆ ได้เป็นอย่างดี ดังนั้น การจัด

อบรมในอนาคต ควรปรับให้มีกิจกรรมการส่งเสริมทักษะปฏิบัติด้านอาหาร สิ่งทอ ศิลปประดิษฐ์ และงานบ้านอื่น ๆ โดยบูรณาการกับศาสตร์ด้านวิทยาศาสตร์และศิลปศาสตร์ จะช่วยส่งเสริมให้ครูครุกรรมมีความรู้ ทักษะพร้อมในการปฏิบัติการสอน รวมทั้งมีคุณลักษณะเป็นไปตามผลการวิจัยที่กำหนด

5.2.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

5.2.2.1 เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า การใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ด้านคหกรรมศาสตร์เป็นความต้องการจำเป็นสูงสุดในสมรรถนะประจำสายงาน ซึ่งเป็นสมรรถนะที่จำเป็นของครูคหกรรมในการปฏิบัติภารกิจด้านการสอน ดังนั้น จึงควรศึกษาเรื่องแนวทางการใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพ เพื่อการจัดการเรียนรู้ด้านคหกรรมศาสตร์ สำหรับครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการสร้างรูปแบบและคู่มือการพัฒนาสมรรถนะครูคหกรรมดังกล่าว

5.2.2.2 การวิจัยเป็นพื้นฐานการสร้างองค์ความรู้ใหม่ของสาขาวิชาด้านคหกรรมศาสตร์ จึงควรศึกษาการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัยสำหรับครูคหกรรมที่เน้นศาสตร์เฉพาะด้าน ในสาขาสังคมศาสตร์หรือวิทยาศาสตร์ที่ตรงตามบริบทและความต้องการของสถานศึกษา

5.2.2.3 ควรศึกษาต่อยอดเกี่ยวกับการประเมินผลการใช้รูปแบบและคู่มือสมรรถนะครูคหกรรม เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับการพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนรู้สำหรับครูคหกรรมซึ่งเป็นครูวิชาชีพที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเยาวชนในระดับพื้นฐานของประเทศ

เอกสารอ้างอิง

- กจิตตา ชินพิทักษ์วัฒนา. (2557). การประเมินความต้องการจำเป็นของผู้ดูแลเด็กในการอบรม เลี้ยงดู
เด็กวัยทารกวัยเตาะแตะในสถานรับเลี้ยงเด็ก. [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต,
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. โรงพิมพ์
ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2557). มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ พ.ศ.
2557. <https://academic.pkru.ac.th/download/category/46-tqf1-ohec.html>.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2565). นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ.
<https://moe360.blog/2023/01/04/policy-and-focus-moe-fiscal-year-2024/>
- กาญจนา เกียรติมนิรัตน์. (2558). องค์ความรู้ทางคหกรรมศาสตร์ในบริบทครอบครัว การศึกษา และ
ชุมชน. ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภพระ ปริเพรส.
- กิ่งแก้ว ภูทองเงิน. (2561). รูปแบบการพัฒนาคูตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างจิต
สาธารณะของนักเรียน ระดับประถมศึกษา. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม,
13(2), 103–115.
- กิ่งแก้ว ภูทองเงิน, ทิพาพร สุจारी และจิระพร ชะโน. (2562). รูปแบบการพัฒนาคูตามแนวคิดชุมชน
การเรียนรู้เพื่อเสริมสร้าง จิตสาธารณะของนักเรียน ระดับประถมศึกษา. วารสาร
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 18(3), 103-115.
- กุลชนิษฐ์ ราชนบุญวัฒน์. (2553). คหกรรมศาสตร์ ศาสตร์เพื่อชีวิต. เม็ดทรายพริ้นติ้ง.
- คณะกรรมการโครงการสารานุกรมศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2558). สารานุกรม
ศึกษาศาสตร์ ฉบับเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีใน
วโรกาสพระชนมายุ 60 พรรษา พุทธศักราช 2558. วารสารสังคมศาสตร์ บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, 8(1), 105-118.
- คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. (2564). หลักสูตรการอบรม
พัฒนาสมรรถนะครูอาชีพศึกษา 4.0 สาขาอาหารและธุรกิจบริการ. สถาบันเทคโนโลยีพระ
จอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. (2563). หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2563). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ฉันท ชาติทอง. (2559). *หลักการจัดการเรียนรู้*. เพชรเกษมการพิมพ์.
- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2553). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). บุคพอยท์.
- ฉลองชัย สุวัฒน์บุรณ์. (2544). *การออกแบบระบบการสอน*. ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2544). เอกสารการสอนชุดวิชา พื้นฐานการศึกษา หน่วยที่ 8-15. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ฐกร พงษ์ปูล. (2565). การพัฒนาสมรรถนะครูในช่วงยุคศาสตร์ชาติ (พ.ศ.2561-2580). *วารสารวิจัยวิชาการ*, 5(6), 87-98.
- ณรงค์วิทย์ แสนทอง. (2556). *การบริหารผลงานเชิงกลยุทธ์*. ซีเอ็ดดูเคชั่น
- ณัฐศักดิ์ จันทร์ผล. (2552). *การพัฒนารูปแบบการบริหารงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่เน้นการกระจายอำนาจ*. [วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยสยาม.
- ทวีศักดิ์ ธรรมมา. (2559). *ความเป็นครู*. โรงพิมพ์ สกสค.
- ทิตนา แคมณี. (2550). *ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แคมณี. (2555). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 15). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แคมณี. (2556). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 17). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธงชัย คำปวง. (2561). *การพัฒนาครูแบบองค์รวมโดยการเทียบเคียงสมรรถนะ*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ธนภฤต อึ้งน้อย. (2563). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูใหม่ในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดโรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้. [วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร]. http://www.edu.nu.ac.th/th/news/docs/download/2020_06_23_15_09_59.pdf
- ธนภฤต อึ้งน้อย. (2564). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูใหม่ในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดโรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 23(2), 169-180.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- ธนิกานต์ สุขวัฒน์. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะหลักของบุคลากรครูที่ปฏิบัติงานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1. [วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธัญญลักษณ์ คุณาพรวัฒน์, ภัทรวรรณ จีรพัฒน์ธนธร และปานเทพ ลาภเกษร (2559). สมรรถนะตามความจริงและสมรรถนะที่พึงประสงค์ของครูสาขาการโรงแรมและการท่องเที่ยว ในเขตกรุงเทพมหานครภายใต้กรอบสมรรถนะครู ในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. *วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์*, 32(1), 68-74
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2563). การทำวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลการทำสถิติด้วย SPSS และ AMOS. ห้างหุ้นส่วนสามัญปิเศษเนสอาร์แอนด์ตี.
- ธีระภาพ เพชรมาลัยกุล. (2560). การประเมินความต้องการจำเป็นทางการศึกษาและการบริหารการศึกษา. *วารสารบริหารการศึกษา มศว*, 14(26), 118-129.
- นนทลี พรธาดาวิทย. (2545). *วิถิศหกรรมศาสตร์ในประเทศไทย: บทสะท้อนวิสัยทัศน์และกระบวนทัศน์จากปัจจุบันสู่อนาคต*. [วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นวรรตน์ พัวพันธ์ และไพฑูรย์ ทองสุข. (2564). ต้องการพัฒนาคูณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ของครูคหกรรมศาสตร์ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสุรินทร์. *วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม*, 20(3), 24-35.
- นาริรัตน์ ยิ่งवाद. (2556). *การนำเสนอวิธีการพัฒนาครูตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา สำหรับผู้บริหารโรงเรียนคาทอลิก สังกัดอัครสังฆมณฑล*. [วิทยานิพนธ์ปริญญา ครุศาสตรมหาบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- นาริรัตน์ รักวิจิตรกุล. (2560). การพัฒนาวิชาชีพครู. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 11(1), 21-33.
- นิภาภรณ์ ชัยโพธิ์กลาง. (2561). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 7. *วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม KMITL*, 20(3), 24-35.
- บรรจง จันทรสา. (2527). *ปรัชญาการศึกษา*. ไทยวัฒนาพานิช.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 7). สุวีริยาสาส์น.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- บุญเขต ชานิศาสตร. (2556). การพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี. [วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสยาม]. https://e-research.siam.edu/wp-content/uploads/2020/04/Phd.ED_-2013-Model-Development-of-Academic-Administration-for-Early-Childhood-Education-Management-of-School-compressed.pdf
- ปริญญญา โกศลศิริพนธ์. (2547). การวิจัยและพัฒนากิจกรรมและเทคนิคการประเมินความต้องการจำเป็น สำหรับการเรียนการสอนแบบโครงงาน. [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประเชิญ ครูไพศาล. (2537). วิชาชีพคหกรรมศาสตร์. อมรการพิมพ์.
- ประไพพิมพ์ สุธีสินนท์ และประสพชัย พสุนนท์ (2559). กลยุทธ์การเลือกตัวอย่างสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ. วารสารปาริชาติ, 29(2), 31-48.
- ประยงค์ จินดาวงศ์. (2525). ตำรับอาหารแบบประหยัดและสงวนคุณค่า. (พิมพ์ครั้งที่ 4). ไทยวัฒนาพานิช.
- ประหยัด สายวิเชียร. (2531). ความรู้เรื่องคหกรรมศาสตร์. ภาควิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปองทิพย์ เทพอารีย์ และมารุต พัฒนาผล. (2557). การพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพสำหรับครูประถมศึกษา. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, 6(2), 284-296.
- พระราชบัญญัติ การจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560. (31 กรกฎาคม 2560). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 135 ตอนที่ 79 ก หน้า 1-13.
- พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์. (2556). รายงานการวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผนการปฏิรูปการผลิตและพัฒนาครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎีกา.
- พัชรภรณ์ บางเขียว ชัยยศ ดำรงกิจโกศลและพิษณุ บางเขียว. (2564). รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาที่เสริมสร้างสมรรถนะครูตามมาตรฐานวิชาชีพ. วารสารครุศาสตร์สาร, 15(2), 259-273.
- พิณทิพย์ บริบูรณ์สุข. (2527). ปฐมนิเทศคหกรรมศาสตร์. คณะคหกรรมศาสตร์ วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- พิณสุตา สิริธรรังศรี. (2557). *ยกระดับคุณภาพครูไทยในศตวรรษที่ 21*. ใน เอกสารประกอบการประชุม วิชาการ อกิวัฒน์การเรียนรู้สู่จุดเปลี่ยนประเทศไทย. หน้า 24-25. สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน.
- พิศิษฐ ตัณทวนิช และพนา จินดาศรี. (2561). ความหมายที่แท้จริงของค่า IOC. *วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 24(2), 3-12.
- มณี โกสุมาศ. (2540). *พฤติกรรมการสอนคหกรรมศาสตร์*. ภาควิชาคหกรรมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.
- มารุต พัฒนาผล. (2557). รูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างการรู้คิดและความสุขในการเรียนรู้ของผู้เรียนระดับประถมศึกษา. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ*, 7(3), 682 - 699.
- มาลี สืบกระแสน. (2552). การพัฒนารูปแบบองค์การแห่งการเรียนรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา. [วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยสยาม.
- มียากาวะ, ทาดาโอะ. (2550). เศรษฐมิติเบื้องต้น (คงศักดิ์ สันติพิทักษ์วงศ์, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: รุ่งแจ้ง.
- ยนต์ ชุ่มจิต. (2553). *ความเป็นครู*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). โอเดียนสโตร์.ราชบัณฑิตยสถาน. (2546).
- รัตน์ะ บัวสนธ์. (2552). วิจัยเชิงคุณภาพทางการศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. อักษรเจริญทัศน์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- รุ่งนภา จิตรโรจนรักษ์.(2548). การพัฒนารูปแบบการบริหารของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับประเทศไทย. [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. <https://www.car.chula.ac.th/display7.php?bib=b1745254>
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2553). สถิติประยุกต์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์. สุวีริยาสาส์น.
- วิรัชพัชร นิลแก้ววรวิชัย. (2567). การพัฒนาสมรรถนะในการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครุคณิตศาสตร์ โดยใช้รูปแบบการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย*, 8(4), 1730-1747.
- ศุภักษร ฟองอาจวาง และ กอบสุข คงมนัส. (2559). การศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เรื่อง การเขียนโปรแกรมขั้นพื้นฐานด้วยภาษาจาวาสคริปต์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. *วารสารวิชาการฉบับภาษาไทย มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 9(3), 937-953.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

สมนึก ลิ้มอารีย์. (2552). *สมรรถนะหลักของบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 3 [การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต]*. มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

สมาคมคหเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์. (ม.ป.ป.). *ประวัติสมาคมคหเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทย*. สมาคมคหเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *คู่มือการประเมินสมรรถนะครู*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2553). *การประเมินสมรรถนะบุคคล*. สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580*. สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. (2565). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสาม*.

https://www.nesdc.go.th/download/Plan13/Doc/Plan13_Final.pdf

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). *เอกสารประกอบการระดมความคิดเห็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ.2566-2570)*. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579*. พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). *รายงานการวิจัยแนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยกับการเตรียมพร้อมศตวรรษที่ 21*. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2566). *แนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาทักษะความฉลาดทางดิจิทัลของผู้เรียนทุกช่วงวัย : กรณีศึกษาของต่างประเทศและประเทศไทย*. สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2560). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560*. สำนักการพิมพ์.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563) *การประกันคุณภาพการศึกษา*. สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2552). *แนวทางการดำเนินงานโครงการวิจัยการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สิริสวัสดิ์ ทองก้านเหลือง. (2565) การพัฒนารูปแบบสมรรถนะจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน ตามแนวปฏิรูปการศึกษาและวิสัยทัศน์เชิงนโยบายประเทศไทย 4.0 ของครูในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี*, 33(1), 94-110.
- สุกัญญา รัศมีธรรมโชติ. (2548). *แนวทางการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ ด้วย Competency*.
- สุทธิพร ภิญโญ. (2560). การพัฒนากลยุทธ์ส่งเสริมสมรรถนะครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาล. *Trends of Humanities and Social Sciences Research*, 4(1), 2-15.
- สุนทร พานิชกุล. (2520). การศึกษาขอบเขตและหน้าที่ของครูแนะแนวหรือครูที่ทำหน้าที่แทนครูแนะแนว ในโรงเรียนรัฐบาลประเภทอาชีวศึกษา ในทวศณะของนักศึกษาวิชาชีพ สังคมสงเคราะห์ศาสตร์. [วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์].
https://digital.library.tu.ac.th/tu_dc/frontend/Info/item/dc:121430
- สุพัตรา สุภาพ. (2550). *คิดอย่างผู้นำและผู้ตาม*. สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- สุภาพ ฉัตรภรณ์. (2548). *การสอนคหกรรมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 3. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุรพงษ์ แสงสีมูข (2557). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา. *Journal of Education and Innovation*, 16(2), 119-128.
- สุวิมล ว่องวานิช, นงลักษณ์ วิรัชชัย, สำนักนายกรัฐมนตรี และ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). *การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการจัดอันดับมหาวิทยาลัยของประเทศในเอเชีย ปี 2540-2542*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2550). *การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน = Classroom action research*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- สุวิมล ว่องวานิช. (2558). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. (พิมพ์ครั้งที่ 3) สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2562). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสาวพร เมืองแก้ว. (2538). *การพัฒนาหลักสูตรคหกรรมศาสตร์*. ห้างหุ้นส่วนจำกัด พี เอ็น การพิมพ์.
- โสธณา เครือเมฆ, วิกร ตันพุทฺธโม และชีพสมน รังสยากร. (2562). รูปแบบการเรียนการสอนปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาอนาคตของผู้เรียนคหกรรมศาสตร์. *วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 14(1), 339-355.
- อติเทพ ไช้เพชร และอร่ามศรี อาภาดูล. (2563). การสร้างรูปแบบเพื่อพัฒนาสมรรถนะครูวิชาชีพในการจัดการเรียนเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิจัยและนวัตกรรมการอาชีวศึกษา*, 4(2), 69-78
- อติเทพ ไช้เพชร. (2562). การพัฒนาสมรรถนะครูวิชาชีพเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิจัยและนวัตกรรมการอาชีวศึกษา*, 4(2), 69-78.
- อรทัย เจริญสิทธิ์ และรัชนิวรรณ เพ็งปรีชา (2565) การพัฒนาทักษะวิจัยสำหรับครูอาชีวศึกษาสาขาคหกรรม. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 19(85), 131-142.
- อุทุมพร จารมาน. (2543). *การประกันคุณภาพระดับอุดมศึกษา*. พันนี้พับลิชชิง.
- Anthony, W., Perrewe, P.L. and Kacmar, K.M. (1996). *Strategic Human Resource Management*. Harcourt Brace & Company.
- Arends, R. I. (1997). *Classroom Instruction and Management*. McGraw Hill.
- Bardo, J. W. & Hartman, J .J. (1982). *Urban society : A systemic introduction*. peacock.
- Boam, R, and Sparrow, P. (1992) *Designing and Achieving Competency: A Competency-Based Approach to Developing People and Organizations (MCGRAW HILL TRAINING SERIES)*. McGraw-Hill.
- Boam, R. & Sparrow, P. (1992). *Designing and Achieving Competency*. McGraw-Hill Book Co Ltd.
- Boyatzis, R.E. (1982). *The Competency Manager : A Model of Effective Performance*. John Wiley & Son.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- Branson, R.K. (1975). *Interservice procedures for instructional systems development: Executive summary and model*. Tallahassee, FL: Center for Educational Technology, Florida State University. (National Technical Information Service). Document Nos. AD-A019 486 to ADA019490).
- Brown, M. and B. Paolucci. (1978). Home Economics: A Definition. University of Minnesota and Michigan State University. *INTERNATIONAL JOURNAL OF AGRICULTURE & BIOLOGY*, 4(3),375-376.
- Brown, W. B., and Moberg, D. J. (1980). *Organizational Theory and Management : A Macro Approach*. John Wiley & Sons.
- Byrd. (1990). F.M. Byrd Home economics: reflections on the past, visions for the future *J. Home Econ.* 82(1990), 43-46.
- Cronbach, L.J., et al. (1972). *The dependability of behavioral measurement*. John Wiley.
- David, D. & William, J. R. (2004). *Competency-Based Human Resource Management*. Davies-Black Publishing.
- DeMonte, J. (2013). *High – Quality Professional Development for Teachers: Supporting Teacher Training to Improve Student Learning*. Center for American Progress.
- Dick, W. & Carey, L. (1985). *The systematic design of instruction*. (2nd ed.). Scott and Foresman.
- Donald, C. (2003). *Blended Learning*.
<https://www.scribd.com/document/84278560/Clark-D-Blended-Learning>
- Dubois, D. D. (1998). *The Competency Casebook: Twelve Studies in Competency-based Performance Improvement*. Amherst, MA : HRD Press.
- East, M. (1980). *Home Economics: Past, Present and Future*. Allyn and Bacon, Inc.
- Eisner, E. (1976). Education Connoisseurship and Criticism: Their Form and Function in Education Evaluation. *Journal of Aesthetic Education*. 10(3). 135-150.
- Erjavšek, M. (2021). Modern Aspects of Home Economics Education and Slovenia. *Center for Educational Policy Studies Journal*. 11(4), 33-62.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- Gam, R. T., Singh, S. K., Manar, M., Kar, S. K., & Gupta, A. (2020). Body shaming among schoolgoing adolescents: prevalence and predictors. *International Journal Of Community Medicine And Public Health*, 7(4). 13-24.
<https://doi.org/10.18203/2394-6040.ijcmph20201075>
- Goh, P.S.C., & Wong, K.T. (2014). Beginning teachers' conceptions of competency: Implications to educational policy and teacher education in Malaysia. *Education Research Policy Practice*, 11(2), 65-79.
- Good, C. V. (2005). *Dictionary of Education*. (5th ed.). McGraw-Hill.
- Haapaniemi, J., Venäläinen, S., Malin, A., & Palojoki, P. (2019). Home economics education: exploring integrative learning. *Educational Research*, 61(1), 87-104.
- Hamel, G. & Prahalad, C.K. (1994). *Competing for The Future*. Harvard University Press
- Helen, H. (2008). Teachers' work: Beginning teachers' conceptions of competence. *The Australian Educational Researcher*, 35(1), 125-145.
- Hodgetts, R. M. (1982). *Management : Theory, and Practice*. The Dryden.
- Hofmann, W. B., Lichtenegger, H., & Collins, I. (2013). *Global positioning System: theory and practice*. Springer Science & Business Media.
- Hofmann, C. (2020) .Rapid Decay of Anti – SARS – CoV - 2 Antibodies in Persons with Mild Covid-19. *The new England journal of medicine*, 383(11). 2-3. DOI: 10.1056/NEJMc2025179
- Husen, T. & Postlethwaite, T. (1994). *The International Encyclopedia of Education*. (2nd ed.). Pergamon Press.
- Joyce, B. & Weil, M. (1985). *Models of teaching*. 2 nd ed. Prentice–Hall.
- Kast, F. E. & Rosenzweig, J. E.(1985). *Organization and Management: A Systems and Contingency Analysis*. (4th ed.). McGraw-Hill.
- Kaufman, R., & English, F. W. (1981). *Need assessment concept and application*. 3rd ed. Education. Technology.
- Keeves, P.J. (1988). *Educational research, methodology and measurement :An international handbook*. Pergamon Press.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- Kemp, J. E., Morrison, G. R., & Ross, S. V. (1994). *Design effective instruction*. Macmillan.
- Kieu, T. K., Vo, V. M., & Pham, Q. M. (2017). TEACHER EDUCATION REFORM MODELS: FROM A WORLDWIDE OVERVIEW TO VIETNAM'S REALITY. *UED Journal of Social Sciences, Humanities and Education*, 7(5), 66-72.
- Kim, S., Raza, M., & Seidman, E. (2019). Improving 21st-century teaching skills: The key to effective 21st-century learners. *Research in Comparative and International Education*, 14(1), 99-117. <https://doi.org/10.1177/1745499919829214>
- Kortecamp, K. & Croninger, R. (2005). *Teacher Development*. Faculty of Education England University.
- Kuusisaari, H., Seitamaa-Hakkarainen, P., Autio, M., & Hölttä, M. (2021). The Future of Home Economics Teaching: Teachers' Reflections on 21 st Century Competencies. *International journal of home economics IJHE.*, 14(2), 51-68.
- McCaslin, N. L., & Tibeziinda, J. P. (2014). *Assessing target group needs*. <http://www.fao.org/docrep/w5830E/w5830e07.htm>
- McCawley, P. F. (2009). *Methods for Conducting an Educational Needs Assessment*. University of Idaho.
- McClelland, D. C. (1975). *Testing for Competence Rater than for Intelligence*. American Psychologist.
- McGriff, S. J. (2000). *Instructional system design (ISD): Using the ADDIE model*. Penn State University.
- McLagan, P. A. (1989). *The models: Models for HRD Practice*. Alexandria, V.A.: American Society for Training and Development.
- Mohanta, G.C. (n.d.). *Competency-meaning, characteristics and types*. <https://www.slideshare.net/GaurangaMohanta/competency-meaning-characteristics-an>

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- Nadaillac, A.D. (2003). *Competency System*. Random House. Organization for Economic Co-operation and Development. (2014). Competency framework. <https://www.oecd.org/careerscompetency>.
- Nastasi, B. K., & Schensul, S. L. (2005). Contributions of qualitative research to the validity of intervention research. *Journal of School Psychology, 43*(3), 177–195.
- O'Hagan, K. (1996). *Competence in Social Work Practice: A Practice Guide for Professionals*. Jessica Kingley.
- Ojo, F. U., Etuokwu, M. N., & Ukpene, J. C. P. (2023). CREATIVITIES AND INNOVATIVE SKILLS IN HOME ECONOMICS. *Nigeria Journal of Home Economics, 11*(8), 255–264.
- Owenbiugie, R. O. (2021). Perception of business education students on small and medium scale enterprises as a tool for reducing graduates' unemployment. *Sokoto Educational Review, 20*(1), 157–168.
- Parker, G. (1983). *Parental over protection: A risk factor in psychosocial development*. Grune and Stratton Inc.
- Parker, L.E. & Price, R.H. (1994). Empowered Managers and Empowered Workers :The Effects of Managerial Support and Managerial Perceived Control on Workers' Sense of Control over Decision Making, *Human Relations. 47*(8), 911-928.
- Prahalad, C.K. & Hamel, G. (1994) *Competing for the Future*. Harvard Business School Press, Cambridge.
- Procter & Paul. (1978). *Longman Dictionary of Contemporary English*. Longman.
- Raj, M. (1996). *Encyclopedic Dictionary of Psychology and Education*. ANMOL Publications PTV.
- <http://www.fao.org/docrep/w5830E/w5830e07.htm> McCawley, 0
- Reviere, R., & Others. (1996). *Needs assessments: A Creative and practical Guide for social scientists*. Taylor & Francis.
- Rossett, A. (1995). *Needs assessment*. Englewood Cliffs.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- Shafritz, J. M, Koeppe, P. and Soper, E. W. (1988). *The Facts on File Dictionary of Education*. Jay M. Company.
- Siddique, A., Nazir, R., & Malik, N. H. (2002) Students' Perception of Home Economics Undergraduate Curriculum. *International journal of agriculture & biology*. 4(3). 375-376.
- Steiner, E. (1988). *Educology*. NSW.
- Stone, B. (1999). Emotional Intelligence and Core Competencies. *Journal of Extension*. 37(6). Article 17. <https://open.clemson.edu/joe/vol37/iss6/17>
- Stoner, A. F. and Wankel, C. (1986). *Management*. (3rd.ed). Prentice-Hall Privated Limited.
- Strickland, S. A. (2006). *Not for-profit organizational leaders' self-perception of servant leadership characteristics*. [Doctoral dissertation, Business Administration Managements, Graduate School] Capella University.
- ThinkExist. (2008). *The Leadership Challenge: How to Get Extraordinary Things Done in Organizations*. Jossey Bass.
- Tosi, L. & Carroll, J. (1982). *Management* (2nd.ed.). Wiley.
- Vazirani, N. (2010) Competencies and Competency Model—A Brief Overview of Its Development and Application. *SIES Journal of Management*. 7, 121-131.
- Von Bertalanffy, L. (1968). *General System Theory: Foundations, Development, Applications*. George Braziller.
- Webster, J. A., Bannerman, T. L., Hubner, R. J., Ballard, D. N., Cole, E. M., Bruce, J. L., Fiedler, F., Schubert, K. & Kloos, W. E. (1994). Identification of the *Staphylococcus sciuri* species group with EcoRI fragments containing rRNA sequences and description of *Staphylococcus vitulus* sp. nov. *Int J Syst Bacteriol*. 44(3), 454-460.
- Willer, D. (1967). *Scientific sociology : Theory and Method*. Englewood Cliffs. PrenticeHall.

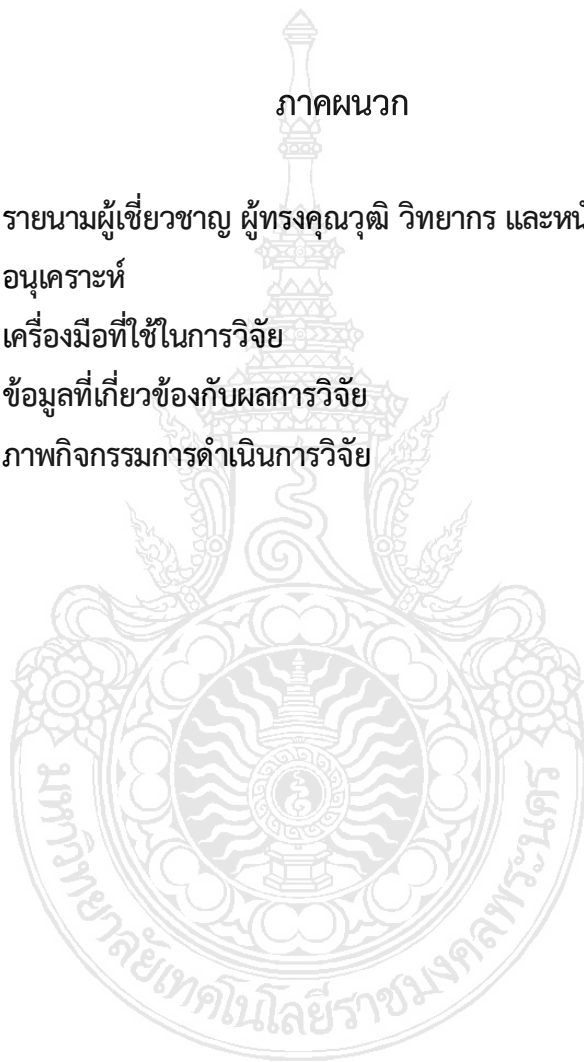
เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

Witkin, B. R. & Altschuld, J. W. (1995). *Planning and Conducting Needs Assessment: A Practical Guide*. Sage Publications.

ภาคผนวก

- ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ วิทยากร และหนังสือขอความ
อนุเคราะห์
- ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ภาคผนวก ค ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผลการวิจัย
- ภาคผนวก ง ภาพกิจกรรมการดำเนินการวิจัย

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ วิทยากร และหนังสือขอความอนุเคราะห์

รายนามผู้เชี่ยวชาญประเมินค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม

ตัวอย่างหนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญประเมินค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม

ตัวอย่างหนังสือขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

รายนามผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์เชิงลึก

ตัวอย่างหนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์เชิงลึก

รายนามผู้ให้ข้อมูลในการประชุมสนทนากลุ่ม

ตัวอย่างหนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้ให้ข้อมูลในการประชุมสนทนากลุ่ม

รายนามวิทยากร ในการอบรมทดลองใช้รูปแบบ และคู่มือการใช้รูปแบบฯ

ตัวอย่างหนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นวิทยากร

รายนามผู้เชี่ยวชาญประเมินค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม
สมรรถนะที่พึงประสงค์และสมรรถนะปัจจุบันของครูคหกรรม

รายนามผู้เชี่ยวชาญ		ตำแหน่ง/หน่วยงาน
1. ศาสตราจารย์ ดร.ปรัชญนันท์	นิลสุข	อาจารย์ประจำ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี พระจอมเกล้าพระนครเหนือ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล	ศราธพันธุ์	อาจารย์ประจำ สาขาคหกรรมศาสตร์ศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรีศนีย์	ทับใบแย้ม	อาจารย์ประจำ คณะเทคโนโลยี คหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลพระนคร
4. ดร.ธภัทร	อาจศรี	Leader Lixil (Thailand) Public Company Limited
5. ดร.วีระเชษฐ	ฮาดวิเศษ	ผู้อำนวยการ โรงเรียนทวีธาภิเศก

ตัวอย่างหนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญประเมินค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม

ที่ อว ๐๖๕๒.๐๓/๔๒๖๘

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
๑๖๘ ถนนศรีอยุธยา เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน ศาสตราจารย์ ดร.ปรัชญนันท์ นิลสุข

ด้วย นายสุภาวิช เชาวน์เกษม นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ ในหัวข้อ “รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.จุฑามาศ พีรพัชระ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และคุณสมบัติเหมาะสม จึงขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเครื่องมือวิจัยด้านเนื้อหาและประเมินความเหมาะสมของเครื่องมือ ให้กับนายสุภาวิช เชาวน์เกษม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา โดยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์ และ
ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนภพ โสตรโยม)
คณบดีคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์

สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์

โทร. ๐ ๒๖๖๕ ๓๓๗๗๗ ต่อ ๘๒๖๒-๔

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์กลาง : em.hec@rmutp.ac.th

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อนักศึกษา หมายเลขโทรศัพท์ ๐๙ ๙๔๖๙ ๙๖๕๕

ตัวอย่างหนังสือขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

ที่ อว ๐๖๕๒.๐๓/๑๑๕๕

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
๑๖๘ ถนนศรีอยุธยา เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

๑๘ เมษายน ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลสำหรับการทำดัชนีพันธ

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๑

ด้วย นายสุภวัช เชาวน์เกษม นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ กำลังดำเนินการทำดัชนีพันธ ในหัวข้อ “รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.จุฑามาศ พิรพัชระ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.จิระ จิตสุภา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์ร่วม

ในการนี้ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดพิจารณาให้ นายสุภวัช เชาวน์เกษม เข้าเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับดัชนีพันธดังกล่าว กับกลุ่มครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๑ จำนวน ๘๕ คน ในช่วงเดือนเมษายน – พฤษภาคม ๒๕๖๗

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา โดยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนภพ ไสตรโยม)

คณบดีคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์

สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์

โทร. ๐ ๒๖๖๕ ๓๗๗๗ ต่อ ๘๒๖๒-๔

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์กลาง : em.hec@rmutp.ac.th

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อนักศึกษา หมายเลขโทรศัพท์ ๐๙ ๙๔๖๙ ๙๖๕๕

<https://docs.google.com/forms/d/1FAIpQLSdG6XfKvj-7KH-EXOCNBsiGWMaLuzBykNN3fayXXLh4-WFXA/viewform?usp=sheeting>

**รายนามผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับสมรรถนะที่พึงประสงค์และ
สมรรถนะปัจจุบันของครูคหกรรม**

รายนามผู้ให้ข้อมูล		ตำแหน่ง/หน่วยงาน
1.	นางสาวธัญชนก ศรีอำไพ	ครู วิทยฐานะครูชำนาญการ โรงเรียนเทพศิรินทร์
2.	นางสาววรรณพิมล บุญทะพะพันธ์	ครู วิทยฐานะครูชำนาญการ โรงเรียนศรีอยุธยา ในพระอุปถัมภ์ฯ
3.	นายธมน ถาวรจักร์	ครู วิทยฐานะครูชำนาญการ โรงเรียนชินโนรสวิทยาลั
4.	นางสาวสิริรัตน์ ช่อฉาย	ครู วิทยฐานะครูชำนาญการ โรงเรียนสตรีวัดระฆัง
5.	นางศศิธร ศรีทองเพ็ง	ครู โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา
6.	นางสาวพันธุ์ทิพย์ นิลพันธ์	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ โรงเรียนสตรีวิทยา
7.	นางสาวพิศุญา พิพัฒน์สุข	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ๒
8.	นายวัศกา ดวงอ่อนนาม	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา
9.	นางศศิพิมล มีฤทธิ์	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา
10.	นางสาววินัยดา แก้วโท	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ โรงเรียนสารวิทยา
11.	ผู้อำนวยการโรงเรียน	โรงเรียนสตรีวิทยา
12.	ผู้อำนวยการโรงเรียน	โรงเรียนเทพศิรินทร์
13.	ผู้อำนวยการโรงเรียน	โรงเรียนสตรีวัดระฆัง
14.	ผู้อำนวยการโรงเรียน	โรงเรียนชินโนรสวิทยาลั
15.	ผู้อำนวยการโรงเรียน	โรงเรียนทิวาภิเศก

ตัวอย่างหนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์เชิงลึก

ที่ ฮว ๐๖๕๒.๐๓/๑๒๑๖

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
๑๖๘ ถนนศรีอยุธยา เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

๒๓ เมษายน ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลสำหรับการทำดัชนีพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนทวิธาภิเศก

ด้วย นายสุวัช เชาวน์เกษม นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ กำลังดำเนินการทำดัชนีพนธ์ ในหัวข้อ "รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน" โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.จุฑามาศ พิรพัชระ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาดุษฎีพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.จิระ จิตสุภา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาดุษฎีพนธ์ร่วม

ในการนี้ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดพิจารณาให้ นายสุวัช เชาวน์เกษม เข้าเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ท่านในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับดัชนีพนธ์ดังกล่าว ในช่วงเดือนเมษายน - พฤษภาคม ๒๕๖๗ และขออนุญาตบันทึกภาพการสัมภาษณ์เพื่อเผยแพร่ภาพในเล่มรายงานดัชนีพนธ์ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ (PDPA)

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนภพ โสตรโยม)

คณบดีคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์

สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์

โทร. ๐ ๒๖๖๕ ๕๗๖๗๗ ต่อ ๘๒๖๒-๔

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์กลาง : em.hec@rmutp.ac.th

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อนักศึกษา หมายเลขโทรศัพท์ ๐๙ ๙๔๖๙ ๙๖๕๔

รายนามผู้ให้ข้อมูลในการประชุมสนทนากลุ่ม

รายนามผู้ให้ข้อมูล		ตำแหน่ง/หน่วยงาน
1. นายธมน	ถาวรจักร์	ครู วิทยฐานะครูชำนาญการโรงเรียนชินอรสวิทยาลัย
2. นางสาวภรภัทร	ชัยสุริยะเดชา	ครู วิทยฐานะครูชำนาญการโรงเรียนวัดสุทธิวาราม
3. นางศศิธร	ศรีทองเพ็ญ	ครู วิทยฐานะครูชำนาญการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา
4. นายสหัสวรรษ	จิระพันธ์	ครูผู้ช่วย โรงเรียนจันทร์ประดิษฐารามวิทยาคม
5. นายกรพิสุทธิ์	กันทะเสน	ครูผู้ช่วย โรงเรียนจันทร์หุ่นบำเพ็ญ
6. นางสาวพิมพ์ลดา	กมลศิริธนพงษ์	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา สมุทรสาคร สมุทรสงคราม หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 2
8. ดร.ธภัทร	อาจศรี	Leader Lixil (Thailand) Public Company Limited
9. นางสาวธัญลักษณ์	โพธิ์ช่วย	รองผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย
10. ดร.รุ่งรัตน์	สร้อยเงิน	ประธานเจ้าหน้าที่บริหารปฏิบัติการ (COO) บจก.ชันเนอร์จี ดีเวลลอปเม้นท์
11. นางสาวนอร	ดาวเจริญพร	รองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลพระนคร
12. รศ.ดร.อภิรติ	โสฬศ	อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารธุรกิจคหกรรม- ศาสตร์คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
13. ผศ.ดร.นฤมล	ศราธพันธุ์	ประธานสาขาคหกรรมศาสตร์ศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
14. ดร.คันธารัตน์	ยอดพิชัย	อาจารย์ประจำสาขาคหกรรมศาสตร์ศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
15. ดร.จันทร์จนา	ศิริพันธ์วัฒนา	ผู้จัดการสวนดุสิตโฮมเบอเกอร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

ตัวอย่างหนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้ให้ข้อมูลในการประชุมสนทนากลุ่ม

ที่ อว ๐๖๕๒.๐๓/ ๒๓๓๕

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
๑๖๘ ถนนศรีอยุธยา เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

๒ ธันวาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอเชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group)

เรียน อธิการบดีมหาวิทยาลัยสวนดุสิต

ด้วย นายสุภาวิช เขาวนเกษม นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ กำลังดำเนินกรรทำดุษฎีนิพนธ์ ในหัวข้อ "รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน" โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.จุฬามาศ พิริพพระ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.จิระ จิตสุภา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์ร่วม

ในการนี้ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ เห็นว่า ดร.จันทร์จนา ศิริพันธ์วัฒนา เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในหัวข้อ "รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน" ในวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๖๗ ระหว่างเวลา ๐๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ น. ณ ห้องบัวชมพู ชั้น ๒ อาคารเรียนปัญญา คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ เพื่อนำผลสรุปประกอบเป็นส่วนหนึ่งของเนื้อหา ดุษฎีนิพนธ์ตามหัวข้อดังกล่าว และขออนุญาตเผยแพร่ภาพในเล่มดุษฎีนิพนธ์ เพื่อใช้ในการศึกษาได้ จักเป็นพระคุณยิ่ง และขอแสดงความขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนภพ โสตรโยม)
คณบดีคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์

สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์

โทร. ๐ ๒๖๖๕ ๓๓๗๗ ต่อ ๘๒๖๒-๕

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์กลาง : em.hec@rmutp.ac.th

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อนักศึกษา หมายเลขโทรศัพท์ ๐๙ ๙๕๖๙ ๙๖๕๔

รายนามวิทยากร ในการอบรมทดลองใช้รูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบฯ

รายนามวิทยากร/ผู้ช่วยวิทยากร		ตำแหน่ง/หน่วยงาน
ผศ.ดร.นฤมล	ศรารักษ์	ประธานสาขาวิศวกรรมศาสตร์ศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ดร.คันธารัตน์	ยอดพิชัย*	อาจารย์ประจำสาขาวิศวกรรมศาสตร์ศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
นายธมน	ถาวรจักร*	ครู วิทยฐานะครูชำนาญการ โรงเรียนชินรสุวิทยาลัย

*ผู้ช่วยวิทยากร

ตัวอย่างหนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นวิทยากร

ที่ อว ๐๖๕๒.๐๓/ ๒๗

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
๑๖๘ ถนนศรีอยุธยา เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

๑๐ มกราคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอเชิญบุคลากรในสังกัดเป็นวิทยากรในกิจกรรมการทดลองใช้คู่มือสมรรถนะครูคหกรรม

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนชินโรรสวิทยาลัย

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารประชาสัมพันธ์ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย นายสุภาวิช เขาวนเกษม นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ กำลังดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์ ในหัวข้อ “รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.จุฑามาศ พิรพัชระ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.จิระ จิตสุภา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์ร่วม

ในการนี้ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ เห็นว่า นายธมน ถาวรจักร์ เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ จึงขอเชิญเป็นวิทยากรในกิจกรรมการทดลองใช้คู่มือสมรรถนะครูคหกรรม ในหัวข้อ “ครูคหกรรมกับการบริหารหลักสูตรและการพัฒนาตนเอง” ในวันอาทิตย์ที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๖๘ ระหว่างเวลา ๐๘.๐๐ – ๑๖.๐๐ น. ณ ห้องประชุมโชติเวช ชั้น ๔ อาคารเรียนปัญญา คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ เพื่อนำผลสรุปประกอบเป็นส่วนหนึ่งของเนื้อหาดุษฎีนิพนธ์ตามหัวข้อดังกล่าว และขออนุญาตเผยแพร่ภาพในเล่มดุษฎีนิพนธ์ เพื่อใช้ในการศึกษาได้ จักเป็นพระคุณยิ่ง และขอแสดงความขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนาภ สไตรโยม)
คณบดีคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์

สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์

โทร. ๐ ๒๖๖๕ ๓๗๗๗ ต่อ ๘๒๖๒-๔

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์กลาง : em.hec@rmutp.ac.th

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อนักศึกษา หมายเลขโทรศัพท์ ๐๙ ๙๔๖๙ ๙๖๕๔

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- แบบสอบถามสมรรถนะที่พึงประสงค์และสมรรถนะปัจจุบันของครูคหกรรม
- แบบสัมภาษณ์สมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงานของครูคหกรรม
- แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม
- แบบบันทึกการประชุมสนทนากลุ่ม
- แบบทดสอบความรู้หลังการอบรม
- แบบประเมินทักษะ
- แบบประเมินการพัฒนาดตนเองก่อน - หลังการอบรม
- แบบประเมินความพึงพอใจต่อการอบรม

แบบสอบถามสมรรถนะที่พึงประสงค์และสมรรถนะปัจจุบันของครูคหกรรม

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่อง รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความคิดเห็น ของครูคหกรรมต่อสมรรถนะปัจจุบันและสมรรถนะที่พึงประสงค์ ของตนเอง เพื่อใช้ผลการศึกษาเป็นแนวทางสร้างรูปแบบและคู่มือสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ต่อไป

นิยาม

ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะส่วนบุคคลของครูคหกรรมที่ได้จากการสังเกตและประเมินสมรรถนะที่พึงประสงค์และสมรรถนะปัจจุบันตามการรับรู้ของครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพโดยวัดจากแบบสอบถาม และคัดเลือกสมรรถนะที่จำเป็นในการสร้างรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม เพื่อการส่งเสริมและพัฒนาครูคหกรรมกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ

แบบสอบถามนี้แบ่งเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน

ตอนที่ 2 สมรรถนะปัจจุบันและสมรรถนะที่พึงประสงค์ของครูคหกรรม

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย / ลงใน ☐ ที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

2. อายุ

☐ ต่ำกว่า 30 ปี

☐ 30 – 40 ปี

☐ 41 – 50 ปี

☐ 51 – 60 ปี

3. วุฒิการศึกษาสูงสุด

☐ ระดับปริญญาตรี

☐ สูงกว่าปริญญาตรี

สาขาวิชา

สาขาวิชา

4. วิทยฐานะ

☐ ไม่มีวิทยฐานะ

☐ ชำนาญการ

☐ ชำนาญการพิเศษ

☐ เชี่ยวชาญ

☐ เชี่ยวชาญพิเศษ

5. ประสบการณ์การทำงาน

☐ 1 – 5 ปี

☐ 6 – 10 ปี

☐ 11 – 15 ปี

☐ 16 – 20 ปี

☐ มากกว่า 20 ปี

6. ประสบการณ์การสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ (คหกรรม)

☐ น้อยกว่า 1 ปี

☐ 1 – 5 ปี

☐ 6 – 10 ปี

☐ มากกว่า 10 ปี

[illegible]

[illegible]

สมรรถนะประจำสายงาน	สมรรถนะปัจจุบัน					สมรรถนะที่พึงประสงค์				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
2) ประสานให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านคหกรรมศาสตร์ของโรงเรียน										
3) จัดกิจกรรมที่เสริมสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรอื่น ๆ เพื่อการจัดการเรียนรู้ด้านคหกรรมศาสตร์										
6.2 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการจัดการเรียนรู้										
1) สร้างเครือข่ายความร่วมมือภายในโรงเรียนเพื่อสนับสนุนส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้านคหกรรมศาสตร์										
2) สร้างเครือข่ายความร่วมมือภายนอกโรงเรียน เพื่อสนับสนุนส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้านคหกรรมศาสตร์										

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

คำชี้แจง : กรุณาให้ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาสมรรถนะของครูคหกรรม

.....

.....

ขอขอบพระคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

นายสุวัช เขาวนเกษม

นักศึกษาปริญญาเอก คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

แบบสัมภาษณ์สมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงานของครูคหกรรม

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่อง รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวัตถุประสงค์เพื่อสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับสมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงาน เพื่อใช้ผลการสัมภาษณ์เป็นแนวทางสร้างรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

นิยาม

PNI (Priority Needs Index) ของงานวิจัยนี้ หมายถึง วิธีการเรียงลำดับความสำคัญของสมรรถนะที่พึงประสงค์ของครูคหกรรม โดยใช้ค่าสถิติในรูปดัชนีที่บอกค่าต่ำสุดและสูงสุด เป็นกระบวนการที่เก็บรวบรวมข้อมูล และตัดสินสมรรถนะโดยเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด แบ่งเป็น 1) สมรรถนะหลัก และ 2) สมรรถนะประจำสายงาน โดยสมรรถนะหลักจากผลการวิเคราะห์แบบประเมิน ใช้หลักการเลือกสมรรถนะที่มีค่า PNI เท่ากับ หรือ สูงกว่า ค่า PNI ของสมรรถนะหลักรวม (0.33) พบว่า มีอยู่จำนวน 11 สมรรถนะ โดยมีค่า PNI 0.402 ถึง PNI 0.334 ส่วน สมรรถนะประจำสายงานจากผลการวิเคราะห์แบบประเมิน ใช้หลักการเลือกสมรรถนะที่มีค่า PNI เท่ากับ หรือ สูงกว่า ค่า PNI ของสมรรถนะประจำสายงานรวม (0.32) พบว่า มีอยู่จำนวน 12 สมรรถนะ โดยมีค่า PNI 0.348 ถึง PNI 0.323

สมรรถนะครูคหกรรม หมายถึง ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะส่วนบุคคลของครูคหกรรมที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสารและประเมินสมรรถนะที่พึงประสงค์และสมรรถนะปัจจุบันตามการรับรู้ของครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพโดยวัดจากแบบสอบถาม และคัดเลือกสมรรถนะที่จำเป็นในการสร้างรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม เพื่อการส่งเสริมและพัฒนาครูคหกรรมกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ

แบบสัมภาษณ์นี้แบ่งเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้การสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 สมรรถนะครูคหกรรม

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาการจัดทำรูปแบบและคู่มือสมรรถนะครูคหกรรม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

โรงเรียน/สถานที่ทำงาน

ตำแหน่ง

ประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 สมรรถนะครูคหกรรม

2.1 ผลสรุปสมรรถนะครูคหกรรมจากแบบประเมิน

เป็นผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบประเมินสมรรถนะที่พึงประสงค์และสมรรถนะปัจจุบัน จากความคิดเห็นของครูคหกรรม เพื่อสรุปใช้เป็นแนวทางจัดทำรูปแบบและคู่มือสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งเป็น สมรรถนะหลัก และสมรรถนะประจำสายงาน ตามตารางที่ 1-2

ตารางที่ 1 ผลสรุปสมรรถนะหลักของครูคหกรรมจากผลการวิเคราะห์ข้อมูล 11 สมรรถนะ

รายการสมรรถนะ	PNI	Rank จากการประเมิน	Rank ตามความคิดเห็น
การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสร้างเครือข่ายด้าน คหกรรมศาสตร์	0.402	1	
การสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมในการพัฒนาองค์กร และวิชาชีพด้านคหกรรมศาสตร์	0.393	2	
ความมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ให้มีคุณภาพ ถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์	0.374	3	
ความสามารถในการวางแผน การกำหนดเป้าหมาย การ วิเคราะห์ สังเคราะห์ภารกิจงานของครูคหกรรม	0.369	4	
การปรับปรุงระบบบริการด้านคหกรรมศาสตร์ให้มี ประสิทธิภาพ	0.364	5	
ความสามารถในการพัฒนาการปฏิบัติงานด้านคหกรรม ศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องเพื่อให้งานประสบ ความสำเร็จ	0.357	6	
การแสดงบทบาทผู้นำหรือผู้ตาม	0.344	7	
การเข้าไปมีส่วนร่วมกับผู้อื่นในการพัฒนาจัดการศึกษา ให้บรรลุผลสำเร็จเป้าหมาย	0.342	8	
การศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ ติดตามองค์ความรู้ใหม่ ๆ ทางวิชาการและวิชาชีพคหกรรมศาสตร์	0.339	9	

รายการสมรรถนะ	PNI	Rank จากการประเมิน	Rank ตามความคิดเห็น
การปรับตัวเข้ากับกลุ่มคนหรือสถานการณ์ที่หลากหลาย	0.337	10	
ความสามารถในการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน	0.334	11	

จากข้อมูลในตารางที่ 1 ท่านเห็นว่า

1. การจัดลำดับ (Rank) จากผลสรุปสมรรถนะหลักตามการรับรู้ของครูคหกรรม 11 ลำดับ ควรปรับเปลี่ยนหรือไม่ กรณีเห็นว่าควรปรับลำดับ กรุณาใส่หมายเลขที่ต้องการปรับลงในช่อง **Rank ตามความคิดเห็น**

2. มีสมรรถนะหลักใดบ้างที่ควรเพิ่มเติมในการสร้างรูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ

ตารางที่ 2 ผลสรุปสมรรถนะประจำสายงานของครูคหกรรมจากผลการวิเคราะห์ข้อมูล 12 สมรรถนะ

รายการสมรรถนะ	PNI	Rank จากการประเมิน	Rank ตามความคิดเห็น
การใช้พัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ด้านคหกรรมศาสตร์	0.348	1	
การสร้างและพัฒนาหลักสูตร	0.346	2	
การวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านคหกรรมศาสตร์	0.344	3	
ความรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้	0.342	4	
การสังเคราะห์	0.341	5	
การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ผู้เรียน	0.339	6	
การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อจัดการเรียนรู้ด้านคหกรรมศาสตร์	0.339	6	
การปฏิบัติงานอย่างไต่ตรอง	0.332	7	
การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อจัดการเรียนรู้	0.332	7	
การจัดการเรียนรู้ด้านคหกรรมศาสตร์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	0.325	8	
การเป็นบุคคลแห่งการเปลี่ยนแปลง	0.324	9	

รายการสมรรถนะ	PNI	Rank จากการประเมิน	Rank ตามความคิดเห็น
การวัดและประเมินผลการเรียนรู้	0.323	10	

จากข้อมูลในตารางที่ 2 ท่านเห็นว่า

- การจัดลำดับ (Rank) จากผลสรุปสมรรถนะประจำสายงานตามการรับรู้ของครูคหกรรม 12 ลำดับ ควรปรับเปลี่ยนหรือไม่ กรณีเห็นว่าควรปรับลำดับ กรุณาใส่หมายเลขที่ต้องการปรับลงในช่อง **Rank ตามความคิดเห็น**
- มีสมรรถนะประจำสายงานใดบ้างที่ควรเพิ่มเติมในการสร้างรูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ

2.2 ความคิดเห็นต่อการสร้างรูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม

- สมรรถนะครู มีความสำคัญต่อการเรียนการสอนในยุคปัจจุบันอย่างไร
- การพัฒนาสมรรถนะครูคหกรรมในปัจจุบัน มีแนวทางดำเนินงานอย่างไร
- ควรใช้รูปแบบใดในการให้ความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ
- ควรใช้ระยะเวลา และช่วงใด ในการพัฒนาสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ
- ควรใช้วิธีการใดในการประเมินผลการให้ความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพื่อพัฒนาการจัดทำรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม

ขอขอบพระคุณในความอนุเคราะห์ให้สัมภาษณ์

นายสุภาวิช เขาวนเกษม

นักศึกษาปริญญาเอก คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

**แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม
กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
คำชี้แจง**

แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม
กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดขึ้นตาม
หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีพระนคร ภายใต้คุณูปการของเรื่อง รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้
การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้อเสนอแนะ
เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาครูรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะ
ครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นต่อไป

แบบประเมินแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ความเหมาะสมของรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระ
การเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 2 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อปรับปรุงรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบ
สมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น
พื้นฐาน

ตอนที่ 1 ความเหมาะสมของรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระ
การเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง เป็นแบบประเมินความเหมาะสมของรายการรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะ
ครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ (Rating
Scale) ดังนี้

ระดับ	แปลความหมาย
5	หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด
4	หมายถึง มีความเหมาะสมมาก
3	หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง
2	หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย
1	หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
	5	4	3	2	1
บทที่ 1					
1. หลักการและเหตุผลของการจัดทำรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม					
2. วัตถุประสงค์ในการจัดทำรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม					
3. คำจำกัดความของรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม					
4. วิธีการใช้รูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม					
5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการจัดทำรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม					
บทที่ 2					
6. ผลการวิจัยสมรรถนะหลักของครูคหกรรม					
7. ผลการวิจัยสมรรถนะประจำสายงานของครูคหกรรม					
8. ลักษณะของรูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม (ตามภาพที่ 2.1) สอดคล้องกับผลการวิจัย					
9. กระบวนการพัฒนาสมรรถนะครู (ตามภาพที่ 2.2) สอดคล้องกับผลการวิจัย และรูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม					
10. ผลที่ได้จากการพัฒนาสมรรถนะครูคหกรรม (ตามภาพที่ 2.3) สอดคล้องกับกระบวนการพัฒนาสมรรถนะครูคหกรรม					
บทที่ 3					
11. หลักการและเหตุผลของหลักสูตรฝึกอบรมสมรรถนะครูคหกรรม					
12. วัตถุประสงค์ของหลักสูตรฝึกอบรมสมรรถนะครูคหกรรม					

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
	5	4	3	2	1
13. ประเภทหลักสูตร/กลุ่มเป้าหมาย/ระยะเวลาการอบรมของหลักสูตรฝึกอบรมสมรรถนะครูคหกรรม					
14. โครงสร้างของหลักสูตรฝึกอบรมสมรรถนะครูคหกรรม					
15. แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของหลักสูตรฝึกอบรมสมรรถนะครูคหกรรม					
บทที่ 4					
16. บทสรุปของคู่มือสมรรถนะครูคหกรรม					
17. ภาพรวมคู่มือสมรรถนะครูคหกรรม สามารถใช้ประโยชน์ในการพัฒนาสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้					

มีต่อ ตอนที่ 2 🖨️

ตอนที่ 2 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

คำชี้แจง ขอให้ท่านให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อปรับปรุงรูปแบบและคู่มือสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณในความอนุเคราะห์ตอบแบบประเมิน

นายสุภาวิช เขาวนเกษม

นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

แบบบันทึกกิจกรรมการสนทนากลุ่ม

แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion)

คำชี้แจง: แบบบันทึกการสนทนากลุ่มนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่อง รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้การใช้ประโยชน์ในการพัฒนารูปแบบ และคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม

รายการ	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
สมรรถนะหลัก	
1. การสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรม ในการพัฒนาองค์กรและวิชาชีพด้านคหกรรม ศาสตร์	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสมรรถนะ
2. การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสร้าง เครือข่ายด้าน คหกรรมศาสตร์	อาจารย์มหาวิทยาลัย
3. ความมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ให้มีคุณภาพ ถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์	ครูคหกรรม
4. ความสามารถในการวางแผน การกำหนด เป้าหมาย การวิเคราะห์ สังเคราะห์ภารกิจงาน ของครูคหกรรม	
5. การปรับปรุงระบบบริการด้านคหกรรม ศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพ	
6. ความสามารถในการพัฒนาการปฏิบัติงาน ด้านคหกรรมศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพอย่าง ต่อเนื่องเพื่อให้งานประสบความสำเร็จ	
7. การแสดงบทบาทผู้นำหรือผู้ตาม	
8. การเข้าไปมีส่วนร่วมกับผู้อื่นในการพัฒนาจัด การศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จเป้าหมาย	

รายการ	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
9. การศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ติดตามองค์ความรู้ใหม่ ๆ ทางวิชาการและวิชาชีพคหกรรมศาสตร์ 10. การปรับตัวเข้ากับกลุ่มคนหรือสถานการณ์ที่หลากหลาย 11. ความสามารถในการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน	
สมรรถนะประจำสายงาน	
1. ความรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสมรรถนะ
2. การใช้พัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อจัดการเรียนรู้ด้านคหกรรมศาสตร์	อาจารย์มหาวิทยาลัย
3. การสร้างและพัฒนาหลักสูตร	ครูคหกรรม
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านคหกรรมศาสตร์	
5. การสังเคราะห์	
6. การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ผู้เรียน	
7. การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อจัดการเรียนรู้ด้านคหกรรมศาสตร์	
8. การปฏิบัติงานอย่างไตร่ตรอง	
9. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อจัดการเรียนรู้	
10. การจัดการเรียนรู้ด้านคหกรรมศาสตร์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	
11. การเป็นบุคคลแห่งการเปลี่ยนแปลง	
12. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้	
3. ลักษณะโมเดลที่ออกแบบ/นำเสนอ - กระบวนการพัฒนาสมรรถนะครู ตามแนวคิด ADDIE Model, (Branson, R.K., 1975) - E (Effect) หรือผลที่ได้จากการพัฒนาสมรรถนะครูคหกรรม	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสมรรถนะ อาจารย์มหาวิทยาลัย ครูคหกรรม

รายการ	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
4. ภาพรวม/การนำไปใช้ประโยชน์	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสมรรถนะ
	อาจารย์มหาวิทยาลัย
	ครูคหกรรม

2. คู่มือสมรรถนะ

รายการ	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
1. บทที่ 1 บทนำ	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสมรรถนะ
1.1 หลักการและเหตุผล	
1.2 วัตถุประสงค์	อาจารย์มหาวิทยาลัย
1.3 คำจำกัดความ	
1.4 วิธีการใช้คู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะ	ครูคหกรรม
ครูคหกรรม	
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	
2. บทที่ 2 รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะ	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสมรรถนะ
ครูคหกรรม	
2.1 ผลการวิจัยสมรรถนะหลักของครูคหกรรม	อาจารย์มหาวิทยาลัย
2.2 ผลการวิจัยสมรรถนะประจำสายงานของครูคหกรรม	ครูคหกรรม
2.3 รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม	
3. บทที่ 3 หลักสูตรฝึกอบรมสมรรถนะครูคหกรรม	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสมรรถนะ
3.1 หลักการและเหตุผลหลักสูตร	อาจารย์มหาวิทยาลัย
3.2 วัตถุประสงค์ของหลักสูตร	
	ครูคหกรรม

รายการ	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
3.3 ประเภทหลักสูตร/กลุ่มเป้าหมาย/ ระยะเวลาการอบรม	
3.4 โครงสร้างของหลักสูตร	
4. บทที่ 4 บทสรุป บทสรุป	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสมรรถนะ
	อาจารย์มหาวิทยาลัย
5. ภาพรวม/การนำไปใช้ประโยชน์	ครูคหกรรม
	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสมรรถนะ
	อาจารย์มหาวิทยาลัย
	ครูคหกรรม

ลงชื่อ.....ผู้บันทึก

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

แบบทดสอบความรู้หลังการอบรมสมรรถนะครูคหกรรม
หัวข้อ: การพัฒนาตนเอง และครูคหกรรมกับการบริหารหลักสูตร

คำชี้แจง

แบบทดสอบนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่อง รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวัตถุประสงค์เพื่อวัดความรู้หลังการอบรมสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้ผลการศึกษาเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบและคู่มือสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไปโดยแบบทดสอบนี้ แบ่งเป็น 2 ตอน ตอนละ 10 ข้อ

ตอนที่ 1 ด้านการสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมในการพัฒนาองค์กร และวิชาชีพด้านคหกรรม

ศาสตร์

ตอนที่ 2 การออกแบบการเรียนรู้

**ตอนที่ 1 ด้านการสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมในการพัฒนาองค์กร และวิชาชีพด้าน
คหกรรมศาสตร์**

1. องค์ความรู้ที่สำคัญในการพัฒนาองค์กรคือสิ่งใด

- 1) ความรู้เฉพาะด้าน
- 2) ความรู้จากการทดลอง
- 3) ความรู้จากประสบการณ์
- 4) ความรู้จากการเรียนรู้ร่วมกัน

เฉลย 4) ความรู้จากการเรียนรู้ร่วมกัน

2. นวัตกรรมในการพัฒนาองค์กรหมายถึงข้อใด

- 1) การสร้างสิ่งใหม่ที่สามารถใช้ได้จริงในองค์กร
- 2) การปรับปรุงวิธีการทำงานเดิม
- 3) การศึกษาแนวคิดใหม่ๆ จากภายนอกองค์กร
- 4) การพัฒนาทักษะของพนักงาน

เฉลย 1) การสร้างสิ่งใหม่ที่สามารถใช้ได้จริงในองค์กร

3. องค์ความรู้ใดต่อไปนี้มีผลต่อการพัฒนาองค์กร และบุคคลในองค์กรมากที่สุด

- 1) ความรู้ด้านการบริหาร
- 2) ความรู้ที่มาจากประสบการณ์และการเรียนรู้ร่วมกัน
- 3) ความรู้ที่ได้จากการประชุมภายในองค์กร
- 4) ความรู้ที่มีอยู่ในเอกสารและคู่มือขององค์กร

เฉลย 2) ความรู้ที่มาจากประสบการณ์และการเรียนรู้ร่วมกัน

4. คหกรรมศาสตร์ในฐานะวิชาชีพสามารถพัฒนาแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ได้อย่างไร

- 1) การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน
- 2) การศึกษาค้นคว้าทางออนไลน์
- 3) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ระหว่างเครือข่าย
- 4) การจัดทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ

เฉลย 4) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ระหว่างเครือข่าย

5. ข้อใดคือความหมายที่ถูกต้งที่สุดของ "นวัตกรรม"

- 1) การกระทำที่ไม่เคยมีมาก่อน
 - 2) การกระทำที่เอาแบบอย่างมาจากที่อื่น
 - 3) การกระทำที่ใช้แนวคิดหรือวิธีปฏิบัติใหม่ๆเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนางาน
 - 4) การกระทำที่รื้อฟื้นมาจากของเดิม
- เฉลย 3) การกระทำที่ใช้แนวคิดหรือวิธีปฏิบัติใหม่ๆเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนางาน

6. ปัจจัยใดต่อไปนี้ส่งผลต่อการสร้างนวัตกรรมในองค์กร น้อยที่สุด

- 1) เทคโนโลยีที่มีความทันสมัย
- 2) การสนับสนุนจากผู้บริหาร
- 3) การสร้างแหล่งการเรียนรู้
- 4) อุปกรณ์ที่มีราคาสูงเกินความจำเป็น

เฉลย 4) อุปกรณ์ที่มีราคาสูงเกินความจำเป็น

7. คหกรรมศาสตร์สามารถมีบทบาทในการพัฒนาองค์กรในด้านใดบ้าง

- 1) การสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่
- 2) การจัดการทรัพยากรมนุษย์
- 3) การออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวก
- 4) ถูกทุกข้อ

เฉลย 4) ถูกทุกข้อ

8. การพัฒนาองค์กร เรื่อง การสร้างองค์ความรู้ใหม่สามารถเริ่มต้นจากสิ่งใด

- 1) การทดลองและการวิจัย
- 2) การฝึกอบรมภายในองค์กร
- 3) การประชุมระหว่างผู้บริหาร
- 4) การศึกษาจากตลาดและผู้บริโภค

เฉลย 1) การทดลองและการวิจัย

9. วิธีใดที่เหมาะสมในการส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมในวิชาชีพคหกรรมศาสตร์

- 1) การจัดสัมมนาและการอบรมเชิงปฏิบัติการ
- 2) การสร้างโอกาสในการทดลองสิ่งใหม่ ๆ
- 3) การสร้างพื้นที่สำหรับแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
- 4) ถูกทุกข้อ

เฉลย 4) ถูกทุกข้อ

10. นวัตกรรมและเทคโนโลยีมีความคล้ายคลึงกันในด้านใด

- 1) ความใหม่
- 2) ความทันสมัย
- 3) การได้รับความนิยมน้อยแพร่หลาย
- 4) มีเป้าหมายเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนางาน

เฉลย 4) มีเป้าหมายเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนางาน

ตอนที่ 2 การออกแบบการเรียนรู้

1. การออกแบบการเรียนรู้ในวิชาคหกรรมศาสตร์ควรพิจารณาจากปัจจัยใดเป็นหลัก

- 1) ความต้องการของผู้เรียน
- 2) ความสามารถของผู้สอน
- 3) เนื้อหาวิชา
- 4) ทรัพยากรที่มีในองค์กร

เฉลย 1) ความต้องการของผู้เรียน

2. การออกแบบหลักสูตรในวิชาคหกรรมศาสตร์ควรเน้นการเรียนรู้ในด้านใด

- 1) การเรียนรู้ที่มุ่งเน้นทฤษฎี
- 2) การเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการปฏิบัติจริง
- 3) การเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการอ่านหนังสือ
- 4) การเรียนรู้ผ่านการฟังบรรยายจากผู้เชี่ยวชาญ

เฉลย 2) การเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการปฏิบัติจริง

3. เทคนิคการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับวิชาคหกรรมศาสตร์คือแบบใด

- 1) การสอนผ่านการบรรยาย
- 2) การสอนโดยใช้กรณีศึกษาหรือสถานการณ์จริง
- 3) การเรียนรู้ผ่านการทดลองและการปฏิบัติ
- 4) การเรียนรู้ผ่านการทำแบบฝึกหัดทางทฤษฎี

เฉลย 3) การเรียนรู้ผ่านการทดลองและการปฏิบัติ

4. การใช้เทคโนโลยีในการออกแบบการเรียนรู้ทางคหกรรมศาสตร์ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ในด้านใด

- 1) เพิ่มการมีส่วนร่วมและการเข้าถึงเนื้อหาวิชา
- 2) ลดต้นทุนในการจัดการเรียนการสอน
- 3) ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ด้วยตัวเอง
- 4) ถูกทุกข้อ

เฉลย 4) ถูกทุกข้อ

5. ครูผู้สอนควรใช้เทคนิคการประเมินผลนักเรียนในระดับชั้นเรียนอย่างไรจึงเหมาะสม

- 1) ประเมินด้วยการสังเกต
- 2) ประเมินด้วยการสอบ
- 3) ประเมินด้วยการวัดเจตคติ
- 4) ประเมินอย่างหลากหลาย

เฉลย 4) ประเมินอย่างหลากหลาย

6. ข้อใดคือหลักสำคัญในการออกแบบการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

- 1) การใช้วิธีการสอนที่เหมือนกันทุกครั้ง
- 2) การพัฒนาทักษะทั้งทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติ
- 3) การใช้เครื่องมือการเรียนการสอนที่มีราคาแพง
- 4) การสอนโดยการเน้นเนื้อหาให้มากที่สุด

เฉลย 2) การพัฒนาทักษะทั้งทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติ

7. การใช้กรณีศึกษา มีประโยชน์ต่อการพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ในวิชาคหกรรมศาสตร์ อย่างไร

- 1) ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจทฤษฎีได้ง่ายขึ้น

- 2) ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงทฤษฎีกับสถานการณ์จริง
- 3) ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการเขียนรายงาน
- 4) ช่วยให้ผู้เรียนรู้การใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ

เฉลย 2) ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงทฤษฎีกับสถานการณ์จริง

8. การออกแบบการเรียนรู้ในวิชาคหกรรมศาสตร์ควรให้ความสำคัญกับทักษะใด

- 1) ทักษะการสื่อสารและการทำงานเป็นทีม
- 2) ทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล
- 3) ทักษะการเรียนรู้จากความผิดพลาด
- 4) ทักษะการทำงานในสภาพแวดล้อมที่กดดัน

เฉลย 1) ทักษะการสื่อสารและการทำงานเป็นทีม

9. การประเมินผลการเรียนรู้ในวิชาคหกรรมศาสตร์ควรใช้รูปแบบใด

- 1) การประเมินจากการสอบเพียงอย่างเดียว
- 2) การประเมินจากการปฏิบัติจริง
- 3) การประเมินจากการฟังบรรยาย
- 4) การประเมินจากการเขียนรายงาน

เฉลย 2) การประเมินจากการปฏิบัติจริง

10. พฤติกรรมการสอนของครูท่านใดที่มีผลต่อการเรียนของนักเรียนมากที่สุด

- 1) ครูไม่มีความสามารถชักจูงนักเรียน ให้สนใจในวิชาที่ตนสอน
- 2) ครูหนูสามารถแนะนำความรู้ให้นักเรียนสามารถสอบผ่านในวิชาที่เรียน
- 3) ครูสนใจนักเรียน และหมั่นไปเยี่ยมนักเรียนที่บ้านสม่ำเสมอ
- 4) ครูหมั่นแสดงอารมณ์ให้นักเรียนทราบว่าครูไม่พอใจเมื่อนักเรียนไม่ส่งงานที่ครูให้ทำ

เฉลย 1) ครูไม่มีความสามารถชักจูงนักเรียน ให้สนใจในวิชาที่ตนสอน

แบบประเมินทักษะกิจกรรมการอบรม

หัวข้อ: การพัฒนาตนเอง และครุคหกรรมกับการบริหารหลักสูตร

คำชี้แจง

เกณฑ์การประเมินทักษะนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่อง รูปแบบสมรรถนะครุคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินทักษะในการอบรมสมรรถนะครุคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้ผลการศึกษาเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบและคู่มือสมรรถนะครุคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

ระดับมาตรฐาน/รายละเอียด เกณฑ์การให้คะแนน	สูงกว่ามาตรฐาน (75-100%) 4 คะแนน	ได้มาตรฐาน (50-74%) 3 คะแนน	ใกล้เคียงมาตรฐาน (25-49%) 2 คะแนน	ต่ำกว่ามาตรฐาน (0-24%) 1 คะแนน
ความครบถ้วนของประเด็น และ ความถูกต้องของข้อมูล	- ประเด็นที่นำเสนอครบถ้วน เนื้อหาในแต่ละประเด็นมีความสมบูรณ์ - ข้อมูลที่กล่าวอ้างถูกต้องตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏ	- ประเด็นที่นำเสนอครบถ้วน แต่เนื้อหาในบางประเด็นยังขาดความสมบูรณ์ – ข้อมูลที่กล่าวอ้างถูกต้องตาม ข้อเท็จจริงที่ปรากฏ	- ประเด็นที่นำเสนอไม่ครบถ้วน นอกจากนี้ เนื้อหาในบางประเด็นยังขาดความสมบูรณ์ - ข้อมูลที่กล่าวอ้างบางส่วนคลาดเคลื่อนไปจากข้อเท็จจริงที่ปรากฏ	- ตอบไม่ตรงประเด็น - ประเด็นที่นำเสนอไม่ครบถ้วน นอกจากนี้ เนื้อหาในประเด็นที่นำเสนอยังขาดความสมบูรณ์ - ข้อมูลที่กล่าวอ้างบางส่วนคลาดเคลื่อนไปจากข้อเท็จจริงที่ปรากฏ
ความชัดเจน และระดับการคิด วิเคราะห์	- คำอธิบาย/ข้อโต้แย้ง/ข้อสังเกตแสดงให้เห็นถึงการคิดวิเคราะห์อย่างชัดเจน - คำอธิบาย/ข้อโต้แย้ง/ข้อสังเกตแสดงให้เห็นถึงระดับการคิดวิเคราะห์ที่ลึกซึ้ง	- คำอธิบาย/ข้อโต้แย้ง/ข้อสังเกตแสดงให้เห็นถึงการคิดวิเคราะห์อย่างชัดเจน - คำอธิบาย/ข้อโต้แย้ง/ข้อสังเกต แสดงให้เห็นถึงระดับการคิด วิเคราะห์ ที่เหมาะสมกับหัวข้อ	- คำอธิบาย/ข้อโต้แย้ง/ข้อสังเกต ไม่สามารถแสดงให้เห็นถึงการคิดวิเคราะห์อย่างชัดเจน เพราะมีสัดส่วนของการบรรยายข้อเท็จจริงอยู่มาก - คำอธิบาย/ข้อโต้แย้ง/ข้อสังเกต แสดงให้เห็นถึงระดับการคิดวิเคราะห์แบบผิวเผิน	- คำอธิบาย/ข้อโต้แย้ง/ข้อสังเกต มีลักษณะเป็นการบรรยายข้อเท็จจริงปราศจากการคิดวิเคราะห์

ระดับมาตรฐาน/รายละเอียด เกณฑ์การให้คะแนน	สูงกว่ามาตรฐาน (75-100%) 4 คะแนน	ได้มาตรฐาน (50-74%) 3 คะแนน	ใกล้เคียงมาตรฐาน (25-49%) 2 คะแนน	ต่ำกว่ามาตรฐาน (0-24%) 1 คะแนน
ความเชื่อมโยงเนื้อหา	เนื้อหามีความเชื่อมโยงกันทั้งหมด	เนื้อหาบางส่วนยังขาดความเชื่อมโยง	เนื้อหาส่วนใหญ่ยังขาดความเชื่อมโยง	เนื้อหาขาดความเชื่อมโยง
ความเหมาะสม และความถูกต้อง ในการใช้ภาษา	- ใช้ภาษาวิชาการอย่างเหมาะสม - การใช้คำและการสะกดคำถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ - มีการตกแต่งสวยงามทั้งหมด	- ใช้ภาษาวิชาการปะปนกับภาษาพูดบ้าง - การใช้คำและการสะกดคำถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ - ส่วนใหญ่มีการตกแต่งสวยงาม	- ใช้ภาษาวิชาการปะปนกับภาษาพูดค่อนข้างมาก - การใช้คำและการสะกดคำบางจุดผิดหลักไวยากรณ์ - บางส่วนมีการตกแต่งสวยงาม	- ใช้ภาษาพูด - การใช้คำและการสะกดคำบางจุดผิดหลักไวยากรณ์ - ตกแต่งเป็นส่วนน้อย
ปริมาณเนื้อหาที่นำเสนอ	เนื้อหาที่นำเสนอมีความเหมาะสมกับหัวข้อ	เนื้อหาที่นำเสนอมีปริมาณเหมาะสมกับหัวข้อ	เนื้อหาที่นำเสนอมีปริมาณน้อยเกินไป	การนำเสนอเนื้อหาที่มีปริมาณที่น้อยมาก
การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม	มีส่วนร่วมสม่ำเสมอ	มีส่วนร่วมบ่อยครั้ง	มีส่วนร่วมบางครั้ง	มีส่วนร่วมน้อยครั้ง/ขาดการมีส่วนร่วม

ค่าคะแนน	แปลผล
0.00 - 0.99	ต่ำกว่ามาตรฐาน
1.00 - 1.99	ใกล้เคียงมาตรฐาน
2.00 - 2.99	ได้มาตรฐาน
3.00 - 4.00	สูงกว่ามาตรฐาน

แบบประเมินทักษะกิจกรรมการอบรม หัวข้อ: การพัฒนาตนเอง และครุคหกรรมกับการบริหารหลักสูตร

ที่	รายการ	ความครบถ้วนของประเด็น และ ความถูกต้องของข้อมูล	ความชัดเจน และระดับการคิด วิเคราะห์	ความเชื่อมโยงเนื้อหา	ความเหมาะสม และความถูกต้องในการใช้ภาษา	ปริมาณเนื้อหาที่นำเสนอ	การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม	รวม
		4	4	4	4	4	4	24
1								
2								
3								
4								
5								

**แบบประเมินการพัฒนาตนเองก่อน - หลังการอบรมทดลองใช้รูปแบบและคู่มือการใช้
รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**

คำชี้แจง

แบบประเมินฯ นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่อง รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินตนเองก่อน-หลังการอบรมใช้รูปแบบ และคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้ผลการศึกษาเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ต่อไป

แบบประเมินนี้แบ่งเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสมรรถนะด้านการพัฒนาตนเอง (Self- development)

ตอนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้

(Curriculum and Learning Management)

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเพิ่มเติม

ตอนที่ 1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสมรรถนะด้านการพัฒนาตนเอง (Self- development)

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องระดับ ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

5 = มีความรู้ มากที่สุด	4 = มีความรู้ มาก	3 = มีความรู้ ปานกลาง	2 = มีความรู้ น้อย	1 = มีความรู้ น้อยที่สุด
----------------------------	----------------------	--------------------------	-----------------------	-----------------------------

สมรรถนะหลักของครูคหกรรม	ความรู้ของท่าน				
	1	2	3	4	5
การสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมในการพัฒนาองค์กรและวิชาชีพด้านคหกรรมศาสตร์					
การรวบรวมความรู้ใหม่ในแวดวงวิชาชีพคหกรรมศาสตร์					
การสร้างองค์ความรู้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้านวิชาชีพคหกรรมศาสตร์					
การสร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้านวิชาชีพทางคหกรรมศาสตร์					

ตอนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ (Curriculum and learning management)

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องระดับ ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

5 = มีความรู้มากที่สุด	4 = มีความรู้มาก	3 = มีความรู้ปานกลาง	2 = มีความรู้น้อย	1 = มีความรู้น้อยที่สุด			
สมรรถนะประจำสายงานของครูคหกรรม			ความคิดเห็นของท่าน				
			1	2	3	4	5
ความรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้							
การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลายสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน							
การนำผลการออกแบบการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้โดยปรับใช้ตามสถานการณ์อย่างเหมาะสม							
การประเมินผลการออกแบบการเรียนรู้เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติงาน							

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

คำชี้แจง : กรณารับความคาดหวังของท่านก่อน-หลังการอบรมทดลองใช้รูปแบบ และคู่มือสมรรถนะ
ครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบประเมิน

นายสุวัช เขาวนเกษม

นักศึกษาปริญญาเอก คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

แบบประเมินความพึงพอใจต่อการอบรมทดลองใช้รูปแบบ

และคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม

กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง

แบบประเมินฯ นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่อง รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความพึงพอใจต่อการอบรมใช้รูปแบบ และคู่มือสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้ผลการศึกษาเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคหกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ต่อไป

แบบประเมินนี้แบ่งเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 ความพึงพอใจของท่านต่อการเข้ารับการอบรม

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 1 ความพึงพอใจต่อการเข้ารับการอบรม

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องระดับ ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

5 = มากที่สุด	4 = มาก	3 = ปานกลาง	2 = น้อย	1 = น้อยที่สุด		
ด้าน		ความคิดเห็นของท่าน				
		1	2	3	4	5
ด้านการฝึกอบรม						
เนื้อหาในการฝึกอบรมตรงกับวัตถุประสงค์						
ระยะเวลาในการฝึกอบรมมีความเหมาะสม						
รูปแบบและวิธีการฝึกอบรมมีความเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน						
คุณภาพของเอกสารประกอบการฝึกอบรม						
หลักสูตรเนื้อหาอำนวยความสะดวกการเรียนรู้และพัฒนาความสามารถของท่าน						
ท่านสามารถนำสิ่งที่ได้รับจากการอบรมไปใช้ในการปฏิบัติงาน						
สถานที่ในการฝึกอบรม						
ระยะเวลาในการฝึกอบรม						
ด้านวิทยากร						
ความสามารถในการถ่ายทอด/สื่อสาร/ความเข้าใจ						
การเรียงลำดับบรรยายเนื้อหาได้ครบถ้วน						
การเปิดโอกาสให้ซักถามและแสดงความคิดเห็น						
ด้านความรู้ความเข้าใจที่ได้รับจากการฝึกอบรม						
ความรู้ก่อนการฝึกอบรม						
ความรู้หลังการฝึกอบรม						

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะ

คำชี้แจง : กรุณาระบุข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการอบรมฯ ในครั้งถัดไป

.....

ขอขอบพระคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบประเมิน

นายสุวัช เขาวนเกษม

นักศึกษาปริญญาเอก คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ภาคผนวก ค
ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

- ข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล
- ข้อมูลกิจกรรมการสนทนากลุ่ม
- รูปแบบสมรณะครูคหกรรม
- คู่มือสมรณะครูคหกรรม

ข้อคำถาม/ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่	สถานที่ทำงาน	ประสบการณ์	สมรรถนะหลัก	สมรรถนะเฉพาะเจาะจงในงาน	สมรรถนะเพิ่มเติม	สมรรถนะครู มีความสำคัญต่อการเรียนการสอนในยุคปัจจุบันอย่างไร	การพัฒนาสมรรถนะครูคหกรรมในปัจจุบันมีแนวทางดำเนินงานอย่างไร	ควรใช้รูปแบบใดในการให้ความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูคหกรรม	ควรใช้ระยะเวลาและช่วงใด ในการพัฒนาสมรรถนะครูคหกรรม	ควรใช้วิธีการใดในการประเมินผลการให้ความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูคหกรรม	ข้อเสนอแนะ
P 1	โรงเรียนชิโนรสวิทยาลัย	7 ปี	2 9 1	2 4 5	ควรเพิ่มเติมในประเด็นของการจัดระบบการทำงาน และการบูรณาการความรู้ทางวิชาการสู่การปฏิบัติทางวิชาชีพ เนื่องจากครูสาขาวิชาอื่นๆ หรือคนทางวิชาชีพอื่นจะมองว่างานทางคหกรรมศาสตร์เป็นงานที่ใช้ฝีมือ ความสามารถในสร้างผลงานโดยการฝึกเป็นทักษะ หรือการทำตามแต่ความจริงแล้วนั้นงานทางคหกรรมศาสตร์เป็นงานที่อาศัยความรู้ทางวิชาการในการผลิตชิ้นงานหรือปฏิบัติงานที่บางคนมองว่าเป็นแค่วิชาชีพ	สำคัญเป็นอย่างมาก เนื่องจากครูบางคนมองว่า การสอนในปัจจุบันเป็นแค่การให้ความรู้โดยไม่ได้พิจารณาหรือมองถึงแนวทางการต่อยอดความรู้ของนักเรียน ดังนั้นการที่ครูมีสมรรถนะที่เหมาะสม อาจจะมีผลทำให้ครูมีมุมมองการจัดการเรียนการสอนที่เปลี่ยนแปลงไป	ส่วนตัวมองว่า ต้องสร้างความรู้ ความเข้าใจ การตระหนักถึงความสำคัญ และต้องทำให้ครูคหกรรมทุกคนมองเห็นสมรรถนะที่สำคัญของครูคหกรรมคือสิ่งใด และจุดมุ่งหมายในการไปถึงสมรรถนะนั้นเป็นแนวทางเดียวกัน	- อบรมให้ความรู้ และแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ - สร้างแกนนำ เครือข่าย และใช้สื่อการเรียนรู้เพื่อการขยายผล	ส่วนตัวมองว่า ระยะเวลา หรือช่วงเวลาไม่ใช่ประเด็นสำคัญในการพัฒนา อาจจะใช้เวลามากหรือน้อยขึ้นอยู่กับแนวทางวิธีการ และรูปแบบของการพัฒนา	การประเมินผลที่ดี คงเป็นการนำความรู้ หรือรูปแบบไปปรับใช้ หรือทดลองใช้ และสะท้อนผลการใช้ให้เห็นเป็นรูปธรรม	ส่วนตัวมองว่า ต้องดีประเด็นให้ออกว่าสมรรถนะที่สำคัญที่สุด คือ สิ่งใด เช่น อยากให้ครูคหกรรมสอนให้ดี อยากให้ครูคหกรรมเก่งวิจัย อยากให้ครูคหกรรมสอนวิชาการสู่วิชาชีพ อยากให้การสอนคหกรรมเป็นไปในแนวทางเดียวกัน อยากให้ครูคหกรรมเป็นนักพัฒนาหลักสูตร หรืออื่นใดเพื่อจะได้มุ่งเน้นการสร้างรูปแบบ แนวทางการพัฒนา หรือคู่มือได้ตรงประเด็น เพราะส่วนตัวมองว่า สถาบันการผลิตครูคหกรรมตอนนี้ยังไม่มีมุมมองในการผลิตที่แตกต่างกัน ดังนั้น ควรจะต้องกำหนดประเด็นให้ชัดเจน ซึ่งการมีประเด็นที่มากเกินไป อาจจะทำให้ท่านไม่สามารถจัดการกับประเด็นใดได้เหมาะสมที่สุด

ข้อคำถาม/ ผู้ให้ สัมภาษณ์ คนที่	สถานที่ ทำงาน	ประสบการณ์	สมรรถนะหลัก	สมรรถนะประจำระดับ สมรรถนะ	สมรรถนะเพิ่มเติม	สมรรถนะครู มีความสำคัญต่อ การเรียนการสอนในยุค ปัจจุบันอย่างไร	การพัฒนาสมรรถนะครู ศหกรรมในปัจจุบัน มีแนวทางดำเนินงาน อย่างไร	ควรใช้รูปแบบใดในการ ให้ความรู้เพื่อพัฒนา สมรรถนะครูศหกรรม	ควรใช้ระยะเวลา และช่วงใด ในการ พัฒนาสมรรถนะ ครูศหกรรม	ควรใช้วิธีการใดในการ ประเมินผลการให้ ความรู้เพื่อพัฒนา สมรรถนะครูศหกรรม	ข้อเสนอแนะ
P 2	โรงเรียน เทพศิรินทร์	7 ปี	2 3 4	4 1 2	ประพฤติดุปฏิบัติตนให้ ถูกต้องตามหลัก จรรยาบรรณวิชาชีพครู	ช่วยให้การจัดการเรียนการสอน มีประสิทธิภาพมากขึ้น	สร้างเครือข่ายศหกรรม เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูล ข่าวสารด้านศหกรรม และ ทำกิจกรรมส่งเสริม สมรรถนะครูศหกรรมร่วมกัน	- จัดอบรม สัมมนา หรือ กิจกรรมทั้งในรูปแบบ ออนไลน์และออนไซต์ - จัดทำแหล่งข้อมูล ความรู้เกี่ยวกับการจัดการ เรียนการสอนศหกรรม ศาสตร์	ช่วงปิดเทอม	ใช้แบบทดสอบ หรือ แบบสัมภาษณ์โดยมี เกณฑ์ในการประเมินผล ที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม	-
P 3	โรงเรียน สตรีวัด ระฆัง	7 ปี	2 4 9	2 3 4	- การติดตามผลการ จัดการเรียนรู้ -การจัดทำวิจัยเชิง ปฏิบัติการ วิจัยในชั้น เรียน -การสร้างนวัตกรรม ศหกรรมศาสตร์	มีความสำคัญเนื่องจากรูปแบบ การเรียนการสอนในปัจจุบันนั้น เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูผู้สอน จึงมีความจำเป็นต้องปรับตัวให้ ทันตามบริบทของผู้เรียน	การสร้างความรู้ ความเข้าใจ การจัดทำรูปแบบแนวทางใน การพัฒนาสมรรถนะครู ศหกรรม และการนำ แนวทางดังกล่าวไปใช้ในการ พัฒนาสมรรถนะครูศหกรรม	การจัดการสัมมนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อ พัฒนาสมรรถนะครู ศหกรรม ตลอดจน ครูผู้สอนในกลุ่มสาระ การเรียนรู้การงานอาชีพ	ช่วงปิดภาคเรียน มีนาคม – เมษายน	การจัดการเรียนการสอน ภายในชั้นเรียน และการ ทำแบบทดสอบ	วิธีการวัดและการประเมินผล สมรรถนะ ครูศหกรรมที่มีความชัดเจน สามารถเห็น เป็นรูปธรรมได้

ข้อคำถาม/ ผู้ให้สัมภาษณ์ คนที่	สถานที่ทำงาน	ประสบการณ์	สมรรถนะหลัก	สมรรถนะประจำสายงาน	สมรรถนะเพิ่มเติม	สมรรถนะครู มีความสำคัญต่อการเรียนการสอนในยุคปัจจุบันอย่างไร	การพัฒนาสมรรถนะครู คหกรรมในปัจจุบัน มีแนวทางดำเนินงานอย่างไร	ควรใช้รูปแบบใดในการให้ความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูคหกรรม	ควรใช้ระยะเวลา และช่วงใด ในการพัฒนาสมรรถนะครูคหกรรม	ควรใช้วิธีการใดในการประเมินผลการให้ ความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูคหกรรม	ข้อเสนอแนะ
P 4	เตรียมอุดมศึกษา	17 ปี	3 4 5	4 2 3	- การติดตามผลการจัดการเรียนรู้ - การจัดทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ วิจัยในชั้นเรียน - การสร้างนวัตกรรมคหกรรมศาสตร์	ช่วยให้การจัดการเรียนการสอนและก่อให้เกิดนวัตกรรมแก่ผู้เรียนที่มากขึ้น	การทำกิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะครูคหกรรม และสร้างภาคีเครือข่ายร่วมกัน	- การจัดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูคหกรรม - จัดทำแหล่งข้อมูลแหล่งความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนคหกรรมศาสตร์	ปิดภาคเรียน	- การประเมินความพึงพอใจโดยมีเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจน - ประเมินผลสำเร็จของการให้ความรู้ถ้าเป็นภาคปฏิบัติให้ประเมินผลชิ้นงาน - ด้านความรู้ ประเมินก่อน-หลัง Pre-test และ Post-test	เห็นด้วยเกี่ยวกับทำวิจัย สมรรถนะครูคหกรรม เนื่องจากที่ผ่านมา ครูคหกรรมจะไม่ได้รับพัฒนาที่เป็นเฉพาะด้านของคหกรรม ส่วนใหญ่เป็นการพัฒนาตามสหุ. กำหนด ครูคนไหนต้องการพัฒนาด้านวิชาชีพจะต้องรับผิดชอบเอง ซึ่งควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาสมรรถนะด้านอื่น เพื่อให้ครูคหกรรมมีการพัฒนาตนเองที่มากขึ้น
P 5	ศรีอยุธยา	8 ปี	6 9 3	2 5 1	- จิตวิทยาพัฒนาการ - จิตวิทยาการศึกษา - การใช้อังกฤษเพื่อการสื่อสาร	สมรรถนะจัดเป็นลักษณะเฉพาะของบุคคล มีผลต่อการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนานักเรียน ผ่านการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งครูจะมีความใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด คุณภาพของครูจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ครูทุกคนจึงควรมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ให้ก้าวทันโลกปัจจุบันนี้	- ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง - ศึกษาลักษณะการวัดและประเมินผลในรูปแบบใหม่ ๆ ที่มีความทันสมัย - ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับนวัตกรรมและเทคโนโลยีในยุคปัจจุบัน - ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบใหม่ ๆ ตามศักยภาพของผู้เรียนในยุคปัจจุบัน	- พัฒนาสมรรถนะโดยผ่านการอบรมระบบออนไลน์ เพื่อให้ครูคหกรรมสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง - จัดการประชุมสัมมนาวิชาการของครูคหกรรมศาสตร์ในกลุ่มต่าง ๆ - ภายในประเทศ เช่น ระดับโรงเรียน ระดับเขตการศึกษา ระดับจังหวัด เพื่อให้ครูคหกรรมศาสตร์	การพัฒนาตนเองสามารถพัฒนาได้ตลอดปีการศึกษา และได้ทุกช่วงเวลา ขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการเวลาของตนเอง	- มีการทำวิจัยในการประเมินผล จากการเข้าร่วมอบรมต่าง ๆ - ประเมินผลจากผู้เรียน เนื่องจาก ครูผู้สอนมีการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ ย่อมส่งผลถึงผู้เรียนในด้านต่าง ๆ	- ควรมีการเพิ่มเติมสมรรถนะที่มีความทันสมัย เพื่อให้ทันกับยุคสมัยที่สมัยที่เปลี่ยนแปลงไป - มีการเพิ่มเติมสมรรถนะให้ละเอียดมากขึ้น เช่น แบ่งเป็นระดับชั้น เพราะ เด็กแต่ละระดับชั้นมีพัฒนาการที่แตกต่างกัน ดังนั้นในคู่มือจึงควรระบุให้ชัดเจน เพื่อให้ครูคหกรรมสามารถนำไปศึกษาและนำไปประกอบในการพัฒนาตนเองต่อไป และนำไปพัฒนาผู้เรียนได้ตามเป้าหมาย

ข้อคำถาม/ ผู้ให้สัมภาษณ์ คนที่	สถานที่ทำงาน	ประสบการณ์	สมรรถนะหลัก	สมรรถนะเฉพาะเจาะจงบรรณารักษ	สมรรถนะเพิ่มเติม	สมรรถนะครู มีความสำคัญต่อการเรียนการสอนในยุคปัจจุบันอย่างไร	การพัฒนาสมรรถนะครู คุศกรรมในปัจจุบัน มีแนวทางดำเนินงานอย่างไร	ควรใช้รูปแบบใดในการให้ความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูคุศกรรม	ควรใช้ระยะเวลา และช่วงใด ในการพัฒนาสมรรถนะครูคุศกรรม	ควรใช้วิธีการใดในการประเมินผลการให้ความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูคุศกรรม	ข้อเสนอแนะ
						เปลี่ยนแปลง เพื่อให้ตนเองมีสมรรถนะของการเป็นครูยุคใหม่ และสามารถนำไปสู่การจัดประสบการณ์เรียนรู้ในแก่ผู้เรียนทั้งด้าน สติปัญญา อารมณ์ และสังคม	- พัฒนาหลักสูตรในการอบรมสมรรถนะให้แก่ครูคุศกรรม	ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในสายวิชาชีพของตนเอง - จัดการประชุมสัมมนาวิชาการของครูคุศกรรมศาสตร์ในกลุ่มต่าง ๆ ระหว่างประเทศ เพื่อให้ครูคุศกรรมศาสตร์ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในสายวิชาชีพของตนเองกับครูต่างชาติ และได้เรียนรู้รูปแบบการสอนใหม่ ๆ จากต่างประเทศ เพื่อนำมาปรับมาใช้ในการเรียนการสอนของตนเอง			
P 6	โรงเรียนสตรีวิทยา	8 ปี	2 1 3	2 1 3	ความสามารถที่เป็นทักษะเฉพาะด้านในด้านต่าง ๆ ที่โรงเรียนต้องการ เช่น การจัดดอกไม้ การทำอาหาร การทำงานประดิษฐ์	ครูต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ทักษะ ความสามารถเพียงพอที่จะไปสอนหรือถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียน รวมถึงการอบรมบ่มเพาะปลูกฝังนักเรียนในด้านคุณธรรม	รู้จักตนเอง รู้จุดเด่นเสริมจุดด้อย พัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ การแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ ให้เท่าทันต่อโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา รู้จักการปรับตัว เข้ารับการพัฒนาคณะเองในเรื่องที่สนใจ	รูปแบบในการให้ความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูที่เหมาะสมควรเป็นรูปแบบที่ได้ลงมือปฏิบัติ จนเกิดความชำนาญ จนต้องมีความรู้ของตนเองที่	ช่วงเวลาที่ยาวนานจากการในการจัดการเรียนรู้ เช่น ช่วงเดือน มีนาคม - เมษายน	การประเมินตนเอง การประเมินจากเพื่อนร่วมงาน การประเมินจากนักเรียน การประเมินจากผู้บังคับบัญชา	สมรรถนะด้านความรู้ความสามารถในการสอนเนื้อหาวิชาเฉพาะในแต่ละด้านของวิชาคุศกรรมศาสตร์จำเป็นมากสำหรับครูผู้สอน ต้องมีความเข้าใจและมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียนได้ และต้องคำนึงถึงการสื่อสารและการใช้คำพูดที่เหมาะสมกับนักเรียน

ข้อคำถาม/ ผู้ให้สัมภาษณ์ คนที่	สถานที่ทำงาน	ประสบการณ์	สมรรถนะหลัก	สมรรถนะเฉพาะ	สมรรถนะเพิ่มเติม	สมรรถนะครู มีความสำคัญต่อการเรียนการสอนในยุคปัจจุบันอย่างไร	การพัฒนาสมรรถนะครู คุศกรรรมในปัจจุบัน มีแนวทางดำเนินงานอย่างไร	ควรใช้รูปแบบใดในการให้ความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูคุศกรรรม	ควรใช้ระยะเวลา และช่วงใด ในการพัฒนาสมรรถนะครูคุศกรรรม	ควรใช้วิธีการใดในการประเมินผลการให้ความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูคุศกรรรม	ข้อเสนอแนะ
						จริยธรรม มารยาทในการอยู่ร่วมกันในสังคม	และพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง	สามารถนำไปถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้อื่นได้			การเรียนรู้คุศกรรรมศาสตร์ต้องเรียนหลาย ๆ ด้าน บางด้านอาจจะเป็นสิ่งที่ไม่ได้ชอบหรือไม่ถนัด แต่เมื่อบรรจุไปอยู่ในโรงเรียน ต้องสามารถสอนหรือถ่ายทอดความรู้ได้ จึงเป็นเรื่องที่ครูผู้สอนหลาย ๆ คนต้องไม่หยุดพัฒนาตนเอง หรือหาความรู้เพิ่มเติมในการปฏิบัติงานของคุศกรรรมศาสตร์ในโรงเรียน เราเป็นกลุ่มสาระฯที่ต้องให้ความสำคัญกับทุกกิจกรรมของงานโรงเรียนหรืองานของกลุ่มสาระฯ อื่น ๆ นอกจากหน้าที่ในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนแล้ว คุศกรรรมศาสตร์ยังต้องมีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
P 7	โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและ	17 ปี	213	213	-	สมรรถนะของครู มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนให้ เป็นคนที่มีสมบูรณ์ในด้านต่าง ๆ โดยผ่าน กระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ ตลอดจนการอบรมสั่งสอน ดังนั้นครูจึงต้องมีการพัฒนาตนเองให้มี สมรรถนะของการ	แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูคุศกรรรมควรมุ่งพัฒนา 3 ด้าน คือ ด้านความรู้วิชาชีพคุศกรรรม ด้านการใช้ทักษะเครื่องมือเฉพาะทางที่เกี่ยวข้องกับงานคุศกรรรม ด้านคุณลักษณะภาวะความเป็นผู้นำการศึกษา	จัดอบรมเพิ่มความรู้ในเรื่องการสร้างและพัฒนาหลักสูตร การออกแบบการเรียนรู้อย่างสอดคล้องและเป็นระบบ จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และพัฒนาสื่อวัตกรรมเทคโนโลยี และการวัดประเมินผล	ช่วงระยะเวลาที่เหมาะสม ควรเป็นช่วงก่อนเปิดภาคเรียน และช่วงปิดภาคต้น	การสังเกตพฤติกรรม ผู้ที่สังเกตและประเมินจะต้องทำด้วยความตรงไปตรงมา มีความใกล้ชิดเพียงพอที่จะสังเกตพฤติกรรมของผู้ถูกประเมิน โดยผู้ประเมินจะต้องหมั่นสังเกต และจดบันทึก	-

ข้อคำถาม/ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่	สถานที่ทำงาน	ประสบการณ์	สมรรถนะหลัก	สมรรถนะเฉพาะเจาะจงบรรณารักษ์	สมรรถนะเพิ่มเติม	สมรรถนะครู มีความสำคัญต่อการเรียนการสอนในยุคปัจจุบันอย่างไร	การพัฒนาสมรรถนะครูศหกรรมในปัจจุบันมีแนวทางดำเนินงานอย่างไร	ควรใช้รูปแบบใดในการให้ความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูศหกรรม	ควรใช้ระยะเวลาและช่วงใด ในการพัฒนาสมรรถนะครูศหกรรม	ควรใช้วิธีการใดในการประเมินผลการให้ความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูศหกรรม	ข้อเสนอแนะ
	พัฒนาการศึกษา					เป็นครูอยู่เสมอ เพื่อที่จะปรับตัวในสังคมโลกในปัจจุบัน	วิชาชีพ และด้านคุณลักษณะการเป็นครูมืออาชีพ	การเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด		พฤติกรรมการทำงานของผู้ถูกประเมินเป็นระยะ ๆ เพื่อเป็นหลักฐานยืนยันการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ โดยมีการวางแผน กำหนดเป้าหมาย ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงาน และปรับปรุงพัฒนาประสิทธิภาพและผลงานอย่างต่อเนื่อง	
P 8	โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ๒	7 ปี	3 4 2	4 8 1	-	มีความจำเป็นอย่างมากเพราะจะเป็นแบบแผนในการจัดการเรียนการสอนของครูให้มีแนวปฏิบัติที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนานักเรียนให้มีศักยภาพเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานและปฏิบัติงานที่ดี	ควรมีการฝึกอบรมการให้ความรู้ระยะสั้น และการฝึกอบรมให้ความรู้ระยะยาวเพื่อแบ่งเบาและสร้างครูศหกรรมยุคใหม่ให้มีสมรรถนะที่ดีและเหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ในยุคนี้ มีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะ	รูปแบบ Onsite จัดประชุมทางวิชาการ การสัมมนาแลกเปลี่ยน การเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูศหกรรม นอกจากนั้นการสร้างเครือข่าย Online ครูศหกรรม ยังเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง	1 ภาคเรียน	มีเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินได้หลายหลายวิธี ไม่ว่าจะเป็น แบบสังเกตพฤติกรรม นักเรียน บันทึกหลังแผนงานวิจัย อนุทิน ผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะที่สอน	เห็นด้วยอย่างยิ่งในการพัฒนาครูมือสมรรถนะครูศหกรรม

ข้อคำถาม/ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่	สถานที่ทำงาน	ประสบการณ์	สมรรถนะหลัก	สมรรถนะประจำสายงาน	สมรรถนะเพิ่มเติม	สมรรถนะครู มีความสำคัญต่อการเรียนการสอนในยุคปัจจุบันอย่างไร	การพัฒนาสมรรถนะครูคหกรรมในปัจจุบันมีแนวทางดำเนินงานอย่างไร	ควรใช้รูปแบบใดในการให้ความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูคหกรรม	ควรใช้ระยะเวลา และช่วงใด ในการพัฒนาสมรรถนะครูคหกรรม	ควรใช้วิธีการใดในการประเมินผลการให้ความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูคหกรรม	ข้อเสนอแนะ
						แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อนที่น้องครูคหกรรมเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์เจตคติและร่วมกันพัฒนาหลักสูตร พัฒนาสื่อการเรียนรู้เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียน มีการจัดกิจกรรมเผยแพร่ผลงานวิชาการ งานวิจัย ส่งเสริมสนับสนุนให้มีกิจกรรมให้นักเรียนได้ฝึกทักษะและฝึกประสบการณ์อาชีพ เพื่อให้ครูได้มีพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน	ที่จะเป็นศูนย์รวมให้ครูคหกรรมได้รับความรู้และพัฒนาสมรรถนะต่าง ๆ ได้อย่างไม่มีข้อจำกัดในการเดินทาง การพัฒนาช่องทางเผยแพร่ความรู้ สื่อการสอน ไอเดียการสอน ต่าง ๆ ให้คุณครูคหกรรมทุกท่านสามารถพัฒนาสมรรถนะได้				
P 9	โรงเรียนสารวิทยา	8 ปี	213	213	-	ครูจำเป็นต้องพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา เนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษาใหม่ ๆ เกิดขึ้นตลอด อีกทั้งพฤติกรรมผู้เรียนก็มีการเปลี่ยนแปลงตลอดทั้งเปลี่ยนแปลงไปทางบวกและ	อาจมีบ้างในหน่วยงานหรือองค์กรเฉพาะกลุ่มบุคคล เช่น การจัดตั้งกลุ่มเครือข่ายความร่วมมือต่าง ๆ แต่ก็ยังไม่ได้มีแนวทางในการดำเนินการที่ชัดเจนและเห็นเป็นรูปธรรมเท่าที่ควร อาจเนื่องจากขาดการได้รับความ	จัดอบรมสัมมนาเชิงประยุกต์ หรือมีกิจกรรมที่ได้ฝึกคิดและปฏิบัติเพื่อให้เกิดสมรรถนะจริง	ปิดภาคเทอม	นิเทศและติดตามผล โดยการสังเกต และการสัมภาษณ์	-

ข้อคำถาม/ ผู้ให้สัมภาษณ์ คนที่	สถานที่ทำงาน	ประสบการณ์	สมรรถนะหลัก	สมรรถนะประจำสายงาน	สมรรถนะเพิ่มเติม	สมรรถนะครู มีความสำคัญต่อการเรียนการสอนในยุคปัจจุบันอย่างไร	การพัฒนาสมรรถนะครู คุศกรรรมในปัจจุบัน มีแนวทางดำเนินงานอย่างไร	ควรใช้รูปแบบใดในการให้ความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูคุศกรรรม	ควรใช้ระยะเวลา และช่วงใด ในการพัฒนาสมรรถนะครูคุศกรรรม	ควรใช้วิธีการใดในการประเมินผลการให้ ความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูคุศกรรรม	ข้อเสนอแนะ
						ทางลบ ครูจริงจำเป็นต้องมีสมรรถนะที่หลากหลายเพื่อให้สามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ได้ทันทางที่	สนับสนุนจากหน่วยงานหลัก เพราะครูคุศกรรรมเป็นเพียงกลุ่มครูสาขาด้านเดียวที่ทางหน่วยงานหลักมองว่าเป็นกลุ่มบุคคลกลุ่มเล็ก ควรมีการร่วมมือในการพัฒนาสมรรถนะของครูคุศกรรรม				
P 10	โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา	22 ปี	213	213	สมรรถนะด้านการปฏิบัติการสอนในเรื่องอื่น ๆ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ เช่น งานบ้าน งานเกษตร งานช่าง งานธุรกิจ เนื่องจากบางโรงเรียนจัดสอนรวมเป็นวิชาเดียวกันกับงานคุศกรรรม ครูคุศกรรรมจึงจำเป็นต้องพัฒนาสมรรถนะด้านความรู้ และทักษะงานต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น	สำคัญ เพราะการพัฒนาสมรรถนะครู จะช่วยให้การปฏิบัติงานทั้งด้านงานสอนและงานอื่น ๆ ในโรงเรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดีขึ้น ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาสมรรถนะครูด้านต่าง ๆ ทั้งการพัฒนาตนเอง การทำงานเป็นทีม ความสามารถในการปรับตัว คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ ทักษะด้านภาษาอังกฤษ ทักษะทางด้านเทคโนโลยี เพื่อนำมาบริหารจัดการชั้นเรียนและพัฒนาผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ดีขึ้น	การพัฒนาสมรรถนะครูคุศกรรรม มีแนวทางดังนี้ 1) การให้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นเพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางด้านคุศกรรรม 2) เข้าร่วมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะ และนำมาต่อยอดในการจัดการเรียนการสอน 3) การเข้าร่วมสัมมนาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างแรงบันดาลใจในการประกอบวิชาชีพ	รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูคุศกรรรม ควรมีแนวทางดังนี้ 1) ส่งเสริมสนับสนุนให้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น 2) เข้าร่วมการฝึกอบรม 3) การเข้าร่วมสัมมนาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง 4) การเข้าร่วมประชุมทางวิชาการ 5) การศึกษาดูงานนอกสถานที่ 6) การ PLC ในกลุ่มสาระฯ แบ่งปันแนวคิดเพื่อพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอน และการวัด	ช่วงปิดภาคเรียนที่ 1 และช่วงปิดภาคเรียนที่ 2 หรือช่วงวันหยุด เสาร์ – อาทิตย์	ให้รายงานผลการปฏิบัติงานหรือความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นหลังจากการอบรม	อยากให้มีการอธิบายทำความเข้าใจเกี่ยวกับสมรรถนะของครู และการจัดทำคู่มือ ให้เข้าใจก่อนที่จะเก็บข้อมูลต่าง ๆ เพราะการอ่านจากเอกสารที่ใบบางครั้งอาจเกิดความสับสน หรือไม่มีความเข้าใจที่ชัดเจนเพียงพอ ทำให้อาจมีประเด็นที่คลาดเคลื่อนในการตอบแบบสอบถามไปบ้าง จึงควรจะนัดสัมภาษณ์โดยตรงหรือในรูปแบบออนไลน์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลที่ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น หรือทำเป็น focus group

ข้อคำถาม/ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่	สถานที่ทำงาน	ประสบการณ์	สมรรถนะหลัก	สมรรถนะเฉพาะเจาะจงบนสมรรถนะ	สมรรถนะเพิ่มเติม	สมรรถนะครู มีความสำคัญต่อการเรียนการสอนในยุคปัจจุบันอย่างไร	การพัฒนาสมรรถนะครูศหกรรมในปัจจุบันมีแนวทางดำเนินงานอย่างไร	ควรใช้รูปแบบใดในการให้ความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูศหกรรม	ควรใช้ระยะเวลาและช่วงใด ในการพัฒนาสมรรถนะครูศหกรรม	ควรใช้วิธีการใดในการประเมินผลการให้ความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูศหกรรม	ข้อเสนอแนะ
					เพื่อให้สามารถสอนได้ทั้งหมด			ประเมินผลผู้เรียน 7) การศึกษาค้นคว้าและการเรียนรู้ด้วยตนเอง			
P 11	สตรีวิทยา	24 ปี	6 4 2	4 8 1	สมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้รูปแบบการเรียนการสอนมีความน่าสนใจ และนักเรียนสามารถศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเองนอกเหนือเวลาเรียนในสถานศึกษา ทั้งยังสามารถทำให้รูปแบบการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพแก่การเรียนรู้ของผู้เรียนได้	มี เนื่องจากสมรรถนะที่ดี จะส่งผลทำให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ และทำให้ครูผู้สอนสามารถพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ซึ่งจะส่งผลให้ระบบการศึกษาพัฒนาและก้าวหน้าตามไปด้วย	ผู้บริหารและจัดระบบการศึกษา ควรออกนโยบายที่ส่งเสริมสมรรถนะดังกล่าวให้ชัดเจนและควรทำให้คุณครูในบังคับบัญชาเห็นถึงความสำคัญของสมรรถนะครู	ควรมีการจัดการอบรมและให้คุณครูได้ลงศึกษาดูงาน จากเครือข่ายความร่วมมือที่เกี่ยวข้อง	ควรใช้เวลาไม่เกิน 2 วัน ในช่วงของวันหยุด เสาร์ อาทิตย์	ประเมินจากระบบการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน ด้วยวิธีการนิเทศ สังเกตการณ์ในการเรียนการสอน อาจมีการสรุปผลการดำเนินงานออกมาเพื่อให้มีข้อมูลในการประเมินผลได้ชัดเจนมากขึ้น	ควรจัดทำออกมาให้ผู้อื่น สามารถปฏิบัติตามได้ และควรกำหนดและบอกแนวทางของการพัฒนาสมรรถนะในด้านต่างๆ ให้ละเอียดและชัดเจนแก่ผู้อ่าน

ข้อคำถาม/ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่	สถานที่ทำงาน	ประสบการณ์	สมรรถนะหลัก	สมรรถนะประจำสายงาน	สมรรถนะเพิ่มเติม	สมรรถนะครู มีความสำคัญต่อการเรียนการสอนในยุคปัจจุบันอย่างไร	การพัฒนาสมรรถนะครู คหกรรมในปัจจุบัน มีแนวทางดำเนินงานอย่างไร	ควรใช้รูปแบบใดในการให้ความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูคหกรรม	ควรใช้ระยะเวลา และช่วงใด ในการพัฒนาสมรรถนะครูคหกรรม	ควรใช้วิธีการใดในการประเมินผลการให้ ความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูคหกรรม	ข้อเสนอแนะ
P 12	สตรีวัดระฆัง	20 ปี	9 2 4	8 4 1	สมรรถนะของการทำงานร่วมกัน และแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ร่วมกันของครูผู้สอน เพื่อให้เกิดเป็นชุมชน ความรู้ที่แลกเปลี่ยน ประโยชน์ ข้อควรปฏิบัติ ข้อควรพัฒนา ซึ่งกันและกัน การดำเนินงานจะมีประสิทธิภาพก่อให้เกิดเป็นสมรรถนะที่ส่งเสริมกับสมรรถนะข้ออื่น ๆ ได้	มีความสำคัญ เนื่องจากสมรรถนะ สามารถส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้ และการปฏิบัติงานอื่น ๆ	กระทรวงศึกษาธิการ ผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษา รวมถึงผู้บริหารสถานศึกษา ควรออกนโยบายในการให้ครูผู้สอนพัฒนาสมรรถนะดังกล่าวให้อย่างชัดเจน และปฏิบัติตามด้วยความเคร่งครัด	ควรมีการจัดการอบรม และให้ครูครูได้ลงศึกษา ดูงาน และร่วมและเปลี่ยนกันทางวิชาชีพ เกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการของแต่ละสถานศึกษา และนำมาปรับใช้ในหน่วยงานของตนเอง	ใช้เวลาไม่เกิน 1 ปี การศึกษา ในช่วงของวันหยุด	การประเมินควรที่จะประเมินตามสภาพจริง ผ่านการสังเกตการณ์ในการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากเป็นครูผู้สอน หรืออาจสรุปผลการดำเนินการของตนเอง (SAR) เพื่อให้มีข้อมูลในการประเมินผลได้	ควรจัดทำรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะในแต่ละข้อ ออกมาให้ชัดเจน ผู้อ่านต้องสามารถเข้าใจและนำไปปฏิบัติตามได้อย่างเข้าใจตรงกัน
P 13	ซีโนรสวิทยาลัย	36 ปี	6 4 2	8 4 1	ควรมีสมรรถนะของการใช้เทคโนโลยี มาปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอน และควรเพิ่มทักษะในการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่หลากหลาย กว่าถ่ายทอดด้วยวิธีการพูด	มี และเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างชัดเจน เพราะสมรรถนะครูต่าง ๆ เปรียบเสมือนความสามารถติดตัวของบุคลากรครูที่ครูทุกคนพึงจะมี หากผู้สอนมีสมรรถนะที่ดี ผู้ที่ได้รับผลประโยชน์ที่ดีที่สุดคือนักเรียน	การดำเนินงานควรเริ่มตั้งแต่การศึกษาในระดับอุดมศึกษาของครู สถานศึกษาระดับอุดมศึกษา ควรปลูกฝัง และพัฒนาด้านสมรรถนะให้แก่ นักศึกษา วิชาชีพครูให้มีสมรรถนะดังกล่าว	การจัดอบรม เจริญปฏิบัติเพื่อให้ครูผู้สอนได้ปฏิบัติจริง และสามารถเข้าใจรูปแบบของสมรรถนะครูคหกรรมที่ชัดเจนและเห็นเป็นรูปธรรม ตลอดจนสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการ	ช่วงเวลาของการปิดภาคเรียน หรือช่วงเวลา เสาร์-อาทิตย์ โดยไม่ควรกระทบต่อการปฏิบัติราชการและใช้เวลาไม่เกิน 1 ปี การศึกษา	ประเมินจากระบบการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน ด้วยวิธีการนิเทศ สังเกตการณ์ในการเรียนการสอน รวมถึงประเมินจาก ผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนเรียนรู้โดยครูผู้สอน	สมรรถนะข้างต้นอาจจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยได้ เมื่อจัดทำแล้วในอนาคตควรจะมีการพัฒนาและปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เป็นไปตามยุคสมัยที่ปัจจุบัน

ข้อคำถาม/ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่	สถานที่ทำงาน	ประสบการณ์	สมรรถนะหลัก	สมรรถนะประจำสายงาน	สมรรถนะเพิ่มเติม	สมรรถนะครู มีความสำคัญต่อการเรียนการสอนในยุคปัจจุบันอย่างไร	การพัฒนาสมรรถนะครูศหกรรมในปัจจุบันมีแนวทางดำเนินงานอย่างไร	ควรใช้รูปแบบใดในการให้ความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูศหกรรม	ควรใช้ระยะเวลาและช่วงใด ในการพัฒนาสมรรถนะครูศหกรรม	ควรใช้วิธีการใดในการประเมินผลการให้ความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูศหกรรม	ข้อเสนอแนะ
					ควรใช้รูปแบบวิธีการถ่ายทอดความรู้ อื่น ๆ เช่น การใช้กิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ศึกษาองค์ความรู้จากสื่อที่ผู้สอนจัดเตรียมไว้ให้			จัดการเรียนการสอนได้จริง		แล้วด้วยการติดตามวัดและประเมินผลความพึงพอใจของผู้เรียน	
P 14	เทพศิรินทร์	27 ปี	9 6 2	4 5 8	สมรรถนะด้านการเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ทางด้านศหกรรม เพื่อนำไปสู่การเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21	มีความสำคัญเนื่องจากการเรียนการสอนในปัจจุบันนั้นควรเน้น ให้ผู้เรียนเรียนรู้มีความสุข ครูศหกรรมจึงควรมีสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของโลกในยุคปัจจุบัน	ควรมีสมรรถนะที่สูงขึ้น และสามารถไปปรับใช้กับนักเรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำไปประกอบอาชีพหรือใช้ในชีวิตรประจำวันได้	การอบรมและการศึกษาดูงาน และการสร้างภาคีเครือข่ายระหว่างโรงเรียน เพื่อนำเป็นแนวทางปรับใช้กับครูศหกรรม	ใช้เวลาไม่เกิน 1 ภาคเรียน	นิเทศและติดตามผลการจัดการเรียนการสอนจริง โดยการสังเกต และการสัมภาษณ์ผู้เรียน	ควรพัฒนาต่อยอดสมรรถนะครูศหกรรม สอดคล้องกับ นโยบายของรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการ แผนการศึกษาชาติ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 13
P 15	ทวีธาภิเศก	30 ปี	6 4 2	4 8 1	ควรมีสมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยี ในการจัดการเรียนการสอนศหกรรม สามารถนำเสนอสื่อการสอนด้านเทคโนโลยีรูปแบบต่าง ๆ ได้	มีเพราะตัวครูมีสมรรถนะทักษะที่ดีแล้ว ก็สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีของนักเรียนได้ สามารถทำงานให้ประสบผลสำเร็จได้	ควรมีทักษะวิชาที่นักเรียนเรียนแล้วสามารถนำไปประกอบอาชีพ หรือใช้ในชีวิตรประจำวันได้	ควรที่จะศึกษาดูงาน Best Practice ของครูที่มีผลงานเด่นด้านศหกรรม เพื่อนำเป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะครูศหกรรม	ใช้เวลาไม่เกิน 1 ภาคเรียน ในช่วงวันเสาร์-อาทิตย์ หรือปิดภาคเรียน	ประเมินจากผลงาน/ชิ้นงาน เป็นหลัก และจากการสัมภาษณ์ หรือจากการสังเกตการณ์ในการปฏิบัติงานจริง	ควรพัฒนาต่อยอดจากสมรรถนะหลักและสมรรถนะสายงานของ สพฐ. โดยเน้นสมรรถนะที่ควรจะต้องมีเพื่อนำการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในอนาคต

รหัส	ข้อมูลการสนทนากลุ่ม
Pc1	“ในบทบาทของหน่วยงานนิเทศกำกับติดตามในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษขั้นพื้นฐาน หรือ สพฐ. ก็จะมีมองไปในมุมของการขับเคลื่อนนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและจุดเน้นของ สพฐ. ในปี 2568 เมื่อเราพิจารณาจุดเน้นของ สพฐ. ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับครูคุณครูแล้ว จะมีในส่วนของการเสริมสร้างทักษะอาชีพที่จำเป็นแห่งอนาคตหรือ Future skill และการมีรายได้ระหว่างเรียน Learn to earn ที่ทางสพฐ. มีเป้าหมายให้นักเรียนมีทักษะที่จำเป็นในการประกอบอาชีพในอนาคต และทำอย่างไรให้นักเรียนมีรายได้เกิดขึ้นในระหว่างเรียนด้วย ควบคู่ไปกับนโยบายอีกจุดหนึ่ง คือ นโยบายการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้และสมรรถนะด้านวิชาการ ในด้านของทักษะการจัดการเรียนรู้แบบ Active learning ยังเป็นนโยบายที่ทั้ง สพฐ. ยังมุ่งเน้นอยู่ได้มีสำนักพัฒนานวัตกรรมการศึกษาที่จัดโครงการนักรุกกิจน้อย ให้กับครูในหน่วยงานของ สพฐ. ในการส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อาชีพเป็นผู้ประกอบการ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของเศรษฐศาสตร์ การเงิน การบัญชี การประกอบอาชีพธุรกิจ ให้มีคุณธรรมและมีความคิดสร้างสรรค์ และสามารถสร้างนวัตกรรมให้เกิดขึ้นในโรงเรียนได้ รวมไปถึงเมื่อคุณครูคุณครูในโรงเรียน สพฐ. คิดค้นนวัตกรรม ผลิตภัณฑ์ขึ้นมาแล้วในบางครั้งคุณครูไม่มีความรู้หรือความเชี่ยวชาญในด้านของกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาในเบื้องต้น ทำให้ผลิตภัณฑ์ขึ้นมาแต่ไม่ได้มีความรู้ในด้านของการจดสิทธิบัตร และลิขสิทธิ์ เลยทำให้ ชิ้นงานบางอย่างของนักเรียนไม่สามารถไปต่อในระดับของการเป็นผู้ประกอบการ ถ้าคุณครูมีความรู้ด้านการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาได้ สามารถที่จะนำเอาผลิตภัณฑ์ที่โรงเรียนผลิตขึ้นไปถึงสู่ในการจำหน่ายอย่างแท้จริงได้ ในฐานะของศึกษานิเทศก์ก็จะทำหน้าที่ในการให้ความรู้ในเรื่องของการให้คุณครูในการงานอาชีพมีความรู้ทางด้านทรัพย์สินทางปัญญา เพราะแต่ละโรงเรียนมีผลิตภัณฑ์ของเขาอยู่แล้ว แต่เขาไม่รู้ว่าเขาจะเอาไปต่อยอดในเชิงการเป็นผู้ประกอบการอย่างไร”
Pc2	“ในมุมมองผู้บริหาร ถ้าดูตามสมรรถนะ มีสมรรถนะหนึ่งที่ไม่แน่ใจว่าจะอยู่หลักหรือรองแท้จริง ๆ แล้วสมรรถนะหลักตัวสุดท้าย คือ จริยธรรมและคุณธรรมและจรรยาบรรณของวิชาชีพ ที่อยู่ใสมรรถนะหลักของข้าราชการครู พ.ศ. 2562 แต่ในนี้ไม่ได้มีสมรรถนะตรงนี้เข้ามาสอดคล้องกับสมรรถนะหลักของครูคุณครู อยากจะขอแนะนำในเรื่องของจริยธรรมจรรยาบรรณวิชาชีพครูลงในสมรรถนะหลัก เพราะว่ามันนอกจากเราจะปลูกฝังให้กับนักเรียนแล้วสมรรถนะหลักของครูก็สำคัญเช่นกัน คิดว่าน่าจะขาดไม่ได้เพราะว่าสมัยนี้มีเทคโนโลยีเข้า เด็กสามารถเลือกที่จะเรียนได้ นอกจากที่ในคอมพิวเตอร์ ใน TikTok มีหลายอย่างเลยที่เด็กอาจจะไม่ได้เห็นมุมมองจากครู แต่ว่าจรรยาบรรณวิชาชีพที่อยู่ในสมรรถนะหลักจะเป็นตัวที่บ่งบอกว่าครูคือแบบอย่างและเป็นต้นแบบที่นักเรียนสามารถที่จะนำไปปรับใช้ในชีวิตรประจำวันได้ ขอเพิ่มเติมในส่วนสมรรถนะหลัก ขอชื่นชมโมเดลทำออกมาได้ดีมาก ๆ ถือว่าเป็นครอบคลุมในเรื่องของสมรรถนะประจำสายงานดูแลสมรรถนะประจำสายงานได้บ่งบอกในเรื่องของผลที่นักเรียนจะนำไปใช้ได้จริง สิ่งที่ยากให้คงไว้และสิ่งยากให้จะมีเพิ่มเติมวิชาคุณธรรมศาสตร์เป็นวิชาที่สำคัญมาก ๆ ในโรงเรียนด้าน Soft skill เด็กนักเรียนจะเรียนในเรื่องของศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี คณิตศาสตร์ นักเรียนจะเรียนรู้ในเรื่องของการเรียนเป็นหลักแต่วิชาคุณธรรมศาสตร์เป็นวิชาหนึ่ง ที่นักเรียนจะสามารถมี Soft Skill แล้วก็อย่างที่บอกคุณครูเนี่ย มีในเรื่องของความแข็งแรงเนื่องจากโรงเรียนไตรมิตร เป็นโรงเรียนมัธยมชายล้วนวิชาคุณธรรม ทำให้เขาอ่อนโยนลง เพราะว่าเวลาที่เขาได้ฝึกทำขนม จัดดอกไม้หรือแม้กระทั่งลองเย็บปักถักร้อย เป็นเรื่องที่เขาไม่เคยได้ทำแต่พอมาทำแล้วจะมีความอ่อนลงสำหรับเด็กผู้ชาย ในเรื่องของการทำมือ ในเรื่องของ Soft skill ในวิชาคุณธรรมเป็นวิชาที่สำคัญมาก ๆ ในโรงเรียนที่สมัยนี้เราใช้เทคโนโลยีมากขึ้น อย่างตอนนี้ที่อาจารย์บอก AI แ่ก่ดเข้าไปหรือว่าโปรแกรมที่พิมพ์ว่าแบบ รายงานวิชาคณิตศาสตร์ ก็ออกมาเลย ดังนั้นแล้วนักเรียนจะคิดน้อยลง แต่วิชาคุณธรรมเป็นวิชาที่นักเรียนได้ลงมือทำ ได้ลงมือคิด เป็นวิชาสำคัญที่นักเรียนได้ลงมือทำคิดด้วยตนเอง”
Pc3	“ในมุมมองของความเป็นธุรกิจและดูจากสมรรถนะ ก็ต้องชมว่าทำออกมาดี แต่ปัจจุบันนี้ ตัวเอไอหรือเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทสำคัญมากในเรื่องของการสอน ในมุมมองของความเป็นธุรกิจมองหรือมีความคิดเห็นอย่างไร ถ้าเราจะต้องใส่ความรู้ด้านเอไอมีสมรรถนะด้านนี้ให้กับครูคุณครูแล้วมันควรอยู่ในสมรรถนะด้านไหน เหมือนมีอาจารย์ท่านหนึ่งที่บอกว่ามี Soft Skill ก็สำคัญ ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจด้านใดไม่ว่าจะเป็นอาจารย์เป็นครูคุณครู หรือนักธุรกิจต่าง ๆ นะครับผมมองว่าความรู้ด้านเทคโนโลยีเนี่ยสำคัญแล้วในเรื่องของการสร้างเครือข่ายในสายวิชาชีพเนี่ยจะทำให้ให้อาจารย์ถือว่าทำงานได้ดีแล้วก็ที่สำคัญก็คือ เพิ่มเติมเรื่องของการสื่อสาร ไม่ว่าจะเป็นหลักสูตรแต่ละหลักสูตรมาตีขนาดไหนหรือเทคนิคขนาดไหนถ้าอาจารย์ที่มีความสามารถในด้านการสื่อสารถ่ายทอดออกมาให้เด็กเรียนและสนุก ผมว่ามันก็น่าจะมีประโยชน์อาจจะเพิ่มทั้ง 3 ตัว

รหัส	ข้อมูลการสนทนากลุ่ม
	นี่ อีกประเด็น หนึ่ง ก็คือการจัดการ การจัดการความแตกต่าง เพราะว่าในปัจจุบันเนี่ยมีลูกศิษย์หลายคนที่มีความแตกต่าง ไม่เหมือนกัน ทั้งอารมณ์ ทั้งความรู้ต่าง ๆ ดังนั้นอาจารย์ ครูคหกรรมเนี่ยน่าจะมีทักษะด้านนี้มันจะทำให้การสอน หรือการ สื่อสารเชิงวิชาการได้สนุกแล้วก็มีความก้าวหน้าขึ้น”
Pc4	“สวัสดีค่ะ ในส่วนของตนเองจะเป็นมุมมองที่คล้ายคลึงกับทาง ดร.ธภัทร เพราะว่าอยู่ในสายงานของความเป็นภาคธุรกิจ เหมือนกัน พอเป็นภาคธุรกิจ บวกกับการที่เราไปบรรยายหรือว่าความเป็นอาจารย์ในบางครั้ง เราก็จะรู้ได้ว่าเวลาเราอยู่ใน สายธุรกิจเนี่ยสิ่งที่สำคัญที่สุด คือ Experience คือประสบการณ์ ที่จะนำไปถ่ายทอดต่อให้ได้ ซึ่งตรงนี้จะบอกว่าเป็นสิ่งที่ทำ มาใกล้ไลน์เป็นสมรรถนะหลักและรอง เท่าที่ดูในองค์ประกอบของ K S A มีความรู้สึกว่าชื่นชม ค่อนข้างที่จะครอบคลุมแต่ ว่าในภาพของการที่เราจะนำไปบูรณาการ ไปใช้ในชีวิตจริงได้จริง ๆ เพราะความเป็นครู คือ การถ่ายทอด สิ่งที่สำคัญก็คือ Experience อย่างที่บอกไปแล้วว่าเราจะต้องถ่ายทอดอย่างไร ที่ทำให้ความเป็นครูมีองค์ความรู้ที่ไม่ได้อยู่ในแค่หนังสือ หรือว่าสื่อการสอน เพราะฉะนั้นสิ่งสำคัญคือต้องเอาองค์ความรู้ตัวนี้มาต่อยอดใหม่ให้เกิดความรู้ใหม่ ๆ มากขึ้น อีกอย่างหนึ่ง คือ Connection อันนี้เป็นสิ่งที่เราคิดว่ามันสำคัญมาก ๆ จริง ๆ เนื่องจากว่าในวันนี้เราก็พิสูจน์ได้แล้วจริง ๆ จากตัวเองก็ พิสูจน์ได้จริง ๆ ว่า Connection มันสำคัญในการทำให้นักศึกษาหรือว่าครู ได้มีประสบการณ์ที่แท้จริงในการลงพื้นที่จริง จากหน่วยงาน หรือองค์กรที่ให้การสนับสนุนเพราะฉะนั้นตรงนี้ทำให้ความเป็นองค์กร คือการทำงานทุกภาคฝ่าย คือ การบูร ณาการจริง ๆ ว่าจะรู้ว่าไม่ใช่แค่เฉพาะอยู่ในห้องเรียน จะมีเรื่องขององค์ประกอบ เช่น เรื่องของการตลาด เรื่องของสื่อต่าง ๆ โซเชียลมีเดีย AI innovation เทคโนโลยีพวกที่มันเป็น Fast moving trend อันนี้ต้องเอามาปรับ คุณต้องเอามาใช้ให้ได้ ในเรื่องของบูรณาการองค์ประกอบโดยภาพรวมซึ่งก็เห็นว่าใช้เป็น STEM ซึ่งการบูรณาการตรงนี้ คิดว่าดีมาก ๆ เพราะ มันเหมาะสมสำหรับยุคใหม่ของการเรียนรู้ที่ ไม่ได้เน้นการท่องจำ ใช้ทักษะประสบการณ์แล้วก็เจตคติ ในการนำมาถ่ายทอดต่อ ผู้เรียน”
Pc5	“จากที่ประสบการณ์ที่ได้เป็นคุณครูที่เลี้ยง บัณฑิตฝึกสอนให้เป็นครูมืออาชีพในระยะเวลาหลายปีที่ผ่านมา ขออนุญาตพูด ในมุมมองของการบัณฑิตให้เป็นครูอาชีพด้านคหกรรม อย่างแรกทักษะแรกที่อาจารย์ณัฐได้บอกเลยว่า คหกรรมศาสตร์ เป็นศาสตร์ที่บูรณาการร่วมกันในหลายแขนงวิชา หลายอย่างควรให้มีการปรับเปลี่ยนเพิ่มเติม ในเรื่องทักษะในการสื่อสารเป็นอย่างดี และเห็นด้วยกับท่านอาจารย์มาก ๆ เลยว่า ครูคหกรรมหลายคนทักษะในการสื่อสาร การพูดคุยกับนักเรียนยังน้อยอยู่ เช่น ทักษะในการพูดคุย การใช้น้ำเสียงต่าง ๆ เรื่องการแสดง นอกจากนี้สื่อสาร และในเรื่องของการแสดงออก เช่น เด็ก สมัยใหม่เขาจะชอบคุณครูที่คล้าย ๆ กับนักแสดงเหมือนคุณครูครุฑที่จะอัปเดตอยู่เสมอว่าวันนี้ Tiktok อะไรไปถึงพูดเลย วันนี้มีเพลงอะไรบ้าง อันนี้เป็นทักษะนอกจากการสื่อสาร และต้องมีทักษะในการแสดงด้วย บอกบัณฑิตฝึกสอนทุกคนว่า トラบ โดที่เราแสดงให้นักเรียนชอบเรา เราจะเข้าไปสู่หัวใจของนักเรียน ไม่ว่าเราจะสอนอะไรเขาจะชอบเราทั้งหมด นอกจากทักษะ ในเรื่องของสื่อสาร จะมีการทักษะในเรื่องของการแสดงออก ต่อมาเป็นเรื่องทักษะในการจัดการความแตกต่างระหว่าง บุคคล เห็นด้วยกับที่อาจารย์บอกนะค่ะที่สำคัญมาก ปัจจุบันเงินเลี้ยงลูกไม่ได้ เนื่องจากโรงเรียนที่อยู่ส่วนใหญ่จะเป็น ผู้ปกครองที่ค่อนข้างที่จะมีฐานะแล้วพบว่า เงินเลี้ยงลูกไม่ได้เพราะว่าเด็กหลาย ๆ คนชิมเศร้า สมาธิสั้น ลำไส้เจอเด็กเอา หัวใจโต เราไม่ทราบเลยว่ามันเป็นเด็กแบบเด็กหน้าตาโดยทั่วไปเลยแต่เขาเป็น LD แต่พอเราเห็นพฤติกรรมเข้ารับทราบ แล้ว อาจจะขอเพิ่มเรื่องทักษะในการจัดการความแตกต่างระหว่างบุคคลนะค่ะที่สำคัญมาก เพราะว่าค่อนข้างเยอะเลย เราก็ จะพบว่ามีเด็กกระโดดตึกด้วย เดียวคุณครูคหกรรมอาจจะต้องคำนึงถึงเรื่องนี้มาก ๆ เพราะว่าเด็กต่างคนก็จะถนัดต่างกัน ต่อมาในเรื่องของทักษะชีวิตจะเห็นด้วยกับท่านศึกษานิเทศก์ปัจจุบันจะมี Learn to earn ที่เข้ามาพัฒนาทักษะชีวิต และ เห็นด้วยกับสมรรถนะครูคหกรรมที่ส่งเสริมเรื่องสัมพันธในชุมชน เรื่องนี้จะพัฒนาให้เด็ก ๆ เขามีโอกาสที่จะได้มีอาชีพมี ประสบการณ์ที่จะได้พูดคุยหรือเข้าสังคม กับผู้อื่นมากขึ้น อีกเรื่องที่ยากให้เพิ่มเติมเรื่องทักษะความคิดสร้างสรรค์ของครู คหกรรม เพราะว่าจากเป็นจากเป็นการเป็นที่เลี้ยง และมีการส่งนักเรียนแข่งขัน จะพบว่า คุณครูคหกรรมแต่ละมหาวิทยาลัย มีความแตกต่างกัน บางมหาวิทยาลัยมีความ Creative สูงมาก บางมหาวิทยาลัยเก่งมาก ๆ เลยทักษะยอดเยี่ยมแต่ Creative ความคิดสร้างสรรค์น้อยทำให้บางที่เขาแพ้เพราะว่าความคิดสร้างสรรค์ อันนี้จากการที่ชนะมาหลายรายการทำให้ค้นพบได้ ว่าทักษะในความคิดสร้างสรรค์บวกกับทักษะจะเป็นทักษะที่สำคัญมาก ๆ ที่จะสามารถส่งเสริมและพัฒนาเด็กให้ต่อยอดในการ ประกอบอาชีพได้ ขอสนับสนุนเรื่องครูคหกรรมศาสตร์กับเทคโนโลยีที่อยากให้พัฒนาเรื่องการนำความรู้เอาเข้ามา

รหัส	ข้อมูลการสนทนากลุ่ม
	เนื่องจากการนำความรู้ไอโอสามารถพัฒนานักเรียนได้ และนักเรียนก็จะได้ใช้ไอโอ ในการจัดการเรียนการสอน หรือการนำไปประกอบอาชีพด้วย ขอชื่นชมโมเดลดีมาก และชอบเรื่องการอบรม เรื่องการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม เรื่องความรับผิดชอบ เพราะว่ามันจะส่งเสริมให้นักเรียนมีวินัยในตนเอง และสามารถเป็นพลเมืองที่ดีให้กับประเทศได้”
PL1	“มองจาก 2 สมรรถนะ คือ สมรรถนะหลัก และสมรรถนะประจำสายงาน ผลการวิจัยสอดคล้องกับสมรรถนะ การทดลองใช้การสร้างองค์ความรู้ และนวัตกรรม สมรรถนะประจำสาย เรื่อง ออกแบบการเรียนรู้ มีความสอดคล้องกัน และไปด้วยกัน อยากเพิ่มเติมในฐานะสถาบันผลิตครู จะเห็นว่า เนื้อหาที่ใช้ในการอบรมที่ผู้วิจัยใช้เป็น STEM education กับคหกรรมศาสตร์อยากเสนอแนะว่า จุดสำคัญของการออกแบบการเรียนการสอนในตอนนี้ คือ การเรียนการสอนแบบบูรณาการ คือ กระแส ของ STEM หรือ STEAM เข้ามา อยากให้ทำความเข้าใจกับครุฑคหกรรมศาสตร์ ว่า ต้องให้รู้จักตนเองว่า วิชาคหกรรมศาสตร์ที่แท้จริงคืออะไร เช่น ศาสตร์บูรณาการ วิธีการจัดการเรียนการสอนต้องจัดออกมาให้เป็นการบูรณาการกับศาสตร์อื่น ๆ อาจจะไม่ตรงตามที่ผู้วิจัยออกแบบการอบรม แต่อยากเสนอแนะว่าน่าจะทำให้ครูที่สอนในวิชาคหกรรมได้ซึมซับกับความเป็นธรรมชาติ ความเป็นศาสตร์บูรณาการ ตามความหมายที่สมาคมคหกรรมศาสตร์ให้ไว้ในปี พ.ศ. 2542 โดยจะมีวิธีการอย่างไรให้ครุฑคหกรรมมีความเข้าใจ ผ่านการสร้างทำความเข้าใจให้กับผู้เรียน และเน้นในเรื่องของ ทักษะการจัดการ 5 ขั้นตอนว่ามีวิธีการอย่างไร คหกรรมศาสตร์มีหลากหลายแขนง และต้องทำการอธิบาย ถึงที่มาผ่านการใช้ศาสตร์ที่เกี่ยวข้องมาอธิบาย ศาสตร์คหกรรมมีความเกี่ยวข้องกับหลายแขนง เช่น สังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ศิลปะ มนุษยศาสตร์ เมื่อนำมารวมกันจะทำให้ครุฑคหกรรมกลายเป็นนักคหกรรมศาสตร์มืออาชีพ สอดคล้องกับความเป็นครูในด้านศึกษาศาสตร์ ครุฑคหกรรมต้องรู้ตัวตนที่แท้จริง ความเป็นวิชาชีพของคหกรรมศาสตร์ โดยอยากให้เน้นในเรื่องการปฏิบัติต้องเริ่มมาจาก ทฤษฎีพื้นฐาน กระแส SDGs ต้องสอดแทรก โดยครูต้องมองภาพรวมในการสอนไม่ใช่แค่ในห้องเรียน สอดคล้องกับสังคมและสิ่งแวดล้อม เป็นทฤษฎีหลัก คหกรรมศาสตร์มีความสัมพันธ์กับมนุษย์ และสิ่งแวดล้อม เริ่มจากบ้าน สู่ห้องเรียน และออกสู่สังคม จะส่งผลให้ศาสตร์คหกรรมศาสตร์สอดคล้องกับ SDGs อยากให้เพิ่มธรรมชาติของคหกรรมศาสตร์ว่าคืออะไร สมรรถนะมีความครอบคลุมในทุกเรื่อง”
PL2	“คำว่าครู ด้วยความที่ไม่ได้โตมาในสายครู พิเศษมาแบบวิทยาศาสตร์แล้วก็ต้องมาเป็นอาจารย์ อาจารย์เสร็จแล้วไปสายครูไปสอนครู สิ่งที่เกิดขึ้นก็คือคิดว่าครูเนี่ย ในโรงเรียนจะมีครูน้อง ๆ ครูกลาง ๆ แล้วก็ครูระดับชำนาญการ คนที่อยู่ในระดับต้น กลาง บน เวลาถูกเอามาพัฒนาที่มองว่ามีมุมมองความคิดไม่เหมือนกัน หรือสิ่งที่ต้องการได้รับแตกต่างกัน ผลวิจัยอาจจะดูกว้าง ๆ อีกสิ่งที่พบคือในความเป็นหลักสูตรเนี่ยเราบอกว่าเราดึงมาจากแต่ละสมรรถนะที่เป็นหลักและรอง สมรรถนะหลัก การพัฒนาตัวเองที่เด่นที่สุดอยู่ที่ 3 ชั่วโมง และการบริหารหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ 2 ชั่วโมง พี่ก็เลยคิดว่ามันจะจัดการเรียนรู้อย่างไรให้ผู้เข้ารับการอบรมกลายเป็นคนที่รู้ว่าจะต้องพัฒนาตนเอง หรือเขาจะต้องเป็นคนที่เป็นหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ได้ แล้วกลับไปเจออีกคำนึง คือ การจัดอบรม 5 วัน ในช่วงที่มีเวลาหรือ 2 วันก็ตรงนั้นมันจะมีตัวเลขบางตัวเลขให้นักศึกษาไปทบทวนในเล่มนะคะ ที่นี้พี่ก็กลับมามองกว้าง ๆ ว่าถ้าขั้นหลักขั้นนั้นมาว่า เป็นคู่มือพัฒนาสมรรถนะครุฑคหกรรมส่วนตัวมองไปถึงเรื่อง ครุฑคหกรรม วันนี้อยู่แต่ตัวพี่เอง ที่เป็นอาจารย์ที่อยู่ในอายุเท่านี้ ที่มองเรื่องการสร้างเครือข่าย ที่มองเรื่องการพัฒนาคนอื่น ที่มองเรื่องการแบ่งปัน อันนี้คือกลุ่มอาจารย์ระดับที่ต้องผู้ใหญ่ แต่ถ้าเป็นอาจารย์กลุ่มน้อง ๆ ที่อยู่ในช่วงที่ต้องสอน สอนเยอะ ๆ สอนจริงจัง กลุ่มนั้นสมรรถนะเชิงวิชาชีพ เขายังต้องการอยู่ ต้องการความชำนาญ ต้องการการทำงานการเรียนรู้ เราจะต้องไป ดีไซน์ อัปเดต สกิล ในแต่ละกลุ่มคนด้วยไหม อันนี้ฝากเป็นการบ้านนะคะ แล้วก็พี่ก็ยังกังวลว่าตอนที่เราจะคิดกระบวนการจัดการเรียนรู้เรื่องของการพัฒนาตนเอง ที่เขาจะกลายเป็นคนที่มีความรู้จะจัดกิจกรรมยังไง ที่เขาจะไปสร้างองค์ความรู้นวัตกรรมในการพัฒนาองค์กรวิชาชีพได้ มันดูกว้างใหญ่ไพศาลมากเพราะในความเป็นจริง 2 วันหรือ 5 วัน ที่เขาอบรมเนี่ยคิดว่าสิ่งที่ครุฑคหกรรมอยากได้คืออะไรใหม่ ๆ ที่เขาจะกลับไปสอน 2 ก็คือ ในเรื่องการจัดการที่อาจารย์อนุมัติได้บอก เพื่อให้เขามีความสามารถในการไปจัดการเรียนรู้ และพี่ว่าข้อที่ 3 ที่สำคัญคือ Mindset ในการให้ ซึ่งอยู่ในข้อท้าย ๆ ของสมรรถนะรอง เพราะว่าการเป็นครุฑคหกรรมที่สำคัญคือเรื่องของ Mindset วันนี้มีหลายผู้ปกครองที่ฝากเด็กที่ในเรื่องของ Learning disability มาให้เรา พี่คิดว่าข้อนี้สำคัญมากกับการจัดการเรียนรู้ และท่ามกลางสภาพสังคมที่เด็กมีการเป็นโรคซึมเศร้าเยอะ พี่ว่าข้อนี้จะเข้าไปอยู่ในส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนรู้ กระบวนการอาจจะเปลี่ยนแปลงไปที่มีการทันสมัยขึ้น สนุกขึ้น แต่ทำให้เขาตระหนักได้ว่าวันเนี่ยเรามีคนแตกต่างในสังคม

รหัส	ข้อมูลการสนทนากลุ่ม
	เวลาที่เขาสอนเนี่ยเขาจะได้ไม่เกิดการแบ่งแยก ไม่กลายเป็นครูที่อ่อนแอ ไม่กลายเป็นครูที่ไม่เมตตาเด็กเพราะกว่าที่ครูน้องจะกลายเป็นครูที่ไม่เมตตาจะต้องใช้เวลาผ่านประสบการณ์มาเยอะ พี่ก็เลยคิดว่าธรรมะกับการดูแลน้อง ๆ เป็นหัวข้อที่ควรอบรมแต่ไม่ใช่แค่แบบนี้ มันตรงขนาดนั้นไม่ได้ แต่คิดว่าอาจารย์อาจจะต้องลองดูว่าสมรรถนะรองที่พอจะไม่ใช่แค่เรื่องแข็ง ๆ ตามเรื่องการบริหารจัดการเรียนรู้ พี่มองว่ามันแข็งไปสำหรับพี่นะคะ พี่คิดว่าในวันนี้ Soft skill ยังจำเป็น และจำเป็นมาก ๆ กับการจัดการเรียนรู้ ในท้ายที่สุดแล้วกลับไปเป็นประโยชน์กับอาจารย์ กับครูเพราะครูจะถูกร้องเรียนไม่ได้ ครูไม่ควรถูกร้องเรียน แต่ที่นี้ถ้าครูจัดการอารมณ์ตัวเองไม่ได้ จัดการกับน้อง ๆ ที่หลากหลายไม่ได้ปัญหาเขาจะเกิด พี่ก็เลยคิดว่าสเกลเหล่านี้สำคัญดังนั้น 2 ข้อเนี่ยพี่ก็เลยขอว่าเป็นไปได้ไหมที่ไม่ใช่จะเลือกมาแค่ 2 หัวข้อ อาจจะมีตัวที่เป็น Soft skill ขึ้นมาอีกท้าย ๆ ให้สัก 1 หรือ 2 เพื่อเป็นประโยชน์กับเขา แล้วก็อันนั้นมันเป็นแค่ หนึ่ง ช่วงถูกไหมคะ แล้วยังมีในปัสดไปในอนาคตที่อาจารย์จะเติบโตเป็นผู้บริหารสถานศึกษา อาจารย์อาจจะเอาโมเดลตัวนี้ไปพัฒนาหลักสูตรให้สนุกยิ่งขึ้นแต่มันยังอยู่ในเดลินี้ และก็จะประโยชน์กับพวกเราจะเอาไปใช้ในการพัฒนาครู สิ่งพี่ที่คิดว่าน่าจะทำได้อีกอันคือ ทำโฟกัสกรุปเล็ก ๆ ไม่ได้งานใหญ่ งานเล็ก ๆ เนื่องจากเรามีเครือข่ายที่เป็นครูจากโรงเรียน แล้วเราก็นั่งคุยกันปัญหาที่พบจริง ๆ จากการที่ครูคหกรรมศาสตร์สอนเนี่ยเราพบเรื่องอะไร มีแนวโน้มมากขึ้นไหมที่ผู้ปกครองนำเด็กกลุ่ม Learning disability เข้ามาเรียน มีแนวโน้มมากขึ้นไหมที่เด็กจะมีปัญหาระหว่างเรียน และตรงนี้ปกติเดิมแก้อย่างไร จะกลับเข้าไปสู่กระบวนการเรียนการสอนที่มันใช้กันเรียนรู้แบบรวม ใช้ประสบการณ์จริง Story telling มากกว่า 2 ฤทธิ์”
PL3	“จากที่ทุกท่านให้ข้อเสนอแนะเป็นแนวทางที่สอดคล้อง ขอเสริมในเรื่องของทักษะในเด็กประถม เป็นสิ่งที่ปลูกฝังทักษะคหกรรม มีโอกาสที่ดีมากที่จะเป็นหัวข้อในทางวิชาชีพของเราด้วย ถ้าครูเป็นต้นแบบ ก็จะสามารถถ่ายทอดทักษะความรู้ทางคหกรรมศาสตร์ จากประสบการณ์ที่ได้เป็นกรรมการได้ประเมินการแข่งขันนะคะ ระดับสถาบันอาชีวศึกษา หรือ สพ. ก็จะมีในเรื่องของทักษะคหกรรมซึ่งน้องอาจจะยังอยู่ในส่วนของ สพ. ก็จะมีครูที่สอนทักษะคหกรรมอาจจะต้องมีความรู้ขึ้นเทคนิคที่จะถ่ายทอดให้กับเด็กให้เขาเนี่ยได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง เด็ก ป. 3 ป. 4 แกะสลักกันแบบสวยงามหรือแม้กระทั่งจัดดอกไม้ ร้อยมาลัย อันนี้ต้องชื่นชมครูนะคะว่ามีทักษะในการถ่ายทอดเด็กเล็ก พวกเราสอนเด็กระดับมหาวิทยาลัยก็ไม่ได้ยุ่งยากนะคะคือถ้าเด็กมาถึงระดับประถมศึกษาเนี่ยเราจะมีเทคนิคในการสอนทักษะ จากประสบการณ์จริงนะคะแล้วก็ในเรื่องของการสอนด้วยวิธีใช้กิจกรรม เช่น อาจจะต้องมีการถ่ายทอดความรู้ ระหว่างรุ่นพี่รุ่นน้องหรือเด็กประถมอาจจะยาก อาจจะมีรุ่นพี่ที่จบแล้วที่มีความสำเร็จในด้านวิชาชีพมาเป็นต้นแบบพี่น้อง เป็นแรงจูงใจจะมาช่วยแบ่งเบาภาระครูด้วย เพราะถ้าครูสพ. ถ้าอาจจะเก่งทุกอย่างมันจะไม่เฉพาะทาง ก็จะสอนให้แบบพื้นฐาน แต่ถ้ามีรุ่นพี่ที่เกี่ยวกับเรื่องของทักษะ พี่ที่เขาประสบความสำเร็จในวิชาชีพแบบมาเป็นต้นแบบพี่น้อง ๆ เนี่ยอาจจะเพิ่มอย่างที่ท่านอาจารย์แนะนำว่าจะเพิ่มสมรรถนะนิดนึงในเรื่องของการถ่ายทอดทักษะ ซึ่งปัจจุบันเนี่ยสำคัญมากงานมือ อีกอย่างเนี่ยมันก็เป็น Soft power Thai ซึ่งจะเป็นการสนับสนุนนโยบายรัฐบาลด้วยนะคะซึ่งเราสามารถปลูกฝังเยาวชน และเด็กในเรื่องเกี่ยวกับการจัดการธุรกิจ เด็กก็สามารถสร้างรายได้ได้แล้ว หางานให้เด็กได้แกะสลักเล็ก ๆ น้อย ๆ หรือว่าจะดอกไม้อันนี้ได้ โดยเอาลูกรุ่นน้องเนี่ยมาช่วย ในเรื่องของทักษะเนี่ยทางด้านคหกรรมศาสตร์เนี่ยก็เป็นสิ่งจำเป็น คือ การสอนในรูปแบบของการลงมือทำ หรือ ปัญหา BBL ในเรื่องของ Problem Base Learning โดยเด็กในแต่ละรุ่นจะไม่เหมือนกันอาจจะต้องมีการทดสอบ ศึกษาจากเด็ก หรือว่าความต้องการของเด็กในการสอนคหกรรมเนื่องจากการสอนตามหลักสูตร สายหูดูดี แต่เด็กจะไม่ได้ เพราะเด็กพื้นฐานแต่ละคนไม่เหมือนกัน อาจจะต้องแบ่งกลุ่มทักษะ โมเดลขอชื่นชม โมเดลทำได้”
PL4	“ทั้ง 3 ท่าน ท่านแรกที่พูดในเรื่องของรูปแบบการสอน ท่านที่ 2 เพิ่มในเรื่องของทักษะ การปรับตัว อยากให้เพิ่มในเรื่องของครูคหกรรมยังขาดเทคโนโลยี เนื่องจากโลกมีการปรับเปลี่ยนตลอดเวลา ที่สำคัญคือ นักเรียนสามารถเรียนรู้จากเราได้เสมอโดยใช้เทคโนโลยี อีกหนึ่งอย่างที่คหกรรมต้องปลูกฝังคือต้องสร้างขึ้นมาให้นักเรียนเข้าใจในเรื่องของ ความคิด ความคิดแยกแยะ ให้นักเรียนแยกแยะได้ว่าอะไรควรจะทำ อะไรไม่ควรทำ ในในช่วง Gen Z คือนักเรียนในตอนนี้ถูกฝังคุณธรรมโดยการสั่งไม่ได้ ก็คงต้องใช้วิธีเทคนิควิธีการสอนที่ปรับไปตามบริบทของนักเรียน ใน Gen นั้น ๆ อันนี้คือในเรื่องของครูสมรรถนะที่อยากเพิ่มเข้าไปมีการอบรมนะคะ ในหน้า 25 มองว่าการประเมิน การประเมินสำหรับผู้เข้ารับการอบรมเนี่ยที่แจ้งว่าการประเมินเป็นการประเมินผลงานการออกแบบการเรียนรู้รูปแบบการฝึกอบรมผ่านกระบวนการ Group process ตอนนี้อย่างที่เราประเมินยังไม่ชัด เช่น เกณฑ์การผ่านการอบรม สมมุติว่าในตัวนี้เรามีจุดประสงค์การเรียนรู้ จุดประสงค์ของ

รหัส	ข้อมูลการสนทนากลุ่ม
	การอบรมอยู่แล้ว แต่เมื่อเข้าอบรมไปแล้ว บรรลุ ผ่านไม่ผ่าน หรือว่าถ้าไม่ผ่านจะมีวิธีจัดการอย่างไร โดยใช้เครื่องมืออะไร อาจจะเพิ่มรายละเอียดให้มันชัดเจนนะค่ะ ไม่ใช่ว่าอบรมแล้วจบ แต่อบรมแล้วทำได้แค่ไหน เช่นเดียวกันกับหน้าที่ 26 การประเมินผลยังกว้างอยู่ ยังไม่ชัดเจนว่าจะบรรลุวัตถุประสงค์อย่างไร ด้วยวิธีใด ขอชื่นชมโมเดลทำได้ดี”
PL5	“ในเรื่องของตัวนิยามของสมรรถนะของครูคหกรรมศาสตร์ มีข้อเสนอแนะว่า ตัวโมเดลมีความชัดเจนดี แต่ว่าตอนนี้ตัวของตัวสมรรถนะอาจมีการเรียงลำดับขั้นตอนจะชัดเจนยิ่งขึ้นในเรื่องของนวัตกรรมแล้วก็เห็นสอดคล้องกับที่ อาจารย์ณัฐม ได้กล่าวในเรื่องของเชิงบูรณาการศาสตร์ ซึ่งจะเชื่อมโยงกับท่านอาจารย์ทุกท่านที่ได้กล่าวถึงในเรื่องของศาสตร์การเป็นผู้ประกอบการ เทคโนโลยี และศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เนื้อหาทางด้านการบูรณาการอาจจะเพิ่มลงในข้อ 1.3.2.1 ในเรื่องของการบูรณาการ ประเด็นต่อมาในเรื่องของการสร้างเครือข่าย การพัฒนาอย่างเป็นระบบ และการพัฒนาตนเองในเรื่องของคุณลักษณะให้สูงขึ้น ขอชื่นชมในเรื่องของตัวผลการวิจัยนะค่ะ มีความสอดคล้องกัน ดังที่อาจารย์ทุกท่านได้นำเรียนไปแล้ว ถ้าเป็นไปได้ถ้ามีเวลาพอ เนื่องจากเห็นในส่วนของตัวโครงสร้างหลักสูตรก็ค่อนข้างสนใจถ้าเป็นไปได้อาจจะเพิ่มนอกเหนือจากการทดลองอบรม อาจจะให้ผู้เข้าอบรม มีส่วนในการประเมินหลักสูตรทั้ง 5 วัน คือ เราอบรมตัวอย่างแค่ 1 ถึง 2 วัน อาจจะยังไม่เห็นภาพ หลังการอบรมเราอาจมีการ Focus group ผู้ที่เข้ารับการอบรม ขอคิดเห็นหลังจากการอบรม เช่น คิดเห็นอย่างไรกับโครงสร้างหลักสูตรที่นักศึกษาได้ออกแบบมา อาจส่งผลให้ได้ข้อเสนอแนะในมุมมองของคุณครูที่อยู่ในโรงเรียนซึ่งคุณครูจะรู้ความเชี่ยวชาญ เข้าใจธรรมชาติของศาสตร์เฉพาะ ร่วมกับการสอนของเด็กในยุคใหม่ ได้มากกว่ามุมมองของอาจารย์มหาวิทยาลัยอาจจะยังมองภาพไม่ชัด คุณครูจะมีมุมมองที่ทันสมัยเนื่องจากอยู่กับนักเรียนตลอดเวลา เห็นในเรื่องขององค์ความรู้ทางด้านกรรมในสถานการณ์ปัจจุบัน จะต้องมีการบูรณาการในศาสตร์ที่เป็น Skill และจะต้องบูรณาการไปในเรื่องของ Hand skill ต้องให้นักเรียนสามารถปฏิบัติได้ด้วย และต้องให้นักเรียนบูรณาการย่อยลงในแง่ของคุณลักษณะ นวัตกรรม ความเป็นผู้ประกอบการ หรือการต่อยอดชิ้นงาน ผลิตภัณฑ์ งานฝีมือ สุจริตตลาด โดยเสริมเข้าไป คุณครูเองก็มีการปรับตัวตั้งแต่ช่วงโควิดคหกรรมยุคใหม่ก็จะมีการปรับตัว จากการนิเทศฝึกสอนพบว่า คุณครูทำสื่อการสอนที่ค่อนข้างทันสมัยมากยิ่งขึ้น หลังจากได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครูที่อยู่ในโรงเรียน กับตัวหลักสูตรฝึกอบรม จะเกิดการพัฒนาระดับมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ผู้วิจัยสามารถเพิ่มเติมและสรุปผลการวิจัย สามารถยกระดับตัวคู่มือตรงนี้ได้อย่างยิ่ง เครื่องมือที่สร้างขึ้นต้องขอชื่นชมว่าก็ค่อนข้างเหมือนเป็นการรวมองค์ความรู้ของครูคหกรรมยุคใหม่ทำให้ศาสตร์คหกรรมมีความก้าวหน้า พัฒนาตั้งแต่ระดับพื้นฐาน ฐานราก ตั้งแต่ในโรงเรียน สู่มหาวิทยาลัยไปเป็นทิศทางเดียวกัน”
Pt1	“เบื้องต้นจากที่ได้ศึกษาเล่มคู่มือเห็นได้ชัดเจนถึงความตั้งใจคนทำที่น่าสิ่งต่าง ๆ มาใช้เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูคหกรรมจากสายงานที่ทำในปัจจุบันคือเป็นผู้ช่วยรองผู้อำนวยการบริหารวิชาการ เห็นอย่างชัดเจนเลยว่า ตอนที่เราเป็นหัวหน้าหมวดเราจะพยายามทำทุกอย่างให้ในกลุ่มสาระฯ ถูกจุดขึ้นมาเนื่องจากถูกมองว่าไม่ได้เป็นกลุ่มสาระหลักเป็นกลุ่มสาระรอง ต้องพยายามทำให้โรงเรียนเห็นว่ามีประสิทธิภาพ อย่างที่ครูศศิธรบอกคือกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพไม่ได้มีเพียง คหกรรม จะมีกลุ่มคนที่เป็นครูธุรกิจ เป็นครูการเงิน เป็นครูเกษตร เป็นครูช่าง ตามกระทรวงกำหนดสิ่งที่มันต้องพยายามทำ คือเราพยายามหาจุดที่ทำให้ครูคหกรรมถูกพัฒนาซึ่งประเด็นในการวิจัยของสมรรถนะครูคหกรรมมองเห็นภาพชัดเจนในนามของฝ่ายบริหาร ตอนพิมพ์ไปว่า อาจจะให้มันเริ่มต้นที่สถาบันผลิตครู เนื่องจากการพัฒนาสมรรถนะครูคหกรรม มันเป็นปลายทาง หมายความว่าจริง ๆ แล้วการที่เราต้องการให้คนที่เป็นครูคหกรรมมีมุมมอง หรือวิธีการคิดที่คล้าย ๆ กันอาจจะต้องเริ่มต้นจากสถาบันผลิตครู ที่มองว่าคำว่าครูคหกรรมมันเป็นแบบไหนถ้าสมมุติว่าเรามองคำว่าคหกรรมในแง่ของการเป็นวิชาแบบศาสตร์แห่งการบูรณาการจะยิ่งทำได้เยอะมากเหมือนที่ครูศศิธรบอกว่า ณ ตอนนี้ เราไม่รู้ว่าจะรูปร่างคน คือสอนด้วยการที่อยากจะให้เด็กทำได้อย่างเดียว แต่มันไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้ เลยคิดว่าควรเริ่มจากต้นน้ำหรือสถาบันที่ผลิตครู ประเด็นของการสร้างองค์ความรู้ แสดงว่าครูอาจจะไม่ได้สร้างองค์ความรู้แล้วเราต้องทำตาม ปฏิบัติตาม ทำให้ดี แต่ครูต้องมองว่าการสร้างองค์ความรู้ของครู จะทำอย่างไรที่จะส่งผลให้ตัวครูเองคิด หรือดีใจในงาน หรือว่าเราองค์ความรู้ที่ครูได้ มีคุณภาพเพราะเราก็กังไม่รู้ว่า ในมุมมองของฝ่ายวิชาการเราจะเห็นชัดเจนว่าเมื่อไหร่ก็ตามที่นโยบายลงมาจากกระทรวงนโยบายจะไม่ได้พูดถึงความเป็นการทำงานอาชีพไม่ได้พูดถึงความเป็นคหกรรม ไม่ได้ให้ความสำคัญ ต้องย้อนกลับมาว่าเป็นเพราะตัวพวกเราหรือไม่ ถ้าเราย้อนมองกลับไปคำว่าคหกรรมศาสตร์คือศาสตร์แห่งการบูรณาการ ต้องเข้าใจก่อนว่าจริง ๆ

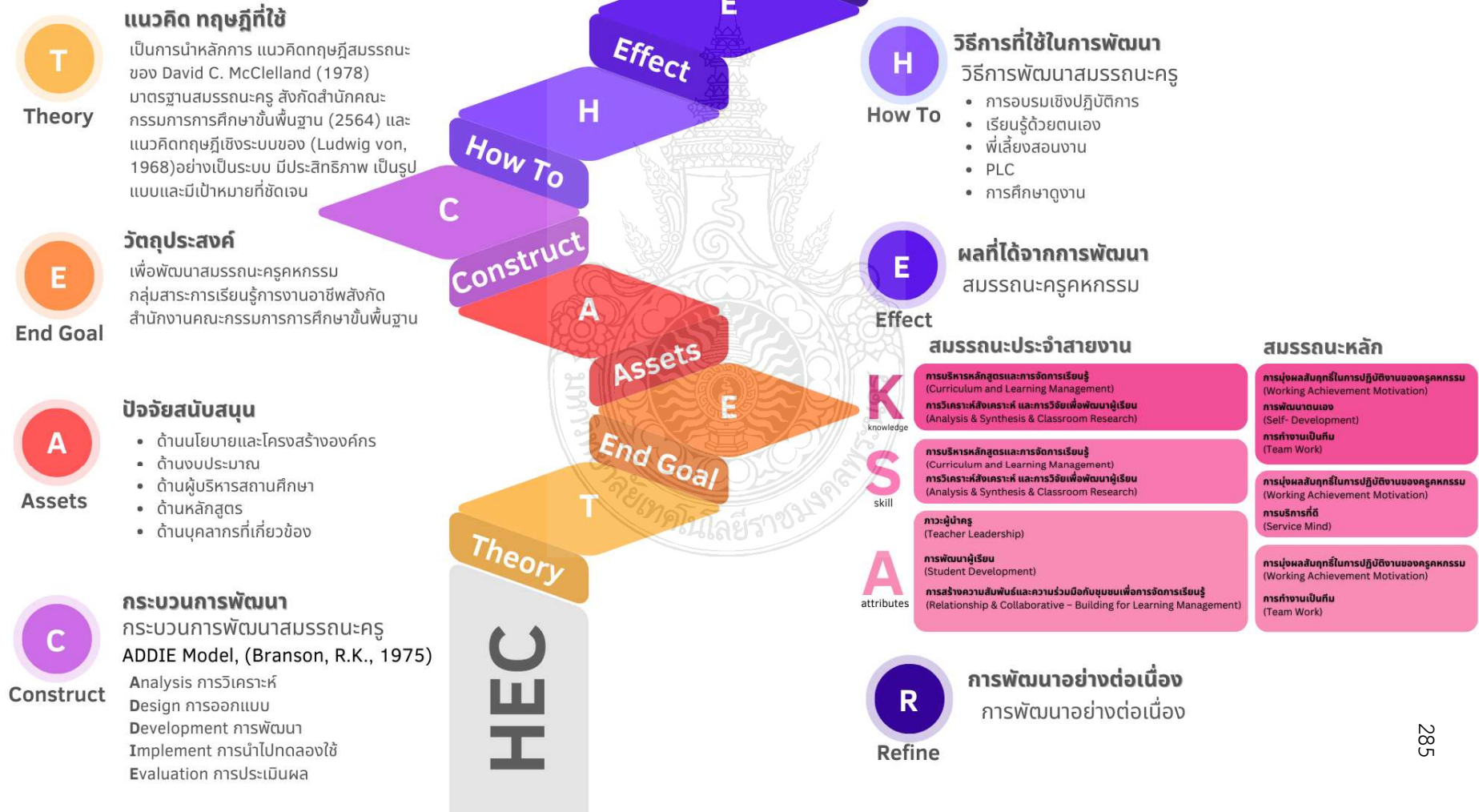
รหัส	ข้อมูลการสนทนากลุ่ม
	แล้วคหกรรมศาสตร์ไม่ใช่งานทางวิชาชีพ มันเป็นงานทางวิชาการไปสู่วิชาชีพ ฉะนั้นงานทางคหกรรมศาสตร์เป็นศาสตร์แห่งการบูรณาการที่นำเอาองค์ความรู้ทางวิชาการมาบูรณาการกับองค์ความรู้ทางวิชาชีพเพื่อให้เด็กเข้าใจว่าแบบนี้ คือหลักการสู่การปฏิบัติ ไม่ใช่มองแค่ว่า ปฏิบัติอย่างไรให้เหมือน ปฏิบัติอย่างไรให้สวยกว่า แต่ขาดความคิดสร้างสรรค์ ควรมีการสร้างความเข้าใจทางด้านคหกรรมและการศึกษาให้มีความเข้าใจตรงกัน ในทุก ๆ สถาบันผลิตครูคหกรรม ในอนาคตการพัฒนาอาจจะมีการเปลี่ยนไปให้เข้ากับบริบทมากขึ้น ฉะนั้นสิ่งที่ต้องชัดเจนคือตัวเราในฐานะครูจะทำอย่างไรให้สามารถ พัฒนาได้ทั้ง 2 วัน ทั้งสมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงาน การประเมินผลวัดประสพจะต้องมีความชัดเจน หากประเมินผลต่างกัน ผลลัพธ์ก็จะได้มีความแตกต่างกัน คิดว่าตัวโมเดลไม่มีปัญหาในมุมมองของคณะฯ และเป็นผลดีกับคนที่นำไปใช้”
Pt2	“เห็นด้วยกับโมเดลที่สร้างขึ้น พอไปรู้ตัวอบรมหลักสูตรหลักสูตรฝึกอบรมในรูปแบบของกลุ่มเป้าหมายจะเป็นครูคหกรรมของกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สังกัด สพม. กท. 1 และ สพม. กท. 2 เสนอเพิ่มเติมว่า ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพในปัจจุบันแต่ละโรงเรียน ไม่ได้มีแค่คุณครูคนเดียวเราจะมีครูห้องสมุด ครูโสตฯ ครูบัญชี ครูการเงิน ครูช่างที่อาจจะต้องเข้ามาอยู่ในกลุ่มสาระ มีบางรายวิชาที่เขาจะต้องได้สอนด้วย อาจจะมีเป็นพื้นฐานทางการงานอาชีพหนึ่งสำหรับเด็ก ม.1 ทำให้คุณครูกลุ่มเหล่านี้ได้เข้ามาเรียนรู้ฝึกอบรมเพื่อให้ทราบในส่วนที่เป็นทางด้านคหกรรมศาสตร์จะทำให้เขาจะเข้าใจในส่วนของคหกรรมศาสตร์มากขึ้น ส่วนครูที่เป็นครูคหกรรมมาแล้วมาอยู่คหกรรม เขาจะได้พื้นฐานมาเบื้องต้นแล้วแต่สถาบันจะมีความแตกต่างกัน ถ้ามีตัวนี้เข้ามาอาจจะทำให้ทุกท่านที่อยู่ในกลุ่มสาระไปในทิศทางเดียวกัน โดยเฉพาะคุณครูที่จบมาจากสาขาอื่น ๆ เช่น งานช่างงานอุตสาหกรรมศิลป์ งานห้องสมุด ที่เข้ามาสอนเขาจะเข้าใจยากกว่า แต่ถ้าสมมติว่าเป็นครูคหกรรม แต่คนละสถาบันการเข้าใจก็จะง่ายกว่ากัน แต่ว่า ยากเสนอว่าต้องกลุ่มเป้าหมายอาจจะไม่ได้ระบุว่าเป็นครูคหกรรม และใช้เป็นว่าครูกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ โดยอาจจะแบบมีตัวแทนจากแต่ละโรงเรียนมาเพราะว่าในแต่ละโรงเรียนจะมีครูคหกรรม อย่างโรงเรียนมีครูคหกรรมคนเดียว และมีครูจากฝ่ายอื่นงานอื่นที่มาอยู่ด้วยกันแล้วมาช่วยกันสอนอะไร จะทำให้หลักสูตรเอามาพัฒนาแล้วก็ใช้ได้จริงมาก โมเดลสามารถนำมาปรับใช้ได้”
Pt3	“ครูคหกรรมมีความจำเป็นต้องพยายามทำให้ตัวเองได้ความรู้รอบด้านที่สุดเพราะว่าเราถูกมองว่าเป็นครูใน สพฐ. ต้องบอกว่า สพฐ. ไม่ สามารถแยกครูคหกรรมกับครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพได้ คือจะบอกว่าทำการอบรมเฉพาะครูคหกรรม เราจะไม่ได้อะไรเลยจากการอบรม อันนี้คือเรื่องจริงเพราะว่า ครูคนเดียวไม่สามารถทำให้ดีขึ้นได้ครบได้ที่ยังเอาครูเกษตรมาสอนวิชาการอาชีพ เอาครูธุรกิจ เอาครูสายธุรกิจการเงินการบัญชี มาสอนวิชานี้ถ้าพัฒนาแต่ครูคหกรรมสิ่งที่หน้าที่สำคัญในการสอน จากการสอนวิชานี้ เกือบจะ 80% อยู่แล้วเพราะว่ามันจะมีหน่วยกิตงานช่างหน่วยงานเกษตรหน่วยอาหารและโภชนาการ หน่วยเสื้อผ้าหรือว่าครอบครัว ประมาณครึ่งหนึ่งของวิชานี้ครูคหกรรมสามารถทำได้แต่ขาดภาพมาที่คนที่มาสอนร่วมกับเราอย่างโรงเรียนมี 36 ห้องต่อหนึ่งสายชั้น เราทำคนเดียวเราไม่สามารถที่จะเป็นไปตามมาตรฐานที่เราวางไว้ การเรียนการสอนในห้องเฉพาะทางเช่น ห้องเรียนทางการแพทย์ต้องจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการเนื่องจากหากสอนด้วยวิธีการปกติจะส่งผลให้ผู้เรียนไม่ให้ความสำคัญในรายวิชา โดยเฉพาะหากให้ครูสายอื่นที่ไม่ใช่ครูคหกรรมมาสอนนักเรียนสายวิทยุคณิต เขาจะมองว่าการที่เขาไปในห้องวิทยุคณิตมันยาก มองว่าโมเดลที่สร้างขึ้นตอบโจทย์และมีความสำคัญเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะหากยึดตามหากยึดตามที่รูปแบบกำหนดจะทำให้ไม่หลุดกรอบ การอบรมมีความสำคัญและน่าสนใจอย่างมากเนื่องจากครูคหกรรมต้องการเข้ารับหลักสูตรการอบรมของ สพฐ. ไม่มีหลักสูตรที่เป็นของครู คหกรรม เราจะต้องไปอบรมการจัดทำแผนการเรียนรู้ไปอบรม และหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับทางด้านคหกรรม ครูคหกรรมจำเป็นต้องออกค่าใช้จ่ายเองหากต้องการเข้ารับการอบรม”
Pt4	“ผมมองว่าตัวโมเดลเนี่ยมันสามารถเอาไปใช้ได้จริงเพราะอย่างที่ครูทั้ง 2 ท่านได้กล่าวมาคือเราไม่สามารถควบคุมคุณภาพของการสอน รูปแบบของการสอนในระดับมหาลัยได้ สุดท้ายแล้วคุณครูที่แต่ละสถาบันส่งมาต้องมีมุมมองการสอนมีรูปแบบวิธีการสอนต่างๆ ที่ไม่เหมือนกัน เบื้องต้นในทฤษฎีตรงกลางอาจจะเหมือนกันและสุดท้ายเทคนิคต่าง ๆ ไม่เหมือนกัน สุดท้ายแล้วพอทุกคนเมื่อโมเดลเนี่ยรู้ความที่มันเป็นโมเดลกลาง สามารถปรับใช้ได้สุดท้ายแล้วตรงปลายเมื่อกระจาย ไปค่อนข้างที่จะเหมือนกันได้มากที่สุดอาจจะไม่เหมือนกัน 100% เลย แต่ว่าเมื่อผ่านตรงนี้ไปแล้วผมว่ามัน สามารถยกระดับในส่วนนี้ได้ ผมมองว่าควรให้ครูทั้งกลุ่มสาระการงานอาชีพเข้าร่วมด้วย ในโรงเรียนของผม ครูที่สอนคหกรรมไม่ได้จบทางด้านคหกรรมมาโดยตรง พบว่าสุดท้ายไม่ได้สอนอะไรที่ตรงสายเลย เมื่อเราสอนนักเรียน หากไม่มีการศึกษาหาข้อมูล

รหัส	ข้อมูลการสนทนากลุ่ม
	เพิ่มเติมจะทำให้ไม่สามารถตอบคำถามผู้เรียนได้ ทำไมเครื่องแกงคนไทยต้องใส่เกลือ เราใส่เพื่อให้ดูซับซ้อนขึ้นเด็กปัจจุบันเราไม่สามารถบอกเขาได้แล้วว่า เขาทำมาตั้งนานแล้วทำมาตั้งแต่อดีต กลายเป็นว่าเราต้องบอกเขาว่าทำแบบนี้ทำไมมันมีที่มาที่ไป ผมคิดว่าโมเดลนี้ใช้ได้จริง ๆ เพราะว่าในอนาคตผ่านไป 10 ปี 20 ปีในส่วนนี้มัน สามารถที่จะทำให้หลาย ๆ สถาบันมารวมกันและปล่อยออกไปแล้วสมรรถนะครูครุฑยังมีทิศทางเดียวกันได้ ผมเห็นด้วยกับการเรียงลำดับสมรรถนะครูครุฑ อย่างแรกคือเป็นการสร้างนวัตกรรมและการองค์กรวิชาชีพด้านการบริการด้วยความรู้ของคุณครูที่สำคัญการสอนควรจะมีทิศทางเดียวกันก่อนจะออกไปสู่เด็ก”
Pt5	“เป็นตัวแทนโรงเรียนเล็ก ๆ โรงเรียนของผมจัดอยู่ในโรงเรียนขนาดกลางค่อนข้างไปทางโรงเรียนขนาดเล็กทำให้การจัดการศึกษา ผมต้องปรับเปลี่ยนไปตามจำนวนนักเรียน และจำนวนของบุคลากรทุกคนในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ ละครับสอนนี้มีทั้งหมด 4 ท่าน ผมเป็นครูครุฑคนเดียวครับ ดังนั้น ถ้าเทียบถึงครูครุฑที่สอดคล้องกับงานวิจัยนี้อาจจะเป็นผมแค่ตำแหน่งเดียวในกลุ่มสาระ เพราะว่าคำว่าครูครุฑ ครูท่านอื่นมีสอนในรายวิชาอื่น ๆ ที่แตกต่างกันไป และในสถานการณ์ของผมไม่ได้สอนแค่ในวิชาครุฑ ตอนนี้ต้องสอนวิชาการท่องเที่ยว วิชาบัญชี วิชาธุรกิจ วิชาเกษตร ไปจนถึงวิชาการช่าง จะต้องสอนทุกรายวิชา พื้นฐานของโรงเรียน 80% เป็นนักเรียนมีปัญหาครอบครัวอยู่ในชุมชนที่แออัด นักเรียนมีประสบการณ์ด้านเศรษฐกิจ ซึ่งนักเรียนจะเปรียบโรงเรียนเหมือนโลกใบที่หนึ่ง และอาจจะบ้านเป็นโลกใบที่ 2 นะครับ โดยที่จะเห็นโรงเรียนถือว่าเป็นโลกที่อบอุ่น โดยเขาอาจจะไม่ได้มีผู้ปกครองที่ดูแลอย่างทั่วถึง นักเรียนก็จะเรียนรู้อยู่ โรงเรียนจะพยายามศึกษากับคำถามข้อมูลปัจจัยสำคัญในการเรียนหรือการจัดการเรียนการสอนของครูครุฑศาสตร์ในบริบทโรงเรียนของครับผม คือการที่จะสอนยังให้นักเรียนสามารถฝึกฝนพร้อมกับต่อยอดไปด้วย สามารถนำวิชาของเราไปใช้ในการประยุกต์ได้ยิ่งงั้น น้อยมากที่นักเรียนจะเรียนต่อในอุดมศึกษา ส่วนมากจะไปทำงานแล้วก็เอชนบ้าง ดังนั้น ก็เป็นโจทย์ที่สำคัญซึ่งจะย้อนกลับไปสู่ส่วนของสมรรถนะประจำสายงานครับผม ในส่วนชั่วโมงในการเรียน หมายถึงน้ำหนักในการให้ให้ความสำคัญและการประเมินผลที่จะออกมาสำหรับสมรรถนะครูที่จะสะท้อนออกมา ในความคิดของผมสิ่งที่สำคัญที่สะท้อนคือ อยากรู้ว่าน้ำหนักเกี่ยวกับการออกแบบการจัดการเรียนการสอนที่อยากให้อยู่กับทุกคนมีความหลากหลาย อีกข้อหนึ่งคือน้ำหนัก ในส่วนการพัฒนาผู้เรียนละครับเกี่ยวกับคุณธรรม ถ้าเป็นไปได้อยากมีปรับเปลี่ยนนิดนึง อาจจะเป็นการประยุกต์เน้นส่วนของ Process ของการจัดกลุ่มผมได้มีการบูรณาการ โมเดลที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมน่าใช้ โดยที่ผ่านมานี้ไม่เคยเห็นการใช้ ADDIE model และใช้ในการพัฒนาส่วนนวัตกรรมสู่การเป็นนวัตกรรมที่เรียน ในการที่เอา ADDIE มาใช้ในการพัฒนาครู จะมองถึงในส่วนของปลายทางที่ว่าครูก็จะเกิดเป็นนวัตกรรมทางครุฑศาสตร์”

รูปแบบ

สมรรถนะครูคุณครู กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

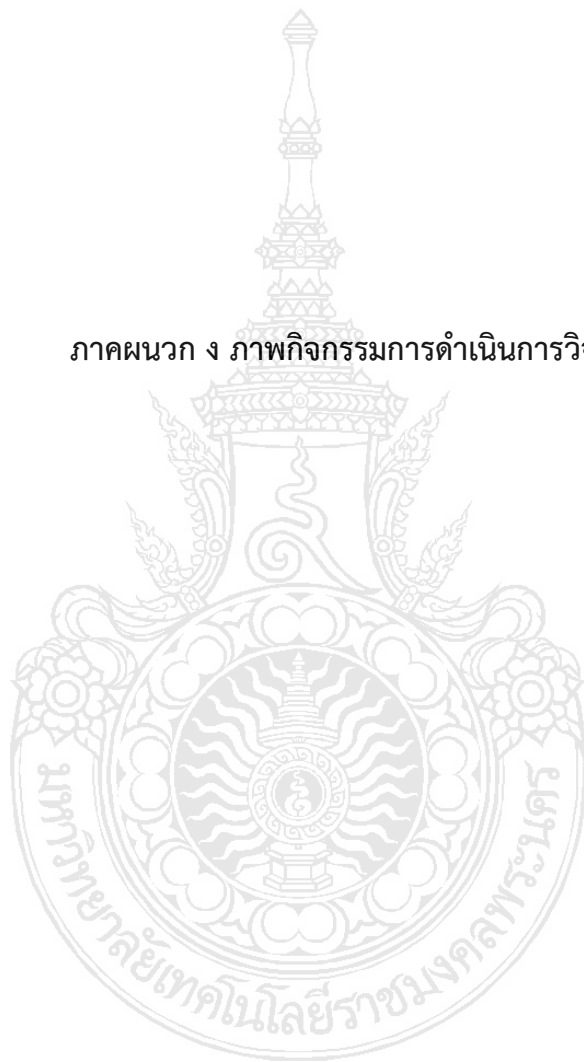
**Hec.
teacher
Competency**
HOME ECONOMICS

รูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบสมรณะครูคหกรรม

ภาคผนวก ง ภาพกิจกรรมการดำเนินการวิจัย

ภาพที่ ง.1 ภาพกิจกรรมประชุมสนทนากลุ่ม - กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านสมรรถนะ และอาจารย์ในสังกัดมหาวิทยาลัยที่จัดการเรียนการสอนคหกรรมศาสตร์

ภาพที่ ง.2 ภาพกิจกรรมประชุมสนทนากลุ่ม – กลุ่มครูคหกรรม

ภาพที่ ง.3 ภาพกิจกรรมทดลองใช้รูปแบบละคุ่มือการใช้รูปแบบสมรรถนะครูคุณธรรม

ประวัติการศึกษาและการทำงาน

ชื่อ-นามสกุล นายสุวัช เชวน์เกษม
วัน เดือน ปีเกิด 26 มีนาคม 2535
ที่อยู่ปัจจุบัน 199/82 หมู่บ้านสีวลี เพชรเกษม 69 แขวงหนองแขม เขตหนองแขม
จังหวัดกรุงเทพมหานคร 10160

ประวัติการศึกษา

วุฒิการศึกษา	ชื่อสถาบัน	ปีที่สำเร็จการศึกษา
ปริญญาโท	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ สาขาการบริหารการศึกษา	2563
ปริญญาตรี	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ สาขาคหกรรมศาสตร์ศึกษา	2558
มัธยมศึกษาปีที่ 6	โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายมัธยม)	2553

ตำแหน่งและสถานที่ทำงานปัจจุบัน

2564 – ปัจจุบัน : ครู วิทยฐานะครูชำนาญการ โรงเรียนทวีธาภิเศก

2561 – 2564 : ครู โรงเรียนทวีธาภิเศก

2559 – 2561 : ครูผู้ช่วย โรงเรียนทวีธาภิเศก

ที่อยู่ : โรงเรียนทวีธาภิเศก 505/5 แขวงวัดอรุณ เขตบางกอกใหญ่

จังหวัดกรุงเทพมหานคร 10600